Conflicten over de politicologie aan de Universiteit van Amsterdam: Een verzameling documenten

Baehr, P.R.; Scholten, G.H.

Citation
Baehr, P. R., & Scholten, G. H. (1973). Conflicten over de politicologie aan de Universiteit van Amsterdam: Een verzameling documenten. *Acta Politica*, *8: 1973*(4), 369-516. Retrieved from https://hdl.handle.net/1887/3451377

Version:	Publisher's Version
License:	Leiden University Non-exclusive license
Downloaded from:	https://hdl.handle.net/1887/3451377

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Acta Politica tijdschrift voor politicologie

Redactie
Drs. D. Boonstra, drs. L. P. J. de Bruyn, drs. R. P. van den Helm, drs. B. J. S. Hoetjes, dr. J. van Putten (secretaris), dr. J. K. de Vree
Dit tijdschrift wordt uitgegeven onder auspicien van de Nederlandse Kring voor Wetenschap der Politiek op gezag van haar commissie voor de publikatie, bestaande uit prof. dr. H. Daalder, prof. H. Daudt, prof. dr. A. Hoogerwerf, prof. dr. G. Kuipers

Bijdragen
en andere mededelingen voor de redactie zende men aan de redactie-secretaris, dr. J. van Putten, p/a Sociaalwetenschappelijk Instituut van de Vrije Universiteit, Koningslaan 31 te Amsterdam Z (020/718543); de kopij dient persklaar te worden ingezonden, in drievoud en in machineschrift

Boeken ter recensie
en boekbesprekingen zende men aan de boeken-redacteur, drs. B. J. S. Hoetjes, Instituut voor Wetenschap der Politiek, Herengracht 528/530 te Amsterdam (020/5252148); terugzending van niet opgevraagde recensie-exemplaren kan niet plaatsvinden

Administratie
Voor abonnementen en advertenties richte men zich tot de uitgever, Boompers boeken- en tijdschriften-uitgeverij bv (Boom Meppel), Gasgracht 10 te Meppel (05220/51341); postrekening 2756509

Acta Politica verschijnt driemaandelijks; de abonnementsprijs bedraagt ƒ 31,50; voor instellingen ƒ 45,—; voor studenten ƒ 20,— (maximaal gedurende zeven achtereenvolgende jaren).
Voor het buitenland gelden aangepaste tarieven die op aanvraag te verkrijgen zijn.
Losse nummers ƒ 13,50
Advertentietarieven: 1/1 pagina ƒ 255,—; 1/2 pagina ƒ 155,—; 2/3 pagina ƒ 205,—; 1/3 pagina ƒ 110,—.

Indien men het abonnementsgeld gireert voor een ander gelieve men op het girostrookje duidelijk naam en adres van de abonnee te vermelden, ter vermijding van dubbele incasso

Conflicten over de politicologie aan de Universiteit van Amsterdam

Voorwoord

Het Bestuur van de Kring voor Wetenschap der Politiek heeft op 16 februari 1973 besloten Prof. dr. P. R. Baehr en Prof. dr. G. H. Scholten te verzoeken een uitvoerige documentatie samen te stellen over de conflicten in de Subfaculteit der Algemene Politieke en Sociale Wetenschappen aan de Universiteit van Amsterdam. Het Bestuur heeft gemeend dat de Kring als zodanig op dat moment geen standpunt in deze conflicten zou moeten innemen. Uitspraken namens de Kring over aangelegenheden, waarin leden zeer verschillende meningen zijn toegedaan, kunnen slechts plaats vinden op basis van een zeer zorgvuldige voorbereiding, waarin elk lid de gelegenheid heeft zijn mening kenbaar te maken. Wel achtte het Bestuur van de Kring het wenselijk, dat ook buiten de groep der direct-betrokken docenten en studenten inzicht in de loop der gebeurtenissen ontstaat. De Subfaculteit herbergt de oudste leerstoel in de wetenschap der politiek die ons land heeft. Verreweg de meeste thans afgestudeerde politicologen hebben in deze subfaculteit hun opleiding gehad. De conflicten raken het hart van de opleiding, en zullen naar verwachting een diepgaande invloed uitoefenen op de toekomst van het onderwijs en het onderzoek in de politicologie in de Universiteit van Amsterdam. Aangezien deze conflicten ook van betekenis zijn voor de beeldvorming van de politicologie buiten de Universiteit van Amsterdam, zullen ook opleidingen elders de weerslag van de Amsterdamse ontwikkelingen ondervinden. De documenten geven, tenslotte, een helder beeld van politieke en bestuurlijke conflicten, die in het kader van de invoering van de W.U.B. kunnen rijzen. Het beeld dat deze documenten geven is daarbij uiteraard niet volledig: zij doen geen recht aan de talloze gesprekken en informele bijeenkomsten, zij werpen weinig licht op persoonlijke tegenstellingen, zij doen tekort aan de emotionele spanningen, die een slopend effect op velen kunnen hebben. Toch bieden de hierna volgende documenten een grondiger beeld, dan uit de incidentele krantenpublicaties kan ontstaan.
De redactie van Acta Politica heeft, na overleg met het bestuur van de Kring, gaarne dit nummer van Acta Politica voor publikatie van deze documenten beschikbaar gesteld. De redactie dankt de heren Baehr en Scholten voor het vele werk dat zij ten behoeve van deze publikatie hebben verricht.

J. van Putten

Conflicten over de Politicologie aan de Universiteit van Amsterdam, een verzameling documenten

door P. R. Baehr en G. H. Scholten

I

Inleiding

De huidige, in onderstaande documenten weergegeven, conflicten aan de FSW-A zijn bepaald niet uit de lucht komen vallen. De beoefening van de politieke en sociale wetenschappen aan de Universiteit van Amsterdam heeft in haar relatief korte bestaan reeds meer conflicten gekend. Dat begon al meteen in 1947 na de oprichting van de toenmaals nog Politiek Sociale (in de wandeling de 'Zevende') Faculteit geheten instelling op initiatief van de hoogleraren Romein en Posthumus. Hun uitgangspunten waren dat een wetenschappelijke bestudering van de naoorlogse politieke en sociale problemen een noodzakelijke opgave voor de universiteit was, waartoe een eigen organisatorisch kader geschapen diende te worden. In de nieuwe faculteit zouden dan mensen kunnen worden opgeleid die met hun gespecialiseerde kennis en inzichten praktisch werkzaam zouden kunnen zijn bij de oplossing van de grote naoorlogse maatschappelijke problemen. De nieuwe faculteit werd onderverdeeld in drie secties:

sectie A: de algemeen politiek-sociale studierichting;

sectie B: de sociologisch-antropologische studierichting;

sectie C: de sociaal-pedagogische en sociaal-psychologische studierichting.

De hier volgende opmerkingen betreffen vnl. ontwikkelingen binnen de sectie A.

Bij de bezetting van een aantal der belangrijkste leerstoelen ontstonden moeilijkheden. De door de gemeenteraad van Amsterdam vastgestelde voordrachten (dr. J. Suys voor wetenschap der politiek, dr. S. Kleerekoper voor economie en dr. J. Presser voor geschiedenis) werden door de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen op formele gronden (enkelvoudige voordracht) afgewezen. Algemeen werd aangenomen dat politieke motieven niet vreemd waren aan deze afwijzing en dat minister dr. J. Gielen (KVP) bevreesd was voor een 'te linkse' signatuur van de nieuwe faculteit. De voordrachten werden terugverwezen. Bij de tweede behandeling sprak een meerderheid van de gemeenteraad zich tegen Suys uit ten gunste van mr. dr. J. Barents, die tenslotte werd benoemd, evenals de aanvankelijk afgewezen kandidaten Kleerekoper, Presser en Baschwitz. Na deze beginperikelen kwam de sectie in wat rustiger vaarwater.

Het in de beginperiode geldende studieprogramma werd over het algemeen door de studenten als vrij zwaar ervaren. Naast de in Nederland nog niet tot ontwikkeling gekomen wetenschap der politiek, werd grote nadruk gelegd op een aantal andere vakken. Voor het kandidaatsexamen waren zes vakken verplicht (wetenschap der politiek, economie, sociologie, recht, geschiedenis, internationale betrekkingen) en één keuzevak (meestal perswetenschap, amerikanistiek of ruslandkunde). Wat het doctoraal studieprogramma betreft,

valt te vermelden dat wetenschap der politiek, economie en staats- en administratief recht verplichte *gelijkwaardige* hoofdvakken waren. Het gehele studieprogramma was formeel op vijf jaar gesteld, maar duurde in feite veel langer; studies van acht à negen jaar waren geen uitzondering. Slechts weinigen onder hen die een aanvang maakten met de studie, sloten deze af met het doctoraalexamen.

In 1961 werd de studie in de PSF, die tot dan toe bij gemeenteverordening was geregeld, door opneming in de Wet op het Wetenschappelijk Onderwijs landelijk erkend. Dit leidde in 1965 tot een nieuwe regeling van de studievereisten in het Academisch Statuut op voorstel van de sectie sociologie en politicologie van de Academische Raad. (Van die tijd dateert ook de vervanging van de naam 'wetenschap der politiek' door 'politicologie', een term die tot dan toe alleen aan de Vrije Universiteit was gebruikt). In de periode 1965–1966 werd overgegaan tot instelling aan alle universiteiten van faculteiten der sociale wetenschappen; de politiek sociale faculteit in Amsterdam werd omgezet in een Faculteit der Sociale Wetenschappen (FSW). Binnen die faculteiten bestaan subfaculteiten der sociaal-culturele wetenschappen; in de praktijk bleven in Amsterdam de secties A en B zich echter gescheiden ontwikkelen en werden gaandeweg tot de huidige subfaculteiten FSW-A en FSW-B, respectievelijk de algemene politieke en sociale wetenschappen (A) en een combinatie van sociologie, culturele antropologie en niet-westerse sociologie omvattend (B).

Het nieuwe Academisch Statuut noemde voor het eerst politicologie uitdrukkelijk als *hoofdvak* voor het doctoraalsexamen in de zgn. 'politicologische richting' (art. 111, 1c); voor het kandidaatsexamen diende de betreffende subfaculteit aan te geven welk vak als hoofdvak moest worden beschouwd: in de FSW-A werd het vak politicologie hoofdvak voor kandidaats- en doctoraalexamen. Het door het Academisch Statuut voorgeschreven vereiste voor het kandidaatsexamen van *vijf* vakken werd in de FSW-A als volgt geïnterpreteerd: de vakken politicologie (waarin het vak rechtswetenschap was opgenomen), methoden en technieken van sociaal-wetenschappelijk onderzoek, economie, geschiedenis en sociologie (dus in feite *zes* vakken) werden verplicht gesteld. De door het Academisch Statuut voorgeschreven *drie* vakken voor het doctoraalexamen werden er in het studieprogramma van de FSW-A in feite *vijf:* politicologie (met inbegrip van het vak internationale betrekkingen en een door de student te kiezen ander vak dat de naam 'zelfstandig onderdeel van het hoofdvak' kreeg) benevens twee bijvakken. Gaandeweg breidde zich het aantal wetenschappelijke medewerkers aan de inmiddels rondom de afzonderlijke leerstoelen tot stand gekomen instituten uit. Deze uitbreiding deed zich ongeveer gelijkelijk voor bij het Instituut voor Wetenschap der Politiek, dat belast werd met de ver-

zorging van het hoofdvak, en bij andere instituten.
De hierboven genoemde studieregeling kwam nog geheel tot stand in een subfaculteit-oude-stijl waarin de besluiten werden genomen door de hoogleraren en lectoren; vertegenwoordigers van de wetenschappelijke staf en later ook van de studenten en het technisch-administratief personeel namen met adviserende stem aan de vergadering deel. De oude constellatie had met zich meegebracht dat ieder vak vertegenwoordigd was door één hoogleraar en daardoor even zwaar meetelde in de besluitvorming. Deze historisch gegroeide situatie gaf mede aanleiding tot moeilijkheden toen door het Academisch Statuut aan het vak politicologie de status hoofdvak werd verleend. In de FSW-A deden zich in de komende jaren een aantal veranderingen voor die van ingrijpende betekenis zijn geweest voor de meer recente ontwikkelingen. Deze veranderingen, die deels betrekking hadden op de besluitvormingsstructuur en deels op het onderwijsprogramma, kunnen niet los worden gezien van de ontwikkelingen sinds 1968 in de internationale universitaire wereld in het algemeen en die in Nederland meer in het bijzonder. De roep om inspraak, medezeggenschap en medebestuur werd steeds meer gehoord; aanvankelijk kwamen deze wensen voornamelijk van de zijde van de wetenschappelijke staf, later versterkt en verhevigd van de studenten en tenslotte ook van de zijde van de technische en administratieve staf (tas).
In de in 1964 opgerichte studievereniging 'Machiavelli' ontwikkelde zich gaandeweg een harde kern van studenten aktivisten, die het beleid van de vereniging ging bepalen. Dit beleid richtte zich niet alleen op het verkrijgen van de bovengenoemde inspraak, maar ook en vooral op het in dienst stellen van onderwijs en wetenschapsbeoefening aan wat genoemd werd 'fundamentele maatschappijvernieuwing'. Zij kregen daarbij de steun van sommige docenten; het merendeel van het wetenschappelijk corps bleef echter vasthouden aan meer traditionele opvattingen van professionele wetenschapsbeoefening. Ten aanzien van het vak politicologie deden deze tegenstellingen zich in verscherpte mate voor. Deze ontwikkelingen binnen de subfaculteit werden uitvoerig weergegeven in het studententijdschrift 'Discorsi' (sinds 1970 het officiële mededelingenorgaan van de FSW-A). In de jaren 1968–1970 deden zich binnen de FSW-A een aantal confrontaties voor tussen enerzijds studenten en anderzijds hetzij individuele docenten hetzij de subfaculteit als geheel. Collegeverstoringen deden zich voor bij colleges van de hoogleraren Misset, Den Hollander en Daudt. Voor de laatste was dit in februari 1970 aanleiding om zijn colleges voor eerste- en tweedejaars studenten geheel stop te zetten; ook de colleges sociologie van Den Hollander werden niet hervat.
In januari 1969 had er een massale discussiedag plaatsgevonden in Frascati

waaraan door vele leden van het wetenschappelijk corps en de tas en door vele studenten werd deelgenomen. Deze discussiedag, gewijd aan de theoretische achtergronden van de studie, de pedagogische verhoudingen in de universiteit en de organisatorische structuur, leidde wel tot verheldering van standpunten maar niet tot organisatorische veranderingen. De bezetting van het Maagdenhuis (16-21 mei 1969) hield weliswaar geen direct verband met de FSW-A, maar droeg mede bij tot een vergroting van de actiebereidheid van vele studenten (niet in de laatste plaats doordat vele studenten en enkele docenten uit de FSW-A actief aan de bezetting hadden deelgenomen). De uitgebreide discussies in formele vergaderingen van de subfaculteit en bijeenkomsten van'alle betrokkenen' over de wenselijkheid van een andere bestuursstructuur voor de FSW-A, leidden in december 1969 tot het drie dagen durende (en later verlengde) zgn. 'Trias'-congres, waaraan op grote schaal door docenten, studenten en leden van de tas werd deelgenomen. Het gestelde doel, nl. te komen tot een nieuwe bestuursstructuur voor de subfaculteit, werd echter niet bereikt. De door een congrescommissie voorbereide voorstellen en amendementen erop, behaalden geen meerderheid. Wel werd een ter vergadering ingediend stuk aangenomen ter nadere uitwerking, het zgn. 'plan X'. De op het 'Trias'-congres aanwezige hoogleraren en lectoren (Daudt, Baehr, Goudsblom, Van der Land, Misset, Van Poelje en De Jong Edz.) hadden eerder verklaard zich moreel gebonden te zullen achten aan de bij referendum (met een meerderheid van elk der drie geledingen) bekrachtigde besluiten van het congres. (Een van de latere vergaderingen werd door de hoogleraren Daudt, De Jong en Misset uit protest verlaten nadat een motie-De Jong waarin de speciale verantwoordelijkheid van het wetenschappelijk corps voor het onderwijs werd vastgelegd, was verworpen). Het uitgewerkte 'plan X' werd in april 1970 aan een schriftelijk referendum onderworpen, waarbij het door de meerderheid der studenten werd aanvaard, maar door de meerderheid van zowel de docenten als de tas werd verworpen – waarmee krachtens de tijdens het Trias-congres gemaakte afspraken, ook het hele voorstel was verworpen. Deze verwerping vormde de directe aanleiding tot de bezetting door studenten van de panden O.Z. Voorburgwal 185 en 187, waar het Instituut voor Wetenschap der Politiek, het Instituut voor Bestuurskunde, het Seminarium voor Staats- en Administratiefrecht en het bureau van de subfaculteit gevestigd waren. De bezetting, die door de subfaculteit werd afgekeurd en die duurde van 21 april tot 21 mei 1970 had geen ander tastbaar resultaat dan een ernstige stagnatie van de werkzaamheden in de betrokken instituten en een verdere verslechtering van de verhoudingen tussen docenten en studenten en verhoogde ook de spanningen tussen docenten onderling. De subfaculteit boekte noch ten aanzien van de voorbereiding van een nieuwe organisatie-

structuur noch ten aanzien van de planning van het onderwijs voor het komende studiejaar veel vooruitgang. In mei en juni traden de hoogleraren De Jong en Baehr om redenen van verschillende aard af, resp. als voorzitter en als secretaris van de FSW-A. Er dienden zich geen opvolgers voor de beide afgetreden bestuursleden aan. De bestuurscrisis in de FSW-A leek compleet.

In deze situatie nam de subfaculteit op 15 juli 1970 een belangrijk besluit dat vergaande consequenties zou hebben voor de verdere ontwikkelingen: zij aanvaardde een noodreglement voor de periode van één jaar waarbij zij haar werkzaamheden overdroeg aan een FSW-A-commissie, bestaande uit alle hoogleraren en lectoren, vier vertegenwoordigers van de wetenschappelijke staf, vier vertegenwoordigers van de studenten en twee vertegenwoordigers van de tas, allen met volledig stemrecht. Tevens besloot zij tot het instellen van een speciale subcommissie voor het maken van een nieuw bestuursreglement, bestaande uit twee hoogleraren of lectoren, twee vertegenwoordigers van de wetenschappelijke staf, twee vertegenwoordigers van de studenten en een lid van de tas. De FSW-A-commissie en de subfaculteit zelf verbonden zich bij voorbaat 'om het door de speciale subcommissie te ontwerpen reglement goed te keuren en op zo kort mogelijke termijn metterdaad in werking te doen treden'. Een nieuw bestuur trad op, bestaande uit: prof. dr. P. R. Baehr, voorzitter; dr. M. Brouwer, eerste secretaris en dr. M. Broekmeijer, tweede secretaris.

De bestuurscrisis leek nu weliswaar te zijn opgelost, maar alras deden zich nieuwe moeilijkheden voor. In augustus en september ontbrandde er een conflict tussen de subfaculteit en het Instituut voor Wetenschap der Politiek (IWP) dat had medegedeeld de eerstejaars colleges in het komende studiejaar te zullen beperken tot ten hoogste 180 studenten. Dit conflict vond een einde, doordat zich uiteindelijk minder dan 180 studenten lieten inschrijven, maar het vormde het eerste van een aantal conflicten tussen het dagelijks bestuur van het IWP en het bestuur van de subfaculteit. In september publiceerde het dagelijks bestuur van het IWP een nota (de zgn. 'nota Daudt') waarin een zeer ingrijpende reorganisatie van de subfaculteit werd bepleit. De voorstellers meenden dat alleen op deze wijze een bij de huidige stand van het vak en bij het Academisch Statuut passende sectie politicologie zou kunnen worden opgebouwd. Hierdoor zou tevens een einde gemaakt kunnen worden aan wat genoemd werd 'de volstrekte onbestuurbaarheid' van de subfaculteit. De belangrijkste beslissingen over de studieopzet dienden door politicologen genomen te worden.

In de laatste maanden van 1970 spitsten de discussies over het te ontwikkelen onderwijsprogramma zich toe. De inhoud van de discussies was in wezen niet zo heel erg verschillend van wat twee jaar later de aanleiding zou

zijn tot opschorting van de onderwijsactiviteiten van Daudt en de zijnen: de plaats van het hoofdvak, het verschil van mening over de wenselijkheid van een gespecialiseerde politicologie-opleiding versus een meer 'brede' opvatting in de trant van de oude PSF en de wijze waarop professionele kwaliteit gewaarborgd diende te worden. Verschillen van opvatting over het toe te kennen mandaat aan een in te stellen onderwijscommissie leidden zelfs tot een aftreden van het bestuur Baehr-Brouwer-Broekmeyer in oktober, dat pas weer optrad nadat de FSW-A-commissie richtlijnen voor een onderwijsplan had aanvaard. Een 'plan-De Jong' dat zich meer baseerde op de uitgangspunten van de oude PSF conceptie verkreeg geen meerderheid. In het op basis van de richtlijnen uitgewerkte onderwijsplan, dat in maart 1971 door de FSW-A-commissie werd aanvaard, werd uitgegaan van een zoveel mogelijk geïntegreerde studieopzet, waarbij verschillende benaderingen in de beoefening van de wetenschap der politiek met elkaar in confrontatie zouden worden gebracht. De totale studie, die op ongeveer vijfeneenhalf jaar was gepland, omvatte een propedeutisch gedeelte van ca. anderhalf jaar studie en een doctoraal fase. Het propedeutisch gedeelte omvatte de vakken politicologie en methoden en technieken van sociaal-wetenschappelijk onderzoek benevens drie door de studenten te kiezen bijvakken. Vanaf de propedeuse tot en met het doctoraalexamen zou de studie binnen het hoofdvak politicologie plaatsvinden door deelname aan één van acht naast elkaar staande richtingen, te weten de theoretische richting (geschiedenis der politieke doctrines en theoretische politicologie), de onderzoeksrichting, de internationale richting (met nadruk op internationale politiek, buitenlands beleid, internationale organisaties, polemologie), de nationale richting (met nadruk op processen en structuren op nationaal niveau), de subnationale richting (met nadruk op processen en structuren op lokaal niveau), de bestuurlijke richting, het politiek gedrag in grote groepen (zoals politieke participaties en socialisatie, openbare mening en politieke communicatie, politieke minderheden) en vergelijkende politicologie. Men hoopte zo de sterk bepleite integratie van het onderwijsprogramma tot stand te brengen binnen te stichten zgn. onderwijsgroepen, die docenten en studenten zouden verenigen in werkgemeenschappen met een vrij intensief programma. Naast het hoofdvak politicologie dienden de studenten, in overeenstemming met de bepalingen van het Academisch Statuut, twee bijvakken te kiezen. De omvang van de studie, evenals de verhouding in zwaarte van hoofd- tot bijvakken werd vastgelegd in een puntenstelsel, waarbij men ervan uitging dat een student verondersteld kon worden ten minste veertig uur per week aan zijn studie te besteden. Dit onderwijsplan dat in mei 1971 bij referendum werd aanvaard, is sindsdien binnen de FSW-A in uitvoering genomen. Sommige van de latere moeilijkheden zijn direct terug

te voeren op verschillen in interpretatie van bepalingen van het onderwijsplan, met name wat betreft de vraag wie hebben te beslissen over de inhoud van het hoofdvak. De tekst van het onderwijsplan luidde t.a.v. dit punt: 'de docenten in de doctoraal onderwijsgroepen werken samen op basis van vrijwilligheid binnen het kader van de algemene verantwoordelijkheid van die docenten die uitsluitend binnen het hoofdvak met onderwijs zijn belast'.
In 1971 werden ook vorderingen gemaakt bij de hervorming van de bestuursstructuur binnen de FSW-A. Men bedenke dat inmiddels de Wet Universitaire Bestuurshervorming (WUB, wet-Veringa) in voorbereiding was en dat aan verschillende universitaire instellingen bijvoorbeeld belangrijke bevoegdheden aan een algemene vergadering van alle betrokkenen waren toegekend. In de FSW-A ging men echter niet zover. Op 29 april 1971 ging de FSW-A commissie accoord met een nieuw bestuursreglement dat voorzag in een subfaculteitsraad als hoogste besluitvormende instantie binnen de subfaculteit, bestaande uit negen vertegenwoordigers van het wetenschappelijk corps, negen vertegenwoordigers van de studenten, één vertegenwoordiger van de tas en een voorzitter, lid van het wetenschappelijk corps maar gekozen door alle betrokkenen. Verkiezingen in mei resulteerden in een raad onder voorzitterschap van prof. Baehr; het wetenschappelijk corps was verdeeld in twee fracties van resp. vijf en vier leden; de studenten kozen acht Machiavelli-vertegenwoordigers en één onafhankelijk raadslid.
Van de vele beslissingen van de nieuwe subfaculteitsraad, noemen wij hier als relevant voor latere ontwikkelingen het aannemen van een reglement voor het behandelen van geschillen. Er werd een geschillencommissie ingesteld, bestaande uit twee docenten, twee studenten en de voorzitter van de subfaculteitsraad. In totaal heeft de geschillencommissie gedurende het studiejaar 1971–1972 drie geschillen te behandelen gekregen, waarvan het belangrijkste was dat tussen de afdeling politicologie van het IWP en een aantal tweedejaarstudenten. Dit geschil betrof een onderdeel van de boekenlijst voor het vak politicologie. Een door de geschillencommissie opgestelde regeling kon niet de goedkeuring van de betrokken docenten verwerven. Een beroep van het subfaculteitsbestuur bij het bestuur van de faculteit der sociale wetenschappen resulteerde in een uitspraak ten gunste van de docenten. Een beroep hiertegen bij een speciale commissie ingesteld door de rector magnificus leidde uiteindelijk op 20 juli 1972 tot een uitspraak waarbij de autonome rol van de hoogleraar wat betreft de inrichting van het onderwijs binnen het studieprogramma werd erkend zolang nog niet tot de instelling van vakgroepen was overgegaan. De faculteit (c.q. subfaculteit) had slechts de bevoegdheid tot 'marginale toetsing met name ten aanzien van de *omvang* van het studiepakket. (Men vindt de tekst van deze uitspraak van de Commissie-De Froe) afgedrukt in het tijdschrift *Universiteit en Hogeschool,* jaargang XIX, nr. 4, januari 1973, pp. 95-201).

Op de achtergrond van deze geschillen stond steeds het nog ontbreken van de door de Wet Universitaire Bestuurshervorming voorgeschreven vakgroepen. Binnen de subfaculteit werden aan dit onderwerp uitvoerige discussies gewijd. Deze resulteerden uiteindelijk in een bestuursvoorstel, waarbij de in te stellen vakgroepen nauw aansloten bij de reeds ingestelde of nog in te stellen onderwijsgroepen overeenkomstig het onderwijsplan. Dit voorstel stuitte op fel verzet van de zijde van het wetenschappelijk corps. Men gaf er binnen het wetenschappelijk corps de voorkeur aan de vakgroepenstructuur zoveel mogelijk te laten aansluiten bij de bestaande vakken, en daarmee grotendeels bij de leeropdrachten, en niet zozeer bij de onderwijsgroepen, zoals in het bestuursvoorstel. Het bestuursvoorstel betekende voorts een nogal radicale doorbreking van de bestaande indeling in instituutsstaven, opgebouwd rondom leeropdrachten van hoogleraren. Het wetenschappelijk corps kon zich mede baseren op een reactie van de Sectie politicologie en sociologie van de Academische Raad, die het bestuursvoorstel ook afwees (zie de stukken V1 en V2 in de hierna volgende documentatie). Desalniettemin werd het vakgroepenplan door de subfaculteitsraad dankzij een meerderheid van studenten en een deel van de vertegenwoordigers van het wetenschappelijk corps aanvaard; het bestuur achtte uitvoering van het plan in de gegeven omstandigheden onmogelijk. Het liet de vakgroepproblematiek als erfenis over aan zijn opvolgers.
In juni 1972 kwam de nieuwe subfaculteitsraad onder voorzitterschap van prof. dr. M. Brouwer in nieuwe samenstelling bijeen. De fractie van het wetenschappelijk corps die tegen het vakgroepenplan van het vorige bestuur was gekant (de 'fractie Mokken') was gegroeid van vijf tot zes leden; de andere fractie (de 'progressieve staf') geslonken van vier tot drie; de Machiavelli fractie verloor een zetel en kwam op zeven, terwijl een nieuwe onafhankelijke studentengroepering (de 'groep Das') twee zetels veroverde. Ook deze raad en zijn bestuur zou in ernstig conflict geraken, mede naar aanleiding van de vakgroepenproblematiek. Het verstoren van een openbare voordracht door de Amerikaanse gasthoogleraar Raymond Tanter in het najaar van 1972 – een incident waarbij ook het FSW-A bestuur en het College van Bestuur van de universiteit betrokken geraakten – droeg bepaald niet bij tot een verbetering van de algemene sfeer binnen de subfaculteit. De vakgroepen kwestie vormde echter de directe aanleiding tot de in onderstaande documentatie weergegeven ontwikkelingen.

Wij hebben er naar gestreefd de lezers een zo volledig mogelijke verzameling authentieke documenten voor te leggen. Gezien de omvang van dit nummer van Acta Politica, moesten toch beperkingen worden toegepast.

Daarom was het ook niet mogelijk perscommentaren en interviews in dag- en weekbladen op te nemen, hoewel het zeker de moeite waard zou zijn deze nauwkeurig met de documenten te vergelijken. Individuele reacties van leden van de universitaire gemeenschap zijn slechts in bijzondere gevallen opgenomen.

De documenten zijn in chronologische volgorde per dag opgenomen. Het dossier is op 15 juli 1973 afgesloten. (De ontwikkelingen tot eind september zijn globaal weergegeven in stuk T22). Terwille van de leesbaarheid is een scheiding gemaakt tussen de documenten die rechtstreeks betrekking hebben op het stopzetten van het onderwijs door de groep Daudt en de reacties daar op (deze documenten zijn met de letter D aangegeven) en de documenten met betrekking tot de indeling in vakgroepen en de sectie van de Academische Raad (voorzien van de letter V). Het blijkt overigens dat deze aspecten zeer nauw verbonden zijn.

In de documenten worden verschillende colleges en groeperingen genoemd. De voornaamste daarvan zijn:

– de *subfaculteitsraad* van de Subfaculteit der Algemene Politieke- en Sociale Wetenschappen (FSW-A raad) en het *bestuur van deze subfaculteit* (FSW-A bestuur);

– de *'groep Daudt'*, bestaande uit prof. dr. H. Daudt (hoogleraar in de wetenschap der politiek en directeur van het Instituut voor Wetenschap der Politiek (IWP) van de Universiteit van Amsterdam) en de aan de afdeling politicologie van dat instituut verbonden wetenschappelijke medewerkers: drs. B. J. S. Hoetjes, drs. J. de Lange, drs. P. B. Lehning, drs. L. M. A. Masset en drs. U. Rosenthal;

– het *College van Bestuur* (CvB) van de Universiteit van Amsterdam onder voorzitterschap van mr. G. J. P. Cammelbeeck;

– de *Rector Magnificus* (prof. dr. A. de Froe) is ambtshalve lid van het CvB en tevens voorzitter van het college van dekanen;

– de *Universiteitsraad* van de Universiteit van Amsterdam;

– de *Sectie sociologie en politicologie* van de Academische Raad; deze sectie werd per 1 april 1973 formeel gesplitst in afzonderlijke secties voor sociologie en voor politicologie; hierop vooruitlopend kwam de sectie politicologie in oprichting sinds 20 december 1972 reeds afzonderlijk bijeen;

– het *Ambtenarengerecht te Amsterdam,* met als fungerend voorzitter mr. E. E. Haan;

– binnen de FSW-A, speelden de *'fractie Mokken'*, de *Wetenschappelijke Staf* onder voorzitterschap van dr. M. J. Broekmeyer en de z.g. *progressieve staf'* een rol; aan studentenzijde waren dat met name de studentenvereniging *'Machiavelli'* en de *'groep Das'*.

De documenten zijn aangeduid met D en V nummers en integraal weergegeven. Waar in deze documenten verwezen wordt naar bijlagen die elders in onze verzameling werden opgenomen, is de oorspronkelijke verwijzing vervangen door ons D of V nummer. Deze aanduidingen zijn, evenals andere toevoegingen van de samenstellers met [ ] aangeduid. In enkele gevallen leek het ons wenselijk enige verduidelijking of aanvulling op de documenten te geven. Deze tussenteksten zijn aangegeven met een T .

Nadat wij aan de hand van de ons aanvankelijk ter beschikking staande documenten een voorlopige inventaris hadden opgemaakt, verzochten wij op 5 juni zowel aan de groep Daudt als aan het College van Bestuur als aan het FSW-A bestuur ons op eventuele omissies te attenderen. Zowel de groep Daudt als het FSW-A bestuur hebben op korte termijn positief op dit verzoek gereageerd en ons van waardevolle aanvullende informatie voorzien. Het College van Bestuur deelde ons per brief op 31 juli mede dat het dossier uitsluitend ter vertrouwelijke kennisneming is overgelegd aan de Universiteitsraad en aan het College van Dekanen, zulks in verband met 'het vertrouwelijk karakter van de daarin opgenomen stukken'. Bovendien komt het het College van Bestuur niet juist voor stukken welke ten processe van belang kunnen zijn ter beschikking van derden te stellen zolang de procedure Daudt c.s. contra de Universiteit van Amsterdam in appel sub judice is. Op deze gronden meende het College van bestuur tot zijn spijt ons verzoek om medewerking afwijzend te moeten beantwoorden.

Gaarne willen wij onze dank uitspreken aan allen die ons van informatie hebben willen voorzien; daarbij verdient in het bijzonder vermelding dr. M. J. Broekmeyer die in de door hem gepubliceerde bundels documentatie reeds zeer veel materiaal bijeenbracht.

II
Documenten betreffende de opschorting van het onderwijs

T1 – De groep Daudt schreef op 28 december 1972 aan het College van Bestuur het onderwijs te zullen opschorten (D 1). De groep maakte dit op 2 januari 1973 in een korte mededeling openbaar.
De directe aanleiding tot deze stap vormden de besluiten die op 20 december door de FSW-A raad waren genomen. In die vergadering besloot de raad tot instelling van een zevental vakgroepen. Dit besluit werd in de raadsvergadering van 9 januari 1973 nader uitgewerkt (V 4).
Voor een samenvatting van de raadsvergaderingen van 20 december en 9 januari verwijzen wij naar de tekst bij deel III (T 23).

D1 – Brief van prof. dr. H. Daudt aan het College van Bestuur dd 28-12-72

Mijne Heren,
Hierbij ingesloten vindt u als eerste bijlage een rapport, getiteld 'Aan wie het onderwijs in de politicologie aan de Universiteit van Amsterdam nog ter harte gaat'. Het is ondertekend door vijf leden van het wetenschappelijk corps, die werkzaam zijn op de afdeling politicologie van het Instituut voor Wetenschap der Politiek. In hun rapport delen zij mede dat zij ter handhaving van hun professionele en morele integriteit gedwongen zijn hun medewerking op te schorten aan het onderwijs in de politicologie.
Ik deel hun bezwaren en sta volledig achter hun beslissing.
Als tweede bijlage vindt u van mijn hand een 'Nota over de impasse van het onderwijs in de politicologie aan de Universiteit van Amsterdam'. Daarin vindt u informatie die als aanvulling kan dienen op de gegevens uit de eerste bijlage over de toestand in subfaculteit A van de Faculteit der Sociale Wetenschappen. Uit het slot van deze nota blijkt, dat ik mij aansluit bij de beslissing, genomen door de vijf medewerkers. Het wordt ons namelijk onmogelijk gemaakt op ons vakgebied een zelfstandig beleid te voeren, waartoe wij krachtens rechtstreeks aan de wet ontleende bevoegdheid verplicht zijn op grond van mijn leeropdracht.
Als derde bijlage vindt u een afschrift van een brief die ik heb geschreven aan het Bureau Examens ter bestrijding van de beunhazerij en tentamenfraude die zich binnen de subfaculteit gaan verspreiden.
Tenslotte deel ik u mede, dat ik in de loop van januari hoop te komen tot opstelling van noodmaatregelen om te voorkomen dat studenten die zich bevinden in de eindfase van hun studie-oude-stijl gedupeerd worden door het opschorten van het onderwijs.

D1a – Nota van B. J. S. Hoetjes, J. de Lange, P. B. Lehning, L. M. A. Masset en U. Rosenthal

Aan wie het onderwijs in de politicologie aan de Universiteit van Amsterdam nog ter harte gaat
Het onderwijs in de politicologie aan de Universiteit van Amsterdam, opgedragen aan het Instituut voor Wetenschap der Politiek, bevindt zich in een deplorabele toestand. Deze is het gevolg van een situatie, die zich in de loop van drie

jaren ontwikkeld heeft binnen de subfaculteit der algemene politieke en sociale wetenschappen. Die situatie kan in drie opzichten uiterst zorgwekkend genoemd worden: programmatisch, bestuurlijk en moreel.

I
De subfaculteit behoort te zijn: een samenstel van verwante, elkaar aanvullende disciplines, gegroepeerd rond de politicologie, die in het Academisch Statuut hoofdvak genoemd wordt. De subfaculteit is echter verworden tot een ordeloze verzameling van groepen wetenschapsbeoefenaren, waarvan velen zich ten onrechte gekwalificeerd achten tot het geven van onderwijs in de politicologie.

I.1 Globaal overzicht studieprogramma
De studieduur, de zwaarte der diverse vakken en programma's worden gebaseerd op een puntenstelsel. Hierbij geldt in principe één punt voor een taak waar men — normaal gesproken — één volle werkweek (40 uur) aan besteedt, met dien verstande dat men een punt pas krijgt toegekend indien men de taak met voldoende resultaat heeft verricht.
De totale studie wordt begroot op 220 punten; rekening houdend met vakanties e.d. zal de studieduur dan ongeveer $5^1/_2$ jaar bedragen. Van het totaal aantal punten worden minstens 60 in beslag genomen door de propedeuse, minstens 136 door het doctoraalprogramma.
Hierbij geldt dat men geacht wordt het kandidaatsexamen te hebben afgelegd als men na de propedeuse minstens *20 punten voor het hoofdvak politicologie heeft* behaald. (In een of meer studiefasen dienen dan nog 24 z.g. 'vrije' punten behaald te worden via extra bijvak(ken), bestuurswerkzaamheden e.d.).
Voor het *hoofdvak politicologie* behoort men van de propedeuse tot en met het doctoraalexamen 92 punten te behalen. (Hierin zijn opgenomen de 20 hoofdvakpunten die na het voltooien van de propedeuse nodig zijn voor het formele kandidaatsexamen). In de gehele studie behoort men 104 hoofdvakpunten politicologie te behalen.
Vanaf de propedeuse tot en met het doctoraal examen vindt de studie plaats in zogenaamde onderwijsgroepen. Deze verenigen docenten en studenten in werkgemeenschappen met een programma dat aansluit bij één van de specialisaties zoals die in de internationale politicologische vakliteratuur kunnen worden onderscheiden.

I.2 De praktijk
Van de bovengenoemde 60 punten, die voor het behalen van de propedeuse nodig zijn, worden er 12 besteed aan het hoofdvak politicologie. Hiervan worden er vier in beslag genomen door een propedeutische inleiding van de afdeling politicologie, drie door de afdeling internationale betrekkingen van het Instituut voor Wetenschap der Politiek.
Op naam van een docent die wel formeel lid is van de afdeling, maar die elke vorm van samenwerking mijdt, staat een propedeutisch programma van vijf punten.
In de bovengenoemde onderwijsgroepen, waarbinnen de postpropedeutische opleiding in het hoofdvak politicologie tot en met doctoraal examen plaatsvindt, wordt het onderwijs in het hoofdvak politicologie verzorgt door docenten, afkomstig uit zeer verschillende disciplines. Deze worden door de subfaculteit ten volle

gerechtigd geacht tot het doceren van hoofdvakprogramma's en tot het beoordelen van studieprestaties van hen die tot studenten van het hoofdvak gerekend worden.
Zo functioneerde in het cursusjaar 1971-1972 één onderwijsgroep, 'politiek gedrag in grote groepen', die bestond uit vijftien studenten, vijf full-time leden van het wetenschappelijk corps, waaronder één hoogleraar, en één kandidaats-assistent. Onder de docerende staf bevond zich één medewerker van het Instituut voor Wetenschap der Politiek, terwijl de genoemde kandidaats-assistent weliswaar bij dit Instituut was aangesteld, maar inmiddels niet meer politicologie doch sociologie als hoofdvak gekozen had. De overige docenten waren medewerkers van het Seminarium voor de Leer der Communicatiemiddelen, massapsychologen en sociologen. De activiteiten, verricht binnen en door deze groep, worden door de leden ervan beschouwd als politicologie, afgelegde tentamens worden beschouwd als politicologietentamens en werkstukken wil men beschouwd zien als voor het hoofdvak politicologie verrichte prestaties.
Registratie van het voldoen aan studieverplichtingen vindt echter niet plaats in het Instituut voor Wetenschap der Politiek; onbekend is zelfs of, en zo ja, waar dit eventueel wel gebeurt. Over de tentamens vindt geen enkel overleg plaats met de collegae-politicologen en bij de vaststelling van de te bestuderen literatuur spreekt de afdeling politicologie (die hiervoor wèl de eindverantwoordelijkheid heeft) in het geheel niet mee. Alhoewel de door de groep gepubliceerde literatuurlijst wel een ruim aantal politicologische werken bevat, blijkt in genen dele welke rol deze bij de werkzaamheden van de groep gespeeld hebben, noch ook in welke mate tentamenlijsten hieruit zijn samengesteld.
Kortom, voor niets van wat in deze groep gebeurd is, heeft de collectiviteit van politicologiedocenten enige feitelijke verantwoordelijkheid kunnen dragen. Toch pretendeert de onderwijsgroep verreweg het grootste deel van de postpropedeutische studie in het hoofdvak voor haar rekening te hebben genomen en het is blijkbaar zo, dat de subfaculteit deze gang van zaken niet alleen sanctioneert, maar zelfs met kracht bevordert.
Behalve de zojuist genoemde onderwijsgroep bestaat een onderwijsgroep bestuurlijke richting, waarin thans vanuit de afdeling politicologie geparticipeerd wordt door één kandidaat-assistent.
In oprichting is een onderwijsgroep geschiedenis van de politieke doctrines. Aan deze groep wordt deelgenomen door vier historici (waaronder één hoogleraar), twee economen en één jurist. Van de enige politicoloog in deze groep vermeldt het voorlopig programma niet welke bijdrage hij levert, wèl dat hij, samen met een medewerker van het Documentatiecentrum voor Nieuwste Geschiedenis, de politicologische voorbereiding van de studie in de onderwijsgroep zal verzorgen. Maar zelfs over dat gedeelte van het programma, laat staan over andere gedeelten ervan, werd geen enkel overleg gevoerd met de collegae-politicologen, noch aan hen enigerlei mededeling gedaan; de bij het werk van de onderwijsgroep betrokken politicoloog acht zich daar kennelijk ook niet toe verplicht.
Toch gaat men ervan uit dat dit programma aan de deelnemende studenten, verdeeld over vier semesters, 48 hoofdvakpunten politicologie zal opleveren. Uiteraard zal de afdeling politicologie niet in staat zijn hiervoor enigerlei verantwoordelijkheid te dragen.
Uit het bovenstaande blijkt dat de collectiviteit van hoofdvakdocenten slechts in staat is verantwoordelijkheid te dragen voor 4 punten in de propedeuse en voor

geen enkel hoofdvakpunt dat in de postpropedeutische opleiding tot en met het doctoraal examen behaald behoort te worden.
Voor de eerdergenoemde 20 hoofdvakpunten politicologie die een student, na zijn propedeuse, moet behalen voor het kandidaatsexamen draagt de collectiviteit van hoofdvakdocenten de verantwoordelijkheid voor 12 punten (zie voor een toelichting hierop pag. 14).
Dit alles tezamen betekent dat van de 104 hoofdvakpunten politicologie die een student in de loop van zijn studie behoort te behalen, de collectiviteit van hoofdvakdocenten de verantwoordelijkheid draagt voor welgeteld 16 punten!

II

De subfaculteit behoort krachtig, doelbewust en met continuïteit bestuurd te worden. In plaats daarvan is de studierichting verworden tot een niet meer serieus te nemen stencils producerende organisatie, die geen ander gezag bezit dan wat haar wordt toegekend door hen die voor hun laatste modekreten bij haar gehoor vinden. Door het ontbreken van het inzicht dat het bestuur van de studierichting in de eerste plaats de ontwikkeling van het hoofdvak en van de daarop gerichte bijvakken zou moeten dienen, ontbreekt ook een academisch beargumenteerd beleid en dientengevolge academisch gezag. De afzonderlijke instellingen in de subfaculteit volgen ieder een eigen weg, voor zover zij daarbij niet door het bestuur van de subfaculteit gehinderd worden. Een coherent programma van onderwijs en onderzoek bestaat dan ook niet. De onderlinge afstemming van studieprogramma's berust meer op toeval en in stand gebleven tradities dan op beleid.
Inderdaad heeft de samenhang van de in de FSW-A bijeengebrachte nogal heterogene vakken altijd wel een probleem opgeleverd, in het bijzonder voor de studenten die tenslotte uit al die vakken een combinatie van te bestuderen vakken moeten kiezen. Nadat de wetenschap der politiek in de loop der jaren een meer eigen gezicht had verkregen, werd dit vak in de studieregeling 1965/66 tot hoofdvak van de studierichting, overeenkomstig de toen in het Academisch Statuut opgenomen bepalingen. Daarmee waren de problemen voor de studenten niet opgelost; de subfaculteit bleef een reeks van heterogene vakken, en dus ook een verscheidenheid van instituten en seminaria omvatten. Natuurlijk verrees het oude probleem weer, nu in de vorm van de vraag hoe de vakken afgestemd moesten worden op het hoofdvak. In de tegenwoordige bestuursstructuur van de subfaculteit, waarin de studenten evenveel zetels bezetten als het wetenschappelijk corps, gebeurde dat zelfs in volle hevigheid. Niet gehinderd door enig inzicht in de materie werd een oplossing gezocht in de vorm van integratie van alle vakken door het verzamelen van verschillende disciplines in zogenaamde onderwijsgroepen, waarvan men dan maar aanneemt dat zij het hoofdvak onderwijzen.
Het effect van deze gang van zaken is, dat een probleem van de subfaculteit verplaatst wordt naar deelgroepen daarbinnen. Het gestuntel — de naam beleid niet waardig — wordt tot stand gebracht door een permanente meerderheidscoalitie in de subfaculteitsraad, een coalitie, die gevormd wordt door studenten en enkele zogenaamde 'progressieve' stafleden. Dat de consequentie daarvan is, dat de ontwikkeling van de politicologie aan de Universiteit van Amsterdam, begonnen onder prof. Barents, snel voortgegaan onder leiding van prof. Daudt, later samen met de hoogleraren Baehr en Mokken, wordt tegengehouden en zelfs vernietigd, wordt wellicht door sommigen niet gezien, terwijl anderen hier juist naar schijnen te streven.

De permanente meerderheidscoalitie ondersteunt ook in tal van andere opzichten eisen, die het onderwijs en onderzoek kapotmaken. Inhoudelijk en procedureel worden daarbij alle normen van redelijkheid overschreden. Eén voorbeeld uit vele moge toelichten op welke wijze aan de verantwoordelijkheid van de afdeling politicologie afbreuk wordt gedaan.
Volgens het studieprogramma dient een student, nadat hij zijn propedeuse heeft behaald, een politicologieprogramma van 20 punten te volgen om te voldoen aan de eisen van het kandidaatsexamen.
Bij de concrete uitwerking van dit onderdeel van de studie besloot de afdeling politicologie (resp. de raad van het Instituut voor Wetenschap der Politiek) een deel van dit programma (d.i. 8 punten) aan te bieden in de vorm van een colloquium. Uit daaropvolgende discussies in talloze organen van de subfaculteit (o.a. propedeuseonderwijsgroep, onderwijscommissie) bleek echter, dat ook voor dit programmaonderdeel de competentie van de afdeling politicologie werd betwist. Na eindeloze discussies werd het de afdeling toegestaan 8 van de 20 punten in colloquiumvorm te verzorgen, alsmede een 4-punts literatuurtentamen. Echter met de aantekening, dat dit een ad hoc regeling zou zijn en dat de resterende 8 politicologiepunten buiten de afdeling kunnen worden behaald.
Toen de afdeling politicologie een regeling trof ter vaststelling van de inhoud van het colloquium — na bestudering van schriftelijke voorstellen hierover van verscheidene kanten, waaronder de propedeuse studenten, werd haar o.a. in de subfaculteitsraad verweten, dat zij het haar opgedragen overleg in onvoldoende mate en niet serieus had gevoerd: de afdeling was namelijk niet ingegaan op de eis, dat de studenten voor 50 % de inhoud van het colloquium mochten vaststellen, en ze had bij de uiteindelijke vaststelling van de literatuurlijst onvoldoende gewicht gegeven aan de inhoudelijke voorstellen van de *propedeuse studenten*.
Alles bij elkaar genomen is de afdeling van 1 maart tot 12 december in ± 15 vergaderingen bezig geweest met zowel de uiteenzetting over de organisatorische problemen als de inhoud van het programma; dit alles voor een programma-onderdeel dat formeel onder verantwoordelijkheid van de afdeling valt, maar dat bij een volgende ad hoc regeling in zijn geheel aan de verantwoordelijkheid der politicologiedocenten kan worden onttrokken.
Op dezelfde manier als zojuist geschetst wordt elk programma-onderdeel mikpunt van obstructie van wie maar wil. En dat met steun van het subfaculteitsbestuur. Aangezien dit bestuur niet als maatstaf heeft het bevorderen van de ontwikkeling van het hoofdvak en van de daarop afgestemde bijvakken, maar een samenvoeging van wat zich maar aandient onder het motto van integratie van vakken en zienswijzen, leidt overleg tussen studenten en vakdocenten in het gunstigste geval tot fiattering door het bestuur als het resultaat beide partijen in het overleg bevredigt, terwijl, als er geen overeenstemming wordt bereikt, het bestuur uiteraard alleen maar voortzetting van het overleg kan voorschrijven. Faalt het overleg dan wordt dit als een vanzelfsprekendheid geweten aan de vakdocenten die immers in een dergelijk geval niet de eisende partij zijn. Steunend op de al meer genoemde permanente meerderheidscoalitie kan de subfaculteitsraad dan tenslotte voorschrijven, dat aan de gestelde eisen moet worden voldaan. Vakdocenten, die wèl een visie hebben op de inhoud en op de ontwikkeling van hun vak, zullen zich dan gedwongen zien, willen zij hun verantwoordelijkheid niet schuwen, een beroep te doen op formele bepalingen in hogere regelingen en in beroep gaan bij hogere instanties dan de subfaculteit. Dit heeft zich voorgedaan met betrekking tot het studieprogramma politicologie voor tweedejaars in 1972. De universitaire beroepscommissie sprak tenslotte uit, dat de vrijheid van het academisch onderwijs vereist, dat de meest deskundigen, in casu de vakdocenten, de inhoud van het onderwijs hebben te bepalen.

Aan een bestuurssituatie als hierboven geschetst, zijn voor de docenten ongehoord veel bezwaren verbonden.
In de eerste plaats wordt een ongelooflijke hoeveelheid tijd besteed aan de vele fasen van het proces, talloze uren worden besteed aan eigenlijk uitzichtloos, maar toch plaatshebbend 'overleg', met de studenten, voor een geschillencommissie van de subfaculteit, in onderling beraad van de direct betrokken docenten en binnen de afdeling, in de subfaculteitsraad, met een bemiddelingscommissie van de faculteit e.d.
In de tweede plaats is er een periode van onzekerheid, waarin voorbereiding op het eerst voorgenomen programma overbodig lijkt te kunnen worden en dan een periode van versnelde voorbereiding op het tenslotte aanvaarde programma. In vele gevallen zal een overgangsregeling nodig zijn, omdat inmiddels ook voor de studenten veel tijd verloren is gegaan, terwijl voor studenten die niet tot de eisende groep behoorden billijkheidshalve het oorspronkelijke programma moet worden aangeboden. Voor alle varianten van het programma moet een tentamen worden opgesteld en afgenomen; voor elk tentamen moet een herkansingsgelegenheid worden geboden.
Opmerkelijk is dat zeer recent juist van de zijde van de studenten is aangedrongen op verkorting van de programmatische werkweek van 40 naar 25 à 30 werkuren: men wil meer tijd hebben om buiten het voorgeschreven studieprogramma om literatuur te bestuderen. Dat is juist daarom zo opmerkelijk omdat voor de docenten tengevolge van de wanorde in de subfaculteit de situatie zo is, dat zij een zeer grote hoeveelheid tijd dienen te besteden aan het louter organisatorisch tot stand brengen van een literatuurprogramma dat aan minimumeisen voldoet. Studenten verzetten zich tegen noodzakelijke studie-uren; docenten moeten zich noodgedwongen onderwerpen aan steeds meer organisatie-uren!

III

Van overwegende betekenis is in deze omstandigheden de sfeer waarin binnen de FSW-A moet worden gewerkt, in het bijzonder door de docenten van de afdeling politicologie, die immers het voornaamste mikpunt zijn van de aanvallen van allen die (met het oog op welke doelstelling dan ook) veranderingen wensen en de relatieve positie van het hoofdvak daartoe uiteraard moeten aantasten. Op zichzelf is dit te begrijpen in de context van de meningsverschillen en van de politieke stellingname die een grote rol speelt in de opstelling van vele studenten en docenten.
Mede door de politieke stellingname die velen voor zichzelf gekozen hebben en verbinden aan wetenschappelijke inzichten die zij menen te hebben, worden alle opvattingen in een politiek kader geïnterpreteerd. Professionele argumentatie kan dan niet worden erkend, maar wordt opgevat als machtsuitoefening. Daardoor is uiteraard een gedachtenwisseling over de wijze waarop de wetenschapsbeoefening en het onderwijs het best kunnen worden georganiseerd niet meer mogelijk. Dit tast het moreel van degenen die zijn aangesteld voor onderwijs en onderzoek onherroepelijk aan.
Ook de administratief-organisatorische wanorde die is ontstaan als gevolg van

het gebrek aan beleid bevordert een goede werksituatie niet. Op het niet-nakomen van eerder gemaakte afspraken staat de premie van het daarmee demonstreren van een politieke stellingname. Wie collegiaal overleg mijdt, kan zich onkwetsbaar maken voor verwijten door zich te beroepen op zijn politieke inzichten.
Het ontbreken van vertrouwen tussen studenten en docenten, alsmede tussen docenten onderling, het bestuursbeleid dat het hoofdvak ondergraaft, de organisatorische chaos die planning van werkzaamheden onmogelijk maakt of frustreert, veroorzaakt een situatie waarin serieus wetenschappelijk onderwijs en onderzoek niet meer mogelijk is.

IV Consequenties
In de beschreven omstandigheden kunnen de docenten op straffe van verlies van persoonlijke en professionele integriteit hun werkzaamheden niet voortzetten. In plaats van zich aan vakstudie en vakonderwijs te kunnen wijden, hebben zij gedurende enkele jaren het grootste gedeelte van hun werktijd besteed aan uitzichtloos overleg. Mogelijkheden tot een beter perspectief dienen zich niet aan.
Een heroriëntatie op de positie van de politicologie in de FSW-A is thans dringend noodzakelijk. De plaats van het vak als hoofdvak in de studierichting is in ernstige mate aangetast. Allengs ontwikkelt zich een toestand, waarbij de inhoud van het vak wordt bepaald door niet-vakgenoten alsmede door beginnende studenten, gesteund door het bestuur van de studierichting, door middel van de instelling van onderwijsgroepen, waarin niet-politicologen de bevoegdheid krijgen tot het verzorgen en beoordelen van de hoofdvakstudie. De afdeling politicologie ziet zich genoodzaakt in door willekeurige groepen of personen samengeroepen vergaderingen een voortdurende strijd te leveren om nog een minimum aan verantwoord politicologie-onderwijs te leveren.
De docenten die zijn aangesteld bij de leerstoel politicologie zijn wettelijk bij uitstek verantwoordelijk voor de studie in het hoofdvak politicologie. Moreel zijn zij verantwoordelijk voor de kwaliteit van het door hen gegeven onderwijs en voor het verrichten van wetenschappelijk onderzoek. Beide verantwoordelijkheden kunnen zij in de gegeven omstandigheden niet waar maken.
Tengevolge van de voortdurende strijd in de subfaculteit in de afgelopen drie jaar en door de slechte persoonlijke verhoudingen, die als neveneffect daarvan zijn ontstaan, bestaat geen geschikte sfeer meer voor vruchtbare samenwerking, integendeel: in plaats van een stimulans te zijn voor wetenschappelijk werk, vormt de organisatorische overbelasting, vooral ook door het voortdurende strijdkarakter ervan, een aantasting niet alleen door de consumptie van tijd, maar bepaald ook door afstomping van inzichten en slijtage van werklust.
Het — reeds zichtbare — resultaat is ongetwijfeld dat het niveau van onderwijs en onderzoek snel daalt.
In de afgelopen maand is deze afbraak zover voortgeschreden dat bij de instelling van vakgroepen binnen de studierichting de subfaculteitsraad een besluit heeft genomen, dat àlle ingestelde vakgroepen, los van de leerstoelen waaromheen zij zijn geformeerd, verantwoordelijkheid krijgen voor onderwijs en onderzoek in de politicologie. Het onttrekken van de verantwoordelijkheid van de hoofdvakdocenten politicologie ligt hier in zijn meest duidelijke vorm voor ons.
In februari 1973 begint het vierde semester van het studieprogramma waarin alle gesignaleerde verschijnselen zich in hun meest barre vorm voordoen. Dan beginnen studenten aan het postpropedeutische programma waarin politicologie

voor het overgrote deel niet meer wordt gedoceerd door ter zake kundigen. Dan gaan studenten afstuderen als politicoloog buiten reële verantwoordelijkheid van de docenten politicologie: voor een dergelijke opleiding wensen ondergetekenden geen enkele verantwoordelijkheid te aanvaarden.
De ondergetekenden menen dat daarom nu het ogenblik is aangebroken waarop zij, willen zij niet hun professionele en morele integriteit verliezen, hun medewerking aan alle onderwijs dienen op te schorten. Zij menen dat het beter is nu tot drastische maatregelen over te gaan, dan zichzelf en het vak dat zij doceren door middel van slijtage onherroepelijk te laten ondermijnen.
Zij hebben hun besluit aan de formeel verantwoordelijke hoogleraar, prof. dr. H. Daudt, medegedeeld en hem gevraagd de daarvoor in aanmerking komende instanties op de hoogte te stellen.
De eerstkomende periode denken zij te besteden aan het restaureren van hun door de voortdurende organisatorische strijd verkommerde vakkennis. Het moment van het beëindigen van bovengenoemde opschorting van het onderwijs achten zij pas dàn aangebroken, wanneer de situatie aan de FSW-A zich in onderstaande zin gewijzigd heeft.
1 — Er is een redelijke mate van zekerheid over ieders taak op het gebied van onderwijs, onderzoek en bestuur.
1.1 De onderwijstaak staat voor een overzienbare periode — in het algemeen een cursusjaar — vast, dat wil zeggen dat uren onderwijs en uren voorbereiding tevoren met redelijke zekerheid zijn te schatten. Dit betekent ook dat de te doceren stof in grote trekken bekend is en de vorm van het onderwijs voor die periode aanvaard wordt.
1.2 De voor onderzoek beschikbare tijd en hulpmiddelen kunnen tevoren worden overzien en hebben een onaantastbaar karakter.
1.3 De bestuurstaak is beperkt en, tenminste binnen de eigen instelling (vakgroep, afdeling, instituut) functioneel en zakelijk van karakter.
2 — De politicologie wordt de jure en de facto erkend als het hoofdvak van de studierichting FSW-A, zoals omschreven in het Academisch Statuut.
2.1 Degenen die zijn aangesteld als docenten van dit vak worden geacht deskundig te zijn in dit vak.
2.2 In overeenstemming met het onderwijsprogramma-1971 wordt aan de studie van het hoofdvak 50 % van de onderwijstijd, resp. van de studieverplichtingen toegekend.
2.3 In overeenstemming met de deskundigheid van de vakdocenten en de verantwoordelijkheid die zij uit dien hoofde en in dat opzicht dragen voor het politicologie-onderwijs, wordt *met inachtneming van een ruime mate van overleg met studenten en met docenten van andere* vakken, over de inhoud en de vorm van het hoofdvakonderwijs beslist door de ter zake kundigen, dat wil zeggen door de leden van de afdeling politicologie voorzover het betreft onderdelen van dit onderwijs, die niet aan de gespecialiseerde politicologie-afdelingen internationale betrekkingen en methoden en technieken van politicologisch onderzoek zijn opgedragen, en door de leden van de zojuist genoemde afdelingen, elk voor zover het betreft de speciale onderdelen van de politicologie op het terrein van die afdelingen.

D1b — Nota van H. Daudt over de impasse van het onderwijs in de politicologie aan de Universiteit van Amsterdam dd 27-12-72

Woensdag 20 december 1972 heeft de subfaculteitsraad van de FSW-A van de Universiteit van Amsterdam twee besluiten genomen die mede ten doel hebben de verantwoordelijkheid voor het onderwijs en onderzoek in de politicologie te ontnemen aan de afdeling politicologie van het Instituut voor Wetenschap der Politiek.
Het eerste besluit had betrekking op een indeling in vakgroepen. Op voorstel van het subfaculteitsbestuur werd besloten tot instelling van de volgende vakgroepen binnen de subfaculteit.

vakgroep	*hoogleraren en lectoren*
I theoretische politicologie	*Daudt* (hoogleraar wetenschap der politiek)
II methodologie	*Mokken* (hoogleraar politicologie, in het bijzonder de methoden en technieken van politicologisch onderzoek)
III economische politicologie	*Bakker* (hoogleraar beginselen der economie alsmede de economische politiek) en *Misset* (buitengewoon hoogleraar met dezelfde leeropdracht)
IV politiek-sociale en doctrinegeschiedenis	*De Jong* (hoogleraar sociaal-economische en politieke geschiedenis, inzonderheid van de twintigste eeuw) en *Van der Land* (lector politicologie, in het bijzonder de geschiedenis van de politieke theorieën)
V bestuurskundige politicologie	*Leemans* (hoogleraar bestuurskunde) en *Duk* (hoogleraar algemene inleiding tot de rechtswetenschap, Nederlands en vergelijkend staats- en administratief recht)
VI politiek-sociaal en communicatiegedrag	nog te benoemen opvolger van *Rooij* (hoogleraar leer der communicatiemiddelen, in het bijzonder van de pers) en *Brouwer* (hoogleraar psychologie van het collectief gedrag, in het bijzonder ten behoeve van de politicologische opleiding)
VII internationale politicologie	*Baehr* (hoogleraar leer der internationale betrekkingen) en *Meijers* (lector volkenrecht, waaronder het recht van de internationale organisaties)

In de gedachtengang van het subfaculteitsbestuur en van de meerderheid van de subfaculteitsraad worden *alle zeven* vakgroepen geacht verantwoordelijk te zijn voor het onderwijs en het onderzoek in de politicologie, *ongeacht de leeropdrachten van de betreffende hoogleraren en lectoren.* Mede om die reden heeft

men geen beslissing willen nemen over een indeling in vakgroepen van de Oost-Europakunde en de Amerikanistiek, die volgens de redenering van het bestuur *geen* verantwoordelijkheid voor het hoofdvak politicologie zouden moeten krijgen. Daarnaast zijn de vakgroepen II tot en met VII mede verantwoordelijk voor de specifieke bijvaktaken zoals die tot uitdrukking komen in de verschillende leeropdrachten.
De verantwoordelijkheid van de verschillende vakgroepen voor het onderwijs en onderzoek in de politicologie blijkt al uit verschillende benamingen, bijvoorbeeld economische politicologie in plaats van economie, zoals de leeropdracht van de betreffende hoogleraren zou doen vermoeden, en bestuurskundige politicologie in plaats van bestuurskunde en rechtswetenschap. Over de precieze naamgeving zal nog worden gesproken in een subfaculteitsvergadering van 9 januari 1973, *maar dat zal niets veranderen aan de grondgedachte om elke vakgroep verantwoordelijkheid te geven voor het hoofdvak politicologie.* Dat blijkt uit het tweede besluit, dat in de vergadering van 20 december 1972 is genomen.
Dit tweede besluit, voorgesteld door de fractie van de studentenvereniging Machiavelli, geeft een algemene richtlijn aan 'betreffende indeling in vakgroepen in de FSW-A' die luidt:

> 'Alle vakgroepen behoren tot het wetenschapsgebied van de politicologie en moeten dientengevolge een of meer afstudeerrichtingen in de politicologie bevatten'.

Met het aannemen van deze plannen meent de radicale studentengroep met behulp van enkele leden van het wetenschappelijk corps die zich 'progressieve staf' noemen, de positie van het Instituut voor Wetenschap der Politiek en in het bijzonder van de afdeling politicologie daarvan, definitief te hebben ondermijnd. Dit bleek ook ondubbelzinnig uit de toelichting die tijdens de vergadering van de subfaculteitsraad werd gegeven op dit voorstel van de Machiavelli-fractie.

Het Instituut voor Wetenschap der Politiek
Het Instituut voor Wetenschap der Politiek, waarvan ik hoogleraar-directeur ben, heeft zich sinds mijn komst in 1963 uitgebreid van een organisatie met een wetenschappelijk corps van één hoogleraar, vier wetenschappelijke medewerkers en een aantal kandidaat-assistenten tot een instelling met een wetenschappelijk corps van drie hoogleraren, één lector, zestien wetenschappelijke medewerkers en vijftien kandidaat-assistenten. Het Instituut is sinds een aantal jaren gesplitst in drie afdelingen:
1. de afdeling politicologie (die aanvankelijk identiek was met het Instituut voor Wetenschap der Politiek) waarbinnen de taken voortvloeiend uit mijn leeropdracht worden geëffectueerd;
2. de afgesplitste afdeling methoden en technieken van politicologisch onderzoek onder verantwoordelijkheid van de hoogleraar Mokken en
3. de afgesplitste afdeling internationale betrekkingen onder verantwoordelijkheid van de hoogleraar Baehr.

Een vierde afdeling voor de geschiedenis van de politieke theorieën is niet tot ontwikkeling gekomen doordat de lector voor de geschiedenis van de politieke theorieën zijn taak heeft veronachtzaamd (dossier hiervan aanwezig). Deze lector maakt nog steeds deel uit van de afdeling politicologie. Hij onttrekt zich echter sinds jaren geheel aan de werkzaamheden van de afdeling. Na slepende pogingen om binnen het Instituut een oplossing voor dit probleem te vinden, heeft het In-

stituut voor Wetenschap der Politiek zich acht maanden geleden over deze zaak in een brief gewend tot het College van Bestuur. Sindsdien hebben wij op deze brief, ondanks enkele vragen onzerzijds hierover, nog geen antwoord ontvangen.

Activiteiten van studenten

De afgelopen drie jaar hebben de activistische studenten zich tegen het Instituut voor Wetenschap der Politiek gericht, in het bijzonder tegen de afdeling politicologie die verantwoordelijk is voor het *hoofdvak* politicologie zoals dat in het Academisch Statuut is omschreven.

Een jaar geleden, op 15 december 1971, heb ik in een brief aan de toenmalige president-curator Van der Hoeven, die in het vervolg van deze nota uitvoeriger zal worden weergegeven, o.a. geschreven:

> 'De actieve leden (leden van de studentenvereniging Machiavelli) ... zetten zich al enkele jaren af tegen het Instituut voor Wetenschap der Politiek, dat onhistorisch, positivistisch en, uiteraard, rechts te werk zou gaan ten dienste van de maatschappelijke status quo en de kapitalistische machthebbers, terwijl het naar hun mening daarentegen om een totaal gebeuren zou moeten gaan, dat 'histories', 'dialekties' en 'krities' begrepen dient te worden. In de subfaculteitsraad ontmoeten zij veel begrip van enkele leden van het wetenschappelijk corps, waardoor voorstellen van de politicologen, bestuurskundigen, economen en juristen in deze raad plegen te worden verworpen'.

Dit alles heeft geleid tot een continue druk van de zijde van de studenten om de inhoud en de omvang van de literatuurlijsten voor tentamens politicologie te wijzigen, en tot eindeloze onderhandelingen van leden van de afdeling met steeds wisselende groepjes studenten over iedere pagina literatuur.

Het heeft er eveneens toe geleid, dat o.a.

— in februari 1970 ik mijn hoorcolleges voor eerste- en tweedejaars candidandi heb stopgezet;
— gedurende de maand mei van hetzelfde jaar het Instituut voor Wetenschap der Politiek is bezet door studenten;
— in het voorjaar van 1972 het Instituut wederom een dag is bezet;
— van december 1971 tot juli 1972 wij een geschil hebben moeten uitvechten over de vraag of de afdeling politicologie dan wel de subfaculteitsraad de inhoud van de literatuurlijst politicologie zou bepalen.

Ondanks al deze problemen bleef de afdeling politicologie binnen de subfaculteit tot dusverre een sterke positie innemen, omdat krachtens mijn leeropdracht de tentamens politicologie onder mijn verantwoordelijkheid vallen en omdat deze hoofdvaktentamens uiteraard verplichte onderdelen zijn van het kandidaats- en van het doctoraal-examen.

Daar staat tegenover dat studenten en 'progressieve staf' de laatste twee jaren veelal via hun gezamenlijke optreden in de subfaculteitsraad hun wensen trachten te realiseren en de positie van de afdeling politicologie proberen te ondergraven.

De subfaculteitsraad

De subfaculteitsraad van twintig leden bestaat uit

— negen studenten gekozen door de studenten uit de subfaculteit;
— negen leden van het wetenschappelijk corps gekozen door deze geleding;
— één t.a.s.-lid gekozen door de eigen geleding; en
— een hoogleraar-voorzitter gekozen door alle drie geledingen samen waarbij

de studentenstemmen door hun aantal steeds de doorslag kunnen geven.

Sinds juni 1972 worden *zeven* van de negen studentenzetels ingenomen door vertegenwoordigers van de activistische studentenvereniging Machiavelli en twee door een gematigde studentengroepering;

drie van de negen leden van het wetenschappelijk corps behoren tot de 'progressieve staf' en zes tot de gematigden;

de *hoogleraar-voorzitter* rekent zichzelf tot de 'progressieve staf', de ene t.a.s.-vertegenwoordigster behoort tot de gematigden.

Ofschoon de samenstelling van de subfaculteitsraad niet geheel overeenkomstig de bepalingen van de W.U.B. is, zou een strikt volgen van de wettelijke bepalingen waarschijnlijk dit jaar niet tot een andere krachtsverhouding in de raad hebben geleid, in tegenstelling tot vorig jaar toen er door de geringe studentenopkomst bij de verkiezingen wel verschil was met hetgeen volgens de W.U.B. had behoren te geschieden.

De zeven activistische studenten vormen met de drie vertegenwoordigers van de 'progressieve staf' en de voorzitter een hechte coalitie die de dienst uitmaakt in de subfaculteit. Deze meerderheid van elf vertegenwoordigers heeft in de vergadering van 20 december j.l. de beide besluiten doen aannemen die in het begin van deze nota zijn vermeld. Beide voorstellen werden aangenomen met elf stemmen voor en negen stemmen tegen. De negen tegenstemmen waren afkomstig van de twee vertegenwoordigers van de gematigde studentengroepering, de zes vertegenwoordigers van de gematigde vertegenwoordiging van het wetenschappelijk corps en van de t.a.s.-vertegenwoordigster.

Eerder in het seizoen had deze progressieve coalitie uitsluitend uit haar midden het dagelijks bestuur van de subfaculteitsraad gevormd en eveneens uitsluitend uit haar midden de vertegenwoordiging van de subfaculteit voor de *faculteits*raad samengesteld.

Verder had deze coalitie al in een vorige vergadering besloten, dat de *examen*commissie niet meer in zijn huidige samenstelling zal blijven fungeren (de hoogleraar politicologie heeft daar zitting in), maar dat het subfaculteitsbestuur van keer tot keer een nieuwe examencommissie zal kunnen samenstellen.

Ook heeft deze coalitie beslist dat de subfaculteit niet langer in de sectie politicologie van de Academische Raad vertegenwoordigd moet blijven door de hoogleraar in de politicologie en een wetenschappelijk medewerker, maar dat het subfaculteitsbestuur zelf deze taak op zich zal nemen (een besluit dat op verzet stuit bij de Academische Raad, aangezien de voorzitter van de subfaculteit geen leeropdracht heeft in de politicologie maar in een bijvak in de subfaculteit, de psychologie van het collectief gedrag).

Acties van de subfaculteitsraad tegen de afdeling politicologie

Tegen de werkzaamheden van de afdeling politicologie zijn in het afgelopen jaar o.a. de volgende acties ondernomen door de progressieve coalitie die een meerderheid heeft in de subfaculteitsraad:

— de subfaculteitsraad heeft getracht de literatuurlijst voor politicologie samen te stellen;
— de subfaculteitsraad tracht de controle van de hoogleraar politicologie, die het hoofdvak in de studierichting vertegenwoordigt, ongedaan te maken in de examencommissie;
— de subfaculteitsraad tracht de hoogleraar politicologie te weren uit de sectie

politicologie van de Academische Raad;
— de subfaculteitsraad tracht door invoering van vakgroepen die zonder uitzondering geacht worden politicologie te beoefenen, de mogelijkheid te openen om hoogleraren met *andere* leeropdrachten en wetenschappelijk medewerkers verbonden aan uiteenlopende leerstoelen tentamens politicologie te laten afnemen buiten enigerlei controle om van de afdeling politicologie. (In feite geschiedt dit reeds. Mij is gebleken dat wetenschappelijke medewerkers buiten medeweten van de afdeling politicologie tentamens politicologie hebben afgenomen volgens literatuurlijsten waarover de afdeling politicologie zich niet heeft uitgesproken. Thans wil men deze handelwijze via de twee vermelde besluiten van de subfaculteit tot algemeen aanvaarde regel verheffen).

Een jaar geleden was al duidelijk, dat deze ontwikkeling zich zou voordoen. In antwoord op een vraag van de toenmalige president-curator Van der Hoeven over de stand van zaken met betrekking tot vakgroepen, heb ik dan ook op 15 december 1971 o.a. het volgende geschreven:

'De instelling van een vakgroep politicologie zal moeten geschieden door de faculteit der sociale wetenschappen, na overleg met de sectie sociologie en politicologie van de Academische Raad en gehoord de raad van subfaculteit A van de FSW, de subfaculteit politicologie. In de betreffende sectie van de Academische Raad is thans de vakgroepproblematiek aan de orde. De politicologen daarin (uit Nijmegen, Leiden, van de Vrije Universiteit en de Universiteit van Amsterdam) neigen ertoe de vakgroep politicologie het terrein te laten omvatten van de leerstoelen politicologie, internationale betrekkingen en methoden en technieken van politicologisch onderzoek; in een enkel geval verdient het aanbeveling het terrein van een beperkte leerstoel of enigerlei lectoraat voor een bijvak hier eveneens in te betrekken. Voor de Universiteit van Amsterdam zou dit er op neerkomen dat de vakgroep politicologie zou omvatten de drie afdelingen die thans het Instituut voor Wetenschap der Politiek (IWP) vormen, namelijk politicologie, internationale betrekkingen en methoden en technieken van politicologisch onderzoek, al dan niet aangevuld met bijvoorbeeld het lectoraat internationaal publiekrecht.

Gezien de uiteenlopende aard van de studierichtingen en subfaculteiten binnen de FSW in Amsterdam zou het voor de hand liggen, dat in eerste instantie de subfaculteiten met voorstellen zouden komen tot afbakening en instelling van de vakgroepen binnen de verschillende studierichtingen, welke voorstellen dan min of meer als formaliteit in de faculteitsraad zouden kunnen worden goedgekeurd. In subfaculteit A, de politicologische subfaculteit, is echter tot dusverre nog geen sprake geweest van voorstellen in deze richting. Maar ook indien de subfaculteit zich er wel mee zou bezighouden, dan nog is het de vraag of men voor wat betreft een vakgroep politicologie in dezelfde richting zal denken als de politicologen in de Academische Raad.

Er zijn twee redenen aan te voeren voor deze ongewisheid.

In de eerste plaats de samenstelling van de subfaculteitsraad die in strijd is met de Wet Universitaire Bestuurshervorming 1970. Deze raad bestaat uit negen vertegenwoordigers van het wetenschappelijk corps gekozen door deze geleding, één t.a.s.-lid gekozen door de eigen geleding, een hoogleraar-voorzitter gekozen door alle geledingen gezamenlijk en het maximale aantal van negen studenten ondanks het feit dat slechts 23 % van de studenten (227 van de ongeveer 1000) aan de verkiezingen heeft deelgenomen. Acht van de negen studenten vormen een bloc uit

de studievereniging Machiavelli. De actieve leden hiervan zetten zich al enkele jaren af tegen het Instituut voor Wetenschap der Politiek, dat onhistorisch, positivistisch en, uiteraard, rechts te werk zou gaan ten dienste van de maatschappelijke status quo en de kapitalistische machthebbers, terwijl het naar hun mening daarentegen om een totaal gebeuren zou moeten gaan, dat 'histories', 'dialekties' en 'krities' begrepen dient te worden. In de subfaculteitsraad ontmoeten zij veel begrip van enkele leden van het wetenschappelijk corps, waardoor voorstellen van de politicologen, bestuurskundigen, economen en juristen in deze raad plegen te worden verworpen.

In de tweede plaats is de op deze wijze samengestelde subfaculteitsraad verantwoordelijk voor de uitvoering van een onderwijsplan dat vorig jaar is ingevoerd. Dit plan voorziet o.a. in 'onderwijsgroepen' die geacht worden bepaalde gedeelten van het vak politicologie te verzorgen. In deze onderwijsgroepen kunnen als docenten optreden niet alleen medewerkers van het Instituut voor Wetenschap der Politiek, maar ook, en zelfs uitsluitend, medewerkers van de andere in de subfaculteit gedoceerde vakken als economie, geschiedenis, sociologie, enzovoorts. De goede kant hiervan is dat er op die manier meer samenwerking kan komen tussen de verschillende vakken binnen de studierichting, hetgeen èn voor docenten èn voor studenten een voordeel kan zijn.

Volstrekt verwerpelijk is echter, dat in deze onderwijsgroepen een one-man-one-votesyseem kan worden gehanteerd ter bepaling van het onderwijspakket binnen de groep. Dat betekent dat studenten kunnen vaststellenwat het onderwijspakket politicologie zal moeten zijn. Maar zelfs als dit niet zou gebeuren en de docenten hun zeggenschap zouden behouden, dan nog is het mogelijk, dat een meerderheid van niet-politicologie-docenten, bijvoorbeeld een socioloog en een historicus, zou bepalen wat de inhoud van het vak politicologie moet zijn.

Inmiddels is er één experimentele onderwijsgroep ingevoerd die in dit opzicht het ergste doet vermoeden en waar al een one-man-one-vote-systeem is ingevoerd; in de loop van dit studiejaar zullen andere onderwijsgroepen worden gevormd.

Deze problemen zouden uiteraard op eenvoudige wijze kunnen worden opgelost door instelling van een vakgroep politicologie in overeenstemming met de opvattingen van de politicologen uit de Academische Raad. Een dergelijke vakgroep politicologie, verantwoordelijk zijnde voor de inhoud van het vak politicologie, zou dan immers vanzelfsprekend een laatste en beslissende stem hebben in de onderwijsvoorzieningen van de onderwijsgroepen politicologie. Maar het zal duidelijk zijn, dat dit nu juist geen aanbeveling zal zijn voor een meerderheid in de subfaculteitsraad om voorstellen in deze richting te steunen. Want het zou neerkomen op een bevestiging van de zeggenschap van het Instituut voor Wetenschap der Politiek die men thans juist tracht te ondermijnen mede via de onderwijsgroepen in hun huidige structuur.

Wat kan er nu gebeuren, wanneer er bijvoorbeeld in een onderwijsgroep problemen onstaan tussen een docent en een andere docent of een student? Dan heeft de subfaculteit o.a. een geschillencommissie en een onderwijscommissie en in laatste instantie wordt de subfaculteitsraad geacht te beslissen.

Hoe dit in de praktijk werkt, moge blijken uit het volgende voorbeeld.

Op basis van het nieuwe onderwijsplan is voor het studiejaar 1971/72 door de afdeling methoden en technieken van het IWP een programma vastgesteld voor eerstejaars. Dit is geschied in overleg met de in de subfaculteit functio-

nerende commissies, namelijk de onderwijscommissie en de propedeusecommissie. De eerstejaars studenten vonden al na enkele weken studie dat dit programma te zwaar was, eisten dat het programma methoden en technieken met ongeveer éénderde zou moeten worden ingekrompen en legden de zaak voor aan de geschillen-commissie van de subfaculteit. De geschillencommissie stelde in meerderheid (drie stemmen van het wetenschappelijk corps tegen twee van de studenten) de studenten in het ongelijk.
De eerstejaars gingen in beroep bij de subfaculteitsraad. Een meerderheid van de subfaculteitsraad verwierp op 7 december de uitspraak van de geschillencommissie en gaf de eerstejaars met hun klacht gelijk.
De subfaculteitsraad had daarmee echter alleen een negatief besluit genomen. Het dagelijks bestuur van de raad voorzag evenwel na beraad van enkele minuten in deze leemte door staande de vergadering met een nieuw voorstel te komen. Het hield in, dat het programma voor methoden en technieken voor eerstejaars met ongeveer eenderde moest worden beperkt en dat het tentamen hierover (dat twee dagen later, op 9 december, zou worden gehouden!) slechts over deze beperktere stof zou worden afgenomen. Dit voorstel werd aangenomen (voor 9 studenten, tegen 8 leden van het wetenschappelijk corps, onthoudingen 3).
De volgende dag, 8 december, heeft de instituutsraad van het IWP besloten het besluit van de subfaculteitsraad naast zich neer te leggen. Dat betekende dat het tentamen op de oorspronkelijk voorziene wijze zou worden afgenomen, mede omdat alle voorbereidende colleges over de gehele stof waren gehouden en het dus aan de studenten zelf te wijten zou zijn als zij zich slechts op een gedeelte zouden hebben voorbereid.
De instituutsraad van het IWP heeft hierbij zeer zwaar laten wegen, dat een de afgelopen zomer overeengekomen onderwijsprogramma tijdens de uitvoering tussentijds is gewijzigd door de subfaculteitsraad zonder inschakeling van de daarvoor ingestelde organen van de subfaculteit, namelijk de propedeusecommissie en de onderwijscommissie van de subfaculteit en zonder overleg met de onderwijscommissie van het IWP noch met de afdeling methoden en technieken van het IWP.
Een dag later, 9 december, werden voor het begin van het tentamen aan de eerstejaars stencils uitgereikt met een oproep tot boycot. Vier van de 80 à 100 eerstejaars namen vervolgens aan het tentamen deel.
Met rasse schreden nadert het moment waarop ik niet langer de verantwoordelijkheid op mij zal kunnen nemen voor de politicologie-tentamens en voor de examens in subfaculteit A. Reeds nu wordt door sommige docenten de hand gelicht met de eis van individuele, reële beoordeling van studenten. Inmiddels heeft de onderwijscommissie aan de subfaculteit richtlijnen voorgesteld voor de beoordeling van studieprestaties die geen waterdichte garantie geven voor een individuele, reële beoordeling van studenten. En volgens de onderwijscommissie dient de nu bestaande examencommissie gevraagd te worden 'naar haar mening over de door de subfaculteitsraad aanvaarde richtlijnen ten aanzien van de beoordeling van de studieprestaties. Het al of niet aanvaarden van deze richtlijnen dient beslissend te zijn voor het voortbestaan van de examencommissie in haar huidige vorm'.
Tot zover de brief aan de president-curator van 17 december 1971.

Situatie na de subfaculteitsvergadering van 20 december 1972
De beslissingen van de subfaculteitsvergadering van 20 december druisen in tegen de opvattingen van de meerderheid van het wetenschappelijk corps in de subfaculteit. Het Economisch Seminarium, het Seminarium voor Staats- en Administratief Recht, het Instituut voor Bestuurskunde, het Instituut voor Wetenschap der Politiek, het Instituut voor Perswetenschap, het Amerika Instituut en het Oost-Europa Instituut hebben zich vóór de vergadering van 20 december tegen de voorstellen van de 'progressieve' coalitie gekeerd. Desondanks zijn de voorstellen aangenomen.
De zes leden van de gematigde fractie van het wetenschappelijk corps hebben dan ook besloten niet langer deel te nemen aan de vergaderingen van de subfaculteitsraad; hun achterban, de grote meerderheid van het wetenschappelijk corps, zal zich nog nader beraden over hetgeen verder te doen staat.
Daarnaast is er een speciaal probleem gecreëerd voor de afdeling politicologie van het Instituut voor Wetenschap der Politiek. De afdeling bestaat op het ogenblik uit één hoogleraar (ondergetekende), één lector (zie eerder in deze nota), zeven wetenschappelijke medewerkers en vijf kandidaats-assistenten.
De lector sluit zich passief aan bij de progressieve staf en twee medewerkers zijn actief in de progressieve staf. Beide medewerkers hebben zitting voor de progressieve staf in de subfaculteitsraad, één als bestuurslid.
Resteren een hoogleraar en vijf wetenschappelijke medewerkers. Dit zestal wordt geconfronteerd met het feit dat anderen buiten de afdeling politicologie om zich met onderwijs en tentamens in de politicologie gaan bemoeien. In feite heeft dit al geleid tot beunhazerij op hun vakgebied en tot tentamenfraude, een situatie waarvan de verdere ontwikkeling wordt gestimuleerd door de besluiten van de subfaculteitsraad. Daarom kunnen deze zes niet langer de verantwoordelijkheid dragen voor voortzetting van het onderwijs in de politicologie. Hun wordt onmogelijk gemaakt het voeren van een zelfstandig beleid op hun vakgebied waartoe zij krachtens rechtstreeks aan de wet ontleende bevoegdheid verplicht zijn op grond van de leeropdracht van de hoogleraar in de wetenschap der politiek. Voortzetting van hun onderwijstaak onder deze omstandigheden betekent plichtsverzaking en medeplichtigheid aan beunhazerij en tentamenfraude.

D1c — Brief van prof. Daudt aan het Bureau Examens van de Universiteit van Amsterdam dd 28-12-72 (zie D9)

Mijne Heren,
Mij is gebleken dat in de afgelopen maanden leden van het wetenschappelijk corps tentamens politicologie hebben afgenomen zonder daartoe door de afdeling politicologie van het Instituut voor Wetenschap der Politiek te zijn gemachtigd.
Ik verzoek u derhalve van nu af aan geen enkel tentamenbriefje betreffende enigerlei tentamen politicologie te accepteren dat niet mede mijn handtekening draagt.
Bovendien zou ik graag van u een overzicht ontvangen van de tentamens politicologie die sinds september 1972 bij uw bureau zijn geregistreerd, zowel voor subfaculteit A als voor subfaculteit B van de faculteit der sociale wetenschappen. Op die wijze kan ik inzicht krijgen in de omvang die de tentamenfraude heeft aangenomen.

T 2 – De groep Daudt maakte op 2 januari 1973 haar besluit in een korte mededeling openbaar. Daarbij werd aangekondigd dat men zou trachten 'noodmaatregelen vast te stellen, om te voorkomen dat studenten, die zich bevinden in de eindfase van hun studie-oude-stijl, gedupeerd worden door het opschorten van het onderwijs'.
Het College van Bestuur reageerde op 5 januari met nagenoeg identieke brieven aan professor Daudt en de vijf wetenschappelijke medewerkers [D 2]. Bij de medewerkers staat in de laatste alinea: 'Wij dragen U op het onderwijs overeenkomstig Uw aanstelling onverwijld te hervatten'.

D2 – Brief van het College van Bestuur aan prof. dr. Daudt dd 5-1-73 (zie D7)

Uw brief van 28 december 1972, waarin U mededeelt zich aan te sluiten bij de beslissing van de vijf leden van het wetenschappelijk personeel, werkzaam op de afdeling politicologie, tot opschorting van het onderwijs, is onderwerp van bespreking geweest in de vergadering van ons college op 4 januari j.l.
Wij zijn van mening dat het thans niet op de weg van ons college ligt in te gaan op de in het rapport gesignaleerde problemen, die van onderwijskundige aard zijn. Deze problemen had U in eerste instantie aan het bestuur van de subfaculteit dienen voor te leggen en nadat de subfaculteit een beslissing had genomen, eventueel aan het bestuur van de faculteit.
Ons college is van oordeel dat echter niet voorbij gegaan kan worden aan Uw mededeling dat het onderwijs door U wordt opgeschort. Wij achten het een ernstige zaak dat U hebt gemeend het onderwijs te moeten staken. Deze zaak is des te ernstiger nu U tot Uw besluit bent gekomen zonder overleg met de subfaculteit en faculteit, de instanties die immers in eerste aanleg verantwoordelijk zijn voor het onderwijs.
Wij kunnen niet tolereren dat U het onderwijs opschort. Wij dragen U op het onderwijs onverwijld te hervatten. Wij verzoeken U de hervatting van Uw werkzaamheden bekend te maken op een wijze die het effect van Uw eigen mededeling over het opschorten van het onderwijs teniet doet. Een afschrift van deze bekendmaking ontvangen wij gaarne.

D3 – Protest van leden van het Wetenschappelijk Corps FSW-A dd 8-1-73

Ondergetekenden, leden van het Wetenschappelijk Corps van de subfaculteit Politicologie van de Universiteit van Amsterdam hebben kennis genomen van de stukken
Nota over de impasse van het onderwijs in de politicologie aan de Universiteit van Amsterdam en
Aan wie het onderwijs in de politicologie aan de Universiteit van Amsterdam nog ter harte gaat
alsmede van de daarin vervatte mededeling dat 6 docenten in de politicologie 'ter handhaving van hun professionele en morele integriteit gedwongen zijn hun medewerking op te schorten aan het onderwijs in de politicologie'.

Zij protesteren, *ongeacht hun stellingname in deze zaak,* ten scherpste *tegen de wijze waarop* het College van Bestuur van de Universiteit van Amsterdam gemeend heeft op dit ernstige conflict te moeten reageren, door namelijk, zonder op de uitvoerige argumentatie in te gaan, de 6 docenten op te dragen het onderwijs onverwijld te hervatten.
J. G. Siccama, M. P. van den Heuvel, M. J. Broekmeyer, G. J. A. Visser, R. Kroes, R. J. van der Veen, J. E. Parker, G. Meijer, J. Wieten, A. H. A. van der Meer, P. R. Baehr, J. W. Bezemer, H. W. Houweling, R. J. Mokken, F. N. Stokman, F. Kempers, C. P. van den Tempel, H. J. Tober, F. Broekman, A. F. Leemans, H. P. L. Seip, H. L. Verhaar, H. F. E. Driessen, P. J. Uitermark, R. de Vries.

T 3 – Op 9 januari vond de reeds eerder genoemde vergadering van de subfaculteitsraad FSW-A plaats. Aan het 'Kort verslag' van deze vergadering ontlenen wij dat de heer Zijdewind (student-lid groep Das) vergeefs een beroep op de raad deed om ter bevordering van een goede werksfeer Machiavelli-motie 1 in te trekken [zie ook T23].
De vergadering stelde verder de onder V4 afgedrukte indeling in vakgroepen definitief vast. Bovendien werd de onder D 4 opgenomen motie aanvaard.
Na deze vergadering werd van verschillende kanten op de genomen besluiten gereageerd. Het Wetenschappelijk Corps nam de onder D 5 afgedrukte motie aan. De voorzitter Broekmeyer zond een rondschrijven aan alle leden van het wetenschappelijk corps FSW-A waarin werd opgeroepen 'niet in te tekenen op de nieuw te vormen vakgroepen zolang niet is voldaan aan de door de vijf docenten van de afdeling politicologie in hun stuk 'Aan wie het onderwijs in de politicologie aan de Universiteit van Amsterdam nog ter harte gaat' [D 1a] gestelde eisen. Zes medewerkers aan het Documentatiecentrum voor Nieuwste Geschiedenis reageerden hier op met een rondschrijven van 22 januari waarin zij verklaarden het niet met dit standpunt eens te zijn. Op 19 januari 1973 hadden bovendien drie TAS-leden in een brief aan mevr. E. Z. R. Cohen bezwaren tegen haar optreden als TAS-vertegenwoordigster kenbaar gemaakt.
Het besluit van de groep Daudt leidde op 12 januari tot een uitspraak van de besturen van de onderwijsgroepen binnen de FSW-A waarin deze hun ernstige verontrusting over deze 'onverantwoordelijke aktie' tot uitdrukking brachten. Op 15 januari schreef het bestuur van de doctoraal onderwijsgroep 'Politiek Gedrag in Grote Groepen' een open brief aan de afdeling politicologie van het I.W.P. waarin scherp stelling werd genomen tegen de nota 'Aan wie het onderwijs in de politicologie aan de Universiteit van Amsterdam nog ter harte gaat' [D 1a].

D4 — Machiavelli-motie dd 9-1-73

De subfakulteitsraad der FSW-A, in vergadering bijeen op 9 januari 1973,
kennis genomen hebbende van het feit dat prof. Daudt en vijf medewerkers van de afdeling Politikologie van het IWP besloten hebben het onderwijs op te schorten,
keurt dit opschorten af, aangezien het hier gaat om een tegen de uitvoering van het onderwijsplan en tegen een democratisch genomen meerderheidsbesluit van de raad gerichte aktie, en bovendien hierdoor de belangen van individuele studenten kunnen worden geschaad,
verklaart dat deze stellingname geen afbreuk doet aan de overtuiging van de raad dat ook ambtenaren het stakingsrecht dienen te bezitten.

D5 — Motie Wetenschappelijk Corps dd 10-1-73

De vergadering van het wetenschappelijk corps van de subfaculteit der algemene politieke en sociale wetenschappen is met betrekking tot de op 20 december 1972 door de subfaculteitsraad aanvaarde motie, luidende:

'Alle vakgroepen behoren tot het wetenschapsgebied van de politicologie en moeten dientengevolge een of meer afstudeerrichtingen in de politicologie bevatten' (de Machiavelli-motie I),

de volgende mening toegedaan:

1. Dat de uitvoering van de motie leidt tot een onaanvaardbare verschuiving van verantwoordelijkheden voor het onderwijs in de politicologie van de docenten die voor het geven van onderwijs in de politicologie zijn aangesteld naar docenten die aangesteld zijn voor het verzorgen van onderwijs in de bijvakken, hetgeen in strijd is met het Academisch Statuut en de W.U.B.
2. Dat de motivering van vijf medewerkers alsmede de hoogleraar van de afdeling politicologie van het IWP om hun onderwijstaken met ingang van 2 januari op te schorten, om de sub 1. genoemde reden, de volle instemming verdient.

De vergadering roept de leden van het wetenschappelijk corps op niet in te tekenen op de nieuw te vormen vakgroepen zolang niet is voldaan aan de door de vijf docenten van de afdeling politicologie in hun stuk 'Aan wie het onderwijs in de politicologie aan de Universiteit van Amsterdam nog ter harte gaat' (p. 7-8) gestelde eisen.

[Deze motie is door de vergadering van het wetenschappelijk corps van 10 januari 1973 aangenomen met 16 stemmen voor, 2 stemmen tegen, 2 onthoudingen, terwijl 2 leden niet aan de stemming deelnamen.]

T 4 — Het protest van de 25 leden van het wetenschappelijk corps FSW-A [D 3], alsmede de tekst van de aangenomen motie [D 5] en de tekst van een motie die met algemene stemmen was aangenomen op een vergadering van de Technisch-administratieve Staf FSW-A van 10 januari, waarin werd uitgesproken 'dat niet op de vakgroepen zoals zij voorlopig zijn ingesteld – moet worden ingeschreven, zolang niet met de personeelsleden die hierbij direct betrokken zijn overleg heeft plaats gevonden', werden op 10 januari door de voorzitter van het Wetenschappelijk Corps FSW-A aan het College van Bestuur gezonden. (De rechtsgeldigheid van de vergadering van de Technisch-administratieve staf werd later door drie leden van de TAS aangevochten). In een begeleidend schrijven merkte dr. Broekmeyer op:

'Wat betreft de handtekeningenactie deel ik U mede dat ik, zo een verslechtering van de situatie voor de 6 docenten [de groep Daudt] zou optreden, niet zal aarzelen tot hardere en meer omvattende steun- en solidariteitsacties over te gaan'.

Het College van Bestuur zond de ondertekenaars van dit protest [D 3] een gelijkluidende brief waarin werd gesteld dat de beslissing om de zes docenten op te dragen het onderwijs onverwijld te hervatten, zonder in te gaan op de door hen aangevoerde argumenten, werd toegelicht met twee overwegingen: (1) de argumenten van de groep Daudt waren van onderwijskundige aard en behoorden 'derhalve in eerste instantie tot de eigen bevoegdheid van subfaculteit en faculteit'; (2) het opschorten van de onderwijstaak was ontoelaatbaar, hetgeen te meer gold nu de zes docenten hun beslissing hadden genomen zonder overleg met subfaculteit en faculteit.

Een aantal van de ondertekenaars reageerde hier weer op. De door dr. Broekmeyer samengestelde bundel 'Documentatie over de huidige situatie in de subfaculteit A der Faculteit van de Sociale Wetenschappen van de Universiteit van Amsterdam' bevat zijn eigen antwoord en dat van prof. dr. J. W. Bezemer.

Broekmeyer schreef in zijn brief van 16 januari aan het College van Bestuur onder meer:

'... niet de 6 docenten, doch Uw college dient onverwijld zijn werk te hervatten, nl. de zorg op zich te nemen voor het scheppen van *die* omstandigheden die het zowel docenten als TAS-leden mogelijk maken hun werk naar behoren te vervullen. Niet de 6 docenten verzaken hun plicht maar U verzaakt Uw plicht in deze'.

Professor Bezemer schreef op 16 januari dat hij bezwaar bleef maken tegen toon en inhoud van de brieven aan de zes. Hij vervolgde:

'Ik kan mij niet anders dan solidair verklaren met collega's die in hun nood door hun superieuren worden toegesproken op de toon die U passend hebt gevonden. U kunt niet tolereren ..., U vindt het ontoelaatbaar ... Maar wat bent U niet bereid te tolereren en toe te laten, wanneer onze studenten hun onvrede willen demonstreren'.

Bezemer vroeg zich in deze brief af hoe het College van Bestuur nu nog verder met vrucht tussen partijen zou kunnen bemiddelen en suggereerde: 'nu de zaken eenmaal zo zijn gelopen, deze hele kwestie maar meteen voor te leggen aan een hogere bevoegde instantie'.

Hij zond op 23 januari een afschrift van deze brief aan de Minister van Onderwijs en Wetenschappen en merkte daarbij op dat het de hoogste tijd

is de bevoegdheden van de nieuwe bestuursorganen en de verantwoordelijkheden van het wetenschappelijk corps duidelijk af te bakenen.

D6 — Notitie van het FSW-A bestuur voor het CvB dd 10-1-73

Notitie voor het College van Bestuur inzake het onderwijs in de politikologie in de FSW-A

1. Professor Daudt heeft op 28 december 1972 aan het bureau Examens onder andere verzocht om geen enkel tentamenbriefje betreffende enigerlei tentamen politikologie te aksepteren, dat niet mede zijn handtekening draagt, zulks onder aanvoering van het argument dat er tentamenfraude zou zijn gepleegd (afschrift in uw bezit). Ons zijn geen aanwijzingen bekend waaruit enigerlei geval van fraude zou zijn af te leiden, terwijl ons subfakulteitsbureau toch de instantie is waar tentamina afgenomen in de FSW-A worden geregistreerd, tegelijk met de registratie op het bureau Examens. Wij zijn verder van mening dat de verantwoordelijkheid voor een juiste registratie berust bij ons als subfakulteitsbestuur en/of bij de examenkommissies van de subfakulteit, en niet bij individuele docenten. Wij verzoeken u derhalve om het bureau Examens op te dragen in negatieve zin te reageren op de verzoeken van professor Daudt en om dit algemeen bekend te maken, opdat de ongerustheid wordt weggenomen die bij vele medewerkers en studenten is ontstaan als gevolg van de door professor Daudt geuite ongespecificeerde beschuldigingen. Uiteraard is ons bestuur bereid om een onderzoek in te stellen, in geval professor Daudt ons een nader gespecificeerde klacht zou doen toekomen.

2. Zes docenten van de afdeling Politikologie van het Instituut voor Wetenschap der Politiek hebben hun onderwijstaak opgeschort. In een desbetreffende mededeling d.d. 2 januari 1973 (zie bijlage) wordt gesteld dat dit betekent dat alle onderwijs in de politikologie wordt opgeschort. Dit schept voor de overige docenten van de afdeling Politikologie (een lektor, twee wetenschappelijke medewerkers en vijf kandidaat-assistenten) een onduidelijke situatie. Wij verzoeken u derhalve om, ingeval de zes docenten die het onderwijs opschorten in hun houding zouden volharden,* de leiding over de afdeling op te dragen aan de lektor Dr. L. van der Land; daarbij zouden dan ook de betrokken leden van de technisch-administratieve staf expliciet onder zijn leiding dienen te worden gesteld.

D7 — Brief groep Daudt aan College van Bestuur dd 11-1-73 (ize D2 en D14)

Mijne Heren,

Wij hebben uw brieven no. 145857 van 5 januari 1973, aan ieder van ons afzonderlijk gericht, in goede orde ontvangen. In uw brieven aan de vijf medewerkers schrijft u o.a.:

> 'Wij kunnen niet tolereren dat u uw onderwijstaak opschort. Wij dragen u op het onderwijs overeenkomstig uw aanstelling onverwijld te hervatten'.

In uw brief aan de hoogleraar-directeur van het Instituut voor Wetenschap der Politiek komen vergelijkbare passages voor, zij het met weglating van de woorden 'overeenkomstig uw aanstelling' en zonder dat daarvoor in de plaats bijvoorbeeld wordt gezegd 'overeenkomstig uw leeropdracht'. Er staat in de brief aan de hoogleraar-directeur zonder meer: 'Wij dragen u op het onderwijs onverwijld te hervatten'.

In uw brieven wijst u er op, dat het rapport van de vijf medewerkers, getiteld 'Aan wie het onderwijs in de politicologie aan de Universiteit van Amsterdam nog ter harte gaat' en de brief van de hoogleraar-directeur onderwerp van bespreking zijn geweest in de vergadering van uw college van 4 januari 1973. Verder merkt u in de brieven aan ons op, dat onze 'mededeling dat het onderwijs door u wordt opgeschort' uw aandacht heeft gehad. U spreekt derhalve over drie stukken: het rapport van de vijf medewerkers, de brief van de hoogleraar-directeur en de mededeling.

Voor de goede orde mogen wij u er op wijzen, dat aan u op 28 december 1972 door de hoogleraar-directeur een brief is gestuurd met drie bijlagen, namelijk:

— het rapport 'Aan wie het onderwijs in de politicologie aan de Universiteit van Amsterdam nog ter harte gaat' (bijlage 1) [D 1b]
— 'Nota over de impasse van het onderwijs in de politicologie aan de Universiteit van Amsterdam' (bijlage 2); [D 1c]
— afschrift van een brief aan het Bureau Examens (bijlage 3). [D 1d]

Daarna is u per afzonderlijke brief een exemplaar gestuurd van de Mededeling waarin op beknopte wijze de inhoud van de brief met drie bijlagen is samengevat. Het valt ons op, dat u in uw brieven aan ons in het geheel geen melding maakt van bijlage 2 en bijlage 3 en dat u daarnaast van mening bent dat het 'thans' niet op uw weg ligt om in te gaan op de in bijlage 1 gesignaleerde problemen die van onderwijskundige aard zouden zijn. In feite beperkt u zich tot de Mededeling en deze blijkt voor u de aanleiding te zijn geweest om ons een dienstbevel te geven. Wij betreuren dit, omdat het naar onze mening toch duidelijk is, dat het gehele dossier, de brief met de drie bijlagen, in zijn totaliteit de motivering bevat voor ons besluit het onderwijs op te schorten en dat de Mededeling slechts de conclusies weergeeft van deze uitvoerige overwegingen.

Indien u bijvoorbeeld het rapport van de vijf medewerkers (bijlage 1) nader had bestudeerd en ook de nota over de impasse (bijlage 2) in uw beschouwingen had betrokken, dan zou het toch minder waarschijnlijk zijn geweest, dat u, zoals thans het geval is, had geschreven:

> 'Deze problemen had u in eerste instantie aan het bestuur van de subfaculteit dienen voor te leggen en nadat de subfaculteit een beslissing had genomen, eventueel aan het bestuur van de faculteit'.

Immers, uit de bijlagen blijkt, dat de tegenpartij in het geschil juist het bestuur van de subfaculteit is dat deel uitmaakt van de vaste meerderheid in de subfaculteitsraad (11 van de 20 leden) die uitsluitend uit haar midden weer de vertegenwoordiging van de subfaculteit voor de faculteitsraad heeft samengesteld.

Hieruit blijkt al dat het noch in het rapport van de vijf medewerkers, noch in de nota over de impasse uitsluitend gaat om problemen van onderwijskundige aard maar hiermede verweven om bestuurlijke problemen.

Door thans voorbij te gaan èn aan bijlage 1, èn aan bijlage 2, èn aan bijlage 3 èn aan de brief van de hoogleraar-directeur lijkt er toch wel sprake te zijn van een zekere onzorgvuldigheid bij de behandeling van de belangrijke zaken die aan de orde zijn. Wij vragen ons dan ook af of uw dienstbevel wel in redelijkheid

* Tot op dit moment zijn ons geen aanwijzingen bekend dat deze zes docenten voornemens zouden zijn hun werkzaamheden te hervatten.

kon worden gegeven.
In de brief van de hoogleraar-directeur wordt bijvoorbeeld gezegd:

'Het wordt ons namelijk onmogelijk gemaakt op ons vakgebied een zelfstandig beleid te voeren, waartoe wij krachtens rechtstreeks aan de wet ontleende bevoegdheid verplicht zijn op grond van mijn leeropdracht'.

En de niet door u vermelde 'Nota over de impasse' eindigt met de volgende passage:

'Dit zestal wordt geconfronteerd met het feit dat anderen buiten de afdeling politicologie om zich met onderwijs en tentamens in de politicologie gaan bemoeien. In feite heeft dit al geleid tot beunhazerij op hun vakgebied en tot tentamenfraude, een situatie waarvan de verdere ontwikkeling wordt gestimuleerd door de besluiten van de subfaculteitsraad. Daarom kunnen deze zes niet niet langer de verantwoordelijkheid dragen voor voortzetting van het onderwijs in de politicologie. Hun wordt onmogelijk gemaakt het voeren van een zelfstandig beleid op hun vakgebied waartoe zij krachtens rechtstreeks aan de wet ontleende bevoegdheid verplicht zijn op grond van de leeropdracht van de hoogleraar in de wetenschap der politiek. Voortzetting van hun onderwijstaak onder deze omstandigheden betekent plichtsverzaking en medeplichtigheid aan beunhazerij en tentamenfraude'.

Het zal u duidelijk zijn dat, gezien deze in brief en nota vermelde overwegingen, uw dienstbevel ons in een conflict van plichten brengt.
Wij hopen dat u na volledige bestudering van het gehele dossier met ons van mening zult zijn, dat het ernstiger is om onze plicht te verzaken die voortvloeit uit de leeropdracht van de hoogleraar dan om uw dienstbevel niet op te volgen waarvan de redelijkheid in twijfel kan worden getrokken, zoals wij in het bovenstaande menen te hebben aangetoond. Wij willen gaarne uw opdracht uitvoeren maar wij kunnen het niet als gevolg van de situatie, geschetst in het dossier waaraan u voorbij bent gegaan bij het geven van uw dienstbevel.
Feitelijke onmogelijkheid tot het geven van onderwijs bestaat, indien er sprake is van verstoring van de orde op een college. Wij zouden daarenboven willen opmerken, dat deze feitelijke onmogelijkheid zich eveneens kan voordoen, wanneer een continue aanslag op onze professionele en morele integriteit leidt tot een fysieke en mentale slijtage na drie jaren van debatten, collegeverstoringen, discussies, bezettingen, evaluaties, verdachtmakingen en bestuurlijke manipulaties op subfaculteitsniveau. Wellicht zou men hier kunnen spreken van structureel geweld jegens docenten.
Overigens valt het ons op,dat een universiteitsbestuur, dat in andere gevallen al of niet terecht procedurele en juridische aspecten niet steeds even zwaar laat gelden, ditmaal zonder enig blijk van begrip en zonder enige motivering een bevel geeft aan docenten die menen hun onderwijs te moeten opschorten omdat zij het werk niet kunnen doen waarvoor zij zijn aangesteld.
In de kern van de zaak gaat het om een conflict waarbij onderwijskundige èn bestuurlijke problemen in het geding zijn, die naar onze mening ertoe leiden dat de opleiding devalueert.
Uw college stelt zich blijkens uw brieven van 5 januari op het standpunt dat het slechts om problemen van onderwijskundige aard gaat, dat het niet op uw weg ligt daar thans op in te gaan (ofschoon toch de van uw college deel uitmakende rector-magnificus een speciale verantwoordelijkheid heeft o.a. voor problemen van onderwijskundige aard) en dat het voor uw college thans uitsluitend gaat

om de opvolging van een dienstbevel.
Wij zijn van mening dat het om problemen gaat betreffende het *politicologie*-onderwijs en om bestuurlijke problemen. Derhalve zouden wij u in overweging willen geven voor de oplossing van deze problematiek de medewerking te verkrijgen van professionele politicologen van buiten de Universiteit van Amsterdam, en van de commissie-Polak die tot taak heeft te adviseren over de nadere regeling en uitvoering van de Wet Universitaire Bestuurshervorming.

D8 — Brief FSW-A bestuur aan College van Bestuur dd 14-1-73

Geacht College,
In uw brief d.d. 5 januari 1973 (no. 145857) vraagt U ons om overleg over de procedure die gevoerd zou moeten worden inzake het conflict binnen onze subfaculteit. Wij hebben ons hier over beraden en doen U thans enkele overwegingen en een voorstel toekomen.
De situatie in onze subfaculteit is de volgende. Op 20 december 1972 heeft de subfaculteitsraad een aantal besluiten genomen inzake het instellen van vakgroepen overeenkomstig de WUB. Het eerste en belangrijkste besluit van de raad was 'om zowel de vakgroepenproblematiek als de reglementsproblematiek in de FSW-A geheel te regelen binnen het kader van de bepalingen van de WUB, zoals deze worden geïnterpreteerd door de Universiteitsraad van de Universiteit van Amsterdam, zulks zonder hierbij rekening te houden met de mogelijkheden geboden door artikel 55 van de WUB'. Dit besluit werd genomen met 13 stemmen voor en 7 stemmen tegen, de tegenstemmen waren afkomstig van de zes leden van de fractie-Mokken (waaronder ook Prof. Dr. H. Daudt) en van de TAS-vertegenwoordigster.
De besluiten van de subfaculteitsraad zijn gevolgd door een aantal acties. Op 21 december 1972 heeft Prof. Daudt in een brief aan het Bureau Examens van de Universiteit van Amsterdam gesteld dat er gevallen van tentamenfraude in de politicologie zouden voorkomen. In de Kerstperiode hebben vijf medewerkers van de afdeling politicologie hun medewerking aan alle onderwijs opgeschort; op 28 december 1972 heeft Prof. Daudt in een brief aan Uw College medegedeeld, zich achter deze beslissing te stellen. Op 5 januari 1973 heeft Uw College Prof. Daudt en de vijf medewerkers opgedragen het onderwijs onverwijld te hervatten; een opdracht die tot op heden niet is uitgevoerd. Op 9 januari 1973 heeft de subfaculteitsraad (bij afwezigheid van bovengenoemde zeven raadsleden die tegen de WUB hadden gestemd) met 11 stemmen voor en 2 onthoudingen het opschorten van het onderwijs in een motie afgekeurd. Op 12 januari 1973 hebben de besturen van de vijf onderwijsgroepen van de FSW-A geprotesteerd tegen de beschuldigingen inzake tentamenfraude en tegen de onderwijs-opschorting.
Ons bestuur deelt de mening van Uw College, dat Prof. Daudt en de vijf medewerkers zich met hun beschuldigingen en met hun bezwaren tot ons hadden dienen te wenden. Wij zijn overigens van mening dat er geen sprake is van tentamenfraude en dat de situatie in de subfaculteit programmatisch, bestuurlijk en moreel geenszins 'uiterst zorgwekkend' genoemd kan worden. Wat het conflict zelf betreft, zou het naar onze mening juist zijn om, los van de maatregelen die door Uw College genomen moeten worden, te komen tot de instelling van een commissie uit onze subfaculteit, bestaande uit personen die geen directe binding hebben met de partijen in het conflict.

Wij zijn gaarne bereid om op Uw verzoek een dergelijke commissie in te stellen, mede gezien het feit dat enkele voorlopige polsingen ons tot de overtuiging hebben gebracht dat het zeer wel mogelijk moet zijn om personen te vinden die aan de genoemde criteria voldoen en die bereid zijn om deze moeilijke taak op zich te nemen. Ingeval deze commissie onverhoopt niet mocht slagen in de taak, om in overleg met de betrokkenen voorstellen te formuleren waar een aanzienlijke meerderheid van de subfaculteitsraad zich mee kan verenigen, dan zou eventueel naar een behandeling op het niveau van de Faculteit der Sociale Wetenschappen moeten worden gestreefd.
Gaarne vernemen wij uw oordeel over ons procedure-voorstel.

D9 — Brief FSW-A bestuur aan prof. Daudt dd 15-1-73 (zie D11)

Geachte Heer Daudt,
Op 21 december of op 28 december jl. heeft U aan het Bureau Examens verzocht om een overzicht van de tentamens politicologie die sinds september 1972 bij dat bureau zijn geregistreerd, zulks ten einde inzicht te krijgen 'in de omvang die de tentamenfraude heeft aangenomen'. Van deze brief heeft U ons afschrift gestuurd. Uw handelwijze heeft ons zeer verbaasd. Immers, het bureau van onze subfaculteit voert sinds jaar en dag een uitstekende tentamenregistratie. U had zich derhalve tot het subfaculteitsbureau dienen te wenden met Uw verzoek om inlichtingen, zeker waar het een ernstige beschuldiging als die van tentamenfraude betreft. In het recente verleden heeft U het subfaculteitsbestuur ook zeer wel weten te vinden waar het problemen inzake tentamens betrof.
Inmiddels hebben wij het Bureau Examens verzocht om een afschrift van het aan U verstrekte overzicht. Wij hebben heden dit afschrift vergeleken met de tentamenregistratie van het subfaculteitsbureau en zijn tot de conclusie gekomen dat er geen enkel geval van tentamenfraude te bekennen valt. Aangezien Uw beschuldiging inzake tentamenfraude door U openbaar is gemaakt via nota's en briefafschriften, moeten wij er op staan dat U deze beschuldiging publiekelijk herroept.

T 5 — D 10 bevat de tekst van een brief van de Nederlandse hoogleraren in de politicologie buiten de Universiteit van Amsterdam aan de Minister van Onderwijs en Wetenschappen.
De taak van de in dit stuk genoemde commissie is in artikel 56 van de Wet Universitaire Bestuurshervorming als volgt omschreven:

'2. De commissie geeft desgevraagd of uit eigen beweging advies aan Onze Minister en aan de instellingen met betrekking tot de nadere regeling en uitvoering van het bij of krachtens deze wet bepaalde.

3. De commissie brengt tenminste eenmaal per jaar en voorts zo vaak zij dit dienstig acht aan Ons rapport uit over de werking van deze wet bij de verschillende instellingen en onderdelen daarvan.

Afschrift van dit rapport wordt gezonden aan de beide Kamers van de Staten-Generaal'.

In D 13 vindt men een reactie op bovengenoemd verzoek.

In een brief van 16 maart 1973 aan de Colleges van Bestuur van de instellingen van wetenschappelijk onderwijs, deelde de minister mede dat hij de commissie verzocht had de volgende vraagstukken in studie te nemen en hem daarover een (voorlopig) oordeel te geven:

'I De verhouding tussen de Universiteitsraad en het College van Bestuur.

II De positie van het College van Dekanen.

III De positie van de secretaris van de universiteit.

IV De bevoegdheden en verantwoordelijkheden op het gebied van het onderwijs en de examens, alsmede de beoefening van de wetenschap die de leden van het wetenschappelijk personeel aan hun aanstellingsbevoegdheid ontlenen, in relatie tot de bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de faculteitsraad, de subfaculteitsraad en het vakgroepsbestuur'.

D10 — Brief hoogleraren politicologie aan de Minister van Onderwijs en Wetenschappen dd 18-1-73 (zie D13)

Onderwerp: verzoek tot het uitbrengen van een advies door de Commissie voor de Bestuurshervorming ex art. 56 W.U.B.
Gaarne mogen wij Uwe Excellentie verzoeken te bevorderen, dat door de Commissie voor de Bestuurshervorming ex art. 56 van de W.U.B. een advies wordt uitgebracht over de verantwoordelijkheden voor het onderwijs en de examens c.q. de tentamens in het hoofdvak politicologie aan de Universiteit van Amsterdam.
Het schijnt ons toe, dat terzake op 20 december 1972 door de Raad van de Subfaculteit A van de Faculteit der Sociale Wetenschappen genomen beslissingen fundamentele vragen doen rijzen over de verhouding van de bevoegdheden van de Raad van de Subfaculteit, de door de W.U.B. ex art 17 geëiste vakgroepen, en de hoogleraren en andere leden van het wetenschappelijk corps die krachtens hun aanstellingsbesluit de verantwoordelijkheid dragen voor het onderwijs en de examens c.q. de tentamens op een bepaald vakgebied alsmede over de verplichtingen die art. 110 en 111 van het Academisch Statuut inhouden ten aanzien van een studierichting, waarin de politicologie hoofdvak is.
Dit verzoek wordt gedaan door alle hoogleraren in de politicologie, die verbonden zijn aan andere Nederlandse instellingen van wetenschappelijk onderwijs dan de Universiteit van Amsterdam. Het wordt voorts ondersteund door Prof. Dr. G. H. Scholten, die mede de politieke sociologie tot leeropdracht heeft in de Faculteit der Sociale Wetenschappen van de Nederlandse Economische Hogeschool te Rotterdam, door Prof. Dr. A. Lijphart, die voorzitter is van de onlangs ingestelde vakgroep politieke wetenschappen aan de Rijksuniversiteit te Leiden, en Prof. dr. Ph. C. Stouthard, die in de afgelopen jaren nauw heeft samengewerkt met de andere ondertekenaars op het terrein van het politicologisch onderzoek en die als voorzitter van de Sectie Sociologie en Politicologie van de Academische Raad reeds vele jaren betrokken is geweest bij de onderhavige problematiek.
Afschrift van deze brief doen wij toekomen aan het College van Bestuur van de Universiteit van Amsterdam alsmede aan het Bestuur van de Subfaculteit A van de Faculteit der Sociale Wetenschappen van deze Universiteit.

w.g. H. Daalder (Rijksuniversiteit te Leiden), A. Hoogerwerf (Katholieke Universiteit te Nijmegen), G. Kuypers (Vrije Universiteit te Amsterdam), G. H. Scholten (Nederlandse Economische Hogeschool te Rotterdam), Ph. C. Stouthard (Katholieke Hogeschool te Tilburg), P. Valkenburg (Rijksuniversiteit te Groningen), A. Lijphart (Rijksuniversiteit te Leiden).

D11 — Brief bestuur FSW-A aan prof. Daudt dd 19-1-73 (zie D9 en D18)

Geachte heer Daudt,
Op 15 januari jl. hebben wij u aangeschreven over de tentamenfraude-kwestie. Ondanks de ernst van de door u geuite en door ons onjuist bevonden beschuldigingen hebt u tot op dit moment uw aantijgingen niet publiekelijk ingetrokken. Wij zullen tot dinsdag 22 januari 1973 12.00 uur afwachten of u alsnog doet wat wij in dezen van u verlangen. Mocht dit niet het geval zijn, dan zien wij ons gedwongen tot andere maatregelen over te gaan.

D12 — Brief studentenvereniging 'Machiavelli' aan CvB dd 19-1-73

Geacht College,
De wilde aktie van zes docenten, onder wie prof. Daudt, van de subfaculteit A der FSW heeft voor de studenten van deze subfakulteit enkele onplezierige gevolgen en kan in de toekomst voor vele studenten zelfs tot een voortijdig einde van hun studie leiden.

1. De beschuldiging van tentamenfraude, die zonder enige specifieke toelichting geuit is, heeft grote onzekerheid bij de studenten veroorzaakt ten aanzien van reeds afgelegde tentamens.
2. De onderwijsstaking van de zes zal op korte termijn voor grote groepen studenten, onder wie alle tweedejaars normale voortgang van de studie verhinderen.
3. De aanvallen van de zes op de democratisering in het algemeen en de W.U.B.-structuur op onze subfaculteit in het bijzonder brengen de in de afgelopen jaren verworven medezeggenschap van alle leden van de subfaculteit in gevaar.

De onder punt 1) en 2) genoemde zaken hebben de rechtszekerheid van de politikologie studenten ernstig aangetast. Machiavelli, de vereniging van politikologie-studenten, verwacht daarom dat u, als College in het openbaar aan alle FSW-A-studenten garanties verschaft voor een normale voortgang van hun studie in het algemeen en dat u in het bijzonder garandeert dat geen enkele student door deze kwestie moeilijkheden met zijn beurs of met uitstel van militaire dienst hoeft te verwachten.
De aanvallen op de W.U.B., die impliciet tevens een aanval op de Universiteitsraad en het College van Bestuur — immers ook W.U.B.-organen — zijn, dienen ons inziens ook door Uw College als zodanig aan de kaak gesteld te worden.

D13 — Brief van het bestuur FSW-A aan de Minister van Onderwijs en Wetenschappen dd 20-1-73 (zie D10)

Onderwerp: bezwaar tegen het verzoek van Prof. Dr. H. Daalder c.s. tot het uit-

brengen van een advies door de Commissie voor de Bestuurshervorming ex art. 56 W.U.B.
Gaarne mogen wij Uwe Excellentie verzoeken om niet, zoals door Prof. Dr. H. Daalder c.s. op 18 januari 1973 is gevraagd, te bevorderen dat door de Commissie voor de Bestuurshervorming ex art. 56 van de W.U.B. een advies wordt uitgebracht over de verantwoordelijkheden voor het onderwijs en de examens c.q. de tentamens in het hoofdvak politicologie aan de Universiteit van Amsterdam.
De inhoud van de brief van Professor Daalder c.s. verwondert ons. Ten eerste wordt hier aangedrongen op het uitbrengen van een advies dat speciaal onze subfaculteit zou dienen te betreffen, terwijl toch de in de brief vermelde problematiek van de verhouding van de bevoegdheden van subfaculteitsraden, vakgroepen en hoogleraren en andere leden van het wetenschappelijk corps duidelijk van algemene aard is. Ten tweede blijken de schrijvers van de brief onjuist dan wel onvolledig te zijn geïnformeerd over de situatie in onze subfaculteit. De subfaculteitsraad der FSW-A heeft namelijk op 20 december 1972 geenszins opzienbarende beslissingen over onderwijs en examens c.q. tentamens genomen, zoals de briefschrijvers blijkbaar denken. Er is slechts verdere uitvoering gegeven aan het in mei 1971 door de subfaculteit (met de steun van o.a. Prof. Dr. H. Daudt, hoogleraar in de wetenschap der politiek) aangenomen studieprogramma, zulks binnen het kader van de bepalingen van de W.U.B.
Wel opzienbarend mag de beslissing genoemd worden, die Professor Daudt en vijf van zijn medewerkers rond de jaarwisseling hebben genomen om het onderwijs op te schorten; een opschorting die zij tot op heden nog niet hebben ingetrokken, ondanks desbetreffende aanmaningen van de zijde van het College van Bestuur van de Universiteit van Amsterdam. Eveneens opzienbarend mag de beschuldiging inzake tentamenfraude genoemd worden, die Professor Daudt terzelfdertijd openlijk heeft gelanceerd en die wij bij uitvoerige contrôle onjuist hebben bevonden; tot op heden is de beschuldiging door Professor Daudt echter nog niet ingetrokken, ondanks desbetreffende aanmaningen van de zijde van het bestuur.
Tenslotte zijn wij van mening dat de regeling van het onderwijs en van de examens c.q. tentamens onmiskenbaar tot de bevoegdheden van de faculteit c.q. de subfaculteit behoort. De Faculteit der Sociale Wetenschappen heeft inmiddels in haar raadsvergadering van 18 januari 1973 unaniem uitgesproken, dat zij thans nog niet bevoegd is om de beslissingen van de subfaculteitsraad der FSW-A nader te bespreken, aangezien de leden van de faculteitsraad onvoldoende geïnformeerd waren over de problematiek en aangezien noch door Professor Daudt noch door iemand anders tot op dat moment beroep was aangetekend tegen de onderhavige beslissingen.
Afschrift van deze brief doen wij toekomen aan het College van Bestuur van de Universiteit van Amsterdam, aan het Bestuur van de Faculteit der Sociale Wetenschappen van de Universiteit van Amsterdam, aan de besturen van de andere subfaculteiten van de Faculteit der Sociale Wetenschappen van de Universiteit van Amsterdam, en aan de ondertekenaars van de brief van Professor Daalder c.s.

T 6 — Op 18 januari 1973 vond een gesprek plaats tussen het College van Bestuur en de groep Daudt plaats. Naar dit gesprek wordt in een aantal

van de volgende documenten verwezen. De interpretaties blijken nogal uiteen te lopen.

D14 — Brief van het College van Bestuur aan prof. Daudt dd 22-1-73 (gelijkluidende brieven werden aan de andere leden van de groep Daudt verzonden zie D7 en D17)

Geachte professor Daudt,
Tijdens het gesprek op 18 dezer zijn van de zijde van het college van bestuur voorstellen gedaan om uit de huidige impasse te geraken waarin de afdeling politicologie zich bevindt.
Daar wij van mening zijn dat met kracht gestreefd moet worden naar het vinden van oplossingen, herhalen wij thans schriftelijk onze bereidverklaring mede te werken aan de totstandkoming van een overleg. Onzes inziens kan slechts door redelijk overleg tussen partijen een oplossing voor de bestaande conflicten gevonden worden.
Het college van bestuur is bereid op korte termijn een gesprek te arrangeren. In dit gesprek zou als een van de eerste punten aan de orde dienen te komen de vraag welke instantie ingeschakeld moet worden bij het zoeken naar oplossingen van de problemen.
Het college van bestuur handhaaft zijn standpunt dat er van redelijk overleg geen sprake kan zijn zolang de opschorting van het onderwijs voortduurt.
Hervatting van het onderwijs is een voorwaarde voor de hulp die het college u bereid is te bieden bij het oplossen van de conflicten.
Wij bevestigen nogmaals dat wij de opdracht tot hervatting van de colleges niet als een dienstbevel hebben gezien, maar willen u niet verhelen dat wij u zeker een dienstbevel zullen geven, indien u in uw weigering volhardt.

D15 — Machiavelli persbericht, dd 23-1-73

Op een vergadering, georganiseerd door de politikologenstudentenvereniging Machiavelli, gisteravond in de Oudemanhuispoort, heeft het bestuur van de subfakulteit politikologie een verklaring bekend gemaakt over de staking van prof. Daudt en enige van zijn medewerkers, daarin werd gezegd dat een dienstbevel van het College van Bestuur van de universiteit van Amsterdam te verwachten is, waarin de stakers gesommeerd worden om weer aan het werk te gaan. Verder werd meegedeeld dat prof. Daudt als gevolg van zijn niet ingetrokken beschuldiging van tentamenfraude door het subfakulteitsbestuur uit de examenkommissie verwijderd is.
Het subfakulteitsbestuur kondigde aan dat zo spoedig mogelijk maatregelen zullen worden getroffen om de door de staking gedupeerde studenten in de gelegenheid te stellen hun studie normaal te vervolgen.
Prof. Fr. de Jong Edz., lid van de wetenschappelijke staf, distancieerde zich van eerder in de pers verschenen berichten als zou het overgrote deel van het wetenschappelijk corps de staking ondersteunen. Hij wees er met name op dat slechts 16 van de ongeveer 80 wetenschappelijke medewerkers een motie gesteund hadden waarin begrip getoond werd voor de motieven van de stakers.
Aan het slot van de vergadering werd door de ruim 150 aanwezigen eenstemmig

de volgende motie aangenomen:
'De algemene vergadering van alle betrokkenen in de FSW-A, bijeen op dinsdag 23 januari 1973 in de Oudemanhuispoort:
1 Keurt de stakingsaktie van de 6 medewerkers van de afdeling politikologie van het IWP af, aangezien deze zich richt tegen de uitvoering van het 'Onderwijsplan', destijds aangenomen met o.a. de stem van prof. Daudt voor, en aangezien door deze aktie de belangen van grote groepen studenten rechtstreeks geschaad worden.
2 Spreekt uit dat zij zich aansluit bij de standpunten van het FSW-A bestuur, t.a.v. de volgende punten:
   a dat de stakers het werk onmiddellijk dienen te hervatten,
   b dat prof. Daudt zijn beschuldiging van tentamenfraude publiekelijk intrekt,
   c dat van overleg met de stakers over het overlopende konflikt geen sprake kan zijn, voordat zij het werk hervat hebben,
   d dat niet getornd kan worden aan de besluiten die door de subfakulteitsraad der FSW-A m.b.t. de vakgroepenstruktuur op 20 december 1972 en 9 januari 1973 zijn genomen.
3 Spreekt uit dat ook aan ambtenaren het stakingsrecht dient te worden toegekend.

T 7 – De vergadering waar het voorafgaande persbericht over spreekt vond op 22 januari plaats. Volgens dit persbericht zou het FSW-A bestuur er een verklaring hebben bekend gemaakt die in het volgende stuk op 23 januari is gedateerd.

D16 — Verklaring FSW-A bestuur dd 23-1-73

Bestuursverklaring
Op 2 januari 1973 werd onze subfakulteit overvallen met het bericht dat Daudt en vijf andere docenten van de afdeling Politikologie van het IWP het onderwijs staken. Daardoor zijn de belangen van de meeste studenten en van vele docenten roekeloos op het spel gezet. Deze zaak is hoog opgenomen door het College van Bestuur. Herhaalde aanmaningen om het werk weer te hervatten hebben totnogtoe geen sukses gehad. Zeer binnenkort valt er een dienstbevel te verwachten. Die docenten, die dan nog zouden blijven weigeren hun onderwijstaak te verrichten, staat een ontslagprocedure te wachten.
Op 2 januari bleek ook dat Daudt enkele medewerkers openlijk van tentamenfraude beschuldigt, zonder precies te zeggen wie hij bedoelt. Daardoor is de rechtszekerheid van de meeste studenten en docenten ernstig aangetast. Deze zaak is hoog opgenomen door ons bestuur. Wij hebben voor alle zekerheid de opgave van het bureau Examens, die Daudt had gevraagd en gekregen, ook opgevraagd en daarna volledig gekontroleerd. Er was geen enkel geval van tentamenfraude te bekennen. Wij hebben Daudt tot tweemaal toe gemaand, zijn beschuldiging publiekelijk te herroepen. Hij is hier in beide gevallen niet op ingegaan. Hij kan het blijkbaar niet waarmaken. Daarom heeft ons bestuur, na overleg met de voorzitter van de thans optredende examenkommissie, besloten om vanaf heden Daudt niet meer aan te wijzen als lid van welke examenkommissie dan ook. Over andere maatregelen zijn wij ons nog aan het beraden.
Eén ding is duidelijk: het onderwijs en de tentamens en examens moeten onmiddel-

lijk door ons verder worden geregeld, zoveel mogelijk in overeenstemming met de verwachtingen van de studenten. Daarom heeft het bestuur besloten dat het aanvragen van tentamens politikologie vanaf heden moet gebeuren bij het subfakulteitsbureau, tenminste voorzover het niet gewoon kan doorlopen in het kader van de al bestaande doktoraal-onderwijsgroepen. Bovendien hebben wij een vergadering uitgeschreven van alle niet-stakende politikologiedocenten en van de besturen van de onderwijsgroepen op 1 februari a.s., zodat we noodmaatregelen voor het onderwijs kunnen voorbereiden. Over al deze maatregelen zullen wij ons verstaan met het College van Bestuur.
Het is duidelijk dat er, hangende de onderwijsstaking en de tentamenbeschuldiging, geen sprake kan zijn van overleg om het konflikt op te lossen. Het ziet er dus niet naar uit dat zulk overleg er zal gaan komen. Mocht dit wel het geval zijn, bijvoorbeeld doordat Daudt of iemand anders in beroep gaat bij de fakulteit, dan willen wij bij voorbaat stellen dat aan de volgende punten niet getornd mag worden.

1 De bepalingen van de W.U.B. zoals geïnterpreteerd door de Universiteitsraad van de Universiteit van Amsterdam.
2 Het studieprogramma zoals dat in mei 1971 door de FSW-A is aangenomen.
3 De besluiten van de subfakulteitsraad over de vakgroepenindeling, die op 20 december 1972 en op 9 januari 1973 zijn aangenomen.

D17 — Brief groep Daudt aan College van Bestuur dd 25-1-73 (zie D14 en D21) 3.1.

Mijne Heren,
Uw brieven van 22 januari 1973, nr. 145857 aan ieder van ons afzonderlijk gericht, hebben wij in goede orde ontvangen.
Wij zijn verheugd dat u met ons een impasse constateert — hoewel u ten onrechte spreekt over de afdeling politicologie, terwijl het toch gaat om problemen in de FSW-A als geheel. Mèt u zijn wij van mening dat een oplossing met kracht moet worden nagestreefd, en dat redelijk overleg daartoe moet kunnen leiden. Ook ons lijkt het juist dat, alvorens overleg kan beginnen, in de eerste plaats de vraag aan de orde moet komen, welke instantie wordt ingeschakeld bij het zoeken naar die oplossing.
Zoals u weet hebben wij steeds naar voren gebracht — ook in de mondelinge toelichting op onze brief van 11 januari j.l., die Daudt, De Lange en Lehning u op 18 januari hebben gegeven — dat wij uiteraard bereid zijn het onderwijs, waarvoor wij zijn aangesteld, metterdaad te verzorgen, maar dat wij het niet *kunnen* als gevolg van de situatie waarin wij na een slijtageproces van drie jaar in de FSW-A zijn gebracht. Zoals wij u in onze brief van 11 januari reeds meldden, staan wij voor een conflict van plichten en voor een feitelijke onmogelijkheid onze onderwijstaak voort te zetten. In uw brief van 22 januari gaat u wederom niet in op deze feitelijke onmogelijkheid. In dit verband wijzen wij u erop dat niet gesproken kan worden van een 'weigering', zoals u doet in de laatste alinea van uw brief. Dit berust op een onzes inziens onjuiste interpretatie van de feiten. Wij zijn wel degelijk bereid het onderwijs voort te zetten: *wij willen wel, maar wij kunnen niet.*
Overigens herinneren de drie, die aanwezig waren bij het toelichtende gesprek van 18 januari, zich niet dat u tijdens dat gesprek 'voorstellen' hebt gedaan, waarvan u melding maakt in uw brief van 22 januari. Misschien zoudt u ons deze alsnog schriftelijk kunnen doen toekomen. Voorstellen uwerzijds immers zouden een basis van overleg kunnen zijn. In onze brief van 11 januari hebben wij zelf reeds enige suggesties gedaan. Indien uw voorstellen met onze suggesties in overeenstemming kunnen worden gebracht, zou dit uitzicht kunnen bieden op een situatie, waarin hervatting van het onderwijs voor ons mogelijk wordt.

D18 — Brief bestuur FSW-A aan prof. Daudt dd 25-1-73 (zie D11)

Geachte heer Daudt,
Nu ook ons tweede verzoek om de beschuldiging inzake de door u in uw brief van 21 of 28 december 1972 gesignaleerde tentamenfraude in de FSW-A in te trekken onbeantwoord is gebleven, heeft het bestuur van de Subfakulteit der Algemene Politieke en Sociale Wetenschappen na overleg met de voorzitter van de examenkommissie zich gedwongen gezien u niet langer aan te wijzen als lid van examenkommissie. Tevens is besloten — de verklaring die het bestuur op 23 januari 1973 terzake deed uitgaan en welke hierbij ingesloten is ontving u reeds — dat de aanvragen voor tentamina politikologie vanaf heden dienen te geschieden bij het subfakulteitsbureau. Ik verzoek u uw secretaresse, die tot nog toe de tentamenafspraken regelde, onverwijld van dit besluit op de hoogte te stellen en haar te verzoeken ter nadere regeling kontakt op te nemen met het subfakulteitsbureau.
Mochten u en degenen uwer medewerkers die met u het onderwijs hebben opgeschort in het kader van de door u aangekondigde noodmaatregelen alsnog besluiten tot het afnemen van tentamina, dan verzoek ik u omtrent de agendering ervan eveneens overleg te plegen met het subfakulteitsbureau.

T 7a – Niet opgenomen is de voortzetting van de correspondentie tussen het FSW-A bestuur en prof. Daudt inzake diens lidmaatschap van de examencommissie. Deze bevat brieven van het FSW-A bestuur van 6 april en 16 mei en antwoorden van prof. Daudt van 18 april en 17 mei.
Professor Daudt was van oordeel dat niet voldaan is aan het door de universiteitsraad in de motie van 2 maart [D 52] gestelde, zolang zijn uitsluiting 'voor straf' hem medegedeeld in de brief van 25 januari [D 18] niet was ingetrokken. De uitnodigingen om bij de examens op 9 april en 21 mei 'als lid van de examencommissie te fungeren' resp. 'aanwezig te zijn', achtte hij onvoldoende. Hij zou afwezig blijven tot het bestuur hem zou mededelen 'dat ik normaal en als regel in de examenkommissie wordt opgenomen'.
Het FSW-A bestuur stelde daar tegenover dat de subfaculteitsraad reeds op 3 oktober 1972 had besloten de samenstelling van de examencommissie 'van geval tot geval te bezien', hoewel deze regeling nog niet was geëffektueerd. Daudt wees op de motivering van het besluit van 3 oktober. Sommige studenten werden voordien geëxamineerd door docenten van door hen in de doctoraalfase niet gekozen bijvakken. Aangezien alle afstuderenden poli-

ticologie als hoofdvak hadden, was dit zijns inziens geen argument om ook hem 'per keer' in de examencommissie op te nemen.

D19 — Brief prof. dr. R. J. Mokken aan College van Bestuur dd 25-1-73

Mijne Heren,
Als ondertekenaar van een aan u gerichte brief d.d. 10 januari [D 3] houdende een protest tegen de wijze waarop uw college reageerde op het bericht, waarin een aantal van onze collega's u op de hoogte stelde van een gedeeltelijke opschorting van hun taken, zeg ik u dank voor uw antwoord d.d. 15 januari, nr. 147017 op ons schrijven.
Toch moet ik u zeggen, dat uw reactie, zeker in het licht van uw latere optreden, mij diep heeft teleurgesteld.
Ik kan u verzekeren, dat ik mij tot voor kort steeds gerekend heb tot diegenen die zich tevreden voelden met de samenstelling van dit College van Bestuur en mij met zijn beleid globaal zeer kon verenigen.
In mijn functies als vertegenwoordiger van de toenmalige wetenschappelijke staf in verscheidene commissies en voorzitter van de wetenschappelijke staf van de subfaculteit A der FSW en ook later in VAWO-verband, heb ik mij steeds laten kennen als een voorstander van de democratisering en de eenheid van het wetenschappelijk corps, zoals u mogelijk bekend kan zijn. Als VAWO-lid zag ik met vreugde een realisatie van die wensen bij de totstandkoming van dit eerste college van bestuur.
Tenslotte heb ik mij zowel in maatschappelijk opzicht als ten aanzien van de problematiek van het wetenschappelijk onderwijs en onderzoek doen kennen als een progressief opgesteld corpslid. (Het schijnt tegenwoordig noodzakelijk te zijn een dergelijk credo kenbaar te maken).
Met des te groter verbazing en onbegrip nam ik kennis van uw onwil u snel en ter zake te oriënteren omtrent de uitzichtloze arbeidssituatie van de zes door u aangestelde leden van ons wetenschappelijk corps, die zoals zij u berichtten tot hun actie had geleid. Die onwil stak schril af tegen de diligentie, waarmee u kort daarvoor een huisvestingsprobleempje, waarbij een ander corpslid betrokken was, in onderzoek nam.
Heden bereikte mij een bestuursverklaring van ons subfaculteitsbestuur, gedagtekend 23 januari 1973 (SRB 3089) [D 16], naar ik aanneem in brede kring verspreid, waarin ons bestuur verklaart dat binnenkort van uw zijde voor de 'zes' een dienstbevel te verwachten is, eventueel gevolgd door een ontslagprocedure.
Nog afgezien van de welhaast ongelofelijke onkiesheid, waarmee dit bestuur in deze fase van een dergelijk personeelsconflict via alle kanalen de openbaarheid kiest, in tegenstelling tot de grote terughoudendheid die de 'zes' in dit opzicht betrachten, roept ook deze bestuursverklaring bij velen van ons de vraag op in hoeverre ons bestuur de handelingen van het College van Bestuur bepaalt.
Daarom geloof ik u te moeten berichten, dat het onjuist zou zijn uit de houding van het wetenschappelijk corps van de FSW-A af te leiden, dat de 'zes' volstrekt geïsoleerd zouden staan 'op alle fronten'.
Op het stuk van de arbeidsvoorwaarden geldt voor vele docenten, ook andere dan de 'zes', dat een normale uitoefening van de hun door u opgedragen taken op het gebied van onderwijs en onderzoek sinds de laatste twee jaren welhaast onmogelijk en uitzichtloos is geworden. Slechts hun vergaande redelijkheid en bereidheid tot constructieve medewerking heeft hen verhinderd zich hier openlijk tegen te verzetten. Liever kiezen zij de weg van het vertrek en helaas zijn dat in doorsnee de zeer bekwamen. Persoonlijk ken ik (de actie van de zes zonder ik uit) een zes à zeven medewerkers waarvoor dit geldt of gold.
In deze situatie weet ik dat een harde actie, leidend tot het ontslag van de 'zes', ook andere leden van het wetenschappelijk corps (mijzelf daarbij inbegrepen) niet onverschillig zal laten. Ik vrees dan ook, dat in dat geval de situatie nog meer zal escaleren en acht het bepaald niet uitgesloten, dat de hele affaire zich als een olievlek zal uitbreiden.
Ik reken mij echter tot diegenen, die hopen dat een onderzoek en daarop gebaseerde bemiddeling kunnen leiden tot een oplossing van de belangrijkste problemen. Uit gesprekken met vele collega's heb ik de indruk, dat een zeer groot deel van het wetenschappelijk corps elkaar zou kunnen vinden op basis van een oplossing, zoals die ook ten grondslag ligt aan het stuk dat ik u separaat namens mijn fractie toezend.

T 8 — De brief van professor Mokken leidde tot een telefonisch verzoek van mr. Cammelbeeck aan Mokken om te bemiddelen. Deze bemiddelingspoging is vermeld in de 'Nota van het College van Bestuur ten behoeve van de Universiteitsraad' van 6 maart [D 42].
De groep Das richtte zich op 29 januari tot het College van Bestuur met een brief waarin werd uitgesproken: (1) dat veel van de konflikten vermeden hadden kunnen worden, als de leden van de subfaculteitsraad en het bestuur van de subfaculteit meer aandacht hadden besteed aan de totstandkoming van in brede kring aanvaarde besluiten; (2) dat men volstrekt ten onrechte had aangenomen 'dat het enkele feit dat besluiten met een meerderheid zijn aangenomen, voldoende voorwaarde is voor een legitiem te achten besluitvorming'; (3) dat de bestuurlijke en onderwijskundige geschillen het voortbestaan van de subfakulteit bedreigden; (4) dat een werkbare oplossing mogelijk zou zijn door a) in de doktoraalfase van de studie een zeker minimum aan hoofdvakpunten te doen behalen in de vakgroep I (theoretische richting) en in de vakgroepen IV (bestuurswetenschappelijke richting), VI (internationale richting) en VII (methodologische richting), en b) de samenstelling van de besturen van de vakgroepen, die de uiteindelijke verantwoordelijkheid voor de inhoud van het onderwijs zouden moeten dragen, zo nauw mogelijk te doen aansluiten bij de verhouding tussen de geledingen in de subfaculteitsraad; (5) dat het College van Bestuur de mogelijkheden moest vaststellen om te komen tot een door alle bij het konflikt betrokkenen werkbaar geachte regeling; (6) dat het College van Bestuur moest bewerkstelligen dat alle bij het konflikt betrokkenen zich zouden onthouden van nieuwe aktiviteiten die de situatie zouden doen verslechteren, en te bevorderen dat de partijen zouden trachten te komen tot een zakelijke en werkbare oplossing.

Drs. U. Rosenthal, een van de leden van de groep Daudt, vroeg op 30 januari aan het College van Bestuur om ontslag als wetenschappelijk medewerker bij de Universiteit van Amsterdam. In een toelichting schreef hij 'droef gestemd' te zijn over het verlaten van een aantal wetenschappelijke medewerkers en professor Daudt, met wie hij sinds zijn aanstelling bijzonder prettig had samengewerkt. Aan de andere kant deelde hij mee 'het bijna gezonken schip van de FSW-A met grote gemoedsrust te verlaten, omdat anderen de elementaire beginselen die hij noodzakelijk achtte voor verantwoord onderwijs en onderzoek hadden ondergraven. In een begeleidend schrijven sloot professor Daudt zich bij deze opvattingen van de heer Rosenthal aan; het vertrek van Rosenthal betekende een 'verdere afkalving van de mogelijkheden tot een werkelijke beoefening van de politicologie aan de Universiteit van Amsterdam'.

D20 — Uit de vergadering van het College van Decanen van 5 feb. 1973 (zie D41)

Het onderstaande gedeelte van genoemde vergadering is letterlijk (op wellicht een enkel woord na, soms wegens onverstaanbaarheid) overgenomen van de geluidsband, die tijdens de vergadering is opgenomen en die bij mevrouw Bäuerle (Sekretaresse College van Decanen) beschikbaar is.

Als eerste punt van de mededelingen kwam het volgende ter sprake.

De Froe: In de eerste plaats is er de kwestie FSW-A. Wij zijn niet verder gekomen dan de vorige keer is medegedeeld, maar dat wil niet zeggen dat er niets is gebeurd. Integendeel. Er is zeer intensief aan deze zaak gewerkt, desondanks zijn wij niet verder gekomen. Het is duidelijk dat het CvB heeft voorgesteld om de zaak naar genoegen van alle partijen aan te kaarten zonder enige restricties, te proberen tot een oplossing te brengen, waarbij iedereen die daarvoor voorgesteld wordt en wenselijk is zal worden ingeschakeld; ja een zo goed mogelijk voorstel, maar met voorwaarde dat de 5 docenten hun opschorting van het onderwijs intrekken. Wij willen nl. niet onder bedreiging van een dergelijk besluit kunnen wij niet goed handelen omdat wij dan geacht worden te handelen onder dwang en dat is een verkeerd begin. Wij hebben geprobeerd om dat zo goed mogelijk duidelijk te maken en wij hebben ons ervan overtuigd, maar dan ook voor de volle 100 %, dat het bestuur van de subfaculteit in deze richting ten volle mee wil werken en dat de voorstellen, de aangenomen voorstellen, die van de subfaculteitsvergadering, die aanleiding zijn geweest van de moeilijkheid dat die voorstellen voorlopig niet zullen worden uitgevoerd. Ze zijn ook niet uitgevoerd, en ze zullen ook voorlopig niet worden uitgevoerd, dat heeft het subfaculteitsbestuur ons zeer nadrukkelijk verzekerd. Er is dus voor een opschorting van het onderwijs op het ogenblik voor niemand aanleiding want er is niks gebeurd. Dat wil niet zeggen dat er geen moeilijkheden zijn, er zijn hele grote moeilijkheden, maar wanneer de situatie zo is dat er feitelijk van datgene wat men niet wil niks is gebeurd en ook voorlopig nog niks zal gebeuren en wanneer bovendien het CvB zeer nadrukkelijk en bij herhaling, zo duidelijk mogelijk en langs verschillende wegen heeft duidelijk gemaakt dat het CvB ten volle bereid is om de zaak tot

genoegen van alle partijen te trachten te regelen — natuurlijk, meer dan trachten kunnen we niet — waarbij we helemaal niemand uitsluiten en ook geen enkel voorstel niet in overweging willen nemen, dan is er voor de betreffende docenten beslist geen reden om in hun houding te volharden. En wanneer ze dat toch doen, ja, dan hebben we toch met, dan komen we toch in een situatie waarin we, waar we uit zullen moeten komen door andere maatregelen, waar we helemaal niet achter heen zitten en die we zelf ook niet wensen, die niemand wenst, maar die de consequentie zijn van het anders onbestuurbaar worden van . . . (niet goed te verstaan).

Hemelrijk: Mijnheer de voorzitter, mag ik nog iets vragen? Ik heb het volste begrip voor het feit dat het CvB niet onder dwang wil onderhandelen. Mag ik daaruit de gevolgtrekking trekken dat dat ook een richtlijn zal zijn bij wellicht in de toekomst optredende moeilijkheden met studenten, bij bezettingen e.d.?

De Froe: Een kwesie geloof ik die we nog eens rustig zouden moeten bespreken, want het is niet zo gemakkelijk om daar een antwoord op te geven, maar U zult met me eens zijn dat de situatie, de officiële situatie, in bestuurlijk opzicht tussen docenten en studenten verschilt.

Hemelrijk: Ik ben het daarmee eens, maar ik vraag me af of deze stelling door studenten bijv. gedeeld zou worden. Waar ik bang voor ben is, dat er in dit geval door het CvB wellicht enigszins met twee maten gemeten zou worden, in het nadeel van docenten.

De Froe: Ja, dat is niet onze bedoeling, maar de studenten hebben tegenover de universiteit geen enkele verplichting. Ze hebben wel een morele verplichting natuurlijk, maar zij kunnen weggaan wanneer zij willen en we hebben daar geen greep op. Er is geen dienstverband.

Hemelrijk: Dat wil dus zeggen dat U bepaalde pressiemiddelen mist, maar dat wil niet zeggen dat het standpunt van niet onder bedreiging onderhandelen, dat dat daardoor aangetast zou moeten worden.

De Froe: Dat standpunt zullen wij tegenover iedereen volhouden. Wij willen als CvB in volle vrijheid onderhandelen en in volle vrijheid beslissen en niet onder dwang.

Hemelrijk: Dat is nu juist wat ik wilde horen want dan kan ik daar in de toekomst eventueel aan refereren.

Heinemeijer: Mag ik U een vraag stellen mijnheer de rector. U heeft even de zaak voor ons wat verduidelijkt. Wat mij nog niet duidelijk is, is hoever de zaak nu staat. Zijn de docenten accoord gegaan met Uw voorstel om het dus in te richten dat de besluiten van de subfaculteit worden opgeschort n.a.v. het conflict naar mijn gevoel, of hebben ze daar nog niet op geantwoord. Is dat nog steeds een onduidelijke situatie?

Leemans: Mijnheer de rector, mag ik daar misschien nog even op aansluiten. Ik zit natuurlijk in een merkwaardige ambivalente situatie, in zoverre weet ik nooit met welke tong ik spreek als ik hier spreek over deze affaire. Dat zouden vijf tongen kunnen zijn natuurlijk. Maar er zijn twee vragen die ik wel zou willen stellen. In de eerste plaats geloof ik dat bij een aantal van de docenten, tenminste voor zover ik het beluister, niet over is gekomen dat het CvB van het begin af aan heeft gesteld dat het bereid is zelfstandig naar mogelijkheden van oplossingen te zoeken, maar eigenlijk van het begin af aan het standpunt heeft gehuldigd, dat het het subfaculteitsniveau en het faculteitsniveau zouden zijn, die dat zouden moeten doen. Dus geen zelfstandige activiteiten van het CvB maar voor-

lopig een overdracht naar die lagere niveaus, en U weet wat de resultaten daarvan zijn geweest: het faculteitsniveau heeft gezegd dat men deze zaak alleen zou kunnen behandelen wanneer het als conflict wordt voorgedragen, wat n.m.m. een ongelukkige oplossing is. Daarmee komt men er zeker niet uit. Dat staat al van tevoren vast. In zoverre dacht ik dat het CvB, dat wat U op het ogenblik stelt niet helemaal de juiste interpretatie is, althans voor zoverre het bij de docenten is overgekomen, niet alleen die zes docenten, maar ook andere docenten. Er is geen eigen initiatief genomen van de zijde van het CvB voor het oplossen van het conflict.

In de tweede plaats vraag ik mij ook af of het bij de docenten inderdaad is overgekomen dat het subfaculteitsbestuur heeft gesteld dat de besluiten t.a.v. die vakgroepregelingen voorlopig niet uitgevoerd zouden worden. Ook dat is, dacht ik, niet uitdrukkelijk bij de docenten bekend, misschien is dat mijzelf ook ontgaan, maar ik kan me niet herinneren dat ik bepaald een verklaring, een schriftelijke verklaring in deze zin heb gezien van de zijde van de subfaculteit.

De Froe: Ja, de eerste vraag van de heer Heinemeijer is deze, dat de zes docenten op alles wat wij gezegd hebben geen enkel antwoord hebben gegeven. Ze hebben gezegd: 'wij willen wel, maar wij kunnen niet'. Wij zien niet helemaal in waardoor dat niet kunnen is ontstaan, maar op onze aanbiedingen zijn zij niet ingegaan. Zij hebben daar geen antwoord op gegeven.

Wat de rest betreft, kijk, wij hebben in verband, zoals ik U de vorige keer al meedeelde, in verband met het publiciteitsachtige karakter van de verklaring, om te voorkomen dat het in de krant kwam zonder het standpunt van het CvB, daarom alleen hebben wij zo snel mogelijk, direct, kan niet korter, hebben wij de docenten meegedeeld: 'Dit kan niet. Jullie kunt je werk niet opschorten'. Dat hebben wij ze meegedeeld. Desniettemin is het in de krant gekomen. Dat is niet onze... (onverstaanbaar). Wij hebben daarna mijnheer Daudt, op een mooie dag daarna, uitgenodigd bij ons te komen. Hij is niet gekomen. Daarna hebben wij de zes uitgenodigd en daarvan zijn er drie gekomen, er waren drie anderen, die hadden een excuus en minstens één van die excuses is in een dergelijke situatie niet verantwoord. Wij hebben ook onze tijd vrijgemaakt voor deze zaak. Hoe dan ook er zijn drie gekomen en we hebben deze drie mensen, hebben we, het gehele CvB is er bij geweest met secretaris, met de voorzitter van de UR, we hebben ze zo duidelijk mogelijk gezegd wat ik nu gezegd heb. Als zoiets niet overkomt dan ligt dat gewoon aan een geslotenheid, die ik me emotioneel misschien wel voor kan stellen, maar die voor dergelijke... (onverstaanbaar) niet verwacht mag worden. We hebben daarna, hebben we nog eens uitdrukkelijk een brief gestuurd waarin dat alles stond, en U kunt zich toch niet voorstellen, dat wanneer wij met z'n allen een brief sturen en die brief bekijken en zeggen: daar staat in ons aanbod, dat het aanbod er niet in zou staan. Dat is toch ondenkbaar. Wat mij betreft mag U die brief lezen. Ik heb hem niet bij me, maar hij is niet geheim. Maar daar staat het in. Vervolgens hebben wij één van de, laten we zeggen de derde partij, zal ik maar zeggen, één partij van mijnheer Daudt, de andere is de partij van de subfaculteit, dan is er nog een derde partij die een beetje daartussen staat, één daarvan hebben we gevraagd om onze bedoelingen duidelijk over te brengen. En dat is niet één keer, maar dat is herhaalde malen gebeurd. Ja, er is een eind aan. Als hij niet luisteren wil, dan hoeft hij natuurlijk niet te luisteren, maar dat één van deze zes zou kunnen zeggen dat hij niet heeft begrepen dat het CvB te allen tijde bereid is om de zaak naar hun

genoegen en naar het genoegen ook van de tegenpartij zèlf aan te kaarten, niet dat door anderen te laten doen, maar zelf aan te kaarten, daar is geen kwestie van. Van het begin af aan hebben wij op het standpunt gestaan dat in deze zaak de subfaculteit en de faculteit een rol moesten spelen. Wij kunnen als CvB, dat niet deskundig is op het gebied van het specifieke onderwijs, kunnen wij niet buiten subfaculteit en faculteit om. Dat kan niet. Dat zou zeer verwijt wekken. Dus we hebben nooit anders gezegd, dan dat dit een zaak was, die met behulp van de subfaculteit en de faculteit behandeld moest worden. Maar wij hebben nooit gezegd dat wij daar niet een rol in zouden willen spelen. Ik hoop dat U dat misschien met de heren nog eens wilt bespreken en ze duidelijk wilt maken. Het zou mij bijzonder spijten wanneer we, misschien is het een misverstand. Maar wanneer wij in het vervolg ons schriftelijk tot de heren zullen wenden, dan zullen wij dat doen vergezeld gaan van een mondelinge toelichting. Wij zullen alle zorgvuldigheid betrachten, die menselijk mogelijk is, om iets te verhinderen wat niemand wil.

Hemelrijk: Mijnheer de voorzitter, mag ik nog even vragen, die brief waar U het over had, waarvan U zei dat wij hem wel mochten lezen, slaat dat op het hele college? Ik zou dat zeer op prijs stellen. Ik geloof dat het erg nuttig zou zijn als wij die zouden krijgen.

De Froe: Ja, dat moet ik aan het CvB vragen.

Hemelrijk: Ik zou het op prijs stellen als U dat zou willen vragen.

De Froe: Om deze brief, misschien ook meer dan deze brief, de correspondentie aan U te overleggen.

Bij de *rondvraag* kwam de kwestie nogmaals ter sprake, n.a.v. de ter kennisneming aan het college uitgereikte Vakgroepenindeling FSW-A, met de omstreden toevoeging 'die alle minstens één afstudeerrichting in de politicologie bevatten'.

Hemelrijk: Ja, ik wil niet vervelend worden mijnheer de voorzitter; ik zou graag willen weten, die vakgroepindeling van de FSW-A, is dat één van die besluiten die opgeschort is, of niet?

De Froe: Dat wil zeggen, kijk, opgeschort is natuurlijk niet het goede woord, de FSW-A heeft het besluit genomen dat o.a.... (onduidelijk), maar dat besluit dat moet nog goedgekeurd worden door de faculteit en dat moet nog in werking gesteld worden. Daar moeten nog, om zo te zeggen, uitvoeringsbesluiten over genomen worden. Dus het is niet zo dat dat besluit opgeschort is, want het is nog nooit in werking getreden, het kan ook voorlopig nog niet in werking treden.

Hemelrijk: Dus het woord opgeschort is fout. Is het dan nog niet in werking getreden, want U heeft zostraks zoiets gezegd.

De Froe: Het is nog niet in werking getreden, maar er is besloten om, men heeft gedacht aan een periode tot maart en men heeft nu gezegd: 'Goed we willen die medewerking wel verlenen in dit geval tot april'. Daar komt het, geloof ik, op neer.

Brouwer: Het is ingewikkelder. Het is precies uit te leggen, maar er zijn mogelijkheden tot overschrijving van de ene naar de andere vakgroep geopend en dat besluit dat zal in principe op 6 februari, dat is dus morgen, genomen kunnen worden, dat besluit is meegedeeld en dat moet ook, dacht ik,... (onverstaanbaar) hebben dat dat tot 6 maart is uitgesteld. Maar er is een serie van besluiten en je kunt in het algemeen, dacht ik, stellen dat het feitelijk functioneren van vakgroepen, dat begint op het moment dat je een constituerende vergadering

van het bestuur hebt.
Leemans: Maar mijnheer de voorzitter, dit punt, deze beslissing was me inderdaad bekend, maar ik acht het dus onjuist om te stellen dat de instelling van een vakgroep, die beslissing die door de subfaculteit genomen is, dat die opgeschort zou zijn. Daarom was ik even verbaasd dat U dat zei, want ik herinner, indruk uit de woorden van de heer Brouwer, dat dit ook niet het geval is.
Tweede vraag: doet zich het probleem voor of inderdaad in deze situatie de faculteitsraad zo'n beslissing van de subfaculteitsraad zal moeten goedkeuren. Er staat wat dat betreft niets verbindends in de wet, dacht ik, en het lijkt mij zeer waarschijnlijk dat deze week, wanneer de faculteitsraad zal praten over de bevoegdheden van het faculteitsniveau, dat daar besloten zal worden dat de instelling van vakgroepen louter een autonome beslissing zal zijn van de subfaculteitsraad. Die mogelijkheid is zeer duidelijk en dat daar in dat geval dus het faculteitsniveau hier verder niets mee te maken zou hebben. En dat het inderdaad dan het beste zou zijn als enig hoger orgaan dit zou moeten goedkeuren. Maar het faculteitsniveau zou volgens deze gedachte niet noodzakelijkerwijs in geschakeld moeten worden.
De Meijer: Ik dacht dat dit juist één van de zaken was waarbij de faculteitsraadsbevoegdheden niet overgedragen werden aan de subfaculteit.
Den Boef: Er staat 'gehoord de subfaculteitsraden' voor zover ik weet in de wet. De faculteitsraad stelt in.
De Froe: Mag ik even verder gaan.
Heinemeijer: Mag ik nog iets zeggen; neemt U me niet kwalijk mijnheer de voorzitter, ik wil niet terug, maar nu dit punt aan de orde is, zou ik toch wel graag even in het midden willen brengen. Collega Hemelrijk heeft hetzelfde verstaan wat ik verstaan heb, nl. dat er werd gezegd dat er besluiten opgeschort. Nu hebben we dat blijkbaar verkeerd begrepen, of het is althans anders te interpreteren. Ik breng het daarom even naar voren, omdat, ik vind het probleem wat hier aan de orde is een uiterst ingewikkeld vraagstuk, waar geloof ik niemand van ons volledig van op de hoogte is, buiten degenen die in de nauwe betrekkingen van de FSW-A handelen, maar ik vind wel dat U begrip van ons heeft gevraagd over uw policy en in feite de onjuiste, bijna laakbare, houding van zes van onze collegas. Ik moet U eerlijk zeggen, de situatie, kennis nemend van de papieren die ik daarover gezien heb, dat ik het erg moeilijk vind om deze zes collegas in dit gezelschap nu in gebreke te stellen of van laakbare handelingen te betichten, in die zin dat ze zich incorrect hebben opgesteld, omdat ik meen dat hun opstellen voortkomt uit het probleem waar de implementering van de wet onduidelijk is. In discussies in onze faculteit waar we ons afvragen, hoe geïnterpreteerd moet worden: de leerstoel met zijn gedemocratiseerd karakter als vakgroep en indertijd verleende leeropdrachten, is voor mij ook nog steeds een heel onduidelijk punt, en ik zet vraagtekens bij de wijze waarop de FSW-A gehandeld heeft. Maar, zoals ik U zeg, ik ben buitenstaander en onvoldoende bevoegd tot oordelen. Maar wel vind ik dat zes collegas van ons in die situatie gehandeld hebben met de opmerking: 'Wij willen wel werken, maar wij kunnen niet werken omdat iets wordt ingevoerd wat strijdig is met onze opvattingen ons vak betreffend'. Dan vind ik wel dat ons college hier met een probleem zit, dat zeer belangrijk is, en waar ik dus aangenaam vond dat werd gezegd: 'Dat besluit is opgeschort, want wij gaan het nader bekijken'. Ik vind het van belang dat het CvB zich heldere ideeën vormt en een politiek voert. Als het nu toch zo is dat

deze zaak volledig gaat draaien, dan heb ik begrip voor mijn zes collegas, d.w.z. als dat inderdaad zo is dan worden wij éénzijdig door het CvB opgedragen te handelen en te werken in een situatie die naar mijn gevoel wellicht onwerkbaar is. En in dat opzicht vind ik het van belang dat het woord 'opschorten' voor mij wel een grote gevoelsbetekenis heeft en die nu wordt teruggenomen, want het is geen opschorten, het is een uitvoering die gelegaliseerd wordt over een maand misschien.
De Froe: Mijnheer Heinemeijer, ik moet proberen mij zo correct mogelijk uit te drukken. Een besluit, dat genomen is maar nog niet tot uitvoering is gebracht, kun je niet opschorten. Want het is nog niet in uitvoering gebracht. Het zou pas tot uitvoering gebracht worden, laten we zeggen, in het begin van februari, en we hebben met het bestuur overlegd om dat uit te stellen tot maart. Ook dat kun je nog geen opschorten noemen, want misschien is opschorten door een andere instantie. Je kunt het misschien zelf ook doen, of een andere instantie kan het doen, maar wij hebben dat niet gedaan. We hebben overleg gepleegd met het bestuur en gezegd tot het bestuur: 'het lijkt het CvB verstandig, wanneer jullie die besluiten, zolang deze zaak hangt, niet uitvoeren'. Toen heeft het bestuur gezegd: 'Goed, dat vinden we prachtig'. Het volledige bestuur. 'We doen het dan in ieder geval niet voor 9 maart'; dat is een wijs besluit, maar ik wil niet het woord 'opschorten' daarvoor gebruiken. Als ik dat gebruikt heb, dan bedoel ik daarmee dat het uitgesteld is. Dus laat ik het zo precies mogelijk zeggen. Bovendien, kijk, ik heb geen oordeel uitgesproken over de moeilijkheden van die zes docenten. Ik begrijp dat het hele grote moeilijkheden betreft. Desalniettemin ook in moeilijke omstandigheden kan iemand het verkeerd aanpakken. Wanneer deze zes docenten bij het CvB waren gekomen en hadden gezegd: 'Wij hebben onoverkomelijke moeilijkheden', dan hadden wij gezegd: 'We zullen je helpen'. Maar dat hebben ze niet gedaan. En dat is een moeilijkheid. En nu willen wij alleen maar dat ze die, dat ze dat foute besluit dat ze genomen hebben, dat ze dat gewoon terugnemen. En als zij zeggen: 'Wij willen wel, maar wij kunnen niet', laat ze dan zeggen: 'Goed, wij willen wel, wij trekken dit terug en we willen overleggen wat dan, hoe het dan moet en hoe het dan kan'. Daar is helemaal geen bezwaar tegen.
Heinemijer: Nou ja.
Polak: Mijnheer Heinemijer, er is op de 27e december, toen zij die uitspraak deden, is er niets gebeurd. De dag daarop was er niet iets veranderd ten opzichte van de dag daarvoor.
Heinemeijer: Ja, dat weet ik allemaal niet.
Polak: Nou ja, omdat U daarnet zegt: 'Ze kunnen in een situatie geraakt zijn waarin ze niet meer verder konden'. De situatie is niet veranderd.
Heinemeijer: Nou ja, die is dan weer ingesteld. Die hebben we allemaal voor ons liggen.
De Froe: Er zijn besluiten gevallen.
Heinemeijer: Dat is niet normaal natuurlijk.
(Nu praten even verschillende mensen door elkaar, zodat het onverstaanbaar is).
Polak: Maar niet op de datum dat zij zeiden: 'Wij kunnen niet langer'. Toen was alles precies hetzelfde als de dag tevoren.
Heinemeijer: Neen, maar dat vind ik het punt, dat dit college natuurlijk een belangrijke signalerende werking heeft. Het stuk, dat wij hier ter kennismaking hebben gekregen, dat is een vastleggen van een situatie waar ik me kan voorstellen, je zegt dat geeft problematische consequenties, nl. niet alleen voor dat

stelletje daar in subfaculteit A, maar in de universiteit, want dit raakt nl. de interpretatie van een aantal kwesties, die vastliggen in de Wet op het Wetenschappelijk Onderwijs en de WUB en waar die twee wetten niet volledig op elkaar zijn afgestemd, of waar interpretatieverschillen liggen, daar zie ik aankomen dat de komende maanden dit college zijn tanden op zal moeten breken. Wij zullen nl. die wetten enorm moeten toetsen om te zien, waar komt die in conflict, of waar liggen situaties, die hier een bepaalde interpretatie hebben gevonden, maar die questieus is. In dat opzicht wilde ik het ook niet als een probleem van FSW-A brengen, maar als een implementeringsprobleem van de WUB, gelet de tekst van Academisch Statuut en Wet van Wetenschappelijk Onderwijs. En dat probleem ben ik te rade gegaan bij mijn collegas en ik heb tot mijn verrassing vast moeten stellen, in een situatie die niet animoos was, waar geen problemen lagen, dat niemand hetzelfde argument of hetzelfde standpunt inneemt. Iedereen interpreteert dat verschillend. Alleen, zij hebben het geactualiseerd, elders is dat nog niet gebeurd en daarom vond ik het van belang om van U te vernemen, dat U zegt: 'Nou, we zitten gelukkig nog in de situatie dat het nog even opgeschort, maar dus even aangehouden is, en dat maar op zijn uitvoering wacht, om in die periode verstandig te handelen'. En daar ben ik dan gelukkig mee, met Uw handelwijze.

(Hierop volgde een vraag van Kluyver, over een ander onderwerp).

Klooster: Even een informatieve vraag. Dat heeft nog te maken met de vakgroepindeling FSW-A. Ik heb gelezen hieruit, dat de subfaculteitsraad deze vakgroepen heeft ingesteld. Mijn vraag is nu of de faculteitsraad van de faculteit, waar deze materie onder valt, die vakgroepen ook al heeft ingesteld, want zonder dat, dacht ik, kan aan het besluit geen uitvoering worden gegeven. Is dat het geval, heeft de faculteit.

De Froe: Volgens de wet keurt de faculteit dit besluit in dit opzicht van de subfaculteit goed.

Klooster: Maar mijn vraag is, is dat gebeurd?

Brouwer: Collega Leemans heeft betoogd, dat dat zo de algemene problematiek van de verdeling van bevoegdheden tussen faculteit en subfaculteiten uitvoerig in de faculteit a.s. donderdag gaan praten. En daar zal het zeker een onderdeel van vormen.

Klooster: Dat is dus nog niet gebeurd.

Brouwer: In die zin is dat nog niet gebeurd; de enige vraag, die je zou kunnen opwerpen, is: wij hebben een voorlopige aanwijzing gekregen indertijd allemaal, om volgens de voorlopige goedgekeurde reglementen in de faculteit te handelen, en in dat reglement van de FSW wordt het wel uitdrukkelijk gedelegeerd aan de subfaculteiten.

De Froe: Ja, nu één van de narigheden is dit, dat deze wet, bij deze wet had je kunnen verwachten dat er moeilijkheden zouden ontstaan. Dat had je kunnen verwachten. Het had dus in de lijn van de goede planning gelegen, wanneer de Academische Raad reeds vóór het intreden van de wet een geschillencommissie had benoemd voor dit soort dingen. Of geschillencommissies had benoemd. Dat zou erg prettig zijn. En dan hadden we dit, deze moeilijkheden hadden we onmiddellijk aan deze commissie kunnen voorleggen. Want om al die moeilijkheden, die voor een belangrijk deel van, nou ja ze zijn natuurlijk voor een belangrijk deel van persoonlijke aard, maar daar ontkom je niet aan, daar doe je ook niet zoveel mee, maar voor zover ze van zakelijke aard zijn, zijn ze van vakkundige aard. En daar is de entourage van de universiteit nu net niet het meest geschikte middel voor om dat op te lossen. Daar kun je beter, laten we zeggen, in de sectie o.i.d. eens praten. Hoewel dat natuurlijk ook niet leuk is, maar dat wordt het natuurlijk nooit. Maar die geschillencommissie is er niet.

Leemans: Ik geloof dat dit inderdaad belangrijk zou zijn, ook voor de discussie die we donderdagavond zullen hebben, om inderdaad het oordeel van deze vergadering te hebben, voor zover dat oordeel tenminste bindend kan zijn, ik neem aan dat het niet bindend kan zijn, maar er zal toch een bindend oordeel over uitgesproken moeten worden door welk college dan ook. Maar er staat in de WUB 14.3: De faculteitsraad oefent de bevoegdheden, bedoeld in artikel 8, tweede en derde lid, 17 en 18, niet uit dan na de desbetreffende subfaculteitsraad te hebben gehoord. En dan staat in 17 dat, zoals U weet, dat de raad van de faculteit waartoe het vakgebied behoort na overleg met de sectie van de AR, die zulks aangaat, de vakgroep instelt. Ik begrijp dat hier de interpretatie uit deze artikelen is, dat de instelling van de vakgroepen niet gedelegeerd zou kunnen worden naar de subfaculteitsraad. Hier bestaat bepaald bij de FSW als zodanig, en zeker bij de FSW-A, niet een unaniem oordeel hierover, laat ik het op zijn zachtst op deze wijze stellen. Er is een vrij sterke neiging, zoals ook al in het faculteitsreglement is neergelegd, dat inderdaad dit een bevoegdheid zou zijn van de subfaculteitsraad en daarom zat ik even met een probleem wat U straks aankaartte, nl. dat deze zaak toch eigenlijk, dat deze vakgroepindeling niet in werking zou kunnen treden vooraleer het faculteitsniveau hierover beslist heeft. In deze situatie, wanneer de beslissing inderdaad zou vallen, dat deze bepaling van het faculteitsniveau nogmaals onderstreept wordt als een bevoegdheid, dat instelling van vakgroepen bevoegdheid van het subfaculteitsniveau, dan zou het faculteitsniveau hier verder niet over gehoord worden en zou inderdaad het subfaculteitsniveau in staat zijn om de vakgroepen in te stellen zonder dat verder enig hoger lichaam erin gekend wordt. Ik geloof dat het erg belangrijk is, inderdaad, voor onze discussie in de faculteitsraad om te beoordelen.

De Froe: Ik zou in gevallen als deze, waarin dus moeilijkheden ontstaan, zou ik zeker zo precies mogelijk de wettige weg bewandelen en dat is dat de faculteit, en dat is ook niet aangevochten, vanuit de kant van de subfaculteit, is de bevoegdheid van de faculteit om het goed te keuren, niet aangevochten. De subfaculteit heeft ons nooit bericht, dat het oordeel van de faculteit hierover niet ingewonnen zou moeten worden.

Leemans: Ik dacht dat de subfaculteit ervan is uitgegaan, er zijn ook andere subfaculteiten, dat gezien het reglement van de FSW deze bevoegdheid al gedelegeerd is aan de subfaculteiten en dat het daarom, op die grond, dat die vraag in de subfaculteit A helemaal niet aan de orde is gesteld.

Brouwer: Mijnheer de rector, het eigenaardige van de situatie is, dat er weliswaar ontzettend lang gesproken is, nog tijdens de oude samenstelling, over de problematiek van delegatie van bevoegdheden, maar dat niemand in die discussie ooit er voorstander van is geweest om het instellen van de vakgroepen naar het faculteitsniveau te halen, toen niet.

Heinemeijer: Ja, het is met 19—12 meerderheidsbesluit aangenomen om dat subfaculteitsmodel, zoals dat toen heette, te aanvaarden. In die ouweherenclub zal ik maar zeggen. Dat is een feit, ik bedoel, één derde zei: 'Dat is falikant in strijd met alle zaken waar je mee werkt' en twee derde heeft gezegd: 'Laten we het maar proberen'. Dat is een feit. Dat is aangenomen in die faculteit.

Brouwer: Ik geloof dat dit artikel daar toen geen enkele rol bij heeft gespeeld.
Heinemeijer: Neen, maar het ging om de benoemingen. Ik meen dat de benoemingskwestie één van de punten was waar men zei: 'Laten we het nou maar liever op subfaculteitsniveau houden' en toen heeft men het model uitgewerkt en dat systematisch volgehouden.
De Meijer: Maar mag ik vragen, wat is nou op het ogenblik de status van dat reglement. Dat ligt ter goedkeuring bij de UR en is daarbij dan expliciet gevraagd om voor dit punt af te wijken van de WUB op grond van het experimenteerartikel? Dat zou toch wel moeten.
Brouwer: Die zijn in nauwkeurig overleg met Corebes indertijd ontworpen, dus ik neem aan dat het op deze punten niet in strijd is te achten met de WUB.
De Meijer: Normaal blijkt hier toch strijdigheid met de WUB en dus een beroep op het experimenteerartikel noodzakelijk.
Brouwer: Mijn redenering is dat er bevoegdheden gedelegeerd kunnen worden volgens een ander artikel van de WUB.
De Meijer: Ja, volgens een ander artikel kan dat, ja.
De Froe: Ja, maar het woord delegeren, dat is natuurlijk toch weer een eigenaardig woord; dat ontslaat toch degene, die delegeert, evenmin van de verantwoordelijkheid.

T 9 – Op 6 februari werd door prof. dr. A. de Froe, Rector Magnificus en dr. P. Noorman, eveneens lid van het College van Bestuur, aan elk lid van de groep Daudt persoonlijk een gelijkluidend dienstbevel (D 21) overhandigd. Uiteenlopende visies op het bezoek waarbij dit plaats vond worden gegeven in de stukken D 41 en D 42.

D21 — Brief van het College van Bestuur aan de leden van de groep Daudt dd 6-2-73 (zie D17)

Geachte heer De Lange,
De inhoud van uw brief van 25 januari jl. noch de voorafgaande stukken hebben ons college er van kunnen overtuigen dat u in een zodanige noodsituatie verkeert, dat het een opschorting van het onderwijs met het argument 'wij willen wel maar wij kunnen niet' rechtvaardigt.
Nu ons gebleken is, dat u de opschorting van het onderwijs tot op heden nog niet ongedaan hebt gemaakt, zien wij ons genoodzaakt u het in onze brief van 22 januari jl. aangekondigde dienstbevel te geven. Wij dragen u op en sommeren u voor zoveel nodig om uw onderwijs voor 8 februari a.s. te hervatten, bij gebreke waarvan wij zullen overgaan tot het nemen van rechtsmaatregelen jegens u.
Voor de goede orde herhalen wij nogmaals ons aanbod, zoals gedaan tijdens de bespreking op 18 januari jl. en vervat in ons schrijven van 22 januari jl. Wij zijn bereid om tezamen met u mede te werken aan de totstandkoming van een overleg met alle groeperingen binnen de subfaculteit die betrokken zijn bij de door u gesignaleerde problemen.
Tijdens het overleg zou aan de orde dienen te komen de vraag welke instantie of welke deskundigen ingeschakeld moeten worden teneinde tot een mogelijke oplossing van de problemen te geraken.
Wij wijzen u er nogmaals op dat hervatting van het onderwijs een voorwaarde

is voor de hulp die het college u bereid is te bieden bij de oplossing van de conflicten.

D22 — Brief van groep Daudt aan College van Bestuur dd 7-2-73

Mijne Heren,
Hierbij bevestigen wij de ontvangst van uw brief d.d. 6 februari j.l., waarin u ons sommeerde het onderwijs vóór 8 februari 1973 te hervatten, bij gebreke waarvan u zou overgaan tot het nemen van rechtsmaatregelen jegens ons.
In antwoord hierop delen wij u mede dat wij — onder protest — het onderwijs vandaag, 7 februari 1973, hebben hervat.
De redenen waarom wij slechts onder protest het onderwijs hebben hervat zijn de volgende:
a hoewel wij u een uitvoerige documentatie hebben verstrekt over de achtergronden en motieven van ons besluit, hebt u tot dusverre hardnekkig geweigerd een passend onderzoek in te stellen naar de gegrondheid van deze achtergronden en motieven;
b de door u bevolen hervatting van het onderwijs kan uiteraard niet betekenen dat wij ons onderwijs naar behoren zouden kunnen geven. Het wordt ons immers onmogelijk gemaakt een zelfstandig beleid op ons vakgebied te voeren waartoe wij krachtens rechtstreeks aan de wet ontleende bevoegdheid verplicht zijn, op grond van de leeropdracht van de hoogleraar in de wetenschap der politiek. Uw dienstbevel lost dit probleem niet op;
c ons protest berust niet in de laatste plaats op onze diepe verontrusting over het feit dat de door u gevolgde weg — in het bijzonder uw besluit tot bevelen over te gaan, in plaats van tot een gedachtenwisseling met ons over de wezenlijke problemen — zal leiden naar een dieper verval van elementaire universitaire normen.

T 10 – Het dienstbevel van 6 februari leidde tot een groot aantal reacties. Een aantal daarvan zijn opgenomen in de door dr. Broekmeyer samengestelde bundel 'Documentatie over de huidige situatie in de Subfaculteit A van de Sociale Wetenschappen van de Universiteit van Amsterdam: Deel Twee', die op 21 februari verscheen.
Wij hebben ons beperkt tot het het integraal opnemen van reacties van groeperingen binnen de universiteit en van individuele personen die, bijvoorbeeld als lid van de Universiteitsraad of anderzins, zeer nauw bij de zaak betrokken waren. Daarnaast verdienen nog vermelding:
1 — een open brief van 7 februari van prof. dr. A. Heertje aan de Rector Magnificus, waarin Heertje zijn 'grote verontwaardiging' over de tegen professor Daudt en zijn medewerkers genomen maatregel uitspreekt en schrijft: 'Opnieuw zijn elementaire waarden, zoals de vrijheid van meningsuiting, rechtvaardigheid en redelijkheid in het geding. Ik moge er bij U op aandringen niet een situatie te scheppen die voor velen in de universitaire gemeenschap herinneringen oproept aan tijden, waarin geestelijke en fysieke

terreur sterker waren dan het recht';
2 – een brief van prof. dr. B. A. Sijes van 15 februari, waarin het College van Bestuur wordt verweten dat het de 'botte bijl' hanteerde en 'conservatieve elementen' in de kaart speelt; ook Sijes herinnerde aan de bezettingstijd;
3 – een verklaring van het Groepsbestuur Universiteit van Amsterdam van de Algemene Bond van Ambtenaren van 16 februari waarin het 'met de meeste scherpte' zijn afkeuring uitspreekt over het geven van deze dienstbevelen;
4 – een persbericht van het Bureau Voorlichting van de Universiteit, over de vergadering van de Medezeggenschapscommissie van 12 maart, waarin naar aanleiding van de moeilijkheden bij de FSW-A wordt opgemerkt dat de leden zich door de overgelegde nota en de door de voorzitter gegeven toelichting daarop zich ervan hebben 'laten overtuigen dat het college Bestuur in deze niet anders heeft kunnen optreden. Tevens werd vastgesteld dat in voorkomende situaties steeds zorgvuldig dient te worden nagegaan of niet de omstandigheden aanleiding geven tot een meer ideaal optreden dan het geven van een dienstbevel'.

D23 — Open brief aan het College van Bestuur van de Universiteit van Amsterdam dd 9-2-73

Ondergetekenden, leden van het wetenschappelijk corps van subfaculteit A van de Faculteit der Sociale Wetenschappen hebben met diepe verontwaardiging kennisgenomen van het dienstbevel dat door het College van Bestuur aan Daudt en zijn medewerkers is overhandigd.
Door niet op hun grieven in te gaan, ondanks vele verzoeken daartoe, heeft het College van Bestuur een conflict over de kwaliteit van het onderwijs gereduceerd tot niet meer dan een geïsoleerd arbeidsconflict.
Ondergetekenden betreuren het, dat het College van Bestuur in een zaak die de kwaliteit van het onderwijs en wetenschapsbeoefening onmiddellijk raakt, niet met de zorgvuldigheid is opgetreden, die in zulke zaken is vereist. Integendeel, het College van Bestuur heeft niet geschroomd onmiddellijk zijn meest extreme machtsmiddelen te benutten in een geval waarin een aantal leden van het wetenschappelijk corps ondubbelzinnig te kennen gaf in dit opzicht in een noodsituatie te verkeren.
Het College van Bestuur dient te beseffen, dat door dit optreden ook voor andere docenten in subfaculteit A elke garantie wegvalt, dat zij hun onderwijstaken naar behoren zullen kunnen vervullen.

prof. dr. P. R. Baehr
prof. dr. J. N. F. Bakker
prof. dr. J. W. Bezemer
drs. A. Bours
mr. E. K. den Breejen
prof. dr. R. J. Mokken
drs. J. E. Parker
mr. R. F. Schroeder
drs. H. P. L. Seip
drs. J. G. Siccama

drs. G. M. Christis
mr. H. E. A. Driessen
drs. C. van der Eijk
mevr. A. Grygar
drs. M. P. van den Heuvel
drs. H. W. Houweling
drs. F. Kempers
dr. R. Kroes
prof. dr. A. F. Leemans
drs. A. H. A. van der Meer
prof. dr. H. A. J. F. Misset
drs. F. Broekman
drs. F. N. Stokman
drs. J. Swiebel
drs. C. P. van den Tempel
drs. H. J. Tober
drs. P. J. Uitermark
drs. R. J. van der Veen
drs. H. L. Verhaar
drs. R. Verhoef
drs. R. J. M. Vermeulen
drs. G. A. J. Visser
drs. J. Wieten
dr. H. Meijers

Voorts werd adhesie betuigd door de TAS-leden:

G. A. Bokstijn
E. Z. R. Cohen
J. J. Driessen
F. A. C. Hart-Riemeijer
J. C. E. Huizinga
E. de Jager
N. Kool
R. C. H. Stam
D. F. Stefanski-Fontein
S. M. Taylor-Breedt
M. Veening-Harlaar

T 11 – Op 10 januari vroeg mr. E. K. den Breejen als lid van de Universiteitsraad per brief aan het College van Bestuur of dit bereid was 'op korte termijn de totstandkoming van een Commissie van Goede Diensten (eventueel bestaande uit deskundigen op het vakgebied der politicologie en van buiten de Universiteit van Amsterdam) te bevorderen, die tot taak heeft een oplossing te zoeken in de conflicten rond het vakgebied der politicologie, die – reeds geruime tijd bestaan.
Op 9 februari schreef hij opnieuw aan het College van Bestuur en oefende ernstige kritiek uit op de wijze waarop het College het conflict had behandeld. Hij dringt er opnieuw op aan dat het College 'terstond en op tactvolle wijze' zou overgaan tot bemiddeling door het benoemen van een bemiddelingscommissie bestaande uit drie personen van buiten de subfaculteit die in overleg met de betrokken partijen benoemd zouden kunnen worden.
Ook op 9 februari stuurde het Universiteitsraadslid mr. P. Nève een brief aan de Universiteitsraad waarin hij zijn 'ernstige verontrusting uitte over de wijze waarop het College van Bestuur het conflict had behandeld. Hij achtte het 'onverteerbaar' dat het College meende een dergelijk conflict met dienstbevelen te kunnen afdoen, zonder op de grieven van bezwaarden in te gaan. Hij verzocht het conflict op de agenda van de vergadering van de Universiteitsraad van 20 februari te doen plaatsen.
Op 31 januari hadden ook een vijftal medewerkers aan het IWP, mede namens de hoogleraren Baehr en Mokken, in een brief aan het CvB hun ernstige bezorgdheid over de situatie in de subfaculteit geuit. Zij constateerden dat 'geen van de partijen bereid is' een voor alle partijen aanvaardbaar

compromis te zoeken en achtten 'schorsing en daarop volgend ontslag van de zes docenten zonder dat alle denkbare pogingen om een oplossing te vinden zijn gedaan, een escalerende en mede daardoor voor ons onaanvaardbare oplossing'. Naar hun mening zou uitsluitend een door het CvB aangestelde commissie, die boven de partijen staat, een oplossing kunnen bieden.

D24 — Verklaring van de progressieve personeelsvereniging FSW-A dd 12-2-73

De leden van de progressieve personeelsvereniging der FSW-A zijn verheugd over de werkhervatting van Daudt c.s. Zij hopen dat de vele weken gedurende welke het onderwijs werd opgeschort, door betrokkenen zijn benut voor het inlopen van de door en bij henzelf geconstateerde wetenschappelijke achterstand. Tevens hopen zij dat in deze periode bij Daudt c.s. het inzicht is doorgebroken, dat de werkopschorting volstrekt onverantwoord was, daar immers niet alle mogelijkheden tot overleg waren uitgeput. Derhalve betreurt de vereniging de werkopschorting ten zeerste, daar Daudt c.s. hierdoor bovendien het College van Bestuur dwongen tot het, naar de mening van de vereniging, hanteren van het universitair onwaardige middel van het dienstbevel.
Daudt c.s. hebben gedurende de periode van opschorting van het onderwijs echter wel hun volle salaris ontvangen. Het lijkt de vereniging niet meer dan billijk — alleen al uit solidariteit met al diegenen in ons land die zich voor stakingen grote offers moeten getroosten en dit middel daarom ook niet lichtvaardig gebruiken — dat zij 40 % van hun in die periode ontvangen salaris afstaan aan een goed doel.
De blijdschap over de hervatting van het werk in de gelederen van de vereniging wordt overigens wel getemperd door het feit, dat de beschuldiging van tentamenfraude niet nader is aangetoond noch is teruggenomen, hoewel het bestuur van de subfaculteit de gang van zaken nauwkeurig heeft gecontroleerd en de beschuldiging volstrekt onterecht heeft bevonden. Aan de studenten is door de opschorting van de werkzaamheden schade berokkend. Daarbij komt, zolang deze beschuldiging niet wordt ingetrokken, onzekerheid met betrekking tot de rechtsgeldigheid van de afgelegde tentamens. Deze kwestie dient derhalve zo spoedig mogelijk uit de wereld te worden geholpen.
Voor het overige sluit de vereniging zich aan bij het standpunt, ingenomen door studenten in hun verklaring van 8 dezer, dat als volgt luidt: 'Elk overleg dat kan bijdragen tot een betere werksfeer binnen de subfaculteit dient naar onze mening bevorderd te worden, echter onder de voorwaarde dat door de gedemocratiseerde subfaculteitsraad genomen besluiten niet worden teruggedraaid.
Verder zijn wij van mening dat de zes stakers nooit ontslagen mogen worden op grond van het feit dat zij staken'.

D25 — Open brief dd 6 februari van 45 docenten aan de Universiteit van Amsterdam met begeleidend schrijven van 13-2-73 aan het College van Bestuur

Geacht College,
Hierbij zenden wij U een open brief inzake de affaire Daudt, waarvan de inhoud

naar wij vertrouwen, voor zichzelf spreekt.
Deze brief is opgesteld vóórdat Uw College aan Daudt c.s. een dienstbevel gegeven heeft, en hij dit, zij het onder protest, heeft opgevolgd. Wij menen echter dat deze nieuwe ontwikkeling aan de strekking van onze brief, nl. dat U deze affaire al zeer ongelukkig heeft behandeld, niets afdoet.
De volgende docenten onzer Universiteit hebben hun instemming betuigd met deze brief, t.w. (gegroepeerd naar hun faculteit):
Prof. M. A. Beek, Prof. J. A. Ankum, Mr. P. L. Nève, Prof. J. T. F. Boeles, Dr. A. van den Hooff, Prof. J. van Limborgh, Prof. J. James; Prof. F. Bianchi, Prof. Th. J. de Boer, Prof. J. Hemelrijk, Prof. J. Hilgevoord, Drs. W. Lameijer, Prof. H. A. Lauwerier, Drs. Th. de Roos, Prof. K. Vrieze, Drs. H. Weering; Prof. M. Boertien, Dr. J. S. Boersma, Prof. M. C. Brands, Prof. J. M. Hemelrijk, Prof. J. Kamerbeek, Prof. J. C. Kamerbeek, Prof. C. van de Kieft, Drs. P. R. H. Plaas, Prof. C. J. Ruijgh, Drs. H. van Rij, Dr. P. J. Sijpesteijn; Prof. L. A. Ankum, Prof. J. S. Cramer, Prof. W. F. Duisenberg, Prof. P. Hennipman, Drs. R. D. H. Heijmans, Drs. H. F. Koster, Prof. G. de Leve, Drs. Th. A. J. Meijs, Drs. J. W. B. van Overhagen, Prof. P. Verburg, Drs. G. L. Durlacher, Drs. W. T. van Est, Prof. W. F. Heinemeijer, Prof. H .M. Jolles, Prof. A. J. F. Köbben, Dr. L. Layendecker, Prof. W. Steigenga, Dr. K. W. van der Veen.
Voor de goede orde diene dat wij in verband met de beperkte tijd waarover wij beschikten, slechts enkele tientallen docenten om adhesie gevraagd hebben, gespreid over de faculteiten, *maar niet uit de subfaculteit der Politieke Wetenschappen.*
Wij zijn gaarne bereid tot mondelinge of schriftelijke toelichting op onze brief.

Open brief aan het College van Bestuur van de Universiteit van Amsterdam.
Geacht College,
Op 28 december 1972 spraken zes docenten in de politicologie, waaronder de enige hoogleraar in dit vak aan onze Universiteit, het 'non possumus' uit: zij achtten de omstandigheden binnen hun studierichting zodanig dat zij zich niet langer in staat voelden hun onderwijs voort te zetten. Een hoogst opmerkelijke stap, vrijwel zonder precedent in de nederlandse universitaire geschiedenis; een stap die vroeg èn vraagt om wijs en omzichtig beleid van het bestuur der Universiteit. Uw College wist in deze omstandigheden niets beters te doen dan de betrokken docenten een kortaangebonden briefje te sturen, waarin U schreef: 'Wij kunnen niet tolereren dat U het onderwijs opschort. Wij dragen U op het onderwijs onverwijld te hervatten'. Verder verklaarde U nog dat het 'thans' niet op Uw weg lag op de aangevoerde moeilijkheden in te gaan, daar deze 'van onderwijskundige aard' zouden zijn. U verwees hen naar de Subfaculteit, ofschoon U zeer goed wist of kon weten dat zij daarmee bij de tegenpartij terecht kwamen.
En deze handelwijze was geen eenmalige vergissing.In brief op brief verzekert U dat U bij Uw standpunt zoals hierboven weergegeven blijft. Later (op 22 januari) deelt U aan Prof. Daudt mee dat 'er van redelijk overleg geen sprake kan zijn zolang de opschorting van het onderwijs voortduurt. Hervatting van het onderwijs is een voorwaarde voor de hulp die het College U bereid is te bieden bij het oplossen van de conflicten'.
Dit laatste standpunt — pas praten als de onderdaan gehoorzaamt — is dat van de ouderwetse regent en kan onder omstandigheden als honorabel gelden. In deze situatie doet het echter onecht aan, gegeven de faits et gestes van enkele leden

van Uw bestuur in de achter ons liggende woelige jaren. U laadt op deze wijze minstens de schijn op U van blinde partijdigheid.
Het is volstrekt niet de bedoeling van deze brief te betogen dat de zes docenten in kwestie gelijk hebben. Dat kunnen de meesten onzer eenvoudig niet beoordelen. Mogelijk dat onpartijdige lieden tot de conclusie komen dat hun optreden inderdaad laakbaar is. Maar dan toch eerst na zorgvuldig onderzoek en niet op de 'mort sans phrase'-manier van Uw college.
De wijze waarop U gemeend heeft deze affaire te moeten aanpakken vervult ons met ergernis en schaamte. Wij dringen er met klem bij U op aan Uw houding te herzien. Met name vragen wij U met spoed een arbitragecommissie in te stellen, die in billijkheid een oordeel over het onderhavige conflict kan vellen.

D26 — Brief van mevrouw E. Z. R. Cohen en R. E. F. M. Nijhof aan de Universiteitsraad dd 13-2-73

Geachte Raad,
De gang van zaken, meer in het bijzonder de opstelling van het College van Bestuur bij het conflict binnen de F.S.W.-A geeft ons aanleiding tot het publiekelijk uitspreken van onze ernstige verontrusting over het bestuurlijk disfunctioneren van het College van Bestuur in deze aangelegenheid.
Indien men kennis neemt van de uitvoerige (dagelijks nog groeiende) documentatie over dit conflict kan men niet anders dan concluderen dat het College van Bestuur bij zijn bestuurlijk functioneren in deze ieder 'agogisch moment' (de Smit) vreemd is geweest. Gebrek aan bestuurskracht deed het College van Bestuur in zijn onmacht grijpen naar het meest primitieve middel dat het hier ten dienste stond: het dienstbevel. Dit laatste tot twéémaal toe (schrijven C.v.B. d.d. 5.1.73 en 6.2.73).
Wij willen niet verhelen, dat deze handelswijze van het College van Bestuur ons vertrouwen in het College (mede na de 'kwestie-Tanter', de procedure bij de tot standkoming van de 'concept-nota personeelsbeleid' en het negeren van de 'motie-Gerolt' d.d. 30.1.73) sterk heeft aangetast.
Het is alweer enige tijd geleden dat de toenmalige Stafvoorzitter Van der Velde in een interview in de Volkskrant over het bestuurlijke functioneren van Curatoren en Presidium de uitspraak deed 'In het Maagdenhuis wordt geregeerd per dienstbevel'; dankzij het recente optreden van het College van Bestuur is deze uitspraak nog steeds schrijnend actueel. Het College van Bestuur heeft de 'nota vol overleg', maar wat blijkt hiervan in de praktijk? Kennelijk is het personeelsbeleid van het College van Bestuur geënt op het 'Reglement op de krijgstucht'.
Het komt ons als dringend noodzakelijk voor dat bovengeschetste handelswijze van het College van Bestuur onderwerp van bespreking vormt op de eerstvolgende vergadering van de Universiteitsraad.

T 12 — Op 9 februari 1973 overlegde het College van Bestuur met het FSW-A bestuur. Besloten werd op 14 februari in Formosa een samenkomst te beleggen van CvB, subfaculteitsbestuur, vertegenwoordigers van de fracties in de subfaculteitsraad en de groep Daudt. De bespreking vond echter buiten tegenwoordigheid van de groep Daudt plaats, volgens het CvB omdat het niet mogelijk was hen te bereiken (zie D 42).

D27 — Brief van studentenvereniging 'Machiavelli' aan CvB dd 13-2-73

Geacht College,
Op de vergadering van subfaculteitsraad der FSW-A op dinsdag 6 februari jl. werd een mededeling van uw College voorgelezen. In deze mededeling wordt onder andere een overleg aangekondigd, dat woensdag 14 februari 1973 in het Maagdenhuis zal plaatsvinden en waarvoor allen die zich bij het konflikt betrokken achten uitgenodigd worden. Machiavelli heeft daarop alle studenten opgeroepen aan dat overleg deel te nemen, aangezien wij menen dat zij allen betrokkenen zijn.
Maandag jl. werd ons echter bekend, dat het overleg van woensdag door u opgevat wordt als een gesprek tussen enkele leden van de verschillende fracties, het bestuur van de FSW-A en Uw College. Wij menen dat deze opvatting in strijd is met uw mededeling van dinsdag jl. en dat hij bovendien onjuist is. Immers de subfaculteitsraad vergadert iedere maand en degenen die nu door u uitgenodigd zijn hebben op die vergaderingen alle gelegenheid met elkaar te overleggen. Bovendien menen wij dat het van het grootste belang is, dat de direkt bij het conflict betrokkenen, met name de studenten en hun vakbond Machiavelli en de onderwijsgroepen en hun besturen, aan het overleg deelnemen.
Om deze twee redenen blijven wij bij onze oproep aan de studenten om woensdag a.s. op het Maagdenhuis aanwezig te zijn en wensen wij ook als bestuur van Machiavelli aan het overleg deel te nemen. Tevens hebben wij de onderwijsgroepen en hun besturen verzocht ook naar het overleg tekomen.

D28 — Verzoekschrift aan de voorzitter van het Ambtenarengerecht dd 14-2-73

Onderwerp: Verzoekschrift als bedoeld in art. 102, eerste lid, van de Ambtenarenwet.
Edelachtbare Heer,
Ondergetekenden, prof. dr. H. Daudt, hoogleraar-directeur van het Instituut voor Wetenschap der Politiek van de Universiteit van Amsterdam, drs. B. J. S. Hoetjes, drs. J. de Lange, drs. P. B. Lehning, drs. L. M. A. Masset en drs. U. Rosenthal, wetenschappelijke medewerkers bij de Universiteit van Amsterdam (Instituut voor Wetenschap der Politiek), allen docenten in de wetenschap der politiek, verzoeken U, ter voorkoming van nadeel, een beslissing bij voorraad, zoals bedoeld in art. 102, eerste lid, van de Ambtenarenwet, te nemen terzake van een aan elk van hen afzonderlijk overhandigd, gelijkluidend dienstbevel van het College van Bestuur van de Universiteit van Amsterdam, gedagtekend 6 februari 1973, in dier voege dat door U een onverwijlde voorziening wordt getroffen.
De redenen van dit verzoek zijn de volgende.
In zijn brief van 28 december 1972 (zie bijlage [D 1]) heeft de eerste ondergetekende aan het College van Bestuur medegedeeld, dat de andere ondergetekenden hem ervan in kennis hadden gesteld dat zij, op gronden verband houdende met hun professionele en morele integriteit, zich niet langer in staat voelden het onderwijs waarvoor zij zijn aangesteld te geven. De eerste ondergetekende heeft het College van Bestuur tevens medegedeeld zich in gelijke omstandigheden te bevinden. Allen meenden derhalve hun onderwijstaak te moeten opschorten.

(Voor nadere motivering en een uiteenzetting omtrent de omstandigheden moge verwezen worden naar de bijlagen nrs. [D 1a, b en c]).
Op 2 januari 1973 is het voorgaande openbaar, door middel van een mededeling, bekendgemaakt, met de toevoeging, dat noodmaatregelen zouden worden genomen om te voorkomen, dat studenten door het opschorten van het onderwijs gedupeerd zouden worden [zie bijlage T2].
Het College van Bestuur heeft op het bovenstaande zonder enig voorafgaand overleg of gesprek en voorbijgaand aan de inhoud van de bijlagen nrs. [D1a, b en c] uitsluitend gereageerd met zijn brief van 5 januari 1973, houdende een dienstbevel het onderwijs onverwijld te hervatten [zie bijlagen D 2].
De ondergetekenden hebben in hun brief van 11 januari 1973 [zie bijlage nr. D 7] met nadruk verklaard zich tengevolge van het aan hen gegeven dienstbevel te bevinden in een conflict van plichten. Zij deelden het College van Bestuur mede het ernstiger te achten hun plicht te verzaken, die voortvloeit uit de leeropdracht van de hoogleraar, dan het dienstbevel, waarvan de redelijkheid naar hun mening in twijfel kon worden getrokken, niet op te volgen. Zij concludeerden in hun brief aan het College o.m.: 'Wij willen gaarne uw opdracht uitvoeren maar wij kunnen het niet als gevolg van de situatie, geschetst in het dossier waaraan u voorbij bent gegaan bij het geven van uw dienstbevel'.
Op 18 januari 1973 hebben drie van de ondergetekenden het College nog eens met nadruk mondeling medegedeeld zeer wel bereid te zijn het onderwijs te geven, c.q. dit te hervatten, maar dat zij het niet konden zolang de omstandigheden waarin zij verkeerden voortduurden en geen uitzicht geboden werd op een verbetering.
In zijn brief van 22 januari 1973 aan ieder van de ondergetekenden [zie bijlage nr. D 14] heeft het College van Bestuur verklaard bereid te zijn mede te werken aan de totstandkoming van een overleg dat tot een oplossing zou kunnen leiden. Het College handhaafde evenwel zijn standpunt, dat eerst het onderwijs moest worden hervat. Het College gaf daarmee blijk nog steeds voorbij te gaan aan de omstandigheden waarin ondergetekenden verkeerden.
In hun brief van 25 januari 1973 [zie bijlage nr. D 17] hebben ondergetekenden herhaald wel degelijk het onderwijs te willen voortzetten, doch het niet te kunnen. Voorts merkten zij op, dat het College — anders dan het in zijn brief van 22 januari stelde — geen voorstellen had gedaan om te komen tot een oplossing van de problemen. Ondergetekenden verklaarden zich bereid, indien alsnog zodanige voorstellen zouden worden gedaan, deze te beschouwen als een mogelijke basis voor overleg.
Nadien heeft het College geen rechtstreeks contact meer met ondergetekenden opgenomen, totdat op 5 februari door de voorzitter van het College telefonisch werd gevraagd of ondergetekenden bereid waren een gesprek te voeren met leden van het College. Natuurlijk waren zij daartoe bereid.
Op 6 februari ontvingen zij volgens afspraak twee leden van het College van Bestuur. Terstond bleek, dat laatstgenoemden niet gekomen waren om met ondergetekenden een gesprek te voeren, doch om een brief te overhandigen, houdende het dienstbevel tot hervatting van het onderwijs vóór 8 februari [zie bijlage nr. D 21].
Ondergetekenden hebben in hun brief van 7 februari aan het College medegedeeld onder protest met ingang van 7 februari het onderwijs te hervatten [zie bijlage nr. D 22], teneinde door het College van Bestuur aangekondigde rechtsmaatregelen (waarbij waarschijnlijk ontslag werd overwogen) te ontgaan.

Het nog steeds dreigende dienstbevel dwingt ondergetekenden dus in strijd met hun geweten onderwijs te geven.
Ondergetekenden verzoeken U thans een onverwijlde voorziening te treffen, teneinde de onhoudbare situatie op te heffen die is ontstaan doordat hun een dienstbevel is gegeven dat een verplichting oplegt aan welke zij niet naar behoren kunnen voldoen, hoe gaarne zij dit ook zouden willen.
Ondergetekenden verkeren nog steeds in een conflict van plichten, namelijk enerzijds de plicht het onderwijs naar behoren te verzorgen, anderzijds de plicht aan de opdrachten van het College van Bestuur gevolg te geven.
De ondergetekenden zijn van mening, dat het dienstbevel van 6 februari 1973 om het onderwijs vóór 8 februari 1973 te hervatten in strijd is met de tot de algemeen verbindende voorschriften te rekenen beginselen van behoorlijk bestuur, en wel met de beginselen van zorgvuldigheid en van gelijkheid.
In strijd met de bestuurlijke zorgvuldigheid is het om docenten, die zich op 23 december 1972 in gewetensnood tot het College van Bestuur gewend hebben met de mededeling, dat zij hun werk niet meer konden doen, zonder overleg te bevelen het onderwijs te hervatten, terwijl met de tegenpartij van de ondergetekenden door leden van het College van Bestuur regelmatig overleg werd gepleegd.
In strijd met de gelijkheid is het, dat een College van Bestuur, waarin zich leden bevinden, die indertijd ongestraft tot staking hebben opgeroepen, naar dwangmiddelen grijpt, terwijl bezettende studenten en docenten tot nu toe ongestraft zijn gebleven.
De ondergetekenden verzoeken U bij voorraad te beslissen, dat het dienstbevel geen betekenis zal hebben en met name als niet gegeven moet worden beschouwd totdat het Ambtenarengerecht in hoofdzaak over de rechtmatigheid ervan zal hebben beslist. Zo nodig verzoeken zij U het College van Bestuur te verbieden de aangekondigde rechtsmaatregelen te nemen totdat over de rechtmatigheid van het dienstbevel is beslist, of alle andere maatregelen te nemen, die voorkomen, dat de ondergetekenden gedwongen worden in strijd met hun wetenschappelijk verantwoordelijkheidsgevoel mee te werken aan onderwijs voor de kwaliteit waarvan zij niet kunnen instaan.
[De in bovenstaand verzoekschrift genoemde bijlagen zijn genummerd 1 t/m 11. Deze nummering is aangepast]

D29 — Brief van de OBAS aan de leden van de Universiteitsraad dd 14-2-73

Geachte voorzitter,
Tijdens de rondvraag van de vergadering van de Universiteitsraad van 30 januari jl. zou de z.g. 'kwestie Daudt' aan de orde komen. Verschillende raadsleden waren van plan een en ander over deze zaak op te merken.
De voorzitter van het College van Bestuur (CvB) deed evenwel een bewogen beroep op de raadsleden om de zaak niet op de spits te drijven, daar er serieuze pogingen ondernomen waren om een compromis te bereiken, wat op korte termijn gerealiseerd zou kunnen worden. Vertrouwend op het toegezegde sterke streven van het CVB om het geschil middels overleg op te lossen, is de 'kwestie Daudt' door geen der raadsleden meer aan de orde gesteld.
Met grote verbijstering heeft de OBAS dan ook kennis genomen van wat het

CVB verstaat onder een genuanceerde oplossingsprocedure i.c. het sturen van een dienstbevel. Dienstbevelen moeten gestuurd kunnen worden, het gaat er echter wel om wanneer!
De OBAS wenst geen stelling te nemen in het zeer complexe geschil binnen de FSW-A. Zij ziet de betrekkelijke redelijkheid van de standpunten van de verschillende betrokkenen in dit conflict in. Dit betekent dat de meest omzichtige en doordachte strategie ter oplossing van het conflict gehanteerd had moeten worden. Het strikt toepassen van formele regels is een teken van zwakte, een gebrek aan geestelijke spankracht. In dat geval wordt het besturen een automatisme, waar we geen CVB voor nodig hebben. Een computer is dan voldoende.
De OBAS sluit zich aan bij een in het College van Decanen geplaatste opmerking. Deze behelst dat het CVB kennelijk van plan is om in het vervolg niet meer onder dwang en met het mes op tafel te praten en te onderhandelen. De OBAS gaat er dan ook vanuit dat er niet gepraat en onderhandeld zal worden met diegenen die thans het Bureau Inschrijving in het Burg. Tellegenhuis bezet houden, vóórdat de bezetting is opgeheven.
Overigens vind de OBAS de geloofwaardigheid van een CVB dat zelf het *hele* Wetenschappelijk Corps in mei 1972 opriep om te staken een uiterst dubieuze zaak.
Wederom zal de Universiteitsraad duidelijk stelling dienen te nemen tégen willekeur en vóór het individuele belang, dat door zijn aard kwetsbaar is, waardoor er zeer delicaat mee moet worden omgesprongen.

D30 — Brief van prof. dr. A. F. Leemans, voorzitter van de Faculteit der Sociale Wetenschappen aan de voorzitter van de Universiteitsraad dd 15-2-73

De gebeurtenissen met betrekking tot het conflict in de subfaculteit A geven mij aanleiding tot dit schrijven.
De gang van zaken is mijns inziens van zodanig belang en de behandeling van het conflict door het College van Bestuur roept zoveel vragen op, dat de Universiteitsraad als hoogste orgaan zich vermoedelijk met de wijze van behandeling zal bezig houden. Deze brief dient ertoe u enige feitelijke gegevens over de gang van zaken in een beslissende fase van het conflict te verschaffen, die de Raad mede in staat zullen stellen zich een oordeel te vormen.
1 — In de vergadering van het College van Dekanen op maandag 5 februari jl. deed de Rector de volgende mededelingen over het conflict:
— het College van Bestuur heeft zich van het beginaf tot taak gesteld een oplossing van het conflict naar genoegen van alle partijen aan te kaarten, op de voorwaarde dat docenten de opschorting van hun onderwijswerkzaamheden zouden intrekken;
— de stakende docenten zijn nimmer op de aanbiedingen van het College van Bestuur ingegaan;
— het bestuur van de FSW-A heeft zich bereid verklaard de uitvoering van het besluit over vakgroepindeling op te schorten als bijdrage tot de oplossing van het conflict.
Naar aanleiding van deze mededelingen werden door mij de volgende punten aangevoerd, met verzoek om antwoord:

— voorzover bekend had het College van Bestuur geruime tijd het standpunt gesteld dat het conflict een onderwijszaak betrof, en als zodanig een zaak van het subfaculteits- en faculteitsniveau;
— het College van Bestuur heeft steeds geëist dat de docenten aan het werk zouden gaan voordat overleg mogelijk was; aanbiedingen waren daarbij niet gedaan;
— bij docenten en studenten van de FSW-A is het niet bekend dat het bestuur van de FSW-A bereid is de uitvoering van het vakgroepenbesluit van 20 december jl. op te schorten (behoudens — op andere gronden — de verdeling van docenten over vakgroepen).
Uit het antwoord van de Rector op het eerste punt bleek dat de feitelijke gang van zaken met de door de mededeling gewekte indruk niet overeenstemde. Ten aanzien van het laatste punt (opschorting van de uitvoering van het gewraakte besluit) werd geen verdere informatie gegeven.
2 — Aangezien uit de mededelingen van de Rector het vermoeden zou kunnen rijzen dat er misverstanden (bij wie dan ook) bestonden die een oplossing van het conflict in de weg zouden staan, heb ik 's avonds na de dekanenvergadering contact gezocht met de heer Cammelbeek als voorzitter van het College van Bestuur.
De heer Cammelbeek bevestigde de mededeling van de Rector dat het bestuur van de FSW-A bereid was het bewuste vakgroepenbesluit op te schorten als bijdrage tot oplossing van het conflict.
Aangezien het mij hoogstwaarschijnlijk leek dat, indien zulks bij de stakende docenten bekend was, zij de staking zouden opheffen en tevens de heer Cammelbeek verklaarde dat het College van Bestuur bereid was alsdan binnen 24 uur de partijen voor overleg bijeen te roepen heb ik het volgende tripartite akkoord voorgesteld als basis voor het opgang brengen van overleg.
1 de docenten heffen hun staking op;
2 het Bestuur van de FSW-A verklaart zich bereid het vakgroepenbesluit op te schorten;
3 het College roept binnen 24 uur de partijen voor overleg bijeen.
De heer Cammelbeeck verklaarde zich geheel akkoord met een dergelijke regeling als stap naar overleg over procedures, dat zou moeten leiden tot een poging het conflict inhoudelijk op te lossen. Het College zou een dergelijke regeling toejuichen. Hij zou het voorstel voor dit tripartite akkoord doorgeven aan de Rector die de volgende dag, gezamenlijk met de heer Noorman, een onderhoud zou hebben met de heer Daudt en zijn medewerkers voor een laatste poging hen tot beëindiging van de staking te bewegen.
3 — Naar ik op dinsdagavond van de heer Mokken vernam overhandigde de Rector reeds bij de aanvang van het gesprek met de heer Daudt c.s. het dienstbevel. Van het voorgestelde tripartite akkoord werd bij het korte onderhoud in het geheel geen melding gemaakt.
Gezien het besprokene met de voorzitter van het College de vorige avond, wekt dit op zijn minst verbazing. De vertegenwoordigers van het College van Bestuur hebben klaarblijkelijk niet gebruik willen maken van de gelegenheid het conflict in deze fase anders op te lossen dan door middel van een dienstbevel. Dit is te meer te betreuren aangezien deze maatregel zeer wel zou kunnen leiden tot een aanzienlijke escalatie van het conflict.

D31 — Brief studentenvereniging 'Machiavelli' aan CvB dd 15-2-73

Geacht College,
Op de Algemene Vergadering van studenten in de FSW-A, die woensdag 14 februari 1973 in het bezette Maupoleum heeft plaatsgevonden, is uitvoerig gesproken over de conflicten in onze subfaculteit en over de procedure om deze tot een goed einde te brengen.
Als resultaat van de discussies werd onder andere een mandaat aan de subfaculteitsraadsfractie van Machiavelli verstrekt, dat gezien zijn inhoud voor u van belang kan zijn bij het voorbereiden van verder overleg onder uw leiding.
De opdracht van de Algemene Vergadering is als volgt:

> 'De fractie van Machiavelli in de subfaculteitsraad zal, afgezien van de normale vergaderingen van de subfaculteitsraad, alleen dan aan enig overleg deelnemen, als tenminste ook het Machiavelli-bestuur en de onderwijsgroepsbesturen of personen daaruit, bij het overleg aanwezig kunnen zijn'.

De Machiavelli-fraktie is verplicht zich aan een dergelijk mandaat te houden en zal dat ook daadwerkelijk doen.
Wij hopen dat deze informatie u van dienst kan zijn bij de voorbereiding van een verdere procedure.

D32 — Brief van het FSW-A bestuur aan de Universiteitsraad van de Universiteit van Amsterdam dd 20-2-73

Geacht College,
Blijkens de desbetreffende agenda en stukken zal de situatie in de FSW-A onderwerp van bespreking vormen in Uw 23e vergadering. Gezien de grote bezorgheid, die er in onze subfaculteit heerst over de huidige situatie, hopen wij ten zeerste dat Uw besprekingen zullen kunnen bijdragen tot een verbetering; ook al koesteren wij dan wel enige twijfel over de zin van dergelijke besprekingen, nu de zaak waar het om gaat op verschillende niveau's geacht mag worden sub judice te zijn. Voor het geval U evenwel besluit om inderdaad tot bespreking over te gaan, willen wij gaarne de volgende drie punten onder Uw aandacht brengen.
1 — *De gewetensnood.* Het opschorten van het onderwijs is door de groep-Daudt gemotiveerd met de gewetensnood waarin zij zouden verkeren, omdat zij nu onderwijs zouden moeten verrichten voor de kwaliteit waarvan zij niet zouden kunnen instaan. Dit is klinkklare onzin. De door de groep-Daudt aangevochten besluiten van 20 december 1972 hebben geen enkele invloed op het tot en met juli 1973 te geven onderwijs in de politicologie. Het is denkbaar, maar lang niet zeker, dat het onderwijsprogramma vanaf september 1973 wel door de gewraakte besluiten zal worden beïnvloed. Dat kan echter moeilijk een reden zijn om op 2 januari 1973 het bijltje er maar alvast bij neer te leggen. Het argument van de gewetensnood is niet meer dan een pathetische vlag, die de werkelijke lading misschien camoufleert, maar zeker niet dekt.
2 — *Een aanslag op de WUB.* Daudt en een aantal van zijn medestanders verzetten zich tegen de WUB. In een interview in Elsevier's Magazine van 23 december 1972 heeft oud-minister Veringa, desgevraagd, kritiek geleverd op Daudt's bezwaren tegen de bevoegdheden die subfaculteitsraden aan de WUB ontlenen. Op 20 december 1972 had de subfaculteitsraad der FSW-A besloten 'om zowel de vakgroepenproblematiek als de reglementsproblematiek in de FSW-A geheel te

regelen binnen het kader van de bepalingen van de WUB, zoals deze worden geïnterpreteerd door de Universiteitsraad van de Universiteit van Amsterdam, zulks zonder hierbij rekening te houden met de mogelijkheden geboden door artikel 55 van de WUB'. Dit besluit werd genomen met 13 stemmen vóór en 7 stemmen tegen. Tegenstemmers waren de leden van het wetenschappelijk corps Daudt, Kempers, Lehning, Mokken, Siccama en Uitermark en de TAS-vertegenwoordigster Cohen. De actie van de groep-Daudt is een regelrechte aanslag op de WUB en op de wettige bestuursorganen van de Universiteit van Amsterdam.
3 — *De gevolgen voor anderen.* Het is een zeer ernstige zaak voor een subfaculteit, wanneer een zestal docenten van één en dezelfde afdeling het onderwijs opschort. Hierdoor worden honderden studenten gedupeerd, terwijl tegelijkertijd de niet-opschortende leden van diezelfde afdeling (drie leden van het wetenschappelijk corps en vijf kandidaatsassistenten) sterk worden overbelast omdat zij, op verzoek van het subfaculteitsbestuur extra taken op zich nemen. Weliswaar heeft de groep-Daudt meegedeeld dat het werk op 7 februari onder protest hervat is, maar van die mededeling blijkt alleen het protest juist te zijn; het onderwijs blijft stagneren. Het subfaculteitsbestuur wenst niets liever dan dat de zes docenten, hetzij op grond van de besprekingen in de Universiteitsraad, hetzij op grond van de bemiddeling van het College van Bestuur, hetzij op grond van een gerechtelijke uitspraak, het werk terstond en reëel zouden hervatten. Anders moeten op korte termijn geheel andere maatregelen getroffen worden. De overige docenten en de studenten mogen immers niet het slachtoffer worden van een conflict dat een totaal andere inzet heeft.
Gaarne vertrouwen wij dat U zult willen bijdragen tot het herstel van de normale onderwijs-situatie in onze subfaculteit.

D33 — Brief van C. E. van der Maesen en F. H. Becker namens 'Machiavelli-fractie' en fractie 'progressieve staf' aan CvB dd 21-2-73

Geacht College,
Namens de Machiavelli-fractie en de fractie van de progressieve staf der FSW-A raad delen wij U mede dat de volgende overwegingen ertoe hebben geleid, dat wij niet verder hebben deelgenomen aan het overleg van 21 februari.
In strijd met de afspraak die 14 februari gemaakt is ten aanzien van de verdere procedure inzake het overleg tussen het college van bestuur, het FSW-A bestuur en de verschillende fracties van de subfaculteitsraad der FSW-A, werd op de vergadering van 21 februari geen verslag gedaan van het overleg dat tussen het college van bestuur en de groep Daudt heeft plaats gehad [zie D 36 en T 14], terwijl evenmin is gebleken dat het college van bestuur pogingen heeft gedaan overleg tussen het FSW-A bestuur en de groep Daudt te bevorderen. Wij werden daarentegen gekonfronteerd met een koncept-uitgangspunt voor verder overleg waaraan voor ons onoverkomelijke bezwaren kleven
Bovengenoemd koncept gaat er impliciet van uit dat verder overleg ter oplossing van het conflict niet plaats vindt tussen de betrokken partijen onderling, al dan niet door bemiddeling van het college van bestuur. Immers, stilzwijgend wordt geaccepteerd dat de groep Daudt ieder overleg met andere bij het conflict betrokkenen weigert. Ons inziens is echter overleg met de groep Daudt essentiële voorwaarde voor het bereiken van een oplossing.
Voorts kan dit koncept, dat uitsluitend in overleg met de groep Daudt is op-

gesteld, geen basis zijn voor overleg. Hier wordt op onaanvaardbare wijze de autonome beslissingsbevoegdheid van de subfaculteitsraad aangetast. Daarbij is wel bijzonder schrijnend dat aan de rechtszekerheid van studenten en docenten van de FSW-A zonder meer voorbij is gegaan. De kwestie van de tentamenfraude in het koncept aangeduid als 'onregelmatigheden' — is niet uit de weg geruimd, noch gespecificeerd. Tegen alle geldende rechtsregels in is zelfs in deze kwestie de bewijslast omgekeerd.

Bovenstaande overwegingen hebben ertoe geleid dat wij verder overleg op 21 februari niet zinvol hebben geacht. Hieronder willen wij nader op de inhoud van het koncept ingaan.

a. Met betrekking tot de voorgestelde kommissie van gezaghebbende deskundigen van buiten de FSW-A en de universiteit van Amsterdam kan worden gesteld dat de vraag wie 'deskundig' en 'gezaghebbend' is juist één van de meningsverschillen binnen de subfaculteit vormt. Bovendien zou een dergelijke kommissie zich op een terrein begeven dat volgens de W.U.B. nu juist aan de (sub)faculteit is voorbehouden; dit geldt met name voor de vraag 'aan welke eisen het programma van een studierichting met de politicologie als hoofdvak moet voldoen'.

b. Wat betreft het voorstel tot het niet uitvoeren van de besluiten van de FSW-A raad over de vakgroepenindeling kan worden opgemerkt dat deze besluiten pas zijn genomen na anderhalf jaar voorbereiding, waarbij alle betrokken groeperingen ruimschoots de gelegenheid hebben gehad (en gebruikt) in de besluitvorming aktief te participeren. In het uiteindelijke resultaat van de besluitvorming is dan ook wel degelijk rekening gehouden met de wensen van verschillende groepen binnen de FSW-A. Daarbij komt dat de tot nu toe genomen besluiten een kader vormen, waarbinnen bij de uitvoering van die besluiten nog verschillende mogelijkheden open zijn.

Tenslotte willen wij er op wijzen dat door de 'fraktie-Mokken' tegen de vakgroepenindeling, zoals die door de FSW-A raad is aangenomen, beroep is aangetekend bij de FSW en derhalve deze indeling geen onderwerp van bespreking hoort uit te maken bij het overleg dat door het college van bestuur gearrangeerd is.

c. De suggestie dat de onderwijsgroepen zouden moeten afzien van het zelfstandig bepalen van het onderwijs is volstrekt onaanvaardbaar. Dit zou niet neer komen op het 'bevriezen' van recentelijk genomen besluiten, maar op het terugdraaien van een reeds bijna 2 jaar bestaand studieprogramma, dat bij aanneming in 1971 trouwens ook door Daudt werd ondersteund. Doordat de onderwijsgroepen de kern vormen van het nieuwe studieprogramma, zou het onderwijs in de FSW-A volkomen ontwricht worden wanneer bovengenoemde suggestie zou worden opgevolgd.

d. Van intrekken van de door het FSW-A bestuur getroffen maatregelen voor het onderwijs dat opgeschort was, kan voorlopig geen sprake zijn. Immers, hoewel de groep Daudt op 7 februari heeft meegedeeld het onderwijs onder protest te hebben hervat, is hiervan materieel niets gebleken. Daarom zou intrekking van de getroffen maatregelen de onzekerheid van de studenten alleen maar vergroten.

e. Wij zien niet in dat wanneer de groep Daudt de beschuldiging van onregelmatigheden bij tentamina volhoudt, de bewijslast daarvoor niet voor *zijn* rekening zou komen. Door handhaving van de beschuldiging ten aanzien van onregelmatigheden wordt de rechtspositie van studenten en docenten ernstig ondermijnd; daarom zal een aantal van de door het FSW-A bestuur getroffen maatregelen van

kracht dienen te blijven totdat deze beschuldiging is ingetrokken of gekonkretiseerd.

D34 — Brief FSW-A bestuur aan CvB dd 21-2-73

Geacht College,

Zoals u uit onze reacties begrepen zult hebben, heeft het bestuur van de FSW-A bezwaren tegen de overlegprocedure die u hedenmiddag hebt gevolgd. De oorspronkelijke afspraak was immers dat de groep-Daudt en wij *tezamen* met u besprekingen zouden voeren. Nu dit om door u aangegeven redenen niet kon geschieden, heeft dit geleid tot een stuk, dat eenzijdig uit de besprekingen tussen u en de groep-Daudt is voortgekomen, en waarmee wij als het ware werden overvallen. Bij nadere bestudering blijkt het stuk voor ons inderdaad volstrekt onaanvaardbaar te zijn als basis voor verder overleg.

Met nadruk willen wij echter stellen dat wij te allen tijde bereid zijn en blijven tot overleg met wie dan ook. Het overleg wordt gefrustreerd door de anderen, namelijk door de fractie-Mokken, die wegblijft uit de subfaculteitsraad, en door de groep-Daudt die weigert met anderen te spreken, en die ook alleen maar op instigatie van de voorzitter van het Ambtenarengerecht met uw College heeft gesproken. Daaraan kan worden toegevoegd, dat sedert 1 januari 1973 nog geen enkele vergadering van de Afdeling politicologie van het IWP of van de Instituutsraad van het IWP of van het Dagelijks Bestuur van het IWP door Daudt bijeen is geroepen, ondanks desbetreffende verzoeken. De personeelscommissie van het IWP blijkt ook niet te functioneren. Bovendien is dan wel sedert 7 februari jl. formeel het onderwijs hervat, maar in feite blijken de zes docenten helemaal geen onderwijs te geven en zelfs niet eens op hun spreekuur aanwezig te zijn.

Inmiddels willen wij u er nogmaals uitdrukkelijk op wijzen, dat de zes docenten in het geheel niet in de gewetensnood verkeren, waarmee zij hun niet-werken menen te kunnen motiveren. Het onderwijs in de politicologie zal tot en met juli a.s. geheel verlopen overeenkomstig de regelingen die daarvoor al in de loop van 1972 waren getroffen. Omvang en inhoud van de taken van de zes nietwerkende docenten met name stemmen volledig overeen met wat zij zelf daarover hadden vastgesteld. Nog op 12 december 1972 werd een regeling inzake het politicologie-onderwijs in het KII-programma door de subfaculteitsraad der FSW-A bekrachtigd met 19 stemmen voor, géén tegen, één onthouding (en geen afwezigen).

Naar het oordeel van het FSW-A bestuur dient daarom een poging tot oplossing van de problemen gericht te zijn op een gesprek over het onderwijsprogramma zoals dat er per september 1973 uit zal komen te zien. Het is onze vaste overtuiging dat, op basis van het in mei 1973 met steun van Daudt aanvaarde onderwijsprogramma enerzijds en van het nieuwe bestuursreglement anderzijds, zeer zeker mogelijkheden aanwezig zijn om hierover tot overeenstemming te geraken. In dat kader moeten ook de andere problemen van onze subfaculteit worden geplaatst.

Op grond van deze overwegingen hebben wij een concept opgesteld voor een stuk, zoals dat naar onze mening uit uw overleg met de groep-Daudt en met ons bestuur had moeten voortkomen als een aanvaardbare basis voor verder overleg. Wij willen er gaarne bij u op aandringen, dit concept zorgvuldig te overwegen en in uw verdere beraadslagingen te betrekken.

Concept
De gesprekspartijen hebben de overtuiging, dat in de subfaculteit A van de Faculteit der Sociale Wetenschappen diepgaande verschillen van mening bestaan. Het College meent, dat het op zijn weg ligt stappen te ondernemen, die kunnen leiden tot het tot stand brengen van een oplossing van het kompleks van problemen.
De gesprekspartijen zijn van oordeel dat de beschuldiging inzake tentamen-fraude geheel en onvoorwaardelijk dient te worden ingetrokken.
Het College meent, dat bij het zoeken naar een oplossing mede gezaghebbende deskundigen van buiten de FSW-A en van buiten de Universiteit van Amsterdam moeten worden betrokken om het College van advies te dienen.
In verband met de verklaring d.d. 7 februari 1973 van de zes docenten politikologie, volgens welke zij het onderwijs, zij het onder protest, voortzetten, acht het College van Bestuur het noodzakelijk, dat alle door het bestuur van de FSW-A getroffen maatregelen met betrekking tot het door die docenten normaliter te geven onderwijs worden ingetrokken, zodra komt vast te staan dat van een reële en volledige werkhervatting sprake is.
Het College van Bestuur acht het voor het zoeken naar een oplossing eveneens noodzakelijk dat de in de FSW-A funktionerende 'onderwijsgroepen', in afwachting van de vaststelling van het onderwijsprogramma met ingang van september 1973, normaal blijven funktioneren op de wijze waarop zij dat reeds vanaf september 1971 doen, zulks ter bevestiging van de rechtszekerheid van de betrokken studenten en docenten en om de continuïteit van het onderwijs te verzekeren.
De gesprekspartijen konstateren dat de besluiten van de raad van de FSW-A, genomen op en sedert 20 december 1972 ter zake van de indeling in vakgroepen en de op deze besluiten betrekking hebbende moties geen invloed hebben op het tot en met juli 1973 te geven onderwijs in de politicologie. Het College acht het voor het zoeken naar een oplossing noodzakelijk dat overeenstemming bereikt wordt over het programma met ingang van september 1973, waaraan ook de fraktie-Mokken haar medewerking zou dienen te verlenen. Een oplossing dient aanvaardbaar te zijn voor een zo ruim mogelijke meerderheid van de subfaculteitsraad.

T 13 – Op 16 februari werden de indieners van het verzoekschrift (D 28) en twee vertegenwoordigers van het College van Bestuur in raadkamer gehoord door de fungerend voorzitter van het Ambtenarengerecht te Amsterdam. Deze verzocht partijen alsnog op korte termijn overleg te plegen om een behandeling van het verzoek overbodig te maken.
Op grond van dit verzoek vonden vier in stuk D 36 gememoreerde besprekingen plaats, die echter niet tot een bevredigend resultaat leidden. D 35 bevat het 'laatste bod' van het CvB, D 36 de reactie daarop van de groep Daudt.
Hoewel de groep Daudt op 7 februari aan het CvB schreef het onderwijs te hervatten (zie D 22), hield het FSW-A bestuur ook nadien vast aan het in de bestuursverklaring van 23 januari (D 16) weergegeven besluit voor te schrijven dat tentamens politicologie via het subfaculteitsbureau zouden

moeten lopen.
Op 17 februari zond het FSW-A bestuur aan alle tweedejaars studenten een stuk met bijlagen waarin noodvoorzieningen werden omschreven, waarvoor men zich door middel van een bijgevoegd formulier kon opgeven. Dit programma was buiten professor Daudt of enige andere verantwoordelijke docent binnen het IWP om tot stand gekomen.
Een van de in het stuk van 17 februari genoemde noodvoorzieningen betrof het z.g. 'Friedrich colloquium'. Over dit colloquium, een verplicht onderdeel van het kandidaatsprogramma politicologie, bestonden reeds lang controversen. Daarbij ging het zowel om de vraag wie de inhoud zou bepalen als om die inhoud zelf.
In een brief van 10 december 1972 aan de leden van de FSW-A raad, klaagde de studentenfractie in het bestuur van de Propedeuse-onderwijsgroep 1971 over een huns inziens onvoldoende bereidheid tot overleg van de afdeling politicologie van het IWP en van de bij het colloquium betrokken docenten. In deze brief werd een door deze groep op 30 oktober 1972 voorgestelde 'Konfrontatie-opzet bij de 20 punten politicologie t.b.v. het KII' aangehaald. Daarin was het volgende voorgesteld:

> 'Beide groepen (studenten en docenten) vullen onafhankelijk van elkaar ongeveer de helft van de beschikbare ruimte voor het programma in. Wederzijds overleg dient er dan voor om beide voorstellen aan elkaars denkbeelden te toetsen, waarna beide groepen hun eigen voorstellen nog eens kunnen bekijken'.

De betrokken docenten hadden zowel ernstige bezwaren tegen dit uitgangspunt als tegen de uitwerking die deze studenten er aan wilden geven. Hun visie is beknopt weergegeven in de nota 'Aan wie het onderwijs in de politicologie aan de Universiteit van Amsterdam nog ter harte gaat' (D 1a), onder II.
Behalve over de inhoud van het colloquium ontstond er later ook een conflict over de vraag welke studenten tot dat colloquium konden worden toegelaten. Volgens het studieprogramma van de subfaculteit vormt het colloquium een onderdeel van het kandidaatsprogramma en geldt als toelatingseis dat de betrokkenen aan de verplichtingen van het K I programma (propedeuse) voldaan hebben. Op 12 december 1972 stelde de FSW-A raad echter vast dat het FSW-A bestuur van deze eis in individuele gevallen dispensatie zou kunnen verlenen. Meer dan de helft van de studenten die aan het colloquium wilden deelnemen kreeg een dergelijk dispensatie, zonder dat overleg met de betrokken docenten was gepleegd. Deze docenten, allen behorende tot de groep Daudt, weigerden de dispensaties te erkennen. Huns inziens was hier sprake van (verkapte) collectieve dispensatie, terwijl bovendien het besluit daartoe niet met de vereiste zorgvuldigheid was ge-

nomen. Deze weigering leidde eind maart 1973 weer tot felle reacties van de studentenvereniging 'Machiavelli', het FSW-A bestuur en de FSW-A raad. Twee van de betrokken studenten beriepen zich op de Faculteit der sociale wetenschappen. De vaste geschillencommissie van de faculteit besliste op 21 mei 1973 dat dit beroep terecht was ingesteld en dat deze studenten moesten worden toegelaten. Wel werd door de commissie gesteld dat 'inderdaad gezien het aantal verleende dispensaties (...) het FSW-A bestuur de verdenking op zich laadt, deze bevoegdheid niet individueel doch algemeen gebruikt te hebben' en dat het niet vooraf overleg plegen met de betrokken docenten 'de beslissingen minder zorgvuldig maakt, dan gewenst zou zijn.' Op 6 juni 1973 gingen de betrokken docenten op hun beurt in beroep tegen deze beslissing en wel bij de geschillencommissie van de Universiteit.

Hoewel de conflicten rond het Friedrich colloquium zowel symptomatisch zijn voor de sfeer waarin reeds jarenlang binnen de FSW-A wordt geopereerd als een niet onbelangrijk element vormen in het huidige conflict en hoewel zowel van de kant het FSW-A bestuur als van de kant van de groep Daudt onze aandacht voor deze conflicten werd gevraagd, hebben wij met het oog op de plaatsruimte toch met dit summiere overzicht moeten volstaan.

D35 — Brief van het CvB aan de groep Daudt dd 22-2-73 met bijbehorende intentieverklaring

Mijne Heren,

Gezien de noodzaak voor U thans tot een beslissing te komen inzake Uw verzoek voor het Ambtenarengerecht om een voorziening bij voorraad, doen wij U hierbij toekomen een intentieverklaring van ons College, die naar de stand van zaken op dit moment onze inzichten weergeeft inzake de geschillen binnen de F.S.W.-A.

Wij willen U er nadrukkelijk op wijzen dat wij het voor het vinden van een goede procedure voor de oplossing van de gerezen problemen, van essentieel belang achten dat het overleg op korte termijn wordt voortgezet.

Intentieverklaring van het College van Bestuur en de groep-Daudt c.s. d.d. 22 februari 1973

Op instigatie van de fungerend voorzitter van het Ambtenarengerecht hebben de docenten politicologie prof. dr. H. Daudt, drs. B. J. S. Hoetjes, drs. J. de Lange, drs. P. B. Lehning, drs. L. M. A. Masset en drs. U. Rosenthal en het College van Bestuur van de Universiteit van Amsterdam enkele gesprekken gevoerd. Op grond van deze gesprekken komt het College op dit moment tot de volgende uitgangspunten.

Beide gesprekspartijen hebben de overtuiging, dat in de subfaculteit van de Faculteit der Sociale Wetenschappen diepgaande verschillen van mening bestaan. Het College meent, dat het op zijn weg ligt stappen te ondernemen, die kunnen

leiden tot het tot stand brengen van een oplossing van het complex van problemen.

Het College meent, dat bij het zoeken naar een oplossing mede gezaghebbende deskundigen van buiten de FSW-A en van buiten de Universiteit van Amsterdam moeten worden betrokken, onder meer met het oog op de bestuurlijke problemen en met betrekking tot de vraag aan welke eisen het programma van een studierichting met de politicologie als hoofdvak moet voldoen teneinde het College van advies te dienen.

Beide gesprekspartijen zijn van mening, dat een oplossing moet zijn gebaseerd op de eisen die de wet stelt ten aanzien van behoorlijk wetenschappelijk onderwijs en onderzoek op het gebied van de politicologie. Door de deskundigen zal uiteraard rekening worden gehouden met maatstaven die daarvoor — gelet op de nationale en de internationale ontwikkeling van dit vak — gelden. Een oplossing dient in beginsel aanvaardbaar te zijn voor belangrijke groepen binnen de subfaculteit.

Beide gesprekspartijen achten het voor het zoeken naar een oplossing dringend gewenst, dat de besluiten van de raad van de FSW-A, genomen op en sedert 20 december 1972 terzake van de indeling in vakgroepen en de op die besluiten betrekking hebbende moties, vooralsnog niet worden uitgevoerd. Het College is bereid een beroep te doen op het bestuur van de FSW-A hieraan mee te werken.

De groep-Daudt c.s. acht het voor het zoeken naar een oplossing eveneens noodzakelijk dat de in de FSW-A functionerende 'onderwijsgroepen' vooralsnog afzien van het zelfstandig bepalen van de inhoud van de binnen die groepen gedoceerde vakken.

In verband met de verklaring d.d. 7 februari 1973 van de docenten politicologie, volgens welke zij het onderwijs, zij het onder protest, voortzetten, acht de groep-Daudt het noodzakelijk, dat alle door het bestuur van de FSW-A getroffen maatregelen met betrekking tot het door die docenten normaliter gegeven of te geven onderwijs worden ingetrokken.

Terzake van de beide laatste alinea's erkent het College van Bestuur dat in de periode waarbinnen het College voorstellen tot oplossing van het geheel van problemen in de FSW-A denkt te kunnen doen, omtrent de punten waarover in de kring van degenen die tot de FSW-A behoren duidelijke verschillen van mening bestaan, geen beslissingen moeten worden genomen en dat eventuele, na 20 december 1972 terzake van deze punten genomen beslissingen dienen te worden geschorst, zij het dat daarbij rekening moet worden gehouden met de belangen van de studenten. Het College van Bestuur is bereid het subfaculteitsbestuur c.q. de subfaculteitsraad dringend te verzoeken in deze geest een besluit te nemen. Het is bereid, hetzij op verzoek van alle partijen of groepen, hetzij op verzoek van één partij of groep, de hierboven bedoelde punten van verschil nader te omschrijven.

Ten aanzien van het door de docenten politicologie ingenomen standpunt, dat in de FSW-A met betrekking tot het onderwijs in de politicologie onregelmatigheden bij tentamina hebben plaatsgehad, is het College van Bestuur bereid hiernaar een zorgvuldig onderzoek te doen instellen en de resultaten van dit onderzoek bekend te maken. Het College van Bestuur zal zich daarbij laten voorlichten door de hierboven bedoelde deskundigen. Ongeacht de uitkomst van het onderzoek zullen de belangen van studenten niet mogen worden geschaad.

Het College van Bestuur is van mening dat, hangende het hier bedoelde onder-

zoek, de beschuldiging van tentamenfraude dient te worden teruggenomen.
Het College van Bestuur is van mening wil een oplossing van de problemen in de FSW-A mogelijk zijn, het noodzakelijk is dat bij alle partijen de bereidheid aanwezig is om gezamenlijk tot overleg te komen. Het College van Bestuur doet in deze een dringend beroep op de groep Daudt.

D36 — Brief van de groep Daudt aan de voorzitter van het Ambtenarengerecht dd 22-2-73

Onderwerp: Mededeling betreffende het overleg tussen het College van Bestuur van de Universiteit van Amsterdam en zes docenten in de wetenschap der politiek Edelachtbare Heer,
Opgeroepen naar aanleiding van ons tot u gericht verzoekschrift van 14 februari 1973 bevonden wij ons, tezamen met twee vertegenwoordigers van het College van Bestuur van de Universiteit van Amsterdam, op 16 februari 1973 in een door u geleide zitting in raadkamer.
Op uw instigatie hebben het College van Bestuur en wij sedertien overleg gepleegd, gericht op het scheppen van een zodanige situatie van uitzicht op de oplossing van het conflict van plichten waarvoor wij gesteld zijn, dat wij zouden kunnen afzien van het persisteren bij ons verzoek om een onverwijlde voorziening bij voorraad.
Het overleg vond plaats op:
vrijdag 16 februari 1973 van 16.00—19.00 uur;
dinsdag 20 februari 1973 van 14.00—16.30 uur;
woensdag 21 februari 1973 van 9.00—11.00 uur;
woensdag 21 februari 1973 van 16.30—19.00 uur;
donderdagochtend 22 februari 1973 te 10.30 uur.
Een korte samenvatting van het verloop van het overleg moge hier volgen.
Vrijdag 16 februari 1973
Oriënterende bespreking, waaruit bijlage 1 resulteerde. Vaststelling van de vergaderdata dinsdagmiddag en zonodig woensdagochtend. Onzerzijds was voorgesteld ook op zaterdag en zondag te vergaderen, aangezien wij in beginsel dinsdagavond wilden weten waar wij aan toe waren.
Dinsdagmiddag 20 februari 1973
Wij hadden op basis van bijlage 1 een schriftelijk stuk voorbereid (bijlage 2) als basis voor de bespreking. Dit resulteerde in tegenvoorstellen voor de redactie van het stuk (zie bijlage 3), op basis waarvan
Woensdag 21 februari 1973
de bespreking zou worden afgerond. Het resultaat hiervan is neergelegd in bijlage 4.
Het College van Bestuur wenste zich, in overleg met andere partijen, nog te beraden over de precieze formulering. Om drie uur zouden wij uitsluitsel hierover krijgen. Niet om drie uur, maar om half vijf volgde een nieuwe bespreking, waarbij het College van Bestuur, in gedeeltelijk andere samenstelling bijeen, het gehele stuk opnieuw ter discussie wilde stellen en zich in feite distancieerde van de 's morgens overeengekomen tekst. Tijdens een schorsing verzocht de voorzitter van het College van Bestuur het gesprek op 22 februari voort te zetten, gezien inmiddels binnen het College gerezen problemen. Wij stemden toe in dit verzoek, zij het onder aantekening van onze ernstige bezwaren gezien de tijdnood en gezien de tot dusverre gevolgde procedure; in dit stadium waren substantiële wijzigingen in de totstandgekomen tekst voor ons niet meer aanvaardbaar.

Donderdagochtend 22 februari 1973
Heden kregen wij te kwart voor elf een nieuwe tekst (bijlage 5), die op essentiële punten afweek van de tekst, waarover woensdagochtend praktisch overeenstemming was bereikt.
Wezenlijke punten, die uitzicht boden op een situatie waarin het directe conflict van plichten waarin wij ons bevinden, uit de weg geruimd zou zijn, waren hieruit verdwenen.
Wij bevinden ons thans derhalve in een gelijke situatie als die welke wij in ons verzoekschrift van 14 februari 1973 omschreven als 'een conflict van plichten, namelijk enerzijds de plicht het onderwijs naar behoren te verzorgen, anderzijds de plicht aan de opdrachten van het College van Bestuur gevolg te geven .
Helaas zijn wij genoodzaakt u te verzoeken opnieuw al datgene te doen wat naar uw mening, binnen het kader van uw bevoegdheden, noodzakelijk is.

T 14 — De in D 36 genoemde bijlagen zijn — met uitzondering van de laatste versie van de 'Intentieverklaring' (bijlage 5, D 35) — niet in onze verzameling opgenomen. Zij zijn wel te vinden in de door dr. Broekmeyer op 8 maart 1973 uitgegeven bundel 'Documentatie over de huidige situatie in het College van Bestuur van de Universiteit van Amsterdam, Deel Een'. Zij bevatten de eerdere versies van de 'intentieverklaring' en uitvoerige verslagen van het op 16, 20, 21 en 22 februari gevoerde overleg tussen het CvB en de groep Daudt. Er blijkt uit die documenten dat de versie van de intentieverklaring (bijlage 4) waarover op woensdagmorgen 21 februari overeenstemming leek te bestaan, aanzienlijk afwijkt van de tekst weergegeven in D 35.
De vijfde alinea in bijlage 4 luidde bijvoorbeeld:

> 'Het College van bestuur acht het voor het zoeken naar een oplossing noodzakelijk, dat de besluiten van de raad van de FSW-A, genomen op en sedert 20 december 1972 terzake van de indeling in vakgroepen en de op die besluiten betrekking hebbende moties, vooralsnog niet worden uitgevoerd. Het College is bereid een dringend beroep te doen op het bestuur van de FSW-A hiervoor zorg te dragen'.

De zesde alinea luidde

> 'Het College van Bestuur acht het voor het zoeken naar een oplossing eveneens noodzakelijk dat de in de FSW-A functionerende 'onderwijsgroepen' vooralsnog afzien van het zelfstandig bepalen van de inhoud van de binnen die groepen gedoceerde vakken'.

T 15 — Eveneens op 22 februari, diende de groep Daudt een 'Klaagschrift als bedoeld in art. 62 van de Ambtenarenwet' in bij de Griffie van het Ambtenarengerecht te Amsterdam. De tekst is nagenoeg identiek aan die van het onder D 28 afgedrukte verzoekschrift, met dien verstande dat nu niet

om een 'onverwijlde voorziening' maar om een nietigverklaring van het dienstbevel van 6 januari werd verzocht.

D37 — Beschikking van de voorzitter van het Ambtenarengerecht te Amsterdam dd 26-2-73

Beschikking van de Voorzitter van het Ambtenarengerecht te Amsterdam op het verzoek om een beslissing bij voorraad, hetwelk op 14 februari 1973 is ingediend door: prof. dr. H. Daudt, drs. B. J. S. Hoetjes, drs. P. B. Lehning, drs. L. M. A. Masset, drs. U. Rosenthal, allen wonende te Amsterdam, en drs. J. de Lange, wonende te Diemen, respektievelijk hoogleraar-directeur van, en wetenschappelijke medewerkers bij het Instituut voor Wetenschap der Politiek van de Universiteit van Amsterdam.
hierna te noemen: requestranten,
in verband met een aan hen op 6 februari 1973 gegeven dienstbevel, gegeven door het College van Bestuur dier Universiteit, welk College in deze beschikking verder wordt genoemd: gerequestreerde.
De voorzitter van het Ambtenarengerecht te Amsterdam,
gezien vorenbedoeld verzoekschrift, waarbij op de gronden als daarin zijn vermeld — geadstrueerd door de daarbij gevoegde geschriften — door de requestranten terzake voormeld is verzocht om een beslissing bij voorraad, als bedoeld in het eerste lid van artikel 102 der Ambtenarenwet 1929;
gehoord in raadkamer op 16 februari 1973 de partijen en derzelver woordvoerders, waarna de beslissing met instemming van partijen, in afwachting van de resultaten van wederzijds toegezegd overleg totdat daaromtrent hetzij in positieve, hetzij in negatieve zin duidelijkheid zou zijn verkregen, is uitgesteld;
gezien voorts het op 22 februari 1973 ingediende nadere verzoekschrift van de requestranten en de daarbij gevoegde bijlagen, bij welk nadere verzoekschrift is gepersisteerd bij vorenbedoeld verzoek;
gehoord vervolgens in raadkamer op 26 februari 1973 de partijen en derzelver woordvoerders;
overwegende, dat, uitgaande van de (door gerequestreerde) gestelde rechtsgeldigheid van vorenbedoeld dienstbevel om vóór 8 februari 1973 het onderwijs aan de Universiteit te hervatten en van de (door gerequestreerde) gestelde plicht van requestranten om daaraan te voldoen — aangezien daaromtrent nog in door de requestranten bij het Gerecht inmiddels aanhangig gemaakte gedingen door het Gerecht en eventueel in hoger beroep door de Centrale Raad van Beroep nog moet worden beslist en beroep op zichzelf geen schorsende werking heeft — aan het door requestranten gedane verzoek slechts kan worden voldaan, indien overeenkomstig het bepaalde in het eerste lid van artikel 102 der Ambtenarenwet 1929 het openbaar belang dit zou vereisen, zijnde duidelijk dat daarmede nadeel voor de requestranten voorkomen zou worden;
overwegende, dat het openbaar belang in beginsel vereist, dat het door de requestranten aan de daarop rechthebbende studenten te geven onderwijs, indien daarvoor geen andere beletselen gelden dan die, welke de requestranten daarvoor aanvoeren — waarvan de rechtmatigheid in de aanhangig gemaakte hoofdzaken nog moet worden getoetst aan het bepaalde in artikel 58 der Ambtenarenwet 1929 en, conform de op dit punt vaste jurisprudentie, aan algemene rechtsbeginselen en aan algemene beginselen van behoorlijk bestuur — moet blijven worden gegeven;

overwegende, dat hierop een uitzondering moet worden gemaakt, indien een of meer ander(e) facet(ten) van het openbaar belang aanwezig is (zijn), die zwaarder weegt(wegen) dan het voormelde en nog weer andere;
overwegende, dat als zodanig zwaarder wegend en daarmede het zwaarst wegende facet moet worden beschouwd de grote kans dat bij en mede in verband met voortzetting van het onderwijs door requestranten onder de huidige omstandigheden, hangende de hoofdzaken totdat het Ambtenarengerecht daarin uitspraak heeft gedaan, een escalatie van moeilijkheden (niet alleen wat de requestranten in de gegeven conflictsituatie betreft, doch ook ten aanzien van het onderwijs, te geven door andere docenten aan de Universiteit van Amsterdam, en derhalve meer omvattend dan dat aan het Instituut voor Wetenschap der Politiek alleen, en zelfs bij andere inrichtingen van wetenschappelijk onderwijs in Nederland dan de Universiteit van Amsterdam) zal optreden, waartegenover het belang van de op dit onderwijs rechthebbende studenten althans aan de Universiteit van Amsterdam, nu daarvoor wat voormeld Instituut betreft zoals is aangeboden provisorische maatregelen in hun belang kunnen worden, zo niet reeds zijn genomen, niet voldoende opweegt, waarbij wordt aangenome dat deze beslissing slechts voor betrekkelijk korte tijd zal gelden;
overwegende, dat aan het verzoek van requestranten, om hangende de gedingen in hoofdzaak bij het Ambtenarengerecht van de (door gerequestreerde) gestelde plicht tot het nakomen van het onderhavige dienstbevel d.d. 6 februari 1973 te worden vrijgesteld, echter, om de in de laatste vorige overweging genoemde redenen, slechts behoort te worden voldaan onder de navolgende voorwaarde en met de navolgende beperking:

1e de voorwaarde, dat de requestranten, althans prof. Daudt als hun woordvoerder, zo spoedig mogelijk, uiterlijk dinsdag 27 februari 1973 vóór 17 uur de beschuldiging, dat tentamenfraude heeft plaats gevonden, zonder enig voorbehoud of enige reserve of modificatie openlijk herroepen (herroept), doch daarvoor in de plaats mogen (mag) stellen hun (zijn) vermoeden uit te spreken, dat in dit opzicht onregelmatigheden hebben plaats gevonden, dit een en ander door publicatie hiervan, met tussenkomst van gerequestreerde, op het in het gebouw, waarin het Instituut voor Wetenschap der Politiek is gevestigd, aanwezige en voor het doen van algemene mededelingen bestemde mededelingenbord en later, doch zo spoedig mogelijk nadien door publicatie in het orgaan Folia Civitatis;
2e de beperking, dat deze vrijstelling, als een voormelde voorwaarde door publicatie op het mededelingenbord is voldaan, niet (langer) geldt vanaf het moment dat de door requestranten gewraakte besluiten van de subfaculteitsraad van 20 december 1972 en van 9 januari 1973 betreffende de indeling in vakgroepen en de op die besluiten betrekking hebbende nadere besluiten en beslissingen buiten effect worden gesteld en tevens prof. Daudt weer in de examencommissie wordt opgenomen en zolang dit dan het geval zal zijn totdat, naar verwacht mag en kan worden spoedig, het Ambtenarengerecht in de hoofdzaken uitspraak zal hebben gedaan, tenzij eerder dan het Ambtenarengerecht daarin uitspraak heeftgedaan de Minister van Onderwijs en Wetenschappen gevolg mocht hebben gegeven aan het door prof. Daalder c.s. bij schrijven d.d. 18 januari 1973 aan hem gedane verzoek om te bevorderen dat

door de Commissie voor de Bestuurshervorming ingevolge artikel 56 van de Wet Universitaire Bestuurshervorming 1970 advies (dat dan in het algemeen en derhalve niet alleen ten aanzien van de Universiteit van Amsterdam) wordt uitgebracht, dan wel eerder maatregelen ingevolge artikel 57 dier wet mochten zijn genomen en dan met name *daaruit* zou voortvloeien dat de requestranten verplicht zijn hun onderwijs aan de Universiteit van Amsterdam te hervatten, en dan zoveel eerder, als dat het geval is, vorenbedoelde vrijstelling niet (langer) geldt;

geeft in naam der Koningin de navolgende beslissing bij voorraad ingevolge artikel 102 der Ambtenarenwet 1929:

De requestranten worden bij deze, hangende de gedingen in hoofdzaak bij het Ambtenarengerecht te Amsterdam van de (door gerequestreerde) gestelde plicht tot het nakomen van het onderhavige dienstbevel d.d. 6 februari 1973 vrijgesteld onder de navolgende voorwaarde en met de navolgende beperking:

1e de voorwaarde, dat de requestranten, althans prof. dr. H. Daudt als hun woordvoerder, zo spoedig mogelijk, uiterlijk dinsdag 27 februari 1973 vóór 17 uur de beschuldiging, dat tentamenfraude heeft plaats gevonden, zonder enig voorbehoud of enige reserve of modificatie openlijk herroepen (herroept), doch daarvoor in de plaats mogen (mag) stellen hun (zijn) vermoeden uit te spreken, dat in dit opzicht onregelmatigheden hebben plaats gevonden, dit een en ander door publicatie hiervan, met tussenkomst van gerequestreerde, op het in het gebouw, waarin het Instituut voor Wetenschap der Politiek is gevestigd, aanwezige en voor het doen van algemene mededelingen bestemde mededelingenbord en later, doch zo spoedig mogelijk nadien door publicatie in het orgaan Folia Civitatis;

2e de beperking, dat deze vrijstelling, als aan voormelde voorwaarde door publicatie op het mededelingenbord is voldaan, niet (langer) geldt vanaf het moment dat de door requestranten gewraakte besluiten van de subfaculteitsraad van 20 december 1972 en van 9 januari 1973 betreffende de indeling in vakgroepen en de op die besluiten betrekking hebbende nadere besluiten en beslissingen buiten effect worden gesteld en tevens prof. Daudt weer in de examencommissie wordt opgenomen en zolang dit dan het geval zal zijn totdat het Ambtenarengerecht in de hoofdzaken uitspraak zal hebben gedaan, tenzij eerder dan het Ambtenarengerecht daarin uitspraak heeft gedaan de Minister van Onderwijs en Wetenschappen gevolg mocht hebben gegeven aan het door prof. Daalder c.s. bij schrijven d.d. 18 januari 1973 aan hem gedane verzoek om te bevorderen dat door de Commissie voor de Bestuurshervorming ingevolge artikel 56 van de Wet Universitaire Bestuurshervorming 1970 advies wordt uitgebracht, dan wel eerder maatregelen ingevolge artikel 57 dier wet mochten zijn genomen en dan met name *daaruit* zou voortvloeien dat de requestranten verplicht zijn hun onderwijs aan de Universiteit van Amsterdam te hervatten,
en dan zoveel eerder, als dat het geval is, vorenbedoelde vrijstelling niet (langer) geldt.

Aldus gegeven in raadkamer op 26 februari 1973 door mr. E. E. Haan, ondervoorzitter, in dezen fungerend als voorzitter van het Ambtenarengerecht te Amsterdam.

D38 — Verklaring van de groep Daudt dd 27-2-73

Ondergetekenden verklaren dat zij de beschuldiging, dat tentamenfraude heeft plaatsgevonden, hierbij herroepen. Zij stellen hiervoor in de plaats het vermoeden dat in dit opzicht onregelmatigheden hebben plaatsgevonden.

H. Daudt
B. J. S. Hoetjes
P. B. Lehning
J. de Lange
L. M. A. Masset
U. Rosenthal

D39 — Verklaring FSW-A bestuur dd 28-2-73

Het Bestuur van de FSW-A heeft kennis genomen van de beslissing van de Voorzitter van het Ambtenarengerecht op het verzoek van professor Daudt c.s. om een beslissing bij voorraad. Het bestuur heeft verder gekonstateerd dat professor Daudt c.s. hun beschuldiging inzake tentamenfraude openlijk hebben herroepen en daarvoor in de plaats gesteld het vermoeden dat in dit opzicht onregelmatigheden hebben plaatsgevonden. Op grond hiervan deelt het bestuur het volgende mee.

1 Vanaf heden komt professor Daudt weer in aanmerking als lid van examenkommissies, althans voorzover zijn vermoedens inzake onregelmatigheden niet blijken te moeten worden opgevat als enig voorbehoud of enige reserve bij het herroepen van de beschuldiging inzake tentamenfraude.
2 De besluiten van de subfaculteitsraad d.d. 20 december 1972 en 9 januari 1973 betreffende de indeling in vakgroepen en de op die besluiten betrekking hebbende nadere besluiten en beslissingen zullen voor wat het onderwijs betreft op zijn vroegst gevolgen hebben met ingang van september 1973. Voor wat de konstitutie van vakgroepen betreft zullen er op zijn vroegst met ingang van mei 1973 gevolgen zijn, tenzij het Ambtenarengerecht daarvoor reeds uitspraak zal hebben gedaan in de hoofdzaken van de gedingen die professor Daudt c.s. bij het Gerecht aanhangig hebben gemaakt.
3 Er bestaat naar de mening van het bestuur thans geen enkel beletsel meer voor professor Daudt c.s. om het onderwijs terstond en reëel te hervatten.

D40 — Brief van de fungerend voorzitter van het Ambtenarengerecht aan het CvB dd 2-3-73

Geacht College,

Uit eigen beweging richt ik mij hierbij met het volgende tot U.

Indien juist is, dat — zoals te mijner kennis is gekomen — mijn beschikking inzake prof. dr. H. Daudt c.s. van 26 februari j.l., welke ik ingevolge artikel 102 der Ambtenarenwet 1929 heb genomen, door de daarin bedoelde subfaculteitsraad op een wijze wordt uitgelegd, dat daaruit zou volgen, dat de door mij in die beschikking bij 1e genoemde voorwaarde voor de vrijstelling van de requestranten van de plicht tot nakoming van Uw dienstbevel d.d. 6 februari 1973 en bij 2e genoemde beperking van die vrijstelling niet duidelijk zouden zijn, en indien juist is, dat door die subfaculteitsraad overeenkomstig die uitleg tegenover de

requestranten wordt opgetreden, deel ik U voor alle duidelijkheid hierbij mede (opdat daarmede door U bij het bepalen van Uw standpunt dienaangaande tijdig rekening kan worden gehouden), dat een *voorwaardelijke* of al dan niet in de tijd *beperkte* wederopneming van prof. Daudt in de examencommissie (of, zo er meer als zodanig in aanmerking mochten komen: in de examencommissies) *geen wederopneming,* als door mij bedoeld, is, en dat *tentamenfraude iets anders* is dan *onregelmatigheden in dit opzicht.*
Voor wie dit nog niet duidelijk mocht zijn deel ik als de enige thans tot uitlegging (voorzover nodig) van mijn beschikking bevoegde, althans bekwame autoriteit hierbij mede, dat ik in die beschikking met 'beschuldiging van tentamenfraude' heb bedoeld: de uitspraak van de stellige overtuiging dat te dien aanzien een opzettelijk, met wetenschap van het onwettige daarvan, en een bewust desondanks daarop gericht zijnd, en daarmee strafwaardig, handelen zou hebben plaats gevonden, en met 'uitspraken van het vermoeden dat in dit opzicht onregelmatigheden hebben plaats gevonden' heb bedoeld: het uitspreken van slechts een vermoeden, dat in dit opzicht weliswaar onjuiste handelingen hebben plaats gevonden, zonder echter daarbij te stellen, dat deze opzettelijk in zoëvenbedoelde zin, van strafwaardig te zijn, zouden hebben plaats gevonden.
Alsdus gezien kan het uitspreken van zojuist bedoeld vermoeden *geen voorbehoud, reserve of modificatie* (ten aanzien) van eerderbedoelde *beschuldiging van tentamenfraude* betekenen.
Voorts deel ik uit denzelfden hoofde als hierboven bedoeld U mede, dat indien en zolang krachtens de — al dan niet wettige — in mijn beschikking d.d. 26 febuari j.l. bedoelde, door prof. Daudt c.s. gewraakte besluiten van de subfaculteitsraad van 20 december 1972 en van 9 januari 1973 en/of de op die besluiten betrekking hebbende nadere besluiten en beslissingen betreffende de indeling in vakgroepen, enig besluit of enige beslissing wordt genomen, dan wel enige handeling of enige weigering plaats vindt en dit door het bevoegde orgaan niet onomwonden — zonder enig voorbehoud, of enige reserve of enige modificatie — wordt verboden en daaraan door dat orgaan niet volledig de hand wordt gehouden, *niet* gezegd kan worden dat die gewraakte besluiten en de op die besluiten betrekking hebbende nadere besluiten en beslissingen in dit opzicht *buiten effect zijn gesteld.*
Een afschrift van deze brief zend ik per gelijke post aan prof. dr. H. Daudt en zijn hierbij betrokken zijnde wetenschappelijke medewerkers.

D41 — Notulen van de vergadering van het College van Decanen gehouden op maandag 5 maart 1973 om 13.00 uur (alleen de punten 1, 2 en 5 zijn weergegeven, zie D20)

1 — *Opening*
Om 13.15 uur opent *De Froe* de vergadering.
2 — *Concept-notulen en kort verslag van de vergadering van 5 februari 1973*
Hemelrijk stelt dat de notulen van de laatste vergadering de werkelijkheid tekort doen met betrekking tot de bespreking van de kwestie in FSW-A op de blz. 1, 2 en 6. Hij stelt voor bij wijze van uitzondering vanwege het uitzonderlijk belang van de kwestie zoals deze uit de bespreking naar voren is gekomen een letterlijk verslag van deze gedeelten, dat hij in voldoend aantal heeft meegenomen, bij de notulen op te nemen. Hij heeft het verslag gemaakt aan de hand van de geluids band.

Brouwer stelt, dat dit verslag niet is goedgekeurd.
De Froe: de tekst is niet geldig, voordat hij is goedgekeurd. Het is ieders recht om iets dat hij misschien heeft gezegd, maar anders heeft bedoeld, toe te lichten. Notulen zijn een weergave van wat men heeft willen zeggen. Uiteraard wil dit niet zeggen, dat naar aanleiding van de notulen niets mag worden gezegd.
Het verslag wordt uitgedeeld. *De Froe:* de volgende vergadering zal er gelegenheid zijn correcties aan te brengen.
Naar aanleiding van de notulen stelt *Hemelrijk* de vraag aan de orde of de rector het college de vorige vergadering wel op de juiste wijze omtrent de kwestie-Daudt heeft voorgelicht. Zijn betoog is geruststellend overgekomen, terwijl de volgende dag een dienstbevel werd uitgevaardigd met een ultimatum met een looptijd van slechts één dag.
Hij haalt aan een passage bovenaan blz. 2 van het letterlijk verslag, alsmede een passage, die aanvangt de 13e regel van onderaf op blz. 4. Zijn vraag is of de rector tijdens de vergadering ermee op de hoogte was, dat het dienstbevel zou uitgaan, alsmede wanneer precies het college van bestuur het besluit daartoe heeft genomen.
De Froe: uit zijn woorden bovenaan blz. 2 is opgemaakt dat het college van bestuur geen haast met maatregelen zou maken. Het geeft echter weer dat het college dergelijke maatregelen onwenselijk acht.
Na de mededeling begin januari dat het staken van het onderwijs niet getolereerd kon worden, is een maand gewacht. Mondeling en schriftelijk heeft het college laten weten dat het wilde helpen bij de oplossing van het conflict. Het dienstbevel is zelf gebracht in de hoop dat de zaak nog voorkomen kon worden.
Hemelrijk: dit is geen antwoord op de vragen.
De Froe: voor zover hij zich kan herinneren is op 6 februari besloten het dienstbevel uit te vaardigen. Wel was al langer geleden ertoe besloten, maar het tijdstip waarop stond niet vast.
Hemelrijk vraagt hoe dan ook op 6 februari een brief kan uitgaan naar de minister, waarin als mogelijke datum voor het besluit 8 februari werd genoemd. Verder is er een brief van Leemans, waarin deze een compromisvoorstel doet, dat zou worden doorgegeven aan Daudt c.s. Dit is niet gebeurd. Dit alles maakt een inconsequente indruk.
Polak: het precieze tijdstip waarop besloten werd tot uitvaardiging van het dienstbevel, is bepaald toen duidelijk werd dat een laatste bemiddelingspoging van Mokken geen sukses had gehad. Het dienstbevel is door De Froe en Noorman gebracht om, wanneer de uitreiking niet nodig zou blijken, gezichtsverlies voor wie dan ook te kunnen vermijden. Ook de Dienst Voorlichting wist van niets.
Hemelrijk: door Daudt c.s. is voorgesteld het dienstbevel in te trekken, waarna men weer aan het werk zou gaan en bemiddeling zou aanvaarden. Wanneer hij het goed heeft begrepen werd dit voorstel door het college van bestuur niet zo gek gevonden, maar was het voor het bestuur van de subfaculteit onaanvaardbaar.
De Froe stelt dat hier geen sprake van was. Het college had aangeboden het dienstbevel in te trekken; Daudt c.s. wilden dat echter in de terminologie dat het zou worden beschouwd als nooit te zijn gegeven. Dat wilde het college niet, want het is niet waar. Met het bestuur van de subfaculteit is hierover niet gepraat.
Hemelrijk voelt zich door de beantwoording weinig bevredigd.
Hij licht met enkele citaten uit het letterlijk verslag zijn mening toe, dat De Froe

de verkeerde suggestie heeft gewekt, dat de bereidheid van het subfaculteitsbestuur om de uitvoering van vakgroepsbesluiten uit te stellen in een brief stond. Omdat de bereidheid tot uitstel één van de belangrijkste premisses was op grond waarvan het tevoren onmogelijk was tot overleg te komen, is bij *Leemans* door de verklaringen van De Froe de indruk gewekt dat er mogelijkheden waren om de discussie procedureel op gang te brengen. Daarom heeft hij in de avonduren Cammelbeeck uitdrukkelijk gevraagd of het FSW-A-bestuur deze bereidheid had. Op het bevestigend antwoord legde hij hem zijn plan voor een tripartiete overeenkomst voor, waarin partijen verklaren:

— Daudt c.s., dat zij het werk zullen hervatten;
— FSW-A-bestuur, dat zij de uitvoering van de vakgroepsbesluiten zou opschorten;
— college van bestuur, dat hij binnen 24 uur partijen bij elkaar zou roepen.

Cammelbeeck juichte dit plan toe.

De Froe: enige dagen geleden heeft het voltallige FSW-A-bestuur nog verklaard, dat zij de besluiten zeker niet zullen uitvoeren vóór 1 mei of 1 september.

Hij vraagt welke onwaarheid hij heeft gesproken.

Hemelrijk: de suggestie is gewekt, dat Daudt c.s. niet zouden hebben geantwoord, terwijl zij tot tweemaal toe — mogelijkerwijs niet bevredigend — hebben geantwoord. Hij voelt zich misleid na de vorige vergadering. Het uitstel dat De Froe noemt is een toevallig, technisch uitstel, geen buiten-effect-stelling zoals de ambtenarenrechter voorschrijft. In welk stuk heeft het bestuur van de subfaculteit meegedeeld dat de besluiten niet zouden worden uitgevoerd?

De Froe stelt dat Daudt c.s. konden weten, dat de besluiten van 20 december en 9 januari nooit in uitvoering zijn genomen. *Hemelrijk* wijst erop, dat besluiten, ook al zijn ze nog nooit uitgevoerd, toch de situatie veranderen. Het zijn uitermate belangrijke gebeurtenissen.

De Froe heeft verslag gedaan van wat hij tot op die dag kon zeggen.

Hemelrijk wijst erop dat hij, indien de zaak in een zo kritiek stadium verkeert, had behoren te weigeren erover te spreken.

Polak: het standpunt van het college van bestuur is vrij duidelijk. Het college is niet bereid en in staat om met een aantal groeperingen om de tafel te gaan zitten, wanneer het door een groep onder druk wordt gezet. Dan kan het college ook niets bereiken bij de andere groeperingen. In die situatie is steeds gezegd, dat de bereidheid aanwezig is alles te overwegen, wanneer Daudt c.s. weer aan het werk gaan.

Het college doet niet mee, wanneer men probeert vanuit een oneigenlijke machtspositie resultaten te bereiken.

Hemelrijk vraagt Polak of hij ook achter het standpunt staat, dat niet moet worden gehandeld onder dwang, zoals besproken op de vergadering van 5 februari jl. Uit twee kranten-citaten krijgt men de indruk, dat Polak daar niet achter staat.

Polak verklaart dat hij ook achter dit standpunt staat en dat de krantenberichten die Hemelrijk aanhaalt, onjuist zijn.

Jager stelt zich ook misleid te voelen. Hij vraagt zich af of meer mensen dat gevoel hebben.

Van der Laan stelt wel het gevoel te hebben gehad, maar met de verklaring van de rector, dat hij op dat moment niets meer kon zeggen, volkomen genoegen te kunnen nemen.

Kluyver: naar zijn smaak heeft De Froe onvoldoende gewaarschuwd dat hij slechts enkele aspecten van de zaak belichtte.

Heinemeyer: blijft het belangrijk vinden, dat het college van dekanen de brieven van het FSW-A bestuur over de opschorting van de vakgroepsbesluiten krijgt. Hij vindt het belangrijk te weten, dat ze in ieder geval tot mei zijn opgeschort. Liever nog had hij gezien tot het volgend cursusjaar.

Brouwer wijst erop dat de besluitvorming voor het komend studiejaar in mei moet plaatsvinden.

De Froe deelt mee dat binnenkort aan de universiteitsraad een nota over de kwestie-Daudt zal worden voorgelegd. Hij geeft toe, dat hij indien hij zeker had geweten dat het dienstbevel op 6 februari zou worden uitgereikt, beter op 5 februari had kunnen zwijgen. Maar op 5 februari was er nog een onderhandelingspositie.

Hemelrijk begrijpt de haast niet. Waarom is het gesprek met Daudt t.g.v. de afspraak tussen Cammelbeeck en Leemans niet afgewacht. Maar hij wil niet op de zaak ingaan. Het gaat hem om de verkeerde voorlichting.

Sperna Weiland stelt dat duidelijk is dat de vorige vergadering in een ingewikkelde situatie op de zaak is ingegaan. Dan kan het voorkomen dat men achteraf denkt, dat men het beter anders had kunnen doen.

Hij heeft zijn zorgen over de zaak, maar zou niet willen zeggen zich misleid te voelen. Hij geeft Hemelrijk in overweging het woord 'misleiding' terug te nemen. Op welke punten heeft misleiding plaatsgevonden?

Hemelrijk: het woord 'misleiding' trekt hij terug. De punten waarop bij hem verkeerde suggesties zijn gewekt, zijn:

— de teneur van het betoog was zodanig, dat overkwam dat nog werd onderhandeld, o.m. door het verzoek aan Leemans om nog eens te gaan praten, en de mededeling, dat de subfaculteit voor 100 % achter het uitstel van de vakgroepsbesluiten zou staan;
— op verschillende vragen blijkt de rector geen antwoord te hebben gegeven.

De Froe ziet niet goed in, hoe hij narigheid had kunnen voorkomen.

Heinemeyer stelt, dat er sprake is geweest van een communicatiestoornis tussen De Froe en het college van decanen. Van de vergadering op 5 februari ging de suggestie uit dat het overleg op gang kwam, terwijl daarna op geen enkele wijze uitvoering is gegeven aan Leemans' voorstel voor een tripartiete overeenkomst. Duidelijk is dat men in dergelijke netelige kwesties zijn woorden op een goudschaaltje moet wegen.

De Froe stelt dat het onmogelijk is rekening te houden met wat de volgende dag gebeurt ten aanzien van wat hij zegt. *Kluyver:* maar het is wel mogelijk de volgendag rekening te houden met wat men de vorige dag gezegd heeft.

Hemelrijk acht het geen wonder, dat hij wantrouwig wordt, wanneer op één moment in vier gevallen sprake is van verkeerde voorlichting:

— de minister is verkeerd voorgelicht over de besluitvorming van het college van bestuur;
— het college van dekanen is een verkeerde indruk gegeven;
— de pers is verkeerd ingelicht over het dienstbevel door de Dienst Voorlichting;
— er werd steeds gezegd dat het ultimatum op maandag zou aflopen, terwijl het in feite op de woensdag daaraan voorafgaand, afliep.

Sperna Weiland heeft de indruk dat de zaak misschien kan worden teruggebracht tot een schattingsfout van De Froe op die middag, omdat hij nog de verwachting

had dat een oplossing zou kunnen worden bereikt.
De Froe beaamt dit. Hij had goede gronden om nog hoop te hebben.
Niets was ook gemakkelijker voor Daudt c.s. om aan het werk te gaan. Na het dienstbevel is de uitvoering niet gecontroleerd. Het werd ook niet uitgevoerd. Maar het is niet gecontroleerd. De mogelijkheid om onderwijs dat je niet kunt geven, niet te geven is er altijd.
Jager wil weten of hij alleen staat met de verkeerde indruk die hij de vorige vergadering heeft gekregen. Hij vraagt een uitspraak.
De Meyer stelt een uitspraak niet opportuun te achten omdat deze invloed zal hebben op de zaak Daudt. Hoewel de uitspraak zelf er geen betrekking op heeft, zal hij er toch op worden betrokken.
Heinemeyer acht het heel nuttig dat Hemelrijk zo veel aandacht aan deze zaak heeft besteed. Gebleken is dat de rector in een uiterst moeilijke positie verkeert. Als dagelijks bestuurder is hij in een college waarin alle faculteiten worden gerepresenteerd, dat voor onderwijs en onderzoek bijeen is waartoe ook de vakgroepsproblematiek behoort. Misschien is het beter wanneer de rector in de toekomst de essentialia van zijn betoog in een stuk vastlegt. De rector moet beseffen, dat hij voor een publiek spreekt, dat de zaken binnen de universiteit uiterst kritisch volgt, omdat hier collegiale kwesties een rol spelen en het te maken heeft met analoge situaties in andere faculteiten. Hij acht het geen tijdverlies dat hieraan twee uur is besteed.
Heijder acht het niet erg zinvol een uitspraak van het college uit te lokken. Het is duidelijk dat een aantal dekanen het met de bezwaren eens is. Een uitspraak rakelt de zaak onnodig op.
Bij stemming over de vraag of het college er voor is een uitspraak te doen blijken twee leden vóór te zijn.
De Boer licht toe dat hij tegen heeft gestemd, omdat het ervan afhangt hoe men luistert. Hij voelt zich niet misleid, maar kan de gevoelens van Hemelrijk, Jager en Heinemeyer wel begrijpen.
5 — Inzage van bestuursstukken door dekanen.
De Froe stelt, dat het hem gebleken is bij de verschillende open brieven aan het college van bestuur dat het moeilijk is de problemen uit elkaar te houden. Bijv. mensen met bezwaren tegen de W.U.B. mengen zich op grond daarvan in de kwestie-Daudt.
Ook spreken bezwaren tegen leden van het college van bestuur mee. Ten aanzien van de voorlichting is er bij de inzage van stukken iets verkeerd gegaan. Het volledige dossier-Daudt lag in de leeskamer van de universiteitsraad. Dat Hemelrijk niet het volledige dossier ter inzage heeft gekregen, was tegen de wens van het college van bestuur. Er is een fout gemaakt.
Hemelrijk: door de heer Van Dam, die tegen mevr. Haanraadts heeft gezegd dat hij de stukken niet mocht copiëren. Hij vond het een inadequate behandeling van zijn verzoek.
Polak kan zich voorstellen, dat besloten is niet toe te staan dat het hele dossier zou worden gecopieerd, nl. naar aanleiding van bezwaren die daartegen ten aanzien van de universiteitsraad zijn gemaakt.
Hemelrijk. mij zijn alleen enkele uitgaande brieven van het college van bestuur ter inzage gegeven. Die mocht ik niet copiëren. In de toekomst kan het ook voorkomen, dat in onderwijskundige kwesties wordt verboden stukken te copiëren?
Polak: aan deze zaak zitten ook vele persoonlijke aspecten, waardoor een zekere

De verklaring voor de fout is, dat op het secretariaat alleen de uitgaande post wordt bewaard. *Hemelrijk:* mevr. Haanraadts had de uitdrukkelijke instructie alleen de uitgaande post ter inzage te geven. Maar hij heeft, langs andere weg het hele dossier in handen gekregen.
Brouwer: bij het dossier zit ook de ontslagaanvrage van één van de medewerkers met bijbehorende toelichting. Hij acht het onjuist dat deze persoonlijke stukken gaan circuleren.
Hemelrijk had het juist gevonden wanneer hij van het college van bestuur, zonder de persoonlijke gegevens, alle stukken ter inzage had gekregen. Nu moest hij andere wegen bewandelen, waarbij het best mogelijk is, dat in het dossier stukken zitten die er beter niet in hadden kunnen zitten en dat anderzijds stukken ontbreken.
Ter afsluiting van deze discussie wordt besloten de universiteitsraad te verzoeken om in voorkomende gevallen toegang te krijgen tot de leeskamer van de raad.
Sperna Weiland informeert of De Froe, de uitvaardiging van een dienstbevel buiten het college van dekanen wil houden.
De Froe: er komt nog een uitspraak van de ambtenarenrechter. Hij acht het beter over deze zaak verder te spreken na deze uitspraak en nadat de universiteitsraad via een nota geheel op de hoogte is gesteld. Bij zijn weten zijn er naast de groep-Daudt in de subfaculteit drie groepen, die allen uitdrukkelijk zich tot overleg bereid hebben verklaard. Verder wil men het voorstel van het college van bestuur wel aanvaarden om een commissie van deskundigen samen te stellen, waarvan de voorzitter door het college wordt gekozen en partijen namen voor de andere leden kunnen noemen.
De commissie zal moeten adviseren o.m. wat er moet worden gedaan ten aanzien van de vakgroepenindeling.
Kluyver informeert of nu het college van dekanen is gehoord ten aanzien van de vakgroepenindeling, zoals het bestuursreglement voorschrijft. Hij meent van niet.
Brouwer: het discussiestuk heeft op de agenda gestaan.
De Froe: het college heeft tot nu toe alleen kennisgenomen van vakgroepsindelingen.
De Roos: kan de nota over de kwestie-Daudt voor de universiteitsraad ook aan het college worden gezonden?
De Froe zal trachten te bevorderen dat de nota ook aan het college van dekanen zal worden gezonden.

T 16 – De door dr. M. J. Broekmeyer samengestelde bundel 'Documentatie over de huidige situatie in het College van Bestuur van de Universiteit van Amsterdam, deel een', van 8 maart 1973 bevat mede door dr. Broekmeyer tijdens de bijeenkomst van het College van Decanen op 5 maart gemaakte aantekeningen. In essentie wijken deze niet af van hetgeen in D 41 is weergegeven.

D42 — Nota van het College van Bestuur voor de Universiteitsraad dd 6-3-73

Feiten
In zijn brief van 28 december 1972 heeft prof. Daudt aan het CvB medegedeeld

dat de heren Hoetjes, De Lange, Lehning, Masset en Rosenthal hem ervan in kennis hadden gesteld dat zij op gronden verband houdende met hun professionele en morele integriteit, zich niet langer in staat voelden het onderwijs waarvoor zij zijn aangesteld, te geven.
Daudt deelde bij die gelegenheid het CvB tevens mede zich in gelijke omstandigheden te bevinden. Daudt c.s. meenden derhalve hun onderwijstaak te moeten opschorten.
Een en ander wordt door Daudt c.s. gemotiveerd met de navolgende stukken:
1 'Aan wie het onderwijs in de politicologie aan de Universiteit van Amsterdam nog ter harte gaat'.
2 Nota over de impasse van het onderwijs in de politicologie aan de UvA.
3 Mededeling van 2 januari 1973 [zie D1 en T2].
Daarop reageerde het CvB bij schrijven van 5 januari 1973 [D 2]. Intussen had Daudt bij schrijven van 28 december 1972 aan het Bureau Examens van de Universiteit een verzoek gericht waarin het woord 'examenfraude' wordt gebruikt.
In de brief van het CvB van 5 januari werd aan Daudt c.s. medegedeeld dat het CvB niet kan tolereren het onderwijs op te schorten en werd door het CvB aan Daudt c.s. opgedragen het onderwijs onverwijld te hervatten. Temeer niet omdat Daudt c.s. tot hun besluit waren gekomen zonder overleg met de subfaculteit en faculteit.
Hierop reageerde Daudt c.s. bij brief van 11 januari j.l., [D 7] stellende: 'Wij willen het onderwijs wel hervatten, maar wij kunnen niet'.
Tegelijk met de brief van het CvB van 5 januari aan Daudt c.s. heeft het CvB aan het subfaculteitsbestuur bij brief van dezelfde datum gevraagd om overleg over de procedure die gevoerd zou moeten worden inzake het conflict binnen de subfaculteit. Bij schrijven van 14 januari 1973 heeft het subfaculteitsbestuur het CvB enkele overwegingen en een voorstel doen toekomen. [D 8]
Bij schrijven van 15 januari 1973 zond het CvB aan de ondertekenaars van een motie, waarin geprotesteerd wordt tegen de wijze waarop het CvB had gereageerd op de mededeling van de zes docenten dat zij het onderwijs in de politicologie hadden opgeschort, een schrijven, waarin op grond van een tweetal overwegingen het CvB de zes docenten opgedragen had de onderwijstaak onverwijld te hervatten. Het CvB sprak zijn bereidheid uit om tezamen met de subfaculteit en/of faculteit en docenten te spreken over de gerezen moeilijkheden. Naar de mening van het CvB kon echter een verder gesprek plaatsvinden nadat de docenten zich bereid zouden hebben verklaard het onderwijs te hervatten.
Op 18 januari vond een gesprek tussen het CvB en Daudt c.s. plaats. In dat gesprek werden door het CvB voorstellen gedaan om uit de impasse te geraken. Tevens verklaarde het CvB zich bereid mede te werken aan de totstandkoming van het overleg tussen alle partijen. In het kader van het overleg zou als een van de eerste punten aan de orde dienen te komen de vraag welke instantie ingeschakeld zou dienen te worden bij het zoeken van oplossingen voor de problemen.
Het CvB handhaafde zijn stelling dat:
1 hervatting van het onderwijs voorwaarde is voor de hulp die het college bereid is aan Daudt c.s. te bieden bij het oplossen van de conflicten;
2 de opdracht tot hervatting van de colleges door het college niet als een dienstbevel wordt gezien, daaraan toevoegende dat het college zeker een dienstbevel zal geven indien Daudt c.s. in hun weigering zouden volharden.

Een en ander werd door het CvB bij brieven van 22 januari 1973 aan Daudt c.s. bevestigd. [D 14]
Bij brief van 25 januari jl. wendde prof. Mokken zich tot het CvB. [D 19]. De inhoud van die brief gaf het CvB aanleiding om bij monde van zijn voorzitter telefonisch daarop te reageren en Mokken te vragen een bemiddelende rol te willen vervullen. Er werd een afspraak met Mokken gemaakt voor een onderhoud met het CvB op 30 januari 1973.
Bij brief van 25 januari 1973 aan het CvB constateert Daudt c.s. dat een oplossing met kracht moet worden nagestreefd en dat redelijk overleg daartoe moet kunnen leiden, bij welk overleg in de eerste plaats de vraag aan de orde moet komen welke instantie wordt ingeschakeld bij het zoeken van die oplossing. Tegelijkertijd herhaalt Daudt c.s. zijn stelling: 'Wij zijn wel degelijk bereid het onderwijs voort te zetten: *wij willen wel, maar wij kunnen niet*'. Daudt c.s. ontkennen dat door het CvB tijdens het gesprek van 18 januari 1973 voorstellen zijn gedaan. [D 17]
Op 30 januari jl. vindt het gesprek tussen het CvB en Mokken plaats. Het CvB verzoekt Mokken een beroep op Daudt c.s. te doen in het belang van de zaak alsnog het onderwijs te hervatten en Daudt c.s. erop te wijzen dat alleen wanneer alle partijen en betrokkenen rond de tafel zouden komen een oplossing mogelijk zou zijn.
Mokken nam dat verzoek in beraad en op 1 februari 1973 heeft een tweede gesprek tussen het CvB en Mokken plaatsgehad.
Mokken verklaarde zich bereid te pogen iets te bereiken. Naar aanleiding van een opmerking van Mokken heeft het CvB gesteld dat concrete voorstellen tot oplossing van het gehele complex van problemen eerst mogelijk zou zijn zodra iedereen rond de onderhandelingstafel zou zitten, zich daarover zou kunnen uitspreken en een procedure zou kunnen worden vastgesteld.
Op 5 februari is uit mededelingen van Mokken aan het CvB gebleken dat zijn overleg met Daudt c.s. geen effect had gesorteerd.
In de gesprekken met Mokken was door het CvB duidelijk gesteld, dat indien de bemiddeling geen succes zou hebben, er zijdens het college een dienstbevel zou worden gegeven. Aan Mokken is medegedeeld, hoe de inhoud van dat dienstbevel zou luiden.
Op 6 februari richtten Mokken c.s., onder wie Daudt, zich tot de faculteit met het verzoek de besluiten, genomen op de vergadering van de subfaculteitsraad van 20 december 1972, resp. 9 januari 1973 te vernietigen.
Nu de bemiddeling Mokken niet tot resultaat had geleid, wilde het CvB — ondanks de omstandigheid dat Daudt c.s. van Mokken had vernomen, dat een dienstbevel op komst was — niet zonder meer een dienstbevel per post doen uitgaan. Het CvB verzoekt Noorman en De Froe het dienstbevel aan Daudt c.s. te gaan brengen en wel na afspraak op 6 februari 1973. [D 21]
De bedoeling van de komst van De Froe en Noorman was om elke zweem van onduidelijkheid uitdrukkelijk te vermijden, terwijl deze komst de mogelijkheid bood om de effectuering van het dienstbevel te voorkomen.
In dezelfde brief waarin het dienstbevel werd medegedeeld werd zijdens het CvB opnieuw die bereidheid om mede te werken aan totstandkoming van een overleg met alle groeperingen binnen de subfaculteit uitgesproken.
Herhaald werd dat naar de mening van het CvB hervatting van het onderwijs een voorwaarde is voor de hulp die het CvB bereid is te bieden bij de oplossing

van de conflicten.
Bij schrijven van 7 februari jl. aan het CvB deelt Daudt c.s. mede dat het onderwijs onder protest wordt hervat met ingang van 7 februari 1973. [D 22]
Uit de ochtendbladen van 9 februari nam het CvB van het bestaan van deze brief kennis naar aanleiding waarvan de voorzitter van het CvB bij afwezigheid van Daudt, van diens secretaresse vernam dat inderdaad het onderwijs onder protest werd hervat en dat de brief van 7 februari, waarbij dit werd medegedeeld niet met de interne post maar per aangetekend schrijven was verstuurd.
Op diezelfde dag — 9 februari 1973 — heeft het CvB een onderhoud gehad met het subfaculteitsbestuur. Het CvB heeft bij die gelegenheid in hoofdzaak twee toezeggingen van dat bestuur gevraagd, nl. te bevorderen:
1 dat de besluiten van de [sub]faculteitsraad van 20 december 1972 en 9 januari 1973 betreffende vakgroepenindeling zouden worden 'bevroren';
2 dat de noodmaatregelen, die inmiddels ten behoeve van de studenten waren getroffen, in overleg met Daudt c.s. zouden worden gewijzigd c.q. opgeheven.

De gevraagde toezeggingen werden verkregen. Daarna heeft het CvB met het subfaculteitsbestuur gesproken over de procedure ten einde het overleg met alle betrokkenen te starten. Overeengekomen werd dat op woensdag 14 februari 1973 het subfaculteitsbestuur met de fracties van de subfaculteitsraad — elke fractie maximaal vertegenwoordigd door 2 leden — en met Daudt c.s. in Formosa zou samen komen op basis van een door het CvB nader vast te stellen agenda. Tot die bespreking zijn subfaculteitsbestuur en fracties bij schrijven van 12 februari uitgenodigd. De agenda luidde:
1 lopende onderwijsregeling
2 studieprogramma 1973
3 procedure.

Het kwam het CvB niet juist voor Daudt c.s. met eenzelfde uitnodiging te overvallen. Het CvB hechtte eraan met Daudt c.s. voor de geplande bespreking van 14 februari 1973 een onderhoud te hebben en droeg de voorzitter van het CvB op een dergelijk onderhoud met Daudt c.s. te arrangeren.
Noch op 12 noch op 13, noch op 14 februari lukte het de voorzitter van het CvB telefonisch, anders dan met de secretaresse van Daudt, contact te krijgen, uit welke telefonische gesprekken blijkt dat Daudt c.s. niet bereikbaar waren.
Op woensdag 14 februari 1973 vond de bespreking zonder Daudt c.s. plaats. Afgesproken werd dat op basis van het besprokene nader overleg met Daudt c.s. zou plaatsvinden en dat daarna een nieuwe bespreking gehouden zou worden.
Op donderdag 15 februari probeerde de voorzitter van het CvB telefonisch een afspraak te maken met Daudt c.s. Hij kreeg Lehning aan de telefoon die mededeelde dat de bespreking op vrijdagochtend 16 februari a.s. niet kon plaatsvinden omdat inmiddels Daudt c.s. bij de voorzitter van het Ambtenarengerecht een voorziening bij voorraad hadden gevraagd en dat de behandeling van dat verzoek zou plaatsvinden op vrijdag 16 februari om 10.00 uur.
Het CvB wist daarvan niets en heeft onmiddellijk bij de griffie van het Ambtenarengerecht omtrent de juistheid daarvan geïnformeerd. Een en ander bleek inderdaad juist te zijn.
Tijdens de behandeling door het Ambtenarengerecht drong de voorzitter bij Daudt c.s. erop aan dat onder opschorting van de zitting nog diezelfde middag Daudt c.s. zouden overleggen met het CvB om na te gaan op welke wijze en ten aanzien van welke vraagstukken op korte en lange termijn overleg met alle

groeperingen zou kunnen plaatsvinden.
Tussen het CvB en Daudt c.s. hebben 16 februari, dinsdag 20, woensdag 21 en donderdag 22 februari 1973 gesprekken plaatsgevonden. [zie D 35 en D 36; T 13 en T 14].
Op woensdag 21 februari had tevens een bespreking plaats tussen het CvB, het subfaculteitsbestuur en de vertegenwoordigers van de fracties van de subfaculteitsraad zonder Daudt c.s., op basis van een mogelijke intentieverklaring die met Daudt c.s. was besproken ten aanzien waarvan het CvB tegenover Daudt c.s. uitdrukkelijk had gesteld dat deze als uitgangspunt voor verder overleg voor de andere groeperingen aanvaardbaar diende te zijn. Een aantal groeperingen verklaarde zich in grote trekken met de inhoud accoord, het subfaculteitsbestuur, de vertegenwoordigers van Machiavelli en de progressieve fractie gaven er de voorkeur aan overleg in eigen kring te plegen en dat op zo korte termijn te doen in verband waarmee zij na vragen om verduidelijking en na commentaar hunnerzijds de vergadering verlieten teneinde in staat te zijn nog diezelfde dag, uiterlijk de dag daarna schriftelijk te reageren, hetgeen ook is gebeurd. Een en ander gaf het CvB aanleiding om het gesprek met Daudt c.s. na vermelde bespreking op woensdag 21 februari en op donderdag 22 februari voort te zetten hetgeen leidde tot een intentieverklaring van het CvB van 22 februari 1973 welke met een begeleidend schrijven van diezelfde datum aan Daudt c.s. op februari 1973 werd ter hand gesteld zodat Daudt c.s. nog tijdig n.l. uiterlijk 23 februari 1973 zouden kunnen beslissen of zij de procedure tot het verkrijgen van een voorziening bij voorraad bij de voorzitter van het Ambtenarengerecht al dan niet zouden wensen voort te zetten.
Daudt c.s. wensten daarop voortzetting van de procedure, welke voortzetting op maandag 26 februari jl. plaatsvond en welke leidde tot een beslissing bij voorraad van diezelfde datum. [D 37]
Met die beslissing werd tevens de geheimhouding opgeheven die de voorzitter van het Ambtenarengerecht tijdens de eerste behandeling van de zaak op 16 februari 1973 had opgelegd.
Inmiddels had op 22 februari jl. de indiening van het klaagschrift in de hoofdzaak door Daudt c.s. plaatsgehad.
Overeenkomstig de voorwaarde, welke de voorzitter van het Ambtenarengerecht aan zijn beslissing van 26 februari 1973 had verbonden, heeft Daudt c.s. zijn beschuldiging dat tentamenfraude had plaatsgevonden herroepen waarvoor Daudt c.s. in de plaats hebben gesteld dat in dit opzicht onregelmatigheden hebben plaatsgevonden. [D 38]
Tenslotte werd op 28 februari 1973 door de subfaculteitsraad FSW-A de navolgende bestuursverklaring aanvaard:
'Het bestuur van de FSW-A heeft kennis genomen van de beslissing van de voorzitter van het Ambtenarengerecht op het verzoek van professor Daudt c.s. om een beslissing bij voorraad. Het bestuur heeft verder geconstateerd, dat professor Daudt c.s. hun beschuldiging inzake tentamenfraude openlijk hebben herroepen en daarvoor in de plaats gesteld het vermoeden dat in dit opzicht onregelmatigheden hebben plaatsgevonden, op grond hiervan deelt het bestuur het volgende mee.
1 Vanaf heden komt professor Daudt weer in aanmerking als lid van examencommissies, althans voorzover zijn vermoedens inzake onregelmatigheden niet blijken te moeten worden opgevat als enig voorbehoud of enige reserve bij

het herroepen van de beschuldiging inzake tentamenfraude.

2 De besluiten van de subfaculteitsraad d.d. 20 december 1972 en 9 januari 1973 betreffende de indeling in vakgroepen en de op die besluiten betrekking hebbende nadere besluiten en beslissingen zullen voor wat het onderwijs betreft op zijn vroegst gevolgen hebben met ingang van september 1973. Voor wat de constitutie van vakgroepen betreft zullen er op zijn vroegst met ingang van mei 1973 gevolgen zijn, tenzij het Ambtenarengerecht daarvoor reeds uitspraak zal hebben gedaan in de hoofdzaken van de gedingen die Daudt c.s. bij het Gerecht aanhangig hebben gemaakt.

3 Er bestaat naar de mening van het bestuur thans geen enkel beletsel meer voor professor Daudt c.s. om het onderwijs terstond en reëel te hervatten'. [D 39]

Beleid van het College van Bestuur

Het College van Bestuur is bij zijn beoordeling van de opschorting van het onderwijs van Daudt c.s. en bij het opstellen van zijn brief van 5 januari jl. uitgegaan van de volgende overwegingen:

— Er is sprake van een onjuiste handelwijze, wanneer een groep docenten (die een sleutelpositie inneemt in het onderwijs van een subfaculteit), zonder één enkele van de daarvoor in aanmerking komende bestuursorganen daarin te kennen en zonder het College van Bestuur op enigerlei wijze tijdig op de hoogte te brengen van de gerezen moeilijkheden, besluit het onderwijs voor onbepaalde tijd op te schorten. Nu de groep dergelijke evidente mogelijkheden tot overleg achterwege heeft gelaten kan bezwaarlijk worden aanvaard dat het gehanteerde middel van de opschorting in de gegeven situatie als ultimum remedium onontkoombaar was.

— Scherpe meningsverschillen bestaan binnen de FSW-A reeds vele jaren. Dat deze moeilijkheden zich thans toespitsen tot een openlijk konflikt van deze omvang moet mede worden toegeschreven aan de problemen die de invoering van de WUB met zich meebrengt.
Dergelijke problemen zijn niet uniek voor de FSW-A en men dient zich daarom rekenschap te geven van de ernstige schade die kan worden toegebracht aan het redelijk overleg elders in onze universiteit, indien een actie van een groep docenten als de onderhavige tegen een subfaculteitsraad op dit moment zonder meer zou worden gesanctioneerd.

— Het College van Bestuur heeft geen bevoegdheid tot zelfstandig ingrijpen in zaken die de subfaculteit en de faculteit regarderen. Het college kan daarom ten aanzien van de inhoud van het conflict in eerste instantie slechts een bemiddelende taak hebben, die onuitvoerbaar wordt indien het college handelt onder druk van één der partijen, of indien een partij zich voor andere partijen in het geschil buiten spel heeft geplaatst.

— Op deze gronden en mede met het oog op waarschijnlijke publicatie van de kant van Daudt c.s. heeft ons college een snelle en duidelijke reactie noodzakelijk geacht.

Uit dit standpunt van het College van Bestuur mag niet worden afgeleid dat ons college geen begrip zou hebben gehad voor de ernst van de problemen waarvoor de groep Daudt zich zag geplaatst. Toch heeft men ons college veelvuldig verweten al te snel te zijn ingegaan op de formele kanten van de zaak en geen oog te hebben voor de nood waarin een aantal leden van het onderwijzend personeel is komen te verkeren.

Wij willen daarom hier nog eens nadrukkelijk stellen dat het college zich van meet af aan verantwoordelijk heeft gevoeld voor het tot stand komen van een oplossing, die brede groepen binnen de FSW-A, inclusief de groep Daudt, zou kunnen bevredigen. Er kan geen twijfel over bestaan dat het college zowel mondeling als schriftelijk bij herhaling aan de groep Daudt heeft doen weten met kracht te willen streven naar een uitweg uit de impasse, zodra de situatie in de subfaculteit in zoverre zou zijn genormaliseerd, dat overleg met alle partijen mogelijk was, dat wil zeggen zodra de betrokken docenten hun werkzaamheden binnen de grenzen van het redelijke zouden hebben hervat.

Toch plaatst ons College naast deze erkenning van de moeilijke positie waarin de groep Daudt verkeert, de volgende kanttekening: begrippen als gewetensnood, morele en professionele integriteit doen de vraag rijzen in hoeverre men impliciet uitgaat van een aparte en min of meer gepriviligieerde positie voor het *onderwijzend* personeel en zijn individuele leden. Wellicht liggen er ook opvattingen aan ten grondslag die berusten op een twijfelachtige interpretatie van het begrip beginsel van de vrijheid van onderwijs. In dit verband is het van belang kennis te nemen van een stuk van Rector en Assessoren van de Universiteit van Leiden uit 1961(!). In dit stuk spreekt het genoemde college zich uit over een aantal stellingen van prof. K. Wiersma met betrekking tot de toepassing van artikel 59, lid 3, W.W.O. Wij citeren:

'De strekking van deze zogenaamde leervrijheid is immers dat buitenuniversitaire autoriteiten (de overheid, de kerk) zich niet met het universitaire onderwijs moeten bemoeien, niet dat de individuele hoogleraar het recht zou hebben zich te onttrekken aan collectieve regelingen van een faculteit met betrekking tot inrichting van de studie, afnemen van examens en uitreiken van getuigschriften. *Op dit gebied heeft de georganiseerde groep altijd voorrang gehad boven de individuele leden'.*

Toen tenslotte géén van de genoemde demarches het beoogde effect bleken te sorteren stond ons college voor de vraag al of niet uitvoering te geven aan het aangekondigde dienstbevel. Daarbij is doorslaggevend geweest de overweging dat geen enkele procedure tot oplossing van het conflict op gang zou kunnen worden gebracht zolang de centrale groep Daudt zich de facto (en door een aantal groeperingen binnen de FSW-A ook als zodanig ervaren) buiten het overleg plaatste.

De groep Daudt heeft daarop het onderwijs onder protest hervat en vervolgens beroep aangetekend bij de ambtenarenrechter.

Op het verzoek om een beslissing bij voorraad heeft de voorzitter van het ambtenarengerecht o.m. beschikt dat

— de aanklacht van fraude diende te worden ingetrokken en dat wel mocht worden gesproken van eventuele onregelmatigheden. Dit komt overeen met het uitdrukkelijk advies dat het college aan de groep Daudt heeft gegeven.

— Het dienstbevel is niet van kracht totdat de subfaculteit de besluiten van 20 december en 9 januari buiten effect heeft gesteld en de groep Daudt weer in de examencommissie heeft toegelaten. Ook dit zijn maatregelen die ons college reeds vroegtijdig aan het bestuur van de FSW-A heeft geadviseerd. Dit bestuur heeft toen aanstonds verzekerd dat de genoemde besluiten geen effect hebben en ook voorlopig geen effect zullen hebben. Inmiddels heeft in aansluiting op de rechtelijke uitspraak de subfaculteitsraad zich in soortgelijke zin uitgesproken, terwijl het bestuur tegenover ons college nogmaals de

verzekering heeft gegeven dat de gewraakte besluiten voor mei a.s. geen enkel effect zullen hebben.

Ten aanzien van het beroep in de hoofdzaak bij het ambtenarengerecht stelt ons college zich op het standpunt dat, hoewel het op zichzelf gewenst is een duidelijke uitspraak te krijgen over de juistheid van het geven van een dienstbevel, een gerechtelijke procedure geen afbreuk mag doen aan de snelheid waarmee thans moet worden gestreefd naar het tot stand komen van een bevredigende oplossing.

Daarbij zij er nogmaals op gewezen dat het College van Bestuur de bevoegdheid mist tot ingrijpen in zaken die de subfaculteit regarderen. Dit betekent dat een definitief voorstel voor een oplossing van het conflict in beginsel aanvaardbaar moet zijn voor belangrijke groepen binnen de subfaculteit en daardoor met een brede meerderheid van de subfaculteitsraad kan worden aangenomen.

Voor het tot stand komen van een dergelijk voorstel achtte ons college het van den aanvang af noodzakelijk zich te laten adviseren door een commissie van vooraanstaande deskundigen buiten onze eigen universiteit. Voorstellen van deze aard zijn nadien ook gedaan door mr. E. K. den Breejen en prof. dr. J. N. F. Bakker en hebben bij alle betrokkenen weerklank gevonden. Ons college zal daarom binnen enkele dagen trachten te komen tot een duidelijke afspraak ten aanzien van de te volgen procedure. Daarbij is het essentieel dat ook de groep Daudt zich, net als alle andere groeperingen, thans bereid verklaart deel te nemen aan een open overleg tussen de betrokken partijen.

Tenslotte verklaart ons college zich bereid het dienstbevel op korte termijn op te heffen, als daarmee een bijdrage kan worden geleverd aan het tot stand komen van betere en meer normale verhoudingen.

D43 — Gesprek van het College van Bestuur met de groep Daudt op 7-3-73 (zie ook T17 en D46)

Aanwezig: mr. G. J. P. Cammelbeeck (voorzitter), prof. dr. A. de Froe, dr. P. Noorman, dr. H. L. Polak, mevrouw mr. E. Baanders en mevrouw D. M. Dorenstouter (notuliste); verder prof. dr. H. Daudt, drs. B. J. S. Hoetjes, drs. J. de Lange, drs. P. B. Lehning, drs. L. M. A. Masset en drs. U. Rosenthal.

Het college van bestuur heeft de groep-Daudt uitgenodigd i.v.m. een aantal vragen.

Cammelbeeck: Het college heeft uit de pers tegenstrijdige berichten vernomen omtrent de hervatting van het onderwijs door Daudt c.s. en wil daarover graag duidelijkheid hebben. Is het juist, dat zij hun onderwijstaak hebben hervat onder bepaalde voorwaarden?

De Lange: de groep-Daudt heeft op 7 februari 1973 aan het college van bestuur geschreven, dat zij het onderwijs zouden hervatten, doch dat dit geen onderwijs naar behoren zou kunnen zijn. In hoofdzaak gaat de onderwijstaak door, zij het met enige aanpassing.

Cammelbeeck: Hoe staat u tegenover de bestuursverklaring van het subfaculteitsbestuur d.d. 28 februari 1973, welke door de subfaculteitsraad is aanvaard?

De Lange: Wij vinden niet belangrijk wat zij verklaren, maar wat zij doen. En wat zij doen is door het treffen van allerlei regelingen die onderwijstaak ondergraven. Een van de eerste stappen, die het college zou moeten doen om tot een oplossing van de problemen te komen is het bestuur van de subfaculteit tot de

orde roepen. Er is geen sprake van dat de uitvoering van het vakgroepenbesluit buiten effect is gesteld.

Cammelbeeck: Zijn er meer bewijzen, waaruit blijkt, dat het subfaculteitsbestuur dat besluit wel in effect heeft?

De Lange: Er is een (sub)faculteitsreglement op komst, dat geheel gericht is op de vakgroepenindeling, zoals deze op 20 december 1973 door de subfaculteitsraad is besloten.

Rosenthal: Hoewel wij onze onderwijstaak hebben hervat wordt door de subfaculteit gezocht naar mensen, die bereid zijn onze taken over te nemen. Dit betekent, dat de subfaculteit de facto bezig is ons te schorsen.

Cammelbeeck: Wij hebben reeds eerder gesproken over een door het college van bestuur in te stellen commissie van deskundigen. Heeft u een suggestie wie in de commissie zitting zouden kunnen hebben en welke vraagpunten de commissie moeten worden voorgelegd?

Het college beoogt een commissie bestaande uit 3 of 5 personen onder voorzitterschap van iemand, die onafhankelijk is. Het is de bedoeling dat de commissie een advies uitbrengt. Beide partijen kunnen bijv. ieder vijf kandidaten voordragen, waaruit het college voor elke partij een of twee personen aanwijst.

De Lange: Wat zijn de bevoegdheden van die commissie? Is het advies bindend? De subfaculteit verkeert momenteel in een ernstige crisis. Wanneer de WUB niet voorziet in een procedureregeling voor geschillen, dan zou het college gebruik moeten maken van de mogelijkheden, die artikel 57 biedt.

Daudt: Over een voorstel voor eventuele leden van de commissie en een instructie aan genoemde commissie moeten wij ons nadrukkelijk beraden. Om het conflict op te lossen zijn de meest ingrijpende maatregelen nodig. Dat houdt in, dat die commissie van deskundigen vrij grote bevoegdheden zou moeten hebben met een beroep op alle mogelijkheden, die er zijn, teneinde nog iets te redden van de politicologie in Amsterdam. De zaak zou binnen twee maanden rond moeten zijn, zodat men niet op deze wijze het volgend studiejaar ingaat.

Cammelbeeck: Ik verzoek u uw gedachten wel op korte termijn op schrift te stellen.

De Lange: Wat is uw standpunt over die commissie?

Cammelbeeck: Wij menen, dat die commissie een basis moet aangeven voor een oplossing. Wij hebben met veel partijen te maken.

Het lijkt ons dringend gewenst zo snel mogelijk met al die partijen tot overleg te komen. Ziet u mogelijkheden aan dat 'Formosa -overleg deel te nemen?

De Lange: Wat zou dat gesprek voor zin hebben?

Er zijn twee dingen:

1e hebben wij de overtuiging, dat een oplossing niet alleen kan worden gevonden op basis van overeenstemming met de subfaculteit;

2e hebben wij daar bezwaar tegen omdat die andere partijen ons op het ogenblik het werken onmogelijk maken. Voor het uitwisselen van standpunten moeten eerst de belemmeringen van die kant uit de weg worden geruimd.

Cammelbeeck: Als die belemmeringen zouden zijn weggenomen, bent u dan bereid aan het overleg deel te nemen?

De Lange: Daarover zou ik het standpunt van de andere partij wel eens willen horen. Een dergelijk overleg hebben wij [een jaar[1]] geleden gehad en toen is alles begonnen. Vandaar ons standpunt, dat die oplossing niet uitsluitend kan worden gevonden op basis van overeenstemming met de subfaculteit.

Daudt: Wij geloven niet meer in overleg [2] Buitenstaanders zullen moeten constateren wat mis is en wat niet. Zij zullen met diep ingrijpende voorstellen moeten komen.
Rosenthal: Er zijn een aantal stukken, waaruit onze standpunten duidelijk blijken.
Polak: Als het college van bestuur meent, dat dat overleg wel mogelijkheden in zich heeft, bent u dan bereid aan dat verlangen tegemoet te komen, ook al ziet u zelf geen heil in dat overleg?
Daudt: Het met elkaar om de tafel gaan zitten is een deel van een verantwoordelijkheid, die niet meer op zijn plaats is. Alleen als die commissie onder verantwoordelijkheid van het college van bestuur snel aan het werk gaat valt er nog iets te redden.
De Lange: Het oordeel van deskundigen is nodig om vast te stellen 'hoe het zit'.
Cammelbeeck: Als je niet kunt afchecken wat waar is en wat niet blijft het een gebrekkige contestatie.
Daudt: De stukken kunnen dat bewijzen. In deze zaak staat de fractie-Mokken op één lijn.
Rosenthal: Wij dringen er met klem op aan maatregelen te nemen die de de-facto-schorsing ongedaan maken.
Daudt: Bewust wordt geprobeerd om wat men niet bereikt met het vakgroepenplan, te bereiken met de de-facto-schorsing. Men spreekt van nieuwe formatieplaatsen. Men wil buiten de vakgroepen om een situatie creëren om ons uit te schakelen.
Cammelbeeck: Als wij met het subfaculteitsbestuur spreken horen wij weer een andere lezing. Daarom zou het goed zijn met z'n allen om de tafel te zitten.
De Lange: Wij hebben geen behoefte aan die contestatie.
De Froe: Bent u niet bereid het college van bestuur in de gelegenheid te stellen, niet alleen uit de stukken, maar ook uit de woorden een eigen mening op te bouwen? Wij kunnen die commissie wel alle bevoegdheden geven, maar aan haar voorstellen zullen wij ons consent moeten geven.
Daudt: Mijn tegen-suggestie is: vraag de stukken aan het subfaculteitsbestuur en leg die naast de onze.
Cammelbeeck: Ik constateer dat uw antwoord neen blijft.[3]
Ziet u de lopende procedure-in-hoofdzaak als een belemmering voor verder overleg met het college van bestuur?
De Lange: In het geheel niet. Dat staat buiten de oplossing van de problematiek op lange termijn.
Cammelbeeck: Zijn er vragen van uw kant?
De Lange: Wij zijn verontrust over uw voorstel met betrekking tot het 'Formosa'-overleg. Wij menen te begrijpen, dat u dat overleg met de andere groepen wilt voortzetten. Dat lijkt ons een enorm tijdverlies en in deze kwestie is ieder tijdverlies betreurenswaardig. Vindt die contestatie los van die commissie toch plaats?
De Froe: U heeft het over acute problemen.
Rosenthal: Er bestaat grote onzekerheid voor de studenten, die niet weten of zij wel of niet tentamens bij ons moeten aanvragen.
Daudt: Ten aanzien van het verzoek om namen en instructie voor de commissie heb ik twee vragen:
1 Hebt u zelf een tijdschema?
2 Kunt u iets meer mededelen over wat u zich voorstelt van die commissie?

Cammelbeeck: Wij moeten onze gedachten vormen over de geschilpunten, die wij aan de commissie moeten voorleggen. Die geschilpunten moeten u en de andere partij aangeven. Daarna zal de commissie op korte termijn moeten worden ingesteld en met een advies moeten komen, zo tijdig vóór het nieuw studiejaar, dat op grond daarvan beslissingen kunnen worden genomen.
Daudt: In de afgelopen tijd heeft u aldoor gezegd: wij kunnen niets doen. Wanneer de commissie met een advies komt, moet u zich dan weer beroepen op de feitelijke onmogelijkheid iets uit te kunnen voeren?
Cammelbeeck: Wij weten niet wat dat advies zal inhouden.
Noorman: Er zijn twee fasen te onderscheiden:
1 het advies is een openbaar advies en voor het college van bestuur zwaarwegend. Eerst moet getracht worden binnen het normale functioneren van het college van bestuur en het subfaculteitsbestuur daarvoor een meerderheid te vinden, welke aansluit bij ons standpunt, dat in beginsel de voorstellen voor de belangrijke groeperingen aanvaardbaar moeten zijn;
2 lukt dat niet, dan moet het college van bestuur pas een beslissing nemen of het gebruik wil maken van zijn bevoegdheden ter zake van art. 57.
Daudt: Voor ons is het van belang te weten, dat u beseft, dat u als het moet wel degelijk kunt ingrijpen.
De Froe: De bevoegdheden van het college van bestuur hangen af van de omstandigheden, waarin het moet functioneren.
Daudt: Gaat u uit van een commissie van drie, aan te wijzen door beide partijen en het college van bestuur?
Cammelbeeck: Drie of vijf. Uitgaande van drie denken wij aan één aan te wijzen door iedere partij, terwijl het college van bestuur een onafhankelijke voorzitter aanwijst.
Twee dingen:
1 het college van bestuur heeft over het conflict een nota opgesteld ten behoeve van de universiteitsraad. Hiervan overhandig ik u een aantal exemplaren;
2 wij zouden graag willen, dat vandaag een oplossing wordt gevonden voor de kamer van lector Van der Land.
Daudt: Ik vind het onelegant deze zaak nu aan de orde te stellen. Ik ben niet bereid hierover te praten voordat is ingegaan op mijn brief van 18 april 1972. [4]
Cammelbeeck: Dan zal het college van bestuur in deze een beslissing nemen.
Tenslotte wordt afgesproken, dat prof. Daudt c.s. nog deze week een instructie voor de in te stellen commissie en namen voor eventuele leden van die commissie zal inleveren. [5]

T 17 – Het hiervóór afgedrukte verslag gaf aanleiding tot een aantal door drs. L. M. A. Masset namens de groep Daudt op 20 maart geformuleerde correcties; in te tekst is hiernaar met [ ] verwezen:
1 – moet zijn: 'drie jaar';
2 – toevoegen: 'binnen het kader van de subfaculteit';
3 – toevoegen: Rosenthal 'Dit neen heeft betrekking niet op overleg in het algemeen, maar op het onzes inziens zinloze nietes-welles-spel, dat het gevolg zal zijn van uw voorstel tot 'contestatie', d.w.z. uitwisselen van reeds bekende standpunten';

4 – tussenvoegen: Lehning 'Ik vind het schandalig en krankzinnig dat een college van bestuur, dat niet bij machte is om in te grijpen in de belangrijke problemen, waar wij nu voor staan, zoveel tijd besteedt aan deze onbenullige kwestie'.
De Froe: 'U moet dan wel rekening houden met ernstige wanordelijkheden'.
Daudt: 'Daaraan zijn wij al drie jaar lang gewend, daar zijn wij niet bang voor'.
5 – moet zijn: 'een voorstel over de aard en de werkzaamheden van een in te stellen commissie en eventuele namen van leden van die commissie zal inleveren'.

D44 – Schriftelijke vragen van M. Gerolt en R. E. F. M. Nijhof, leden van de Universiteitsraad aan het CvB dd 8-3-73

1 — Hoe is het College van bestuur ertoe gekomen om in zijn brief van 5 januari 1973 de door Daudt c.s. gereleveerde problematiek te analyseren als zijnde 'van onderwijskundige aard', terwijl Daudt in zijn brief van 28 december 1972 duidelijk zegt: 'Het wordt ons onmogelijk gemaakt op ons vakgebied een zelfstandig beleid te voeren, waartoe wij krachtens rechtstreeks aan de wet ontleende bevoegdheden verplicht zijn op grond van mijn leeropdracht?'
Naar onze mening blijkt namelijk uit de zinsnede van Daudt evident, dat er in wezen sprake is van een *competentieconflict* betreffende inhoud en vorm van het te geven onderwijs.
2 — Hoe is het college van bestuur ertoe gekomen om een brief als de brief van 5 januari te verzenden, die — afgezien van de onder 1 gesignaleerde verkeerde analyse van de problematiek — zo stekelig van stijl is en zeker niet gezien kan worden als een stimulerende poging om partijen tot een gesprek te brengen?
3 — Is het college van bestuur zich ervan bewust, dat het dienstbevel van 6 februari 1973 aan Daudt c.s. op zijn minst de indruk wekt gebruikt te zijn als oneigenlijk middel om partijen te dwingen tot een gesprek te komen?
4 — Is het college van bestuur bereid te erkennen, dat het zich in de essentie van de door Daudt c.s. gesignaleerde problematiek heeft vergist en dat een gedegen onderzoek, ondermeer naar de bevoegdheid van de subfaculteitsraad FSW-A om vakgroepen in te stellen en naar de voorwaarden die verbonden zijn aan de instelling van vakgroepen, noodzakelijk zou zijn geweest op het moment, dat de brief d.d. 28 december 1972 van Daudt door het college werd ontvangen?
5 — Is het college van bestuur bereid te erkennen, dat in zijn brief van 5 januari onvoldoende c.q. verkeerde aandacht is besteed aan de door Daudt c.s. gesignaleerde problematiek, en dat zijn brief van 5 januari heeft bijgedragen tot een escalatie van emotie, hetgeen een zakelijke aanpak van de problematiek aanzienlijk heeft bemoeilijkt?

D45 – Schriftelijk antwoord van het College van Bestuur op vragen van M. Gerolt en R. E. F. M. Nijhoff dd 28-5-73

ad. 1 — Omdat ook naar onze mening er sprake was van een conflict betreffende inhoud en vorm van het te geven onderwijs.

ad 2 — Onder 1 is onzes inziens een verkeerde analyse niet geconstateerd, althans niet aangetoond. De stijl van genoemde brief werd ingegeven door de door Daudt c.s. getroffen maatregelen. De brief zelf moet worden gezien als een stimulans om één der partijen weer tot werken te brengen.
ad 3 — Voor zover wij deze vraag begrijpen luidt het antwoord ontkennend.
ad 4 — Ons college was en is van oordeel dat het de essentie van de door Daudt c.s. gesignaleerde problematiek op de juiste waarde heeft weten te schatten. Wel bestond binnen ons college reeds in een vroegtijdig stadium de overtuiging dat de problemen binnen de FSW-A slechts op vruchtbare wijze ter sprake konden komen in onderling overleg tussen alle betrokkenen, echter niet dan nadat professor Daudt en de zijnen hun onderwijstaak hadden hervat om zodoende noch ons college in een onaanvaardbare bestuurlijke situatie te brengen, noch aan studerenden in de FSW-A onevenredig nadeel te berokkenen. Een gedegen onderzoek als door u bedoeld zou slechts onder dergelijke omstandigheden en door een commissie van onafhankelijke deskundigen succesvol kunnen worden ingesteld.
ad 5 — Het antwoord op deze vraag luidt ontkennend.

D46 – Brief van de groep Daudt aan CvB dd 9-3-73 (zie D53)

Mijne Heren,
In de bespreking die wij op 7 maart met u hadden, hebt u ons gevraagd hoe een commissie van deskundigen, in te stellen teneinde voor de fundamentele problemen in de FSW-A een oplossing tot stand te brengen, moet zijn samengesteld en welke opdracht deze commissie moet hebben.
De eerste taak van de commissie is vast te stellen wat een studierichting politicologie aan een Nederlandse universiteit moet inhouden. Daarbij moet in acht worden genomen welke eisen de Wet Wetenschappelijk Onderwijs en het Academisch Statuut, in samenhang, stellen ten aanzien van behoorlijk wetenschappelijk onderwijs en onderzoek op het gebied van de politicologie. Tevens moet rekening worden gehouden met maatstaven die — gelet op de nationale en internationale ontwikkeling — gelden voor het onderwijs in en de beoefening van dit vak.
De tweede taak van de commissie is een afbakening te formuleren van de competentie die de voor de verschillende vakken (hoofdvak en bijvakken) aangestelde docenten binnen de studierichting hebben. Daarbij dient betrokken te worden de vraag welke competentie de subfaculteit heeft ten aanzien van de organisatie en de coördinatie van het onderwijs en het wetenschappelijk onderzoek.
Dat de commissie een zo ruime opdracht moet hebben, hangt samen met het feit dat in de FSW-A een complex van problemen bestaat. Daarom is het nodig dat de commissie een gezaghebbend oordeel kan geven, zowel over de beoefening van het hoofdvak als over de bestuurlijke organisatie waarin, wat dit laatste betreft, rekening is gehouden met de eisen die moeten worden gesteld aan het goed functioneren van een verantwoorde opleiding in overeenstemming met de wettelijke bepalingen. Zoals u ook in de bespreking op 7 maart hebt gesteld, moet aan het oordeel van de commissie het zwaarste gewicht worden toegekend.
De samenstelling van de commissie vloeit voort uit de opdracht en uit de motivering van de opdracht. De commissie moet vijf leden tellen, namelijk drie hoogleraren politicologie aan Nederlandse universiteiten (met uitzondering van de

Universiteit van Amsterdam) en twee deskundigen, die tot oordelen bevoegd zijn op bestuurlijk gebied, in het bijzonder voor wat betreft de W.U.B. De drie eerstgenoemden worden aangewezen door en uit de sectie politicologie van de Academische Raad, de twee laatstgenoemden worden aangewezen door de commissie-Polak, die is ingesteld ter bestudering van en advies over de uitvoering van de W.U.B.
Over de werkwijze van de commissie zij het volgende opgemerkt. De problematiek in de FSW-A is zo gecompliceerd, dat de commissie, behalve een oordeel te geven over de vraag hoe in het algemeen een studierichting met politicologie als hoofdvak moet zijn ingericht en hoe daarbij de competenties moeten zijn verdeeld (zie eerder), ook en vooral tot taak heeft de bestaande situatie in de FSW-A te analyseren en te toetsen aan de te stellen eisen. Met name is het van belang aandacht te geven aan de omstandigheid dat bijvakken worden opgenomen in het programma van en worden gegeven onder de naam van het hoofdvak. Daartegenover kan worden gesteld dat het programma van de studierichting zo kan worden opgezet, dat naast het hoofdvak politicologie ruime aandacht wordt gegeven aan andere vakken, echter met dien verstande dat elk vak onder eigen naam gedoceerd en beoefend wordt door de voor dat vak aangestelde docenten. Daarom is het nodig dat de commissie onderzoek verricht naar de feitelijke ontwikkelingen in het onderwijs en in het wetenschappelijk onderzoek, alsmede — daarmee samenhangend — naar de feitelijke werksituatie en taakvervulling van het wetenschappelijk en van het administratieve personeel.
De commissie heeft een omvangrijke taak te verrichten. Met het oog daarop zowel als in verband met de gecompliceerdheid van de problemen is het zeer gewenst dat de commissie de bevoegdheid heeft bij haar werk ook anderen, aan te wijzen in overleg met de sectie politicologie van de Academische Raad en met de commissie-Polak, te betrekken. Van het grootste belang is dat de commissie op korte termijn wordt ingesteld en ook in korte tijd — gedacht moet worden aan omstreeks twee maanden — haar werkzaamheden afrondt, met het uitbrengen van een rapport, inhoudende haar oordeel over de bestaande situatie en over de stappen die moeten worden genomen om de problematiek op te lossen.

D47 — Brief van het FSW-A bestuur aan het College van Bestuur dd 16-3-73

Voor de goede orde delen wij U mee dat ons gebleken is, dat de groep-Daudt op maandag 19 maart a.s. het onderwijs volledig zal hebben hervat. Het FSW-A bestuur heeft derhalve besloten om de noodmaatregelen inzake het politicologie-onderwijs met ingang van maandag 19 maart a.s. in te trekken. Gezien het bovenstaande willen wij U gaarne in overweging geven om het door U aan de groep-Daudt gegeven dienstbevel op te heffen.

D48 — Brief van de fungerend voorzitter van het Ambtenarengerecht aan de groep Daudt dd 26-3-73 (zie T15)

Door het Ambtenarengerecht, dat de stukken van het dossier bestudeerd heeft en ook overigens gereed is voor de behandeling op woensdag 28 maart a.s. van de zaken als nevenvermeld, worden U en Uw tegenpartij nog eenmaal in de ge-

legenheid gesteld deze gehele affaire uitsluitend in universitair verband tot een oplossing te brengen. Het Ambtenarengerecht is immers van oordeel, dat deze affaire, behoudens de kwestie van en rondom het litigieuze dienstbevel van 6 februari 1973, aldus zal moeten worden opgelost en dat het de voorkeur verdient dat ook de kwestie van en rondom dat dienstbevel aldus zal worden opgelost.
Het Ambtenarengerecht heeft voor het doen van deze stap overwogen, dat bij het reeds plaats gehad hebbende overleg de partijen laatstelijk vóór donderdag 22 februari 1973 elkaar bijna hadden gevonden (behoudens medewerking van het subfaculteitsbestuur en van enige geledingen daaraan) en dat een breekpunt daarbij van de zijde van het College van Bestuur op een misvatting berust, namelijk dat een intrekking van het omstreden dienstbevel en de gelijktijdige intrekking der beroepen en volledige hervatting van het onderwijs door de groep Daudt, voorzover dit hun mogelijk wordt gemaakt, op een dading (bij een civiel geschil) zou gelijken en dat *daarom* van een intrekking van het dienstbevel ex tunc geen sprake zou kunnen zijn.
Het Ambtenarengerecht wijst er in dit verband op, dat de kans niet uit te sluiten is, dat het dienstbevel in de thans lopende procedure uiteindelijk nietig verklaard wordt en dat dit dan een werking ex tunc zal hebben.
Gelet op het vorenstaande stelt het Ambtenarengerecht de gelegenheid open om uiterlijk dinsdag 27 maart 1973 11.59 uur ter griffie van het Gerecht aan de Koningslaan nr. 46 te Amsterdam een op één stuk gestelde en door het College van Bestuur der Universiteit van Amsterdam en door alle klagers in deze gedingen ondertekende verklaring in te dienen, inhoudende, dat het bestreden dienstbevel van 6 februari 1973 met tot het tijdstip waarop het gegeven werd terugwerkende kracht daarbij wordt ingetrokken, en dat de tegen dat dienstbevel bij het Ambtenarengerecht ingestelde beroepen daarbij worden ingetrokken.
Het Ambtenarengerecht zou, indien de partijen hiertoe zouden komen, het op hoge prijs stellen dat deze verklaring mede door het, zij het formeel niet in deze gedingen partij zijnde, subfaculteitsbestuur als vertegenwoordiger van de subfaculteitsraad van de FSW-A zou worden ondertekend. Dit een en ander zou tevens zijn te beschouwen als uiting van goede wil om de gehele affaire in universitair verband tot een voor *alle* hierbij betrokkenen in het (tot nu toe schemerachtige) licht van de zich nog steeds ontwikkelende toepassing van het Wet Universitaire Bestuurshervorming 1970 aanvaardbare oplossing te brengen.
Indien niet tot intrekking van het dienstbevel als vorenomschreven onder gelijktijdige intrekking van de daartegen ingestelde beroepen kan worden gekomen, dan zou het Gerecht het op prijs stellen daarvan schriftelijk bericht, eveneens uiterlijk dinsdag 27 maart 1973 11.59 uur, te ontvangen.
Een schrijven van zakelijk dezelfde inhoud zend ik heden aan Uw tegenpartij en diens gemachtigde.
Aan de inhoud van dit schrijven, waarvan hedenochtend telefonisch partijen in kennis zijn gesteld, wordt algemene bekendheid gegeven.

D49 — Brief van de groep Daudt aan de fungerend voorzitter van het Ambtenarengerecht dd 27-3-73

Edelachtbare Heer,
Wij zien ons genoodzaakt u ervan in kennis te stellen, dat het niet mogelijk is gebleken, in het kader van de door u in uw brief d.d. 26 maart geboden gelegen-

heid, met het College van Bestuur van de Universiteit van Amsterdam tot overeenstemming te komen over intrekking ex tunc van het dienstbevel, ons door het College van Bestuur op 6 februari 1973 gegeven, onder gelijktijdige intrekking van de tegen dit dienstbevel ingestelde beroepen. Wij kunnen u dan ook niet een door ons en onze wederpartij getekende verklaring doen toekomen, die het mogelijk zou maken alsnog deze gehele affaire uitsluitend in universitair verband tot een oplossing te brengen.
Wij veroorloven ons u van de gang van zaken op 26 maart 1973 in kennis te stellen.
Maandagmorgen om 11.00 uur werden wij telefonisch van de inhoud van uw brief op de hoogte gesteld. Nadat wij de schriftelijke tekst om 12.00 uur hadden ontvangen, hebbij wij tot circa 15.00 uur gewacht op een reactie van de zijde van het College van Bestuur, dat van de inhoud van de brief, naar ons door de griffie van het Ambtenarengerecht was medegedeeld, eveneens des morgens verwittigd was.
Omdat het hier een urgente aangelegenheid betrof, hebben wij om 15.00 uur van onze kant contact met het College van Bestuur gezocht. Door een staffunctionaris werd ons medegedeeld dat uw brief ter hand was gesteld aan de adjunct-secretaris van de Universiteit. Wij kregen de verzekering dat men zo spoedig mogelijk zou reageren.
Om 16.00 uur zochten wij opnieuw contact met het bestuur van de Universiteit, omdat wij haast wilden zetten achter het overleg. De adjunct-secretaris van de Universiteit kon ons evenwel geen tijdstip noemen, waarop het overleg kon plaatshebben. Hij stelde aanvankelijk voor op dinsdagochtend 27 februari 1973 bijeen te komen, maar na aandringen onzerzijds werd alsnog gepoogd een bijeenkomst met ons op die middag te arrangeren.
Om 16.30 uur werd ons doorgegeven dat het gesprek om 17.30 uur kon plaatsvinden.
De bespreking met het College van Bestuur heeft niet tot resultaten geleid. De drie aanwezige leden van het College, de heren De Froe, Harmsen en Polak, beriepen zich erop dat de twee andere, naar hun mening het meest bij deze zaak betrokken, leden van het College, de heren Cammelbeeck en Noorman, afwezig en onbereikbaar waren tot het tijdstip in elk geval later dan dinsdagmiddag 11.59 uur, en dat het hun, de aanwezigen, in die omstandigheden onmogelijk was aan uw verzoek te voldoen.

D50 — Stencil Machiavelli

Geen ingrijpen van de rechter op de universiteit!!!
Op 26 februari 1973 jl. besliste de ambtenarenrechter mr. E. Haan in het kort geding dat de zes stakende politicologiedocenten van het IWP hadden aangespannen tegen het College van Bestuur, dat Daudt en de zijnen het dienstbevel om het onderwijs weer te hervatten, niet hoefden op te volgen. Daarbij werd ook bepaald dat op korte termijn een nieuwe zitting gehouden zou worden, waarbij op de achtergronden van de staking en het dienstbevel ('de gedingen in hoofdzaak' heet dat in gerechtelijk jargon) zou worden ingegaan.
Nu gaat het er bij het konflikt in de FSW-A om, wie er bevoegd is om de inhoud van het vakgebied en dus ook van het studieprogramma te bepalen. Is dat uitsluitend de hoogleraar, of zijn dat de min of meer demokratisch te noemen

organen waarin door de wet-Veringa (WUB) wordt voorzien? Volgens Daudt heeft de hoogleraar wat dit betreft een 'eigen verantwoordelijkheid'; het door de subfaculteitsraad aangenomen vakgroepenplan is voor hem onaanvaardbaar, omdat daarin maar één van de zeven vakgroepen onder zijn competentie zal komen te vallen, terwijl krachtens de aangenomen amendement van de studenten alle zeven minstens één afstudeerrichting in de politicologie moeten gaan bevatten.
Dat het hier niet alleen gaat om een meningsverschil over de inhoud van het vak politicologie, maar ook om een interpretatiestrijd van, zo niet een aanval op de WUB, blijkt o.a. uit het feit dat Daudt c.s. in zijn verzet tegen het vakgroepenbesluit de bestaande geschillenprocedures konsekwent genegeerd heeft. Van belang hier is ook de aktie die prof. Jolles onlangs n.a.v. de kwestie Daudt is begonnen voor een meer nauwkeurige omschrijving van bevoegdheden binnen de zijns inziens te vage WUB.
Nu is het gevaar levensgroot aanwezig dat de ambtenarenrechter per decreet gaat vaststellen wat het vak politicologie inhoudt en wat de eigen verantwoordelijkheid van hoogleraar is, in plaats van zich te beperken tot het dienstbevel. Dit moge o.a. blijken uit de getuigen die inmiddels zijn opgeroepen. Zij hebben op zich niets met het dienstbevel uit te staan, maar des te meer met bepaalde standpunten over de WUB en/of de inhoud van de politicologie. Opgeroepen zijn onder meer: *Arriëns,* topambtenaar bij het Ministerie van Onderwijs en schrijver van de WUB; *Polak,* van de gelijknamige commissie die de invoering van de WUB moet begeleiden; *Hoogerwerf,* voorzitter van de sectie politicologie van de Academische raad; *Brouwer,* voorzitter van de FSW-A; *Rooij,* oud voorzitter van de FSW en mede-opsteller van het Academisch Statuut.
Bovendien is het zelfs denkbaar dat mr. Haan zich zal gaan mengen in de besluitvorming binnen de subfaculteit. In zijn 'uitspraak in voorraad' zegt hij nl. de staking van Daudt c.s. geoorloofd te achten, zolang de subfaculteit niet een aantal besluiten 'buiten effect' stelt.
Willen de studenten de toch al geringe demokratische mogelijkheden die de WUB biedt behouden, dan is het van het grootste belang dat zij duidelijk maken dat gerechtelijk ingrijpen in universitaire aangelegenheden onaanvaardbaar is.
Machiavelli organiseert de avond voor de rechtszaak, dat is dinsdagavond 27 maart om acht uur, in de Poort een meeting waar alvast enige akties voorbereid gaan worden om de rechterlijke macht buiten de universiteit te houden.
Verder organiseert Machiavelli op donderdag 29 maart om 5 uur in de kantine van het IWP een borrel, waar over de rechtszaak nagekaart wordt, en waar gratis leverworst geserveerd zal worden van het getuigengeld van Machiavelli-voorzitter Walter Etty.
[Een verklaring van dezelfde strekking werd op 22 maart uitgegeven door het Landelijk Overleg Grondraden].

D51 — Brief namens FSW-A raad aan voorzitter Universiteitsraad dd 27-3-73

Geachte heer Hardebol,
Naar aanleiding van de eerste spreekronde over de 'kwestie Daudt' in de Universiteitsraad van 20 maart jl. wil ik u namens de grootst mogelijke meerderheid van de subfaculteitsraad der FSW-A gaarne het volgende mededelen.

Met verwondering hebben wij kennis genomen van opmerkingen, die erop zouden kunnen duiden, dat de Universiteitsraad voornemens is om eventueel met harde hand bepaalde regelingen, het onderwijs betreffend, dwingend op te leggen aan onze subfaculteitsraad.
Deze stellingname van sommige raadsleden moet naar onze overtuiging op een misverstand berusten. Volgens artikel 8, lid 1, van de WUB immers behoort de organisatie en koördinatie van het onderwijs duidelijk tot de kompetentie van de (sub)faculteit, terwijl artikel 8, lid 3, van de WUB nadere regelingen treft ten aanzien van het afnemen van tentamens en examens en de vaststelling van het onderwijsprogramma. De uitoefening van deze bevoegdheden is dus uitdrukkelijk voorbehouden aan de (sub)faculteiten; de Universiteitsraad mist derhalve in dezen de bevoegdheid stappen te ondernemen.

T 18 – Op 28 maart 1973 werd het klaagschrift van de groep Daudt ter openbare gerechtszitting van het Ambtenarengerecht behandeld. Drs. J. de Lange pleitte voor de klagers en dr. Th. A. M. van der Horst vertegenwoordigde het College van Bestuur. Twaalf getuigen en deskundigen werden gehoord; zij zijn in de uitspraak (D 60) vermeld.
In het klaagschrift van de groep Daudt werd met name op drie punten ingegaan die leidden tot de konklusie dat het College van Bestuur niet de noodzakelijke bestuurlijke zorgvuldigheid in acht genomen had. Als zodanig werd aangevoerd:
1 – de feitelijke omstandigheden waaronder de zes docenten de laatste drie jaar hadden moeten werken;
2 – de onwettigheid van de besluiten van de subfaculteitsraad der FSW-A van 20 december 1972;
3 – de onjuiste handelwijze van het College van Bestuur bij de door de groep Daudt ingediende klachten
Bovendien werd aangevoerd dat het College van Bestuur was tekort geschoten in zijn algemene bestuurlijke functie, op grond waarvan het de grieven ten gronde had moeten onderzoeken en op grond van dit onderzoek maatregelen had moeten nemen.
In de pleitnotities van dr. Van der Horst werden de volgende punten naar voren gebracht:
1 – de in deze zaak door het Ambtenarengerecht betrachte haast was niet in overeenstemming met een goede rechtsbedeling;
2 – als onderwerp van het geding mocht alleen de vraag naar de rechtmatigheid van het door het College van Bestuur genomen besluit aan de orde komen;
3 – de klagers werden niet ontvankelijk geacht in het door hen ingestelde beroep;
4 – een werkstaking door een hoogleraar was ongeoorloofd;
5 – het College van Bestuur had op een gematigde wijze gereageerd;

6 – als er al sprake was geweest van gewetensnood bij de groep Daudt, zou dit nog niet voldoende reden zijn geweest voor de gevolgde wijze van handelen;
7 – de groep Daudt had een onjuiste gedragslijn aangehouden;
8 – voor de groep Daudt stonden andere legale wegen open om hun bezwaren tot gelding te brengen;
9 – het was mogelijk geweest een beroep te doen op de door het faculteitsbestuur ingestelde geschillencommissie;
10 – het besluit van het College van Bestuur van 6 februari 1973 was niet in strijd met enige regel van geschreven recht;
11 – dit besluit was ook niet in strijd met bestuurlijke zorgvuldigheid;
12 – het besluit was ook niet in strijd met het beginsel van gelijkheid.

T 19 – De Universiteitsraad van de Universiteit van Amsterdam hield zich op 20 en 29 maart 1973 uitvoerig met het optreden van College van Bestuur in de 'affaire Daudt' bezig. Het resultaat van de beraadslagingen is in D 52 weergegeven. Het CvB had te kennen gegeven deze zaak in beslotenheid te willen behandelen. Daarop schreef drs. B. J. S. Hoetjes op 7 maart 1973 aan de voorzitter van de Universiteitsraad dat er volgens de groep Daudt 'geen enkele aanleiding bestaat deze zaak niet in openbaarheid te behandelen'.

D52 – Besluiten van de Universiteitsraad dd 20 en 29-3-73 (zie T11, D26, D42, D51)

De Universiteitsraad der Universiteit van Amsterdam in vergadering bijeen op dinsdag 20 maart en donderdag 29 maart heeft na een uitvoerig en kritisch debat over het bestuurlijk functioneren van het College van Bestuur in de 'affaire Daudt c.s.' de volgende moties aangenomen:
1 De Universiteitsraad is van mening dat het College van Bestuur zich in de affaire Dauds c.s. geïsoleerd heeft opgesteld en een fundamentele regels van personeelsbeleid, namelijk het horen van partijen inzake de inhoud van het conflict niet heeft gevolgd.
Niettegenstaande het feit dat de groep Daudt in sommige opzichten aanleiding heeft gegeven tot de houding van het College van Bestuur, blijft het feit dat het College van Bestuur de volledige verantwoordelijkheid draagt voor een zorgvuldig personeelsbeleid.
2 De Universiteitsraad kennis genomen hebbende van de nota c.a. van het College van Bestuur d.d. 5 maart 1973:
overwegende, dat het gewenst is dat het College van Bestuur zich bij de oplossing van de hierboven genoemde problemen laat adviseren door een commissie;
overwegende, dat die commissie uit drie leden zou dienen te bestaan, te weten een lid-voorzitter, juridisch deskundige op het gebied van W.W.O. en W.U.B., alsmede twee leden-politicologen;
overwegende, dat de leden der commissie buiten de Amsterdamse Universitaire

gemeenschap gezocht dienen te worden;
overwegende, dat de benoeming van deze leden door het College van Bestuur zal plaatsvinden, in die zin dat één lid-politicoloog wordt benoemd in overleg met het bestuur der FSW-A, en één lid-politicoloog in overleg met de groep-Daudt c.s.;
overwegende, dat aan deze commissie in ieder geval moet worden opgedragen:
1 — het na overleg met partijen tijdig formuleren van een ad hoc oplossing voor het onderwijsprogramma in het studiejaar 1973/74;
2 — het na overleg met partijen ontwikkelen van een formeel kader op het gebied van de verhouding vakgroepen-leeropdrachten binnen de FSW-A, op basis waarvan een werkzame oplossing voor onderwijs en onderzoek binnen de subfaculteit gevonden kan worden;
3 — ook indien geen voor alle partijen bevredigende oplossing kan worden gevonden, het in ieder geval uitbrengen van een eindrapport, waarin aangegeven staat wat naar het oordeel van de commissie de meest wenselijke oplossing is.
overwegende, dat in geval van een eindrapport als bedoeld onder 1 en 3 het College van Bestuur uitvoering dient te geven aan de in de eindrapporten voorgestelde meest wenselijke oplossing door het nemen van de vereiste maatregelen en besluiten voorzover het de bevoegdheden van het College zelf betreft en door het doen van voorstellen aan de Universiteitsraad voorzover het de bevoegdheden van de Universiteitsraad betreft;
Besluit:
in te stemmen met de instelling van een commissie met zodanige personele samenstelling en taakomschrijving;
het College van Bestuur op te dragen:
3a te bevorderen dat de besluiten van de Raad der FSW-A genomen op en sedert 20 december 1972 terzake van de indeling in vakgroepen en de op die besluiten betrekking hebbende moties hangende het onder 2 vermelde worden opgeschort;
b te bevorderen dat alle door het bestuur der FSW-A genomen maatregelen met betrekking tot de door het dienstbevel van het College van Bestuur getroffen docenten normaliter gegeven of te geven onderwijs, alsmede voor wat betreft het lidmaatschap van de examencommissie worden ingetrokken;
4 in de toekomst alvorens tot het geven van dienstbevelen in dergelijke gecompliceerde conflicten over te gaan overleg te plegen met de Universiteitsraad.
5 Spreekt uit het te betreuren dat het bestuur der FSW-A in zijn bestuursverklaring van 28 februari 1973 onvoldoende medewerking heeft gegeven aan de uitvoering van de beslissing van de voorzitter van het Ambtenarengerecht en daardoor de bestaande tegenstellingen heeft verscherpt.

D53 – Brief van het College van Bestuur aan groep Daudt dd 30-3-73 (zie D46)

Geachte professor Daudt,
De beantwoording van uw brief van 9 maart jl. heeft om verschillende redenen enige vertraging ondervonden.
Allereerst verraste de inhoud van bedoelde brief ons college. Gezien de bespreking die wij op 7 maart jl. met u voerden, verkeerden wij in de veronderstelling dat er van uw zijde werd ingestemd met de voorstellen die de voorzitter van ons college ten aanzien van de in te stellen commissie van deskundigen u op 7 maart

jl. deed. Ofschoon aan u verzocht, noemt uw brief geen namen voor kandidaten die deel uit zouden kunnen maken van de commissie. Integendeel uw brief bevat een geheel andere opzet voor een samenstelling en werkwijze van een commissie van deskundigen. Daar de voorstellen van uw brief belangrijk afweken van hetgeen ons college voor ogen stond met betrekking tot de commissie, hebben wij ons op uw brief nader moeten beraden. In ons beraad betrokken wij ook de universiteitsraad, die reeds op 20 maart jl. over de samenstelling en werkwijze van de commissie van deskundigen een uitspraak zou doen. Om hem moverende redenen heeft de raad de behandeling van dit onderwerp uitgesteld tot de vergadering van 29 maart jl.
Daar de universiteitsraad een besluit zou nemen over de commissie, achtte ons college het niet juist om, vooruitlopend op de uitspraak van de raad, nadere voorstellen aan u te doen.
Inmiddels heeft de raad gisteren in zijn vergadering ten aanzien van de verder te volgen procedure het navolgende besluit genomen.
'*overwegende* dat het gewenst is dat het college van bestuur zich bij de oplossing van de hierboven genoemde problemen laat adviseren door een commissie;
overwegende dat die commissie uit drie leden zou dienen te bestaan, te weten een lid-voorzitter, juridisch deskundige op het gebied van WWO en WUB, alsmede twee leden politicologen;
overwegende dat de leden der commissie buiten de Amsterdamse universitaire gemeenschap gezocht dienen te worden;
overwegende dat de benoeming van deze leden door het college van bestuur zal plaatsvinden, in die zin dat één lid-politicoloog wordt benoemd in overleg met het bestuur der FSW-A, en één lid-politicoloog in overleg met de groep Daudt c.s.;
overwegende dat aan deze commissie in ieder geval moet worden opgedragen:
1e. het na overleg met partijen tijdig formuleren van een ad hoc oplossing voor het onderwijsprogramma in het studiejaar 1973/74.
2e het na overleg met partijen ontwikkelen van een formeel kader op het gebied van de verhouding vakgroepen-leeropdrachten binnen de FSW-A op basis waarvan een werkzame oplossing voor onderwijs en onderzoek binnen de subfaculteit gevonden kan worden.
3e. ook indien geen voor alle partijen bevredigende oplossing kan worden gevonden, het in ieder geval uitbrengen van een eindrapport, waarin aangegeven staat wat naar het oordeel van de commissie de meest wenselijke oplossing is.
overwegende dat in geval van een ad hoc oplossing als bedoeld onder 1e en van een eindrapport als bedoeld onder 3e het college van bestuur uitvoering dient te geven aan de daarin voorgestelde meest wenselijke oplossingen door het nemen van de vereiste maatregelen en besluiten voorzover het de bevoegdheden van het college zelf betreft en door het doen van voorstellen aan de universiteitsraad voorzover het de bevoegdheden van de universiteitsraad betreft.
Besluit: in te stemmen met de instelling van een commissie met zodanige personele samenstelling en taakomschrijving'.
Nu de universiteitsraad thans duidelijk zijn standpunt kenbaar heeft gemaakt en ten aanzien van de samenstelling, werkwijze en bevoegdheid van de commissie een concreet besluit heeft genomen dat in grote lijnen overeenkomt met onze voorstellen, gedaan tijdens de bespreking op 7 maart jl. verzoeken wij u om, gelet op het raadsbesluit uw mening te geven over de taakstelling en bevoegd-

heden van de daarin genoemde commissie, alsmede een voordracht op te stellen, bevattende de namen van ten hoogste vijf politicologen die in aanmerking zouden kunnen komen als lid van de commissie.
In aansluiting hierop mogen wij u nog mededelen dat met professor mr. E. H. 's Jacob, hoogleraar te Groningen, reeds overleg is gevoerd om te onderzoeken of hij eventueel bereid zou zijn het voorzitterschap van een commissie van deskundigen te aanvaarden. De heer 's Jacob heeft zich hiertoe in principe bereid verklaard.
Wij vertrouwen dat op basis van het hierboven gestelde maandag 2 april a.s. een vruchtbare gedachtenwisseling mogelijk zal blijken en hopen dat u begrip zult hebben voor de redenen die geleid hebben tot de vertraging in de beantwoording van uw schrijven.

D54 — motie aangenomen op de vergadering van de FSW-A raad van 3-4-73

De subfaculteitsraad der FSW-A, in vergadering bijeen op 3 april 1973,
kennis genomen hebbende van de uitspraken van de Universiteitsraad d.d. 29 maart 1973 over de affaire Daudt,
betuigt zijn instemming met het beroep van de Universiteitsraad op alle betrokken partijen om naar oplossingen te streven;
spreekt zijn verwondering uit over de eenzijdige veroordeling van het College van Bestuur in zijn konflikt met de groep Daudt over het dienstbevel;
en spreekt zijn verontwaardiging uit over de op onvoldoende informatie en partijdige stellingname berustende afkeuring van de handelwijze van het bestuur der FSW-A.
[Deze motie werd met 11 stemmen vóór en 3 tegen aangenomen, de zes leden van de fractie-Mokken namen niet aan de vergadering deel]

D55 — Verklaring van de voorzitter der FSW-A tijdens de vergadering van de subfaculteitsraad der FSW-A dd 3-4-73

Het voorstel voor een adviescommissie voor het College van Bestuur inzake het politicologieconflict is een goed voorstel, mits de ad hoc oplossing voor het onderwijs in het studiejaar 1973/74 gebaseerd wordt op het in 1971 aangenomen studieprogramma en goedgekeurd wordt door de subfaculteitsraad.
Verder dient er van te worden uitgegaan, dat de commissie met bekwame spoed tot een eindrapport zal komen.
Onder die voorwaarden zal uw voorzitter geen stappen ondernemen om de op en sedert 20 december 1972 terzake van de indeling in vakgroepen genomen besluiten te effectueren, voordat dit eindrapport is gereedgekomen. Dit betekent, dat het volstrekt overbodig zou zijn om die besluiten op te schorten.

D56 — Motie aangenomen op de vergadering van de FSW-A raad dd 3-4-73

De subfaculteitsraad der FSW-A, in vergadering bijeen op 3 april 1973, doet een dringend beroep op de voorzitter zijn verklaring ten aanzien van de werkzaamheden van de in te stellen adviescommissie van het College van Bestuur in te trekken, aangezien deze verklaring niet in overeenstemming kan worden geacht met de mening van de meerderheid van de subfaculteitsraad.
[Deze motie werd met 9 stemmen vóór en 5 stemmen tegen aangenomen]

D57 — Brief van de groep Daudt aan het CvB dd 5-4-73

Mijne Heren,
In de bespreking die wij maandag 2 april j.l. met u hadden zijn wij, op grond van de door de Universiteitsraad op 29 maart j.l. aangenomen motie en mede op grond van de nadere verduidelijkingen en afspraken die toen — op 2 april — met u werden gemaakt, accoord gegaan met de instelling van een commissie met twee leden-politicologen en met als voorzitter prof. mr. E. H. 's Jacob. Vastgesteld is dat u, als de instantie die de commissie instelt, deze commissie niet ziet als een arbitrage-commissie, maar dat zij tot taak heeft het gehele complex van problemen in de FSW-A te bestuderen en daarover een oordeel te geven; verder dat u de opdracht aan de commissie die door de Universiteitsraad in de eerdergenoemde motie is geformuleerd (de vijfde overweging onder punt 2 van de motie, omvattende de onderdelen '1e', '2e' en '3e') ziet als een minimum, aan hetwelk verdere opdrachten kunnen worden toegevoegd. Tenslotte hebt u uitdrukkelijk toegezegd dat niet, naast de voorzitter, leden in de commissie zullen worden benoemd die door ons niet als politicologen worden erkend. Het leek ons goed deze wezenlijke punten nog eens te bevestigen. Het volledige verslag van de bespreking is u ook dezer dagen onzerzijds toegezonden.
Daarnaast hebben wij u toegezegd nader aan te geven om welke redenen wij van oordeel zijn dat uw brief van 30 maart aan ons, alsmede de informatie die u daags tevoren aan de Universiteitsraad had gegeven, onjuist is. Wij hebben in dit verband gesproken over valse voorlichting, daarmee doelend op de informatie aan de Universiteitsraad, want zelf wisten wij uiteraard wel wat besproken was.
Daargelaten of uitdrukkelijk was afgesproken of wij namen zouden noemen voor de in te stellen commissie, hebben wij op 7 maart met u afgesproken dat wij ons over de taak en de opdracht van de commissie zouden beraden en u schriftelijk onze mening zouden doen toekomen. Dit hebben wij op 9 maart gedaan. (Mocht uwerzijds toen al behoefte hebben bestaan ook ons oordeel te weten over de personele samenstelling, dan zoudt u ons dat hebben kunnen vragen). In een zo open situatie van beraad over de te vormen commissie, bestond derhalve allerminst grond voor verbazing uwerzijds over een afwijking, in onze brief van 9 maart, van het op 7 maart besprokene. Er was immers nog geen sprake van 'overeenstemming', laat staan van 'instemming' met voorstellen die door u zouden zijn gedaan.
Toch is er door u in de vergadering van de Universiteitsraad meegedeeld, dat wij, met uw 'voorstellen' zouden hebben ingestemd. Dit is des te meer onjuist nu u zelf erkent dat u wist dat de raad een besluit wilde nemen over de commissie Er was bepaald nog wel tijd tot overeenstemming te komen.
De Universiteitsraad is derhalve naar ons oordeel zonder noodzaak onvolledig en gedeeltelijk in strijd met de feiten voorgelicht.
Het gevolg hiervan was o.m. dat in de bespreking die wij op 2 april met u hadden, een besluit ter tafel lag, waarvan u en wij moeilijk zouden kunnen afwijken. Dit was voor u — inhoudelijk ten aanzien van de in te stellen commissie — geen

bezwaar; voor ons had dat wel zo kunnen zijn. Gelukkig is gebleken, dat wij in die bespreking — zie de eerdergenoemde punten — door middel van de nodige toevoegingen en verduidelijkingen een oplossing hebben kunnen vinden. Dit doet echter niet af aan ons oordeel over de gang van zaken.
Het komt ons voor dat met deze uiteenzetting dit verschil van mening als afgedaan kan worden beschouwd. Voor ons bestaat geen reden hier verder nog op terug te komen.

D58 — Brief FSW-A bestuur aan College van Bestuur dd 5-4-73

Hooggeacht College,
Om mogelijke misverstanden te vermijden, deelt het bestuur der FSW-A u mede, dat uit alle eerder gedane uitspraken geen andere konklusie getrokken mag worden dan dat het bestuur volledig instemt met de door u voorgestelde adviescommissie en haar taakstelling.

T 20 – Begin april zond de fractie-Mokken enkele brieven aan het FSW-A bestuur en aan het bestuur van de Faculteit der Sociale Wetenschappen.
Op 6 april werd aan het FSW-A bestuur gevraagd of dit – met de subfaculteitsraad – gevolg wilde geven aan de uitspraken van de Universiteitsraad inzake de opschorting van de besluiten ten aanzien van de indeling in vakgroepen. Deze brief is onder V 15 afgedrukt.
Op 9 april zond de fractie-Mokken twee brieven aan het bestuur van de FSW. In de eerste werden ernstige bezwaren gemaakt tegen een op 22 maart door de 'rompraad' van de FSW-A aangenomen bestuursreglement. Deze brief besluit: 'Gezien de gesignaleerde onregelmatigheden, verzoeken wij u dan ook het reglement FSW-A niet in behandeling te nemen, voordat de situatie in de FSW-A is genormaliseerd en betrokkenen zich daarover op normale wijze hebben kunnen uitspreken'. Op grond van de uitspraken van een vergadering van het wetenschappelijk corps FSW-A werden in een brief van 17 april door dr. M. J. Broekmeyer, namens de meerderheid van het wetenschappelijk corps, eveneens ernstige bedenkingen bij de Faculteit naar voren gebracht. In een brief van 19 april van het FSW-A bestuur aan dr. Broekmeyer werd betwist dat deze namens de meerderheid van het wetenschappelijk corps zou spreken.
In een tweede brief van 9 april maakte de fractie-Mokken bezwaar tegen de door bestuur en subfaculteitsraad FSW-A voorgedragen kandidaten voor de geschillencommissie FSW. De fractie verklaarde de 'stellige indruk' te hebben 'dat deze kandidaten uitsluitend personen zijn voorgedragen uit de omgeving van het bestuur – en de daarmee verwante studentenvereniging Machiavelli'.
De fractie betreurde 'een dergelijke politieke kandidaatstelling voor een geschillencommissie' en besloot: 'Het zal U duidelijk zijn, dat ten aanzien

van het door onze fractie bij U aangetekende beroep een op deze gronden samengestelde commissie door ons zal worden gewraakt'.
In een brief van 12 april aan prof. Mokken verklaarde het FSW-A bestuur 'met grote verwondering en droefenis' van deze brief kennis genomen te hebben en werd de fractie een gebrek aan inzicht in het bestuurlijk functioneren van faculteit en subfaculteit verweten.

D59 — Persbericht Bureau Voorlichting Universiteit dd 10-4-73

Samenstelling commissie tot oplossing van de bij de Amsterdamse politicologen gerezen problemen.
Op 29 maart 1973 heeft de universiteitsraad van de universiteit van Amsterdam besloten tot instelling van een commissie die tot taak heeft het college van bestuur van advies te dienen bij de oplossing van de bij de politicologen gerezen problemen.
Met ingang van heden is bedoelde commissie als volgt samengesteld:
Voorzitter: mr. E. H. 's Jacob, hoogleraar in de algemene staatsleer, vergelijkend staatsrecht en staatskundige geschiedenis van Nederland te Groningen;
leden: dr. H. Daalder, hoogleraar in de politieke wetenschap te Leiden;
dr. K. P. Tudyka, hoogleraar in de politicologie, in het bijzonder de studie der internationale betrekkingen, te Nijmegen.

D60 — Uitspraak Ambtenarengerecht te Amsterdam dd 10-4-73

Het Ambtenarengerecht te Amsterdam doet de volgende uitspraak in de hierna omschreven en door hem gevoegd behandelde gedingen
tussen: Prof. dr. H. Daudt, drs. B. J. S. Hoetjes, drs. P. B. Lehning, drs. L. M. A. Masset, drs. U. Rosenthal, allen wonende te Amsterdam, en drs. J. de Lange, wonende te Diemen, respectievelijk hoogleraar-directeur van, en wetenschappelijke medewerkers bij het Instituut voor Wetenschap der Politiek van de Universiteit van Amsterdam, *klagers,*
en het College van Bestuur der Universiteit van Amsterdam, *verweerder.*

I Ontstaan en loop der gedingen
Op 6 februari 1973 heeft verweerder door een tweetal zijner leden aan ieder der klagers een schrijven, ondertekend door zijn voorzitter en door de secretaris van de universiteit, doen uitreiken, hetwelk zakelijk luidt als volgt:
'De inhoud van uw brief van 25 januari jl. noch de voorafgaande stukken hebben ons college er van kunnen overtuigen dat u in een zodanige noodsituatie verkeert, dat het een opschorting van het onderwijs met het argument 'wij willen wel maar wij kunnen niet' rechtvaardigt.
Nu ons gebleken is dat u de opschorting van het onderwijs tot op heden nog niet ongedaan hebt gemaakt, zien wij ons genoodzaakt u het in onze brief van 22 januari jl. aangekondigde dienstbevel te geven. Wij dragen u op en sommeren u voor zoveel nodig om uw onderwijs voor 8 februari a.s. te hervatten, bij gebreke waarvan wij zullen overgaan tot het nemen van rechtsmaatregelen jegens u.
Voor de goede orde herhalen wij nogmaals ons aanbod, zoals gedaan tijdens de bespreking op 18 januari jl. en vervat in ons schrijven van 22 januari jl. Wij zijn

bereid om tezamen met u mede te werken aan de totstandkoming van een overleg met alle groeperingen binnen de subfaculteit die betrokken zijn bij de door u gesignaleerde problemen.
Tijdens het overleg zou aan de orde dienen te komen de vraag welke instantie of welke deskundigen ingeschakeld moeten worden teneinde tot een mogelijke oplossing van de problemen te geraken.
Wij wijzen u er nogmaals op dat hervatting van het onderwijs een voorwaarde is voor de hulp die het college u bereid is te bieden bij de oplossing van de conflicten'.
De klagers zijn van het in die brieven vervatte, ten aanzien van ieder hunner tot uitdrukking gebrachte besluit, vermeld in de tweede alinea van die brieven, bij een gemeenschappelijk door ieder hunner ondertekend en op diezelfde dag ter griffie van het Gerecht bezorgd klaagschrift d.d. 22 februari 1973, onder gelijktijdige inzending van een aantal bijlagen, in beroep gekomen bij het Ambtenarengerecht, waarbij zij op gronden als daarin vermeld het Gerecht hebben verzocht het zojuist bedoelde ten aanzien van ieder hunner door verweerder genomen besluit nietig te verklaren. Nadat een afschrift van het klaagschrift alsmede van 11 bijlagen door de griffier van het Gerecht ter voldoening aan artikel 71 der Ambtenarenwet 1929 aan verweerder waren gezonden en vervolgens bij schrijven d.d. 12 maart 1973 alsnog een 73-tal stukken, afkomstig van de klagers, in afschrift aan verweerder waren gezonden, waarbij de griffier in verband met het spoedeisende van de afdoening van deze zaken enige aanwijzingen heeft gegeven voor de verkrijgbaarheid van enige stukken, waarnaar verwezen is, voorzover zij niet reeds in het bezit van verweerder mochten zijn, heeft verweerder, die inmiddels dr. Th. A. M. van der Horst, directeur van het Centraal Adviesbureau voor Publiek Recht en Administratie B.V., gevestigd te 's-Gravenhage, als zijn gemachtigde in dezen had aangewezen, bij schrijven d.d. 15 maart 1973, ondertekend door zijn voorzitter en de secretaris van de universiteit, rechtstreeks een aantal tot de onderhavige procedure betrekkelijke stukken aan het Gerecht gezonden, onder opmerking dat de overige van belang zijnde stukken reeds door de klagers zijn ingediend, c.q. overgelegd als bijlage bij een eerder door de klagers bij het Gerecht ingediend geweest zijnd request, strekkende tot een voorziening bij voorraad, en bij het onderhavige klaagschrift, welke stukken door verweerder bij schrijven d.d. 16 maart 1973 nog zijn aangevuld met een fotocopie van een schrijven d.d. 12 maart 1973 van Prof. dr. M. Brouwer aan Prof. dr. A. Hoogerwerf, alsmede van de daarbij gevoegde bijlagen. Hierna zijn door de klagers nog een aantal stukken ingediend, welke, voorzover zij geen doublure waren van reeds ingediende stukken en niet algemeen verkrijgbaar zijn, buiten het geding zijn gehouden. Inmiddels had verweerders voornoemde gemachtigde enige malen om uitstel van behandeling der zaken, welke op 28 maart 1973 was vastgesteld, waarvan tijdig kennis was gegeven, gevraagd, welke verzoeken door het Gerecht zijn afgewezen in verband met het spoedeisende van de afdoening van deze zaken.
Nadat een poging van het Gerecht, bij schrijven d.d. 26 maart 1973 gedaan, om partijen te bewegen het geschil alsnog uitsluitend in universitair verband tot een oplossing te brengen, was mislukt, zijn de gedingen door het Gerecht behandeld ter openbare terechtzitting in het Paleis van Justitie te Amsterdam op 28 maart 1973, waar de klagers allen zijn verschenen en waar van de opgeroepen uit 5 personen bestaande verweerder zijn verschenen: bij het 's ochtends plaats gevonden

hebbende gedeelte der behandeling: Prof. Dr. A. de Froe, Drs. J. Harmsen en Dr. H. L. Polak en bij het 's middags plaats gevonden hebbende gedeelte der behandeling de voornoemde leden van het college van bestuur alsmede diens voorzitter, Mr. G. P. J. Cammelbeeck, terwijl van verweerder in het geheel niet is verschenen het tot het behandelen van personeelsaangelegenheden in het bijzonder aangewezen lid Dr. P. E. Noorman. Te dier openbare terechtzitting zijn gehoord, als getuige en tevens als deskundige.
Mr. Th. E. H. Arriëns, hoofd van de afdeling Juridische Zaken van de Hoofdafdeling Wetenschappen van het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen, Prof. Mr. J. M. Polak, hoogleraar aan de Landbouwhogeschool te Wageningen, Prof. Dr. A. Hoogerwerf, hoogleraar aan de Katholieke Universiteit te Nijmegen, Prof. Dr. M. Brouwer, Prof. Dr. R. J. Mokken, Prof. Dr. F. de Jong Edzn., Prof. Dr. P. R. Baehr, de laatstgenoemden allen hoogleraar aan de Universiteit van Amsterdam, Prof. Mr. M. B. Maas, hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Leiden, Prof. Mr. Dr. M. Rooij, oud-hoogleraar aan de Universiteit van Amsterdam en Drs. P. J. Uitermark, wetenschappelijk medewerker bij die Universiteit, en voorts, als getuige, Drs. B. A. Manschot, eveneens wetenschappelijk medewerker bij die Universiteit en W. Etty, student aan die Universiteit.

II Motivering van de beslissing van het gerecht

Verweerder heeft bij monde van zijn gemachtigde ter terechtzitting primair gesteld, dat de klagers in de onderhavige beroepen niet-ontvankelijk zijn, omdat zij niet binnen de wettelijke termijn van dertig dagen tegen het besluit, vervat in de aan hen gezonden brieven d.d. 5 januari 1973 — waarin hun, en, naar verweerder stelt, toen reeds principieel en niet mis te verstaan, opdracht werd verstrekt om het onderwijs, hetwelk zij overeenkomstig hun schrijven d.d. 28 december 1972 hadden opgeschort, onverwijld te hervatten, evenals in de brieven d.d. 6 februari 1973 is gedaan — bij het Gerecht in beroep zijn gekomen.
Deze stelling van verweerder wordt door het Gerecht verworpen, aangezien de klagers niet tegen het besluit d.d. 5 januari 1973, doch tegen het besluit d.d. 6 februari 1973 (waardoor zij rechtstreeks in hun belang als ambtenaar in de zin der Ambtenarenwet 1929 zijn getroffen), en wel tijdig in beroep zijn gekomen.
Dat besluit d.d. 6 februari 1973 kan naar het oordeel van het Gerecht niet worden beschouwd als een besluit om een middels in rechte onaantastbaar geworden besluit van overigens dezelfde inhoud (hetwelk blijkens verweerders zojuist bedoelde, en door het Gerecht verworpen, stelling dat d.d. 5 januari 1973 zou zijn) niet terug te nemen.
Dat besluit d.d. 5 januari 1973 was toch, voorzover het als een bevel tot onverwijlde hervatting van het opgeschorte onderwijs moet worden beschouwd, inmiddels sedert verweerders schrijven d.d. 22 januari 1973 — waarbij o.m. is medegedeeld dat de desbetreffende mededeling in de brieven d.d. 5 januari 1973 door verweerder niet als een dienstbevel is gezien — niet meer als een dienstbevel (tot onverwijlde hervatting van het onderwijs) te beschouwen, althans is door dat schrijven d.d. 22 januari 1973 — waarbij o.m., gelet op de slotzin daarvan, een dienstbevel is aangekondigd (gelijk ook in de brieven d.d. 6 februari 1973 is gesteld) indien de klagers in hun weigering zouden volharden — aan dat besluit d.d. 5 januari 1973 het karakter als te zijn een principieel en definitief besluit ontnomen.
Het Gerecht acht zich bevoegd van de onderhavige beroepen kennis te nemen,

nu artikel 39 van de Wet universitaire bestuurshervorming 1970 (verder genoemd. de W.U.B.) niet in een rechtsgang tegen besluiten als de onderwerpelijke d.d. 6 februari 1973 voorziet en van die, voorzien in artikel 70 van het nog niet door de Minister van Onderwijs en Wetenschappen ingevolge artikel 23 van de WUB goedgekeurde (voorlopig op 24 oktober 1972 door de Universiteitsraad vastgestelde en in december 1972 ter goedkeuring aangeboden) bestuursreglement der Universiteit van Amsterdam, gezegd moet worden, dat deze ten tijde van het instellen van de onderhavige beroepen en ook overigens binnen een maand na 6 februari 1973 rechtens nog geen toepassing kon vinden, zeker niet nu er geredelijk aan kan worden getwijfeld of het bestuursreglement wat dit onderdeel betreft (waarin een request-procedure tegen bepaalde besluiten van de Universiteitsraad of van het college van bestuur, in te stellen bij een van deze bestuursorganen zelf, dat dat besluit heeft genomen, is geregeld) de ministeriële goedkeuring zal verkrijgen, terwijl een andere rechtens geldende administratieve rechtsgang tegen het onderhavige besluit dan die bij het Gerecht krachtens de Ambtenarenwet 1929, die de klagers zouden hebben kunnen volgen, ten tijde dat het bestreden besluit d.d. 6 februari 1973 werd genomen niet kon worden aangewezen.

De klagers zijn mitsdien ontvankelijk in hun bij het Gerecht ingestelde beroepen.

Het Gerecht moet derhalve ingevolge artikel 58 der Ambtenarenwet 1929 beoordelen, of het bestreden besluit ten aanzien van elk der klagers al dan niet strijdt met een toepasselijk algemeen verbindend voorschrift en, zo verweerder bevoegd was dat besluit te nemen, of verweerder bij het nemen van dat besluit van zijn zojuist bedoelde bevoegdheid al dan niet kennelijk een ander gebruik heeft gemaakt, dan tot de doeleinden, waarvoor hem die bevoegdheid is gegeven.

Het Gerecht is dienaangaande van oordeel, dat de beide hier genoemde vragen in ontkennende zin moeten worden beantwoord. Verweerder moet immers krachtens artikel 31 van de W.U.B. geacht worden — ook zonder dat nog op het bestuursreglement der Universiteit van Amsterdam, dat uiterlijk 1 mei 1972 had moeten zijn vastgesteld, de vereiste ministeriële goedkeuring is verkregen — in deze fase van de uitvoering van zojuist bedoelde wet bevoegd te zijn, als zijnde belast met het dagelijks bestuur der universiteit, in het algemeen aan docenten, die krachtens hun leeropdracht verplicht zijn om aan de daarvoor in aanmerking komende studenten onderwijs te geven, doch die plicht niet nakomen, op te dragen aan hun zojuist bedoelde plicht te voldoen, tenzij er een wettelijke uitzondering op deze regel gemaakt zou moeten worden, welke het Gerecht hier echter niet aanwezig acht.

Dit geldt ook ten aanzien van Prof. Daudt, nu het hier niet gaat om zijn ontslag, zodat de uitzondering, genoemd bij c in het tweede lid van artikel 31 van de W.U.B., hier niet van toepassing is. Het Gerecht is van oordeel, dat hier geen détournement de pouvoir heeft plaats gevonden, aangezien het Gerecht niet aannemelijk acht, dat verweerder bij het nemen van het onderhavige besluit kennelijk niet het oog zou hebben gehad op de goede gang van zaken op dit punt bij het onderwijs aan de universiteit.

Vervolgens moet het Gerecht onderzoeken of het bestreden besluit strijdt met een — tot de in artikel 58 der Ambtenarenwet 1929 bedoelde toepasselijke algemeen verbindende voorschriften te rekenen — algemeen in het rechtsbewustzijn levend rechtsbeginsel of beginsel van behoorlijk bestuur.

Het Gerecht begint met dienaangaande op te merken, dat het onderhavige dienstbevel wat dat betreft moet worden beoordeeld in het licht van wat daaraan

in verband daarmede is vooraf gegaan.

Gezien de brief d.d. 28 december 1972, waarbij Prof. Daudt aan verweerder mededeelt, dat en waarom vijf zijner wetenschappelijke medewerkers (de andere klagers) en hij zich ter handhaving van hun professionele en morele integriteit genoodzaakt zien hun onderwijs aan de universiteit op te schorten (behoudens enige daarbij tevens aangekondigde noodmaatregelen ten behoeve van studenten, die zich in de eindfase van hun studie-oude-stijl bevinden), en gezien de bij die brief gevoegd zijnde bijlagen, alsmede gezien de daarop gevolgde correspondentie tussen verweerder en de klagers totdat op 6 februari 1973 de onderhavige dienstbevelen aan hen door een tweetal leden van verweerder werden uitgereikt, en gelet op het contact, dat intussen door middel van Prof. Mokken tussen verweerder en de klagers had plaats gehad, is het Gerecht van oordeel, dat verweerder al was het alleen al vanwege het in artikel 31 van de W.U.B. en met name in het daar bij f in het tweede lid bepaalde alvorens het standpunt in te nemen, dat de klagers het door hen opgeschorte onderwijs zonder meer zouden moeten hervatten (althans tegelijk), een diepgaand onderzoek had behoren in te stellen naar de gegrondheid van de op voormelde wijze aan hem kenbaar gemaakte klachten van de klagers voorzover hij (verweerder) vanuit bestuurlijk oogpunt tot het beoordelen daarvan bevoegd was.

Met name had verweerder behoren na te gaan — hetgeen hij (nog) niet heeft gedaan — of het, de directe aanleiding tot het schrijven van Prof. Daudt d.d. 28 december 1972 vormende, met de gebruikelijke stemverhouding van 11 tegen 9 aangenomen besluit d.d. 20 december 1972 van de subfaculteitsraad der FSW-A tot de instelling van een zevental vakgroepen, met aanwijzing van hoogleraren en lectoren om daarvan deel uit te maken (als vermeld in de als bijlage bij die brief van 28 december 1972 gevoegde nota d.d. 27 december 1972 over de impasse van het onderwijs in de politicologie aan de Universiteit van Amsterdam) wel bevoegdelijk was genomen.

Hetzelfde geldt ook voor het besluit van 20 december 1972 qua naamgeving aan de vakgroepen wijzigende en aan dat besluit een significante betekenis verlenende besluit (door aanneming van motie-I van de studenten-afvaardiging 'Machiavelli'), dat deze vakgroepen allen minstens (bedoeld als: tenminste) één afstudeerrichting in de politicologie bevatten, genomen in de vergadering van de subfaculteitsraad der FSW-A op 9 januari 1973, waaraan wegens de ernstige bezwaren daartegen bij de meerderheid van het wetenschappelijk corps, dat aan die besluiten toepassing zou moeten geven — evenals tegen een dergelijk, zij het minder ver gaand besluit, toen Prof. Baehr nog voorzitter van de subfaculteitsraad was, hadden bestaan, doch aan welk besluit toen deswege geen toepassing is gegeven — vertegenwoordigers van de zgn. 'fractie-Mokken', waartoe de klagers, ook Prof. Daudt, behoren, die de vergadering van 20 december 1972 ostentatief vóór de sluiting daarvan hadden verlaten, niet hebben deelgenomen.

Met name diende te worden onderzocht, of de gestelde delegatie aan de subfaculteitsraad van de op artikel 17 van de W.U.B. berustende bevoegdheid van de faculteitsraad tot instelling van vakgroepen zich wel verdraagt met het bepaalde in de leden 1 en 3 van artikel 14 dier wet (in welk laatste lid is voorgeschreven, dat de faculteitsraad die, in het eerste lid niet genoemde, bevoegdheid niet mag uitoefenen dan nadat hij de desbetreffende subfaculteitsraad heeft gehoord), en of, desondanks, die bevoegdheid tot het instellen van vakgroepen ingevolge het algemeen luidende artikel 15 dier wet wel aan een subfaculteitsraad kan

worden gedelegeerd, waaromtrent toch geredelijk twijfel kon worden gekoesterd. Daarbij zou verweerder dan nog zijn gestuit op de vraag — indien al zou moeten worden aangenomen, dat de subfaculteitsraad bevoegd was om een dergelijk besluit tot instelling van vakgroepen te nemen — of deze daarbij had voldaan dan wel zou gaan voldoen aan het voorschrift van artikel 17 van de W.U.B., dat het instellen van vakgroepen eerst mag gebeuren na overleg met de sectie van de Academische Raad, die zulks aangaat, en dan zou verweerder tot de ontdekking zijn gekomen, dat dit overleg (zo daarvan al zou kunnen worden gesproken) nog maar nauwelijks was begonnen en in elk geval nog niet was afgesloten, nu de subfaculteitsraad in dit verband zonder begeleidend schrijven slechts een discussie-nota, vermeldende twee groepen standpunten, in november 1972 had ingezonden en daarop nog niets had vernomen op 20 december 1972, juist dezelfde dag als waarop de sectie politicologie in oprichting van de Academische Raad in vergadering bijeen daarover zou oordelen, doch dit achterwege heeft gelaten vanwege het dubieuze karakter van dat stuk en omdat was vernomen, dat de Amsterdamse subfaculteitsraad daarover diezelfde dag reeds zou beslissen, al hetgeen door die subfaculteitsraad, althans door diens voorzitter, Prof. Brouwer, mirabile dictu, is beschouwd als een voltooid, althans geëindigd overleg! Voorts had verweerder naar het oordeel van het Gerecht alvorens tot een dienstbevel als het onderhavige over te gaan, zich ernstig er over moeten beraden en zo nodig het oordeel van de universiteitsraad (aan wie ingevolge het tweede lid van artikel 20 van de W.U.B. de bevoegdheid tot regeling en bestuur van de zaken van de universiteit in haar geheel toekomt, voorzover die niet bij of krachtens deze wet aan het college van bestuur is opgedragen) daarover moeten inwinnen of zelfs de beslissing daarover aan de universiteitsraad moeten laten — hetgeen verweerder niet (tijdig) heeft gedaan — namelijk of de onderhavige vakgroepenindeling, zo deze al bevoegdelijk en ook overigens overeenkomstig de W.U.B. zou hebben plaats gevonden, zich, althans wat Prof. Daudt betreft, verdraagt met het bepaalde omtrent de taak van een hoogleraar in het algemeen en die van de hoogleraar in de politicologie (Prof. Daudt) in het bijzonder, als omschreven in zijn aanstelling overeenkomstig het Koninklijk Besluit 'het Academisch Statuut' en daarvan met name het bepaalde in de artikelen 110 en 111.
En, zo dit niet het geval is — waaruit voor Prof. Daudt een conflict van plichten, zoals ook door hem wordt gesteld als het geval te zijn, zou voortvloeien — of verweerder niet ook aan de universiteitsraad had behoren over te laten om te beslissen, of een dergelijke toepassing van de W.U.B. door een lager orgaan, zoals de subfaculteitsraad, moet wijken voor de toepassing van vorenbedoeld Koninklijk Besluit.
Door niets van dit alles (tijdig) te hebben gedaan alvorens aan de klagers het omstreden dienstbevel d.d. 6 februari 1973 door twee van zijn leden te doen uitreiken, heeft verweerder naar het oordeel van het Gerecht niet de voor een zodanig besluit (als hoedanig dit dienstbevel is te beschouwen) vereiste zorgvuldigheid in acht genomen en derhalve reeds daarom dit besluit genomen in strijd met het algemene beginsel van behoorlijk bestuur, dat zegt dat een administratief besluit met de daarvoor benodigde zorgvuldigheid behoort te worden genomen.
Reeds daarom moet dit besluit (dit dienstbevel) d.d. 6 februari 1973 nietig worden verklaard, nog daargelaten wat er in dit verband zij van de wijze van mededeling van dit besluit, in samenhang met de voorbereiding van die mededeling jegens de klagers.

Verweerder doet nu wel stellen, dat de klagers tegen de door hen gewraakte besluiten van de subfaculteitsraad destijds bij het Ambtenarengerecht in beroep kunnen gaan, doch hiertegenover merkt het Gerecht op, dat hier geen sprake is van besluiten, als bedoeld in het eerste lid van artikel 3 der Ambtenarenwet 1929, door een administratief orgaan ten aanzien van de klagers als ambtenaren in de zin dier wet als zodanig genomen.
Evenmin kan in redelijkheid worden volgehouden, dat voor de klagers andere wegen om tot een oplossing van het in bedoelde besluiten van de subfaculteitsraad culminerende conflict met de subfaculteitsraad te komen vóór 6 februari 1973 hebben open gestaan (behoudens een niet aan een termijn gebonden beroep ingevolge de artikelen 68 en 69 van het niet-goedgekeurde bestuursreglement der Universiteit van Amsterdam op de — ook in meerderheid tot de groep van Prof. Brouwer behorende — faculteitsraad, hetgeen zij, als deel uitmakende van de 'fractie-Mokken' en dus niet individueel, op diezelfde 6 februari 1973, hetzij na, hetzij vóór de uitreiking van het dienstbevel uiteindelijk hebben gedaan).
Verweerder verwees hen immers, aangezien het hier geen bestuurs- maar louter een onderwijskwestie zou betreffen, naar hun verklaarde tegenstander in dezen, de subfaculteitsraad of het subfaculteitsbestuur, en verweet hun en verwijt hun nog dat zij dit niet hebben gedaan, zulks naar het oordeel van het Gerecht, gelet op de scherpe tegenstellingen in opvatting en in belangen tussen dezen en de klagers, zeer ten onrechte.
In dit licht bezien, konden en mochten de klagers in redelijkheid ook twijfelen aan de, niet voldoende omschreven, hulp, welke verweerder verklaarde hun te willen bieden indien zij, al dan niet zonder dat het dienstbevel zou worden ingetrokken, hun onderwijs volledig zouden hervatten.
De door verweerder tevens aangewezen als voor de klagers te bewandelen geweest zijnde wegen van beroep krachtens artikel 39 van de W.U.B. en krachtens artikel 70 van het (nog niet goedgekeurde) bestuursreglement der Universiteit van Amsterdam heeft het Gerecht reeds bij de beoordeling van de ontvankelijkheid van de beroepen besproken en verworpen.
Het gerecht merkt bij dit alles nog op, dat naar zijn oordeel hier niet van een werkstaking kan worden gesproken: de klagers hebben immers hun onderwijs slechts gedeeltelijk opgeschort en reeds geruime tijd voordat aan hen de onderhavige dienstbevelen werden uitgereikt veel gedaan om verweerder tot het doen van stappen overeenkomstig diens algemene bevoegdheid, als bedoeld bij f in het tweede lid van artikel 31 van de W.U.B., ter oplossing van hun grote problemen te bewegen, zij het dat dit tevergeefs is gedaan.
Op grond van voormelde motivering beslist het Gerecht als volgt.

III Beslissing van het Gerecht
Het Ambtenarengerecht te Amsterdam;
Recht doende in naam der Koningin!
verklaart het ten aanzien van elk der klagers genomen besluit van verweerder d.d. 6 februari 1973, waarvan beroep, nietig.
Aldus gewezen in raadkamer door Mr. E. E. Haan, ondervoorzitter, in dezen fungerend als voorzitter van het Gerecht, Mr. H. R. de Zaaijer en Mr. W. L. Schenk, leden in tegenwoordigheid van Mr. M. W. de Boer, griffier, en in het openbaar uitgesproken op 10 april 1973 door voornoemde voorzitter, in tegenwoordigheid van voornoemde griffier.

D61 — Verklaring FSW-A bestuur dd 12-4-73

Het bestuur der FSW-A heeft met verbazing kennis genomen van de uitspraak van het ambtenarengerecht d.d. 10 april 1973 in de gedingen tussen prof. Daudt c.s. en het College van Bestuur van de Universiteit van Amsterdam.
Deze uitspraak geeft ons aanleiding tot het maken van de volgende opmerkingen:

1 Gezien de vele feitelijke onjuistheden in de uitspraak van het gerecht konstateren wij, dat het gerecht uitspraak heeft gedaan zonder zich voldoende op de hoogte te stellen van de gebeurtenissen vóór en na 20 december 1972, zodat onzes inziens hier sprake is van onzorgvuldig rechtspleging.
2 Het gerecht stelt in zijn uitspraak, dat er voor prof. Daudt geen andere beroepswegen open stonden, aangezien het gerecht zijn gerede twijfel uitspreekt ten aanzien van het verkrijgen van ministeriële goedkeuring voor het bestuursreglement van de Universiteit van Amsterdam, althans voor wat betreft de bezwaarschriftenregeling. Voor deze twijfel ontbreekt de motivering.
3 In zijn uitspraak geeft het gerecht interpretaties van de W.U.B. ten aanzien van de verhouding tussen de Universiteitsraad en het College van Bestuur, alsmede van de verhouding tussen faculteitsraden, subfaculteitsraden en leerstoelen, terwijl de minister omtrent deze ingewikkelde problematiek juist onlangs het (voorlopig) oordeel heeft gevraagd van de speciaal voor dit soort vraagstukken krachtens artikel 56 van de W.U.B. ingestelde commissie voor de bestuurshervorming (de zogenaamde commissie Polak).
4 Het gerecht verwijt het College van Bestuur, dat het overhaast te werk is gegaan bij het geven van het dienstbevel. Dit verwijt achten wij onjuist. Vreemder is echter, dat elke verwijzing naar de onwil van de zijde van prof. Daudt c.s. tot het voeren van overleg met hun mede-personeelsleden, gedupeerde studenten en de diverse universitaire organen ontbreekt.
5 Ofschoon wij van mening zijn, dat de uitspraak van het gerecht geen bijdrage heeft geleverd tot oplossing van de problemen binnen de FSW-A, hopen wij, dat deze uitspraak geen belemmering zal vormen voor de werkzaamheden van de, met instemming van alle partijen, door het College van Bestuur ingestelde adviescommissie (de zogenaamde commissie 's Jacob).
6 Gezien de motivering op grond waarvan het gerecht tot de thans genomen beslissing is gekomen en gelet op de vorige punten neemt het FSW-A-bestuur dan ook aan, dat het College van Bestuur beroep zal aantekenen tegen deze uitspraak

T 21 — Op 17 april 1973 deelde het College van Bestuur aan de Universiteitsraad mede in hoger beroep te zullen gaan tegen de uitspraak van het Ambtenarengerecht. De Universiteitsraad nam daarna met 13 tegen 7 stemmen de volgende motie aan.

D62 — Motie aangenomen door de Universiteitsraad dd 17-4-73

De Universiteitsraad van de Universiteit van Amsterdam in vergadering bijeen op dinsdag 17 april 1973
gehoord de mededeling van het College van Bestuur dat dit voornemens is hoger beroep in te stellen van de beslissing van het Ambtenarengerecht te Amsterdam

van 10 april 1973 in de gedingen tussen H. Daudt c.s. en het CvB.
gezien de in de vergadering van de UR van 29 maart 1973 met overgrote meerderheid van stemmen aanvaarde motie Den Breejen, waarbij afkeuring is uitgesproken over het door het CvB in de 'affaire Daudt c.s.' gevoerde beleid.
spreekt als zijn mening uit dat hoger beroeps-procedures als door het CvB voorgestaan in genendele bijdragen tot de oplossing van conflicten in de FSW-A waarvan de onderhavige gedingen een betreurenswaardig uitvloeisel zijn.

D63 — Verklaring van de Machiavelli-fractie, afgelegd tegenover de kommissie-'s Jacob dd 21-5-73

Bij een standpuntbepaling inzake de kwestie-Daudt gaat het mij om de principiële kwesties, die reeds geruime tijd onderwerp van diskussie in de FSW-A zijn. Op allerlei kleine punten zal niet ingegaan worden, evenmin als op het feitelijk verloop van de gebeurtenissen.
Het allereerste punt is inhoudelijk-wetenschappelijk van aard en betreft de vraag: wat is politicologie? Al vanaf de oprichting van de 7e faculteit is deze vraag in het geding geweest, waarbij ook toen al politicologie en politiek in elkaar overvloeiden. Ondanks belangrijke verschuivingen in opvatting — met name van Barents naar Daudt — is deze vraag nog steeds onderwerp van diskussie. Daudt en enige medewerkers van de afdeling politicologie van het IWP sluiten in hun opvatting over het vak nauw aan bij de in de Verenigde Staten ontwikkelde benaderingen (zie bv. Daudt's artikel in Acta Politica), waarbij zij tevens sterk de nadruk leggen op de overtuiging dat zij *als* docenten politicologie *weten* en *kunnen vaststellen* wat politicologie is: 'Politicologie is datgene wat wij doceren, en een politicoloog is iemand die datgene wat wij doceren zich heeft eigen gemaakt'. Een dergelijke opvatting is al enige jaren geleden naar voren gebracht door Daudt in de vorm van een voorstel alle 'bijvakken' op te laten lossen in hun respektieve 'moederfaculteiten'.
Vanouds is de FSW-A echter opgebouwd vanuit verschillende sociale wetenschappen, die, hetzij als hoofdvak, hetzij als bijvak, voor een brede sociaal-wetenschappelijke opleiding zorg moeten dragen. In principe heeft het grootste deel van de studenten zich steeds het meest verwant met deze opzet gevoeld. Het is ook de mening van de Machiavelli-fractie dat een analiese van politieke verschijnselen slechts zinvol kan geschieden in de vorm van een analiese van de maatschappij vanuit de verschillende deel-wetenschappen, zoals geschiedenis, ekonomie, sociologie, psychologie, politicologie. In de werkelijkheid zijn de aspecten die deze verschillende '(deel)vakken' als studieobject hebben immers zo met elkaar verweven, dat een inzicht in die werkelijkheid en de politieke aspecten daarvan alleen via een brede sociaal-wetenschappelijke opleiding tot stand kan komen. Loskoppeling van een bepaald deelaspect van de maatschappij zonder naderhand tot een sinthese te komen, versluiert eerder het inzicht dan dat het daartoe bijdraagt. Konsekwentie van dit standpunt voor de studie-opbouw in de FSW-A is dan ook dat een aantal 'wetenschappen' moet worden gedoceerd, maar dan wel zodanig dat de verschillende programma's op elkaar afgestemd zijn.
Dit probleem van de 'integratie' van de verschillende onderdelen van de studie werd al enige jaren geleden door de studenten aan de orde gesteld. De toenmalige bestuurderen der FSW-A — hoogleraren en lektoren — hebben dit probleem nooit tot een bevredigende oplossing kunnen brengen, en ook nu nog lopen de

opvattingen hieromtrent sterk uiteen. De hierboven geschetste meningsverschillen tussen ruwweg de groep Daudt en de studenten (samen met een aantal stafleden) vinden hun uitdrukking in de verschillen in opvatting over integratie.
Daudt meent dat integratie dient plaats te vinden door een aanpassing van de bijvakken aan de door IWP docenten gedoceerde politicologie. Wij zijn echter van mening dat integratie dient plaats te vinden op basis van de maatschappelijke werkelijkheid, d.w.z. dat vanuit de verschillende sociale wetenschappen een bepaald thema bestudeerd moet worden zo, dat in het onderzoek de verbanden zoals die zich in de werkelijkheid voordoen, aan het licht gebracht worden. Dat daarbij het onderscheid tussen politicologie en bijvoorbeeld geschiedenis fragwürdig wordt spreekt haast vanzelf. Is iemand die zich bezig houdt met de Parijse revolutie van 1848 nu als historicus of als politicoloog aan te duiden?
Uit deze meningsverschillen is het zogenaamde 'nieuwe onderwijsprogramma' tot stand gekomen als een zowel door Daudt als de studenten — hoewel schoorvoetend — te aksepteren alternatief. Het blijft voor ons onbegrijpelijk dat Daudt pas nu bezwaar aantekent tegen de implicaties van dit programma, nu terwijl stopzetting van de uitvoering van dit programma tot een volstrekte chaos in de FSW-A zou leiden.
Het tweede principiële punt dat in het geding is — en nauw verweven met het eerste — is de democratisering van het bestuur van de universiteit. Ook hier staan de meningen fel tegenover elkaar. Terwijl Daudt er nooit doekjes om heeft gewonden dat hij vindt dat studenten wetenschappelijk niets in te brengen hebben, ondeskundig zijn, heeft de Machiavelli-fractie steeds betoogd dat de studenten wel degelijk een zekere mate van deskundigheid bezitten, maar bovendien dat het bij het vaststellen van studieprogramma's niet *alleen* om deskundigheid gaat: het gaat ook om *meningsverschillen* over aard en inhoud van het vak; het gaat ook om de *zin* van de studie voor de *individuele* student. Het schrijnende daarbij is vooral dat de 'professionele integriteit' van de verschillende IWP-docenten allerminst een onomstreden zaak genoemd kan worden. Zij kan beter de 'kleine politicologie' dan 'integriteit' genoemd worden. Terecht heeft Bram de Swaan erop gewezen dat Daudt's politicologie voor zeer velen weinig inspiratie heeft opgeleverd. Het is dan ook minderwaardig te noemen dat Daudt L. van der Land bepaalde verwijten maakt, terwijl zijn afdeling toch nauwelijks op grote intellektuele prestaties prat kan gaan.
De hierboven geschetste problematiek van de studie-opbouw is in de huidige situatie op verwarrende wijze met de invoering van de WUB verbonden. Terwijl zowel het bestuur-Baehr als het bestuur-Brouwer getracht hebben op zo goed mogelijke wijze invoering van de WUB te koppelen aan de invoering van het nieuwe studieprogramma, is voor Daudt de invoering van de WUB aanleiding geweest zich scherp te gaan verzetten tegen dit — aanvankelijk door hem geaksepteerde — studieprogramma. Ook verzet hij zich sterk tegen de manier waarop de WUB aan de FSW-A wordt ingevoerd, ja zelfs tegen de inhoud van de wet zelf. Hij blijft ten ene male het recht van inspraak voor studenten over de studie verwerpen, terwijl dit recht toch in de WUB is vastgelegd. Zijn bezwaren ten opzichte van de werksfeer aan de FSW-A zijn voornamelijk gericht tegen democratisering als zodanig. De chaotiese toestanden die zijn ontstaan zijn immers meer aan zijn hardnekkig verzet tegen de — demokratiese — subfaculteitsraad te wijten dan aan de beslissingen van die raad zelf. De wijze waarop zijn verzet tegen de vakgroepen-besluiten gevoerd wordt is zelf in strijd met de WUB. In

plaats van beroep aan te tekenen tegen deze besluiten bij de daartoe geëigende organen, heeft hij zich volkomen buiten het kader van deze wet geplaatst.
Een derde punt waarover ik toch nog iets wil opmerken, al valt het niet onder de achterliggende problematiek en is het meer persoonlijk van aard, is de wijze waarop Daudt c.s. de afgelopen tijd hun verzet tegen verschillende groepen en personen hebben gevoerd. Ik kan daarbij naar het stuk van Hugo de Heide in Discorsi verwijzen. De verschillende nota's die rond de jaarwisseling door Daudt en zijn 5 medewerkers zijn geschreven bevatten teveel laster en leugens om aan voorbij te gaan. De wijze waarop de overlegprocedure over het Friedrich-kollokwium wordt weergegeven, de onfatsoenlijke aanvallen op L. van der Land, de beschrijving van de sfeer in de subfaculteit, de beschuldiging van tentamenfraude, de nadruk op eigen 'morele en professionele integriteit', dit alles is voor mij persoonlijk onverteerbaar.

D64 — Brief FSW-A bestuur aan CvB dd 7-6-73

Hooggeacht College,
Dezer dagen kwam ons een afschrift onder ogen van de brief die de heer J. de Lange op 5 april 1973, mede namens de heren Daudt, Hoetjes, Lehning en Masset, tot u richtte. In die brief wordt gesteld:

> 'Tenslotte hebt u uitdrukkelijk toegezegd dat niet, naast de voorzitter, leden in de commissie zullen worden benoemd die door ons niet als politicologen worden erkend'.

Genoemde uitdrukkelijke toezegging heeft ons dusdanig verbaasd, dat wij aanvankelijk slechts konden aannemen dat de heer De Lange een onjuiste mededeling deed. Toen wij evenwel heden ochtend een afschrift ontvingen van het verslag van de bijeenkomst van 2 april 1973 tussen uw College en de groep-Daudt, bleek daarin op pagina 6 inderdaad de volgende uitspraak van de heer Cammelbeeck voor te komen:

> 'Dus wij zullen niet uit een lijst-Brouwer of uit een lijst-subfaculteitsbestuur, in overleg met 's Jacob, iemand kiezen, die door u niet als politicoloog zal worden erkend. Dat wil ik u zeer nadrukkelijk toezeggen'.

Het lijkt er dus op of uw College, zonder ons daarin te kennen, aan de groep-Daudt een verkapt veto-recht zou hebben toegekend voor wat betreft de aanwijzing van een lid door ons bestuur. Hiertegen zouden wij wel ernstig bezwaar moeten maken, met name nu er sprake is van een eventuele vervanging van Professor Tudyka door een ander commissielid, door u in overleg met ons bestuur aan te wijzen. Wij zien ons genoodzaakt, dit overleg en ook alle andere medewerking aan de werkzaamheden van de commissie 's Jacob voorlopig op te schorten.
Eerst wanneer ondubbelzinnig komt vast te staan dat er geen sprake is van genoemde toezeggingen, en wel in dier voege dat door de groep-Daudt een schriftelijke verklaring wordt gegeven waarin zij, zonder voorwaarden te stellen, hun volledige instemming betuigen met de commissie en haar taakstelling (zoals ook wij op uw verzoek hebben verklaard op 5 april j.l.), zijn de omstandigheden aanwezig waaronder wij opnieuw kunnen meewerken.

D65 — Brief College van Bestuur aan FSW-A bestuur dd 5-6-73

Geacht bestuur,
In antwoord op Uw schrijven van 29 mei jl. lijkt het ons juist schriftelijk onze visie op de procedure van benoeming van leden van de commissie 's Jacob te geven. De door U aangehaalde zin uit de brief van de heer J. de Lange d.d. 5 april 1973, corresponderend met de door U eveneens geciteerde uitspraak van de voorzitter van ons college, gedaan in een bespreking met Prof. Daudt c.s. op 2 april 1973, leidt ons inziens niet tot Uw voorlopige conclusie dat ons college 'aan de groep-Daudt een verkapt veto-recht zou hebben toegekend' voor wat betreft de aanwijzing door ons van een lid van de commissie in overleg met het bestuur der FSW-A.
Bedoelde zinsneden moeten begrepen worden in de context van het gehele gesprek over dit onderwerp dat wij op 2 april met de heer Daudt en de zijnen hebben gevoerd. In dat gesprek is door ons uitdrukkelijk verklaard dat over onze keuze uit de lijst met namen van potentiele commissie-leden, geleverd door het subfaculteitsbestuur, met de heer Daudt geen overleg zal worden gevoerd. Dat is bij de benoeming van Prof. Tudyka ook niet gebeurd.
Bij de samenstelling van de commissie 's Jacob golden en gelden voor ons college de volgende overwegingen.
In de eerste plaats dienen de leden, aan te wijzen in overleg met het bestuur der FSW-A respektievelijk met Prof. Daudt c.s., te voldoen aan de criteria gesteld door de Universiteitsraad in zijn besluit van 29 maart 1973. Dat betekent dat deze leden gezocht moeten worden onder politicologen buiten de Amsterdamse universiteitsgemeenschap.
In de tweede plaats is het de taak van de commissie om tenminste *na overleg met partijen* een ad hoc oplossing te formuleren voor het onderwijsprogramma 1973/74, en om *na overleg met partijen* een formeel kader op het gebied van de verhouding vakgroepen-leeropdrachten binnen de FSW-A te ontwikkelen, op basis waarvan een *werkzame oplossing voor onderwijs en onderzoek binnen de subfaculteit* gevonden kan worden. De door ons onderstreepte passages geven aan dat naar onze mening de commissie alleen dan op vruchtbare wijze haar taak zal kunnen vervullen indien partijen bereid zijn de commissie de nodige medewerking te verlenen. Daartoe is nodig dat zowel het subfaculteitsbestuur als de groep rond de heer Daudt zich accoord verklaren met taak en samenstelling van de commissie. Beide groeperingen hebben dat per brief d.d. 5 april 1973 gedaan. Deze accoordverklaringen gaven aan dat de commissie reeds bij de aanvang van haar werkzaamheden er van verzekerd kon zijn dat partijen het overleg dat tot de gememoreerde werkzame oplossing zou moeten leiden ook metterdaad zouden willen voeren.
Het zal duidelijk zijn dat deze noodzakelijke basis aan het commissiewerk komt te vervallen indien een van beide partijen tegen de bemanning van de commissie of tegen de taakopdracht overwegende bezwaren heeft die er toe leiden dat aan de commissie medewerking wordt geweigerd. Het is daarom nodig dat de voorzitter van de commissie zich daarvan vergewist. Dit is in de constituerende vergadering van de commissie en in de voorbereidende besprekingen en briefwisselingen gebeurd, in die zin, dat na het verhelderen van enkele onduidelijkheden geen aanleiding bestond om aan te nemen dat een van beide partijen voornoemde overwegende bezwaren koesterde. Mocht dit wel het geval zijn geweest dan had

de commissie, in de persoon van zijn voorzitter, zich bij de betreffende partij(en) laten informeren over de aard van deze bezwaren en de consequenties daarvan voor de mogelijkheden die de commissie heeft om tot vruchtbare resultaten te komen. Indien deze consequenties zouden bestaan zou de voorzitter van de commissie daarvoor in overleg met ons college naar een oplossing zoeken en eventueel een bepaalde solutie adviseren. Wij wijzen er op dat het overleg en het advies van Prof. 's Jacob met zoveel woorden in de uitspraken van onze voorzitter tijdens de bespreking met de groep Daudt van 2 april 1973 zijn terug te vinden.
Wij zijn nog steeds van mening dat bovenstaande procedure leidt tot een commissie die reeds door haar samenstelling mag rekenen op de zo noodzakelijke bereidwilligheid van partijen om de commissie zo coöperatief mogelijk tegemoet te treden. Dat de procedure niet in werking behoefde te worden gesteld is te danken aan de prudentie waarmee partijen hun candidaten hebben voorgedragen. Wij zijn er van overtuigd dat het subfaculteitsbestuur bij de vervulling van de vacature-Tudyka dezelfde wijsheid zal tonen.
Gaarne zullen wij van de ons geboden gelegenheid gebruik maken om ons standpunt in deze in de vergadering van de raad der FSW-A nader toe te lichten. Het leek ons, in overleg met U, ter bevordering van de discussie nuttig U reeds tevoren langs deze weg onze zienswijze over te brengen.

D66 — Brief FSW-A bestuur aan CvB 7-6-73

Geacht college,
Uw schrijven d.d. 5 juni 1973 inzake de samenstelling van de commissie 's Jacob hebben wij in goede orde ontvangen. De gerezen problematiek is punt van bespreking geweest in de vergadering van de subfaculteitsraad der FSW-A, d.d. 5 juni 1973, zulks in tegenwoordigheid van uw voorzitter Mr. G. J. P. Cammelbeeck en van de waarnemend secretaris van de Universiteit Drs. P. A. Vuurens. Wij willen hierbij gaarne ons standpunt schriftelijk uiteenzetten, en wel op basis van de mondelinge gedachtewisseling die in genoemde subfaculteitsraadsvergadering heeft plaats gevonden.
De samenstelling van de commissie 's Jacob, zoals geformuleerd in het besluit van de Universiteitsraad d.d. 29 maart 1973, vooronderstelt het bestaan van twee partijen, namelijk enerzijds de groep-Daudt, anderzijds het FSW-A bestuur.
In feite was dat een onjuiste zienswijze, omdat het bestuur immers de subfaculteitsraad als geheel vertegenwoordigt, terwijl de groep-Daudt slechts bestaat uit een aantal docenten, dat zich met alle denkbare middelen verzet tegen bepaalde besluiten van diezelfde subfaculteitsraad. Desondanks is het FSW-A bestuur accoord gegaan met de samenstelling en de taakstelling van de commissie 's Jacob. Het bestuur hoopte namelijk op deze wijze bij te kunnen dragen tot het herstel van het kontakt met de groep-Daudt, die zich vanaf 20 december 1972 stelselmatig had geïsoleerd — ten eerste door het wegblijven als fractie bij de vergaderingen van de subfaculteitsraad; ten tweede door de weigering om mee te werken aan het door uw College geïnitieerde zogenaamde Formosa-overleg; ten derde door de afwijzing van uw voorstellen om een tripartite overleg op gang te brengen tussen uw College, de groep-Daudt en het subfaculteitsbestuur.
Het lijkt ons nu een volstrekt vanzelfsprekende zaak, dat bij de samenstelling van de kommissie 's Jacob het FSW-A bestuur als volledig gelijkwaardig behan-

deld dient te worden met de groep-Daudt en dat er dus geen sprake had mogen zijn van additionele (en geheime) toezeggingen van de zijde van uw College aan de groep-Daudt.
Daarom hebben wij, zodra ons bleek dat dergelijke toezeggingen toch waren gedaan, er bij u op aangedrongen om deze ongedaan te maken. Uit uw schrijven van 5 juni 1973 en uit de door uw voorzitter ter vergadering verstrekte toelichting blijkt dat u dit totnogtoe niet heeft willen doen, u stelt integendeel dat het noodzakelijk zou zijn dat geen van beide partijen 'tegen de bemanning van de commissie of tegen de taakopdracht overwegende bezwaren heeft die er toe leiden dat aan de commissie medewerking wordt geweigerd'.
Wij zijn daarentegen van mening dat de commissie slechts kan werken indien beide partijen bij voorbaat en zonder voorwaarden te stellen accoord gaan, óók met de candidaat die door de andere partij wordt voorgedragen als lid van de commissie. Ons bestuur heeft een dergelijke verklaring op 5 april 1973 schriftelijk afgelegd, nadat door u hier sterk op aangedrongen was.
Van een overeenkomstige en ook op 5 april 1973 gedateerde verklaring van de zijde van de groep-Daudt, zoals door uw brief wordt geïmpliceerd, is ons niets bekend. In ieder geval kan de brief van de heer De Lange d.d. 5 april 1973 niet als zodanig worden beschouwd. Daarin staat immers drie voorwaarden vermeld, waaronder de door ons gewraakte zinsnede:

> 'Tenslotte hebt u uitdrukkelijk toegezegd dat niet, naast de voorzitter, leden in de commissie zullen worden benoemd die door ons niet als politicologen worden erkend'.

Wij blijven er derhalve bij dat er éérst een verklaring, gelijk aan de door ons bestuur op 5 april 1973 afgelegde verklaring, van de zijde van de groep-Daudt op tafel dient te komen voordat wij op zinvolle wijze het overleg kunnen gaan openen over de vervulling van de vakature-Tudyka.

D67 — Brief van de groep Daudt aan het College van Bestuur dd 7-6-73

Mijne Heren,
Mede namens prof. Daudt en de heren Hoetjes, Lehning en Masset deel ik u mede dat wij — zoals wij al eerder hebben laten blijken — instemmen met de commissie van advies onder voorzitterschap van prof. 's Jacob en de taakstelling van die commissie, conform het besluit van de Universiteitsraad van 29 maart 1973.

T22 — Op 17 mei telegrafeerde prof. Tudyka aan het College van Bestuur dat hij, in verband met de ontwikkelingen in Nijmegen, althans voorlopig zijn funktie in de commissie 's Jacob niet zou kunnen uitoefenen. Pogingen om een opvolger voor hem te vinden mislukten echter. De beide overgebleven leden van de commissie hebben gedurende de volgende maanden geen hoorzittingen meer gehouden. Er is ook geen rapport uitgebracht.
Op 29 augustus stelde het College van Bestuur in een brief aan de Universiteitsraad voor de commissie 's Jacob te ontbinden en de procureur-generaal bij de Hoge Raad, Mr. G. E. Langemeijer, te verzoeken een *oplossing* aan te geven voor de problemen binnen de FSW-A, 'alsmede de middelen nodig

om die oplossing te effectueren'. Toen Mr. Langemeijer echter, na een gesprek met prof. Brouwer, had verklaard zich te willen beperken tot de rol van *bemiddelaar*, die de partijen tot overeenstemming zou moeten zien te krijgen, trok het College van Bestuur op 4 september zijn voorstel weer in.
Gedurende de maand september begon Staatssekretaris Klein van Onderwijs en Wetenschappen met het inwinnen van informaties over de kwestie. Zulks had bij het persklaar maken van deze tekst (eind sept. 1973) nog niet tot een konkreet resultaat geleid.

III
Documenten betreffende de vakgroepen

V1 — Brief voorzitter FSW-A aan Sectie Sociologie en Politicologie van de Academische Raad dd 18-2-72

Geachte College,
De Wet Universitaire Bestuurshervorming 1970 (W.U.B.) draagt de faculteitsraden op vakgroepen in te stellen 'na overleg met de sectie van de Academische Raad wie zulks aangaat'. Het is niet ondenkbaar dat de Faculteit der Sociale Wetenschappen van de Universiteit van Amsterdam deze bevoegdheid krachtens art. 15 WUB zal overdragen aan de raden der subfaculteiten, maar ook als dat niet gebeurt zal de voorbereiding tot het instellen van vakgroepen binnen deze subfaculteiten dienen te geschieden. Het is daarom dat ik mij krachtens het gestelde in het tweede en derde lid art. 7 van de 'Richtlijnen voor de (....) werkwijze van de sectie van de Academische Raad (....)' tot u wend teneinde het door de WUB voorgeschreven overleg te openen.
Binnen de subfaculteit der algemene politieke en sociale wetenschappen (FSW-A) van de Universiteit van Amsterdam is vorig jaar een onderwijsprogramma aanvaard dat voorziet in een volledige toepassing van de relevante bepalingen van het Academisch Statuut (art. 110-114). In tegenstelling tot vorige studieprogramma's gaat de nu gekozen opzet formeel èn materieel uit van *één hoofdvak,* te weten de politicologie.
Van de vroegere situatie, waarin drie, later twee hoofdvakken naast elkaar bestonden, wordt bovendien nog eens afstand genomen door de zinsnede dat voorzover afzonderlijke wetenschappelijke disciplines specifiek relevant zijn voor de bestudering van politieke verschijnselen, deze als *bijvak* in het studiepakket moeten kunnen worden opgenomen. Het onderwijsprogramma stelt echter wel als uitdrukkelijke eis dat docenten uit verschillende disciplines dienen samen te werken om zodanige studieprogramma's te realiseren dat de studenten tot een *geïntegreerde* studie kunnen komen. Waar mogelijk (dat is: waar een voldoende aantal studenten dezelfde keuze van bijvakken doet) zal die integratie de vorm aannemen van het op elkaar afstemmen van de programma's voor de verschillende vakken. Bij de verplichte bestanddelen zal de integratie echter verder kunnen gaan, namelijk doordat de uiteenlopende benaderingen binnen één en hetzelfde programma met elkaar worden geconfronteerd. Deze opvatting leidt tot de noodzaak van het stichten van *onderwijsgroepen* die docenten en studenten in werkgemeenschappen met een vrij intensief programma verenigen. De doctoraalstudie wordt binnen deze onderwijsgroepen geheel geplaatst in het kader van de politicologiespecialisaties zoals die in brede zin in de internationale vakliteratuur kunnen worden onderscheiden.
Voor alle binnen de subfaculteit gedoceerde bijvakken geldt dat er, indien voldoende studenten dat wensen, overleg tussen hen en de hoofdvakdocenten en bijvakdocenten plaatsvindt teneinde te komen tot op elkaar afgestemde hoofdvak-bijvakprogramma's, te verwezenlijken binnen *onderwijssubgroepen* die de hoofdvakspecialisatie zowel als de daarmee samenhangende bijvakken omvatten. (In een bijlage treft u de preambule van dit onderwijsprogramma aan).
Ik heb u, wellicht ten overvloede, de huidige studie-opzet binnen de FSW-A wat uitvoerig geschetst, omdat de op te richten vakgroepen een belangrijke taak zullen krijgen op onderwijsgebied.
De WUB laat er geen twijfel over bestaan dat de vakgroep gezien moet worden als de basiseenheid op het gebied van onderwijs en wetenschapsbeoefening binnen

één vakgebied. Nu is het begrip *vakgebied* voor meerdere uitleg vatbaar. In de richtlijnen voor werkwijze van de secties van de Academische Raad wordt gesteld dat secties organen zijn waarin vakgenoten zijn verenigd die binnen een studierichting eenzelfde gebied van wetenschap werkzaam zijn. Voor uw sectie blijken politicologie en sociologie tezamen aan die omschrijving te voldoen. Het ontwerp voor een voorlopige discipline-indeling van Kremers, Querido en van Lieshout gaat uit van het begrip vakgebied (als tak van wetenschap) en van het begrip *studierichting* (waar ook het onderwijs en onderzoek in de hulpwetenschappen onder blijkt te vallen), te vereenzelvigen met het begrip discipline.
Een en ander kan gemakkelijk tot verwarring aanleiding geven. Het zou wenselijk zijn indien zowel op het gebied van onderwijs en wetenschapsbeoefening als op dat van bestuur en planning één indelingsbasis zou worden gehanteerd. Mijn subfaculteit heeft zich kunnen verenigen met de door Kremers c.s. ontwikkelde discipline-indeling op basis van studierichtingen, mede omdat deze aansluit bij de bestaande situatie in de FSW-A. Daarin zijn immers verschillende vakken verenigd, en is integratie van die vakken (d.m.v. probleem-georiënteerd 'multidisciplinair' onderwijs en onderzoek) een door het studieprogram dwingend voorgeschreven eis.
Elke structuur binnen de subfaculteit zal dan ook uit dienen te gaan van de noodzaak van een nauwe band en wederzijdse bevruchting tussen het hoofdvak politicologie en de verschillende hulpwetenschappen. Dat geldt a fortiori op het gebied van onderwijs en onderzoek, waar de vakgroep de basisstructuur vormt.
In het onderstaande zal ik trachten u een inzicht te geven in de discussie over de vakgroepenproblematiek, zoals die op het ogenblik in onze subfaculteit wordt gevoerd. Gezien het gestelde in artikel 17(1) van de Wet Universitaire Bestuurshervorming meenden wij er goed aan te doen u reeds in een vroeg stadium van deze discussie op de hoogte te stellen. Dit geeft u de gelegenheid zich over de specifieke moeilijkheden van de Amsterdamse situatie een oordeel te vormen en het door de Wet voorgeschreven overleg met ons te voeren.
Daar is allereerst de vraag of de vakgroepen dusdanig moeten worden ingericht dat zij gezamenlijk de gehele subfaculteit vormen.
Financiële middelen en formatieposten worden per studie-eenheid toegekend, waarna deze tot verdeling dient over te gaan. Daarom lijkt er veel voor te zeggen het totaal der vakgroepen samen te doen vallen met de subfaculteit. Zulks zou echter bijzondere moeilijkheden creëren in onze subfaculteit, aangezien deze vakken omvat, zoals economie, geschiedenis en rechten, waarvoor het niet direct voor de hand ligt dat onze (sub)faculteit afzonderlijke vakgroepen kan vormen. Dit dient immers te geschieden 'door de faculteitsraad, die daarvoor het meest meest in aanmerking komt' (art. 17(1) WUB) en dat is immers niet de Faculteit der Sociale Wetenschappen! Belangrijker is echter nog dat onderwijs en onderzoek binnen de FSW-A vragen om een *'multidisciplinaire'* aanpak. Zo zal bv. de politicoloog, gespecialiseerd in de leer der internationale betrekkingen bij de inrichting van zijn onderwijs en onderzoek méér zijn aangewezen op de samenwerking met volkenrechtskundigen, en beoefenaren van de internationale economische betrekkingen en diplomatieke geschiedenis, dan op zijn collega-politicoloog die zich richt op de werking van lokale politieke stelsels. Deze op zijn beurt zal de samenwerking met beoefenaren van de leer der openbare financiën, het staats- en administratief recht en de bestuurskunde niet kunnen ontberen.
Een voor de hand liggende mogelijkheid in deze opzet zou zijn de vakgroepen

binnen de FSW-A te laten samenvallen met de onderwijsgroepen en wel op zodanige wijze dat bijvakdocenten in die vakgroep worden opgenomen waarin hun speciale inbreng het meest tot zijn recht komt. Het studieprogramma van de FSW-A kent tien van deze onderwijsgroepen, te weten twee propedeuse-onderwijsgroepen en één onderwijsgroep voor elk van de volgende acht doctoraal-specialisaties:

— theoretische richting (theoretische politicologie én politieke doctrines en hun geschiedenis);
— onderzoeksrichting;
— internationale richting;
— nationale richting;
— subnationale richting;
— bestuurlijke richting;
— politiek gedrag in grote groepen;
— vergelijkende politicologie.

Het samenvallen van de vakgroepen met deze onderwijsgroepen heeft echter bezwaren. In de eerste plaats moet de vorming van propedeuse-vakgroepen worden afgewezen, niet omdat daarin de onderlinge afstemming van hoofdvak en bijvakken niet noodzakelijk zou zijn, maar omdat in veel instituten en afdelingen daarvan geen docenten aanwijsbaar zijn die zich bij uitsluiting en gedurende een reeks van jaren met propedeuse-onderwijs bezig houden. Het interne beleid is er vaak juist op gericht om te voorkomen dat zgn. 'propedeuse-lesboeren' ontstaan. Vakgroepen zullen echter, ook qua personele bezetting, een vrij duurzaam karakter moeten hebben, terwijl het onwenselijk moet worden geacht dat een docent deel van meer dan één vakgroep uit zou kunnen maken.

Ook een vakgroepindeling naar doctoraal-onderwijsgroepen is echter thans nog niet mogelijk, omdat op deze wijze niet gegarandeerd kan worden dat in elke vakgroep tenminste een hoogleraar of lector zitting heeft. (De specialisering in de politicologie is immers in Nederland nog niet zo ver voortgeschreden dat voor elk der genoemde richtingen ordinariaten of lectoraten zijn ingesteld).

Dit nu schrijft het vierde lid van art. 17 WUB uitdrukkelijk voor. Er zal dus bij de vakgroepenindeling rekening gehouden moeten worden met de in de FSW-A bestaande leerstoelen en lectoraten.

Rekening houdend met het bovenstaande is in de FSW-A de vorming van *vijf vakgroepen* voorgesteld waarbinnen die richtingen zijn gecombineerd die uit theoretisch oogpunt zo dicht mogelijk bij elkaar staan. Zij vormen tezamen de studierichting der algemene politieke en sociale wetenschappen (inclusief de binnen de subfaculteiten aangeboden hulpwetenschappen):

— een vakgroep in de *algemene theoretische richting*. Hieronder vallen de algemeen theoretische èn vergelijkende politicologie, de geschiedenis der politieke leerstellingen, wetenschapsfilosofie, de toepassing van economische theorieën op de politieke verschijnselen, rechtsfilosofieën en theoretische geschiedenis.
— een vakgroep in de *algemene onderzoeksrichting*. Hieronder vallen methoden en technieken van politicologisch onderzoek, inclusief de methoden en technieken van onderzoek in hulpwetenschappen voorzover die voor politicologisch onderzoek relevant zijn. Hoewel in de overige vakgroepen onderzoeksaspecten uiteraard niet mogen ontbreken wordt gesteld dat het noodzakelijk is een algemene opleiding in politicologisch onderzoek aan te bieden om onderzoeksspecialismen op verschillende deelgebieden überhaupt mogelijk te maken (de studentenvertegenwoordigers in onze subfaculteitsraad hebben zich tot nu toe uitdrukkelijk tegen de vorming van een dergelijke vakgroep uitgesproken omdat zij menen dat methoden en technieken van politicologisch onderzoek ontwikkeld moeten worden in nauw verband met het te onderzoeken object).
— een vakgroep in de *internationale richting*. Hieronder vallen de leer der internationale betrekkingen (internationale politiek, buitenlands beleid, polemologie, internationale organisaties), volkenrecht (inclusief het recht van internationale organisaties), internationale economische betrekkingen, internationale politieke en sociaal-economische geschiedenis, massacommunicatie op internationaal niveau, regionaal specialisaties, methoden en technieken van internationaal politiek onderzoek.
— een vakgroep in de bestuurlijke richting. Hieronder vallen politieke processen en structuren op nationaal en subnationaal niveau, bestuurskunde, economie van nationale stelsels, openbare financiën, staat- en administratief recht, politieke en sociaal-economische geschiedenis, op nationaal en subnationaal niveau, massacommunicatiemiddelen idem, landen specialisaties, methoden en technieken van nationaal en subnationaal politiek onderzoek.
— een vakgroep in de *politieke gedragsrichting*. Hieronder vallen politieke socialisatie en participatie, massapsychologie, sociale psychologie, massacommunicatie en die aspecten van economie en geschiedenis die zich met politiek gedrag (waaronder keuzegedrag) bezighouden, methoden en technieken van politiek gedragsonderzoek.

In de bovenstaande opsomming is zoveel mogelijk rekening gehouden met de bestaande specialismen binnen de FSW-A. De opsomming is uiteraard niet limitatief. *Binnen elke vakgroep kunnen bijvakspecialisten die binnen de betreffende richting passen, worden opgenomen.*

Ook is uitbreiding van het aantal vakgroepen mogelijk bij de groei van het aantal specialisaties bij docenten (leerstoelen en lectoraten) en studenten (studiespecialisaties).

De afwikkeling van het oude en de uitvoering van het nieuwe studieprogramma zou door de subfaculteitsraad aan deze vakgroepen dienen te worden toegedeeld, met uitzondering van het propedeuse-programma dat direct onder verantwoordelijkheid van de subfaculteitsraad zou komen te vallen, uiteraard met personele en materiële medewerking van de verschillende vakgroepen.

Zoals reeds gezegd is het hier gememoreerde voorstel thans voorwerp van diepgaande discussies binnen de FSW-A. Met name is van zijde van de beoefenaren der geschiedenis, economie en leer der communicatiemiddelen de vrees geuit dat hun specialismen in deze opzet onvoldoende tot hun recht zouden komen. Ten dele hiermee verband houdend is de vraag aan de orde gesteld *of het niet juister zou zijn de vakgroepen te doen samenvallen met de bestaande leerstoelen en lectoraten.* Een dergelijke opzet, die stellig niet uitdrukkelijk door de WUB wordt vereist, gaat uit van een totaal andere conceptie dan het hierboven geschetste voorstel; uiteraard is ook ten aanzien van dit punt de discussie nog in volle gang. Ook in de kring van het Instituut voor Wetenschap der Politiek bestaan bezwaren tegen de hierboven geschetste plannen; concrete alternatieven hebben de subfaculteit tot op dit moment nog niet bereikt. Tenslotte verwijs ik u voor de problematiek zoals die door de beoefenaren van de leer der communi-

catiemiddelen aan de orde is gesteld, naar bijlage 2.
Eventueel instituutsgewijze onderzoek zou kunnen worden voortgezet door in eerste instantie de in de WUB genoemde werkgroepen met de reeds bestaande universitaire instituten te doen samenvallen. Tegen deze laatste gedachte zijn van verschillende zijden bezwaren geopperd. Enerzijds is er op gewezen dat het formeel een bevoegdheid van de vakgroepen is om werkgroepen in te stellen (art. 18(1) WUB); de vakgroepen moeten dan ook maar beslissen welke vorm zij voor die werkgroepen willen kiezen. Anderzijds acht men, vooral van studentenzijde, de zojuist geopperde suggestie te rigide: werkgroepen moeten al naar behoefte ad hoc gecreëerd kunnen worden.
Ik hoop dat het bovenstaande u een inzicht heeft gegeven van de gedachten die tot dusverre in onze subfaculteit ten aanzien van de vakgroepproblematiek zijn ontwikkeld en ik verzoek u deze deel te doen uitmaken van uw beraadslagingen. Het resultaat van uw beraad zie ik t.z.t. met grote belangstelling tegemoet. Onze vertrouwensmannen in uw sectie, prof. dr. H. Daudt en drs. P. A. Vuurens zijn beiden geheel van de situatie op de hoogte en zullen u gaarne alle verdere inlichtingen verschaffen.

V2 — Brief secretaris Sectie Sociologie en Politicologie van de Academische Raad aan voorzitter FSW-A dd 6-3-72

Zeer geachte heer Baehr,
Uw brief van 18 februari 1972 aan de sectie sociologie en politicologie van de Academische Raad is besproken in de vergadering van de sectie van 3 maart jl.
Ik moet U namens de sectie mededelen, dat de in Uw brief vervatte voorstellen ter instelling van vakgroepen in deze vorm voor de sectie niet aanvaardbaar zijn.
Het belangrijkste argument van de sectie tegen Uw voorstellen is, dat zij op zijn minst in strijd moeten worden geacht met geest en strekking van die artikelen uit de WUB waarin de positie van de vakgroepen wordt geregeld. Hieruit blijkt duidelijk dat de vakgroep in plaats dient te komen van de vroegere leerstoel en een bundeling dient te zijn van 'hen die uit hoofde van hun professie als docent of als onderzoeker op *eenzelfde vakgebied* werkzaam zijn' (Mem. van Toelichting W.U.B.).
Over de vraag wat hier met vakgebied is bedoeld kan naar de mening van de sectie gegeven het vorenstaande en gegeven de opsomming in het Academisch Statuut geen verschil van mening bestaan. Een vakgroepenconstructie zoals door U in Uw brief is uiteengezet zal het naar de mening van de sectie de betrokkenen onmogelijk maken hun verantwoordelijkheden adequaat te realiseren.
Een tweede bezwaar tegen uw voorstellen is de verzwakking van de positie van het hoofdvak in Uw studierichting. Het Academisch Statuut laat geen twijfel bestaan ten opzichte van de vraag welk vak als zodanig beschouwd moet worden. Door een verdeling van de politicologen over verschillende vakgroepen die in Uw brief wordt bepleit, wordt de positie van het hoofdvak in aanmerkelijke mate ondergraven.
De sectie zal U binnen enkele weken meer expliciet de criteria laten weten welke zij bij de beoordeling van voorstellen tot een indeling in vakgroepen zal hanteren. Ik zal dan ook uitvoeriger op uw brief terugkomen.

V3 — Brief van de secretaresse van het bureau FSW-A aan de prof. dr. A. Hoogerwerf dd 20-11-72

Zeer geachte heer Hoogerwerf,
Op verzoek van het bestuur van de subfaculteit der algemene politieke en sociale wetenschappen van de Universiteit van Amsterdam zend ik u hierbij 20 exemplaren van een discussienota over vakgroepen in de FSW-A, bestemd voor de leden van de Academische Raad. Zoudt u voor distribuering hiervan kunnen zorgen?
U bij voorbaat dankend.

T 23 — Aan het 'Kort verslag van de vergadering van de subfaculteitsraad der FSW-A gehouden op dinsdagavond 20 december 1972' ontlenen wij het volgende:

'Motie Mokken

De subfaculteitsraad van subfaculteit A, overwegende dat voor de tenuitvoerlegging van de WUB de definitieve vaststelling van een bestuursreglement voor de universiteit, de faculteit en de subfaculteit noodzakelijk is, voordat tot de definitieve instelling van vakgroepen kan worden overgegaan; overwegende voorts, dat het huidige, nog niet door de Kroon goedgekeurde bestuursreglement van de universiteit, op verschillende punten strijdig kan worden geacht met de WUB;
overwegende tenslotte, dat noch een definitief faculteits- noch een definitief subfaculteitsreglement tot stand is gekomen, besluit punt 3 [de vakgroepenproblematiek] van de agenda af te voeren.
De motie wordt met 13 stemmen tegen en 7 stemmen vóór verworpen.
Mokken verklaart, dat zijn fractie slechts onder protest aan de verdere vergadering zal deelnemen'.

Het FSW-A bestuur zelf had een vijftal moties ingediend, één daarvan (bestuursmotie 2) werd staande de vergadering ingetrokken. Aangenomen werd een besluit:

'zowel de vakgroepenproblematiek als de reglementsproblematiek in de FSW-A geheel te regelen binnen het kader van de bepalingen van de WUB, zoals deze worden geinterpreteerd door de Universiteitsraad van de Universiteit van Amsterdam, zulks zonder hierbij rekening te houden met de mogelijkheden geboden door artikel 55 van de WUB (bestuursmotie 1).

Tevens werd een zeer uitvoerige motie aangenomen die een soort beginselverklaring omtrent de vakgroepenindeling inhield. Deze motie eindigde:

'De achtergrond van de te treffen indeling in vakgroepen moet dan ook zijn, rekening houdend met aantal meer specifieke overwegingen, het aantal vakgroepen binnen onze subfaculteit zo klein mogelijk te houden,

dat wil zeggen in de geest van de door het FSW-A bestuur ingediende voorstellen' (bestuursmotie 3).

Deze motie leidde – na schorsing – tot de indiening van een amendement Mokken, met het doel toe te voegen:

'met dien verstande dat een vakgroep zal korresponderen met de kollektiviteit van beoefenaren van onderwijs en onderzoek op eenzelfde vakgebied'.

Het 'verslag' vervolgt:

'Het amendement wordt in stemming gebracht en aangenomen met 11 stemmen vóór, 7 tegen en 2 onthoudingen.

Kok verklaart zich van stemming te hebben onthouden, [volgens later ingezonden correcties: 'Kok verklaart dat Brouwer en hij zich van stemming hebben onthouden'] omdat hij de toevoeging overbodig acht.

De *voorzitter* constateert een foutieve procedure; het gaat hier om een motie-amendering waarvan juist een vorige vergadering besloten was deze niet toe te staan. Hij verontschuldigt zich en brengt de oorspronkelijke bestuursmotie 3 in stemming. De motie wordt na hoofdelijke stemming (....) aangenomen met 11 stemmen vóór, 9 tegen en 2 onthoudingen.

Vervolgens komt de Motie Mokken in stemming (oorspronkelijke bestuursmotie + amendering Mokken); in eerste instantie staken de stemmen hiervoor (9 vóór, 9 tegen en 2 onthoudingen) en in tweede instantie wordt de motie aangenomen met 11 stemmen vóór, 7 tegen en 2 onthoudingen (...).

Machiavelli-motie 1

'Algemene richtlijn betreffende de indeling in vakgroepen in de FSW-A: Alle vakgroepen behorende tot het wetenschapsgebied van de politicologie moeten dientengevolge één of meer afstudeerrichtingen in de politicologie bevatten'.

Deze motie werd met 11 stemmen vóór (Machiavelli fractie, Brouwer, Kok, en van der Maesen) en 9 tegen (fracties Mokken en Das en mevrouw Cohen namens de technisch-administratieve staf) aangenomen.

In een vierde bestuursmotie werd besloten dat binnen de vakgroepen infrastructurele eenheden belast met specifieke onderdelen in het onderwijsprogramma gevormd zouden moeten kunnen worden. Ook deze motie werd aangenomen.

Vervolgens werd *Machiavelli-motie 2* aanvaard:

'Richtlijnen voor de reglementenkommissie inzake de propedeuse:

a Propedeuse-studenten hebben aktief en passief kiesrecht in al die vakgroepen die onderwijs in de propedeuse verzorgen.

b Het aktief kiesrecht dient zodanig gewogen te worden dat er niet van een disproportionele vertegenwoordiging ten opzichte van andere studenten sprake is'.

Eveneens aangenomen werd bestuursmotie 5, waarin werd uitgesproken dat het onderwijs en onderzoek in de Amerikanistiek, Ruslandkunde, vakdidaktiek maatschappijleer en sociologie mede een zaak zijn van subfaculteit B (sociologie) en waarin werd besloten de discussie over de vakgroepenindeling ten aanzien van deze vakken uit te stellen tot nader overleg zou hebben plaats gevonden.

Vervolgens kwam een aantal amenderingen op het bestuursplan tot indeling aan de orde. De uiteindelijk op 9 januari 1973 door de raad vastgestelde indeling met naamgeving vindt men in stuk V4.

De vergadering van 20 december besloot met een eindstemming over het toen nog onbenoemde pakket, dat werd aanvaard met 11 stemmen vóór en 9 tegen (dezelfde stemmen als bij Machiavelli-motie 1).

Het verslag eindigt als volgt:

'Na de schorsing verklaart *Mokken* dat de zaak met het aannemen van het eindvoorstel uitermate duidelijk is komen te liggen. Er is een globale indeling van het wetenschappelijk corps gemaakt, die tegen de wil van het merendeel van datzelfde wetenschappelijke corps is. Dat is volslagen onaanvaardbaar voor hemzelf en zijn fractie. Hij kondigt aan niet langer te zullen meewerken aan de raad en bij volgende vergaderingen niet meer aanwezig te zijn. Inmiddels zal hij overleg plegen met de overige leden van het wetenschappelijk corps om te zien welke actie kan worden ondernomen'.

Op 2 januari 1972 zond de fractie-Mokken een uitvoerige toelichting op deze stap aan de leden van het wetenschappelijk corps van de subfaculteit. Ten aanzien van Machiavelli-motie 1 werd opgemerkt dat deze om twee redenen onaanvaardbaar was:

'1e door aanneming van deze motie wordt de geheel eigen aard van de in de FSW-A bestaande vakgebieden ontkend;

2e de situatie ontstaat dat vanuit totaal verschillende gebieden doctoraalafstudeerrichtingen tot stand komen die rechtstreeks in strijd zijn met het Academisch Statuut'.

De fractie verklaarde tegen de voorgestelde indeling gestemd te hebben:

'omdat uit de aangenomen Machiavelli-motie 1 al was gebleken dat welke vakgroepenindeling er ook tot stand zou komen *iedere* vakgroep een politicologische afstudeerrichting zou zijn. Daarom ook kon het voorstel van de voorzitter van de subfaculteit om niet in deze vergadering maar in de vergadering van 9 januari 1973 de voorstellen over de *naamsveranderingen* van de vakgroepen te behandelen als niet meer dan een vergadertruc worden beschouwd. Voor de leden van de fractie-Mokken

was met name de indeling van het wetenschappelijk corps waarbij ieder tot politicoloog werd bestempeld onaanvaardbaar en de fractie heeft de vergadering na een uitvoerige motivering verlaten.
De fractie-Mokken is van mening dat de indeling van vakgroepen, de benaming van vakgroepen en de competentie van vakgroepen in overeenstemming met de leeropdrachten, één samenhangend geheel dienen te vormen. Daarvoor kan de bovengenoemde indeling een goede basis bieden indien duidelijk blijkt dat de verschillende vakgroepen eigen competenties hebben op de eigen welomschreven vakgebieden.
Het huidige onderwijsprogramma kan op basis van samenwerking van daarbij betrokken vakgroepen, dan wel individuele leden uit vakgroepen op een voldoende wijze gerealiseerd worden, waarbij de afstudeerrichtingen, die in het onderwijsprogramma voorzien zijn en de doctoraal specialisaties door de relevante vakgroepen (of leden daarvan) bediend kunnen worden.
De fractie-Mokken vraagt zich af in hoeverre het wetenschappelijk corps nog mee moet werken aan een subfaculteitsraad die op een wijze als boven geschetst haar bevoegdheden te buiten gaat en de wettelijke bepalingen met voeten treedt.
Zolang de subfaculteitsraad de bovengenoemde besluiten niet heeft herroepen, zal de fractie-Mokken haar medewerking aan deze raad weigeren'.

Dit leidde er toe dat dr. M. J. Broekmeyer ‚voorzitter van de wetenschappelijke staf FSW-A, op 5 januari een brief aan de subfaculteitsraad schreef, waarin hij stelde dat zijns inziens de raad geen rechtsgeldige besluiten meer kon nemen omdat de meerderheid van de raad niet meer – zoals de WUB eist – uit leden van het wetenschappelijk corps bestond.
Mevrouw Cohen, de vertegenwoordigster van de technisch-administratieve staf (TAS) in de raad, schreef eveneens op 5 januari een brief aan het FSW-A bestuur waarin zij verklaarde niet aan de vergadering van 9 januari te zullen deelnemen, aangezien met de TAS geen vooroverleg over de vakgroepenindeling was gevoerd.
Op 9 januari vond een vergadering van de subfaculteitsraad plaats waarin – buiten tegenwoordigheid van de zes leden van de fractie-Mokken en mevrouw Cohen – tot de in V 4 weergegeven indeling en naamgeving van de vakgroepen werd besloten. Op 24 januari verzocht de fractie-Mokken, in een rondschrijven aan de leden van het wetenschappelijk corps FSW-A, hun bezwaren tegen de vakgroepenindeling ter kennis van het subfaculteitsbestuur te brengen. Op 6 februari richtten Mokken en zeven andere leden en plaatsvervangende leden van de raad zich tot de Faculteit der Sociale Wetenschappen met het verzoek de besluiten van 20 december en

9 januari ten aanzien van de vakgroepenindeling te vernietigen.

V4 — Vakgroepindeling FSW-A dd 9-1-73 (zie T3)

Op zijn vergadering van 9 januari 1973 heeft de subfaculteitsraad der Algemene Politieke en Sociale Wetenschappen van de Universiteit van Amsterdam (FSW-A) de volgende vakgroepen ingesteld, die alle minstens één afstudeerrichting in de politicologie bevatten:

Vakgroep I	(theoretische richting) (Daudt)
Vakgroep II	(sociaal-ekonomische richting, alsmede ekonomische politiek) (Bakker/Misset)
Vakgroep III	(sociaal-historische richting met inbegrip van de geschiedenis van de politieke theorieën) (De Jong Edzn./Van der Land)
Vakgroep IV	(bestuurswetenschappelijke richting) (Leemans/Duk)
Vakgroep V	(gedragsrichting met inbegrip van kollektief gedrag, alsmede massacommunicatie) vakature Rooij/Brouwer)
Vakgroep VI	(internationale richting, alsmede internationaal publiekrecht) (Baehr/Meijers)
Vakgroep VII	(methodologische richting) (Mokken)

V5 — Brief namens subfaculteitsraad FSW-A aan voorzitter Sectie Politicologie van de Academische Raad dd 24-1-73

Geachte heer Hoogerwerf,
Op 20 november 1972 zond ik u in 20-voud het stuk dat basis zou vormen voor de discussies over de vakgroepenindeling in de FSW-A.
Op 20 december 1972 heeft de subfaculteitsraad tot een indeling besloten, zoals ik u hierbij in 20-voud toezend.
De naamgeving aan deze indeling verbonden kwam tot stand op een vergadering van de subfaculteitsraad van 9 januari 1973.
Met betrekking tot de indeling van sociologie, ruslandkunde, amerikanistiek en vakdidaktiek maatschappijleer is inmiddels overleg geopend met de subfaculteit B der FSW (sociologen).
Ik verzoek u voor de distribuering van bovengenoemde bijlagen aan de leden van de Academische Raad zorg te dragen.

T 24 — Het overleg over de vakgroepenindeling in de FSW-A is, zoals uit de voorafgaande stukken blijkt, aanvankelijk gevoerd met de Sectie sociologie en politicologie van de Academische Raad. De leden van die sectie meenden echter dat het beter zou zijn de sectie te splitsen in afzonderlijke secties voor sociologie en voor politicologie. Hierover werd in de loop van 1972 nader overleg gepleegd en eind 1972 was het zover dat de Sectie politicologie in oprichting voor het eerst bijeen kon komen. Die eerste bijeenkomst vond op 20 december 1972 plaats, de dag waarop de FSW-A raad de omstreden besluiten over de vakgroepenindeling nam. De Sectie politicologie van de Academische Raad werd op twee punten nauw bij de

Amsterdamse conflicten betrokken:
1 – op grond van de bepaling in de WUB dat vakgroepen worden ingesteld na overleg met de betrokken sectie van de Academische Raad;
2 – tengevolge van pogingen van het FSW-A bestuur professor Daudt voortijdig zijn lidmaatschap van de sectie te ontnemen en de voorzitter van het FSW-A bestuur in diens plaats te stellen.
De documenten met betrekking tot punt 1 zijn in deze verzameling opgenomen en lijken op zichzelf voldoende duidelijk. Ten aanzien van punt 2 is iets meer toelichting noodzakelijk. De kern van de afgesplitste Sectie politicologie bestond uit degenen die reeds als vertegenwoordigers voor politicologische studierichtingen in de oude Sectie sociologie en politicologie zaten. Voor de instellingen met een volledige politicologie-opleiding waren dat twee vertegenwoordigers per instelling.
Op de vergadering van de Sectie politicologie i.o. van 20 december 1972 sprak deze zich uit voor een handhaven van deze samenstelling, waarbij de instellingen zonder een volledig politicologie-programma slechts één vertegenwoordiger per instelling hadden. Artikel 46 van de WUB bepaalt onder meer dat de voordrachten per instelling 'ten minste een hoogleraar of lector op het desbetreffende gebied moet bevatten' en de Sectie stelde vast dat dat voor deze Sectie dus betekende dat de hoogleraar of lector politicoloog zou moeten zijn.
De Universiteit van Amsterdam was, wat de politicologie betreft, in de ongesplitste sectie vertegenwoordigd door prof. dr. H. Daudt en drs. P. Vuurens. Drs. Vuurens veranderde binnen de Universiteit van Amsterdam van werkkring en vroeg op 9 februari 1973 ontslag als lid van de sectie. Daarop diende de Universiteit van Amsterdam een nieuwe voordracht in, waarbij Amsterdam vertegenwoordigd zou worden door de voorzitter van het FSW-A bestuur, prof. dr. M. Brouwer en de twee andere bestuursleden drs. W. Kok en H. de Heide. Dit impliceerde tevens dat prof. Daudt, zonder om ontslag verzocht te hebben, zou verdwijnen. Het was ook in strijd met het op 20 december door de Sectie genomen besluit om niet meer dan twee leden per instelling te benoemen en van het benoemen van plaatsvervangende leden af te zien.

V6 – Brief van de Sectie Politicologie i.o. van de Academische Raad aan FSW-A bestuur dd 26-2-73

Geacht bestuur,
Bij een brief van 24 januari jl. heeft de heer J. Toledo, 'namens de subfaculteitsraad der FSW-A' aan mij als voorzitter van de sectie politicologie in oprichting van de Academische Raad in twintigvoud een zeer beknopt overzicht gezonden van de indeling in vakgroepen waartoe de subfaculteitsraad op 20 december jl.

en 9 januari jl. heeft besloten. In de brief werd in een niet geheel adekwate formulering verzocht 'voor de distribuering van bovengenoemde bijlagen aan de leden van de Academische Raad zorg te dragen'.
Bij een brief van 6 februari jl. zond de heer Toledo twintig exemplaren van een gecorrigeerde versie van het stukje over de vakgroepsindeling. De brieven van de heer Toledo en de gecorrigeerde bijlage zijn in de vergadering van de sectie politicologie van de Academische Raad op vrijdag 23 februari jl. behandeld. Naar aanleiding daarvan moge ik U namens een grote meerderheid van de sectie (7 stemmen voor, 1 tegen en 1 onthouding) het volgende meedelen.
1 Door op 20 december jl. tot de instelling van vakgroepen te besluiten, heeft Uw subfaculteitsraad gehandeld in strijd met de Wet Universitaire Bestuurshervorming, die in artikel 17 bepaalt dat een vakgroep door de raad van de betreffende faculteit wordt ingesteld 'na overleg met de sectie van de Academische Raad wie zulks aangaat'. Wij menen dat U in strijd met dit artikel hebt gehandeld, aangezien het overleg over de indeling in vakgroepen tussen Uw subfaculteit en de sectie politicologie van de Academische Raad op 20 december nog niet geëindigd was en nog steeds niet geëindigd is. De sectie politicologie laat hierbij buiten beschouwing de vraag of het overleg over de instelling van vakgroepen door de sectie dient te worden gevoerd met een subfaculteit dan wel met een faculteit. Ter toelichting van deze mening herinneren wij U eraan dat drs. C. W. Vroom, de secretaris van de toen nog ongesplitste sectie sociologie en politicologie, in een brief van 6 maart 1972 aan prof. dr. P. R. Baehr, de toenmalige voorzitter van de FSW-A, heeft meegedeeld dat de in een brief van 18 februari 1972 vervatte voorstellen van Uw subfaculteit ter instelling van vakgroepen voor de sectie niet aanvaardbaar waren. Daarna heeft Uw subfaculteit onze sectie op 20 november een stuk toegezonden dat de basis zou vormen voor de discussies over de vakgroepenindeling in de FSW-A. Dit stuk was geen concreet voorstel en kon dus uiteraard niet als een basis voor het overleg met onze sectie worden beschouwd.
2 Van de gedachte uitgaande dat over de indeling in vakgroepen waartoe Uw subfaculteitsraad op 20 december ten onrechte heeft besloten alsnog overleg met onze sectie behoort te worden gepleegd, meent de sectie over de indeling, zoals deze is samengevat in de bijlage bij de brief van de heer Toledo van 6 februari jl., het volgende te moeten opmerken.
De door Uw subfaculteit via een o.i. onwettige procedure vastgestelde indeling in vakgroepen is naar de mening van onze sectie inhoudelijk in strijd met het Academisch Statuut, zoals gewijzigd bij Koninklijk Besluit van 11 oktober 1967, Staatsblad 502.
Volgens artikel 110 én 111 van dit besluit omvat zowel het kandidaatsexamen als het doctoraalexamen in de politicologische studierichting het hoofdvak politicologie en een aantal bijvakken. Hieruit blijkt dat elke specialisatie, of zoals U dat noemt elke 'afstudeerrichting' in de politicologische studierichting de politicologie als hoofdvak dient te omvatten. Het besluit van uw subfaculteitsraad van 9 januari jl. dat de ingestelde vakgroepen 'alle minstens één afstudeerrichting in de politicologie bevatten' is naar de mening van onze sectie in strijd met de genoemde artikelen van het Academisch Statuut, aangezien tot verscheidene van de door U ingestelde vakgroepen geen enkele docent met een leeropdracht in de politicologie behoort. Indien U van mening mocht zijn dat politicologie kan worden gedoceerd door docenten met een leerop-

dracht voor bijvoorbeeld geschiedenis of staathuishoudkunde, wil de sectie U erop attenderen dat ook die mening in strijd is met het Academisch Statuut, aangezien dit in artikel 110 de geschiedenis, de staathuishoudkunde en enkele andere vakken uitdrukkelijk naast de politicologie noemt.

3 De door Uw subfaculteitsraad vastgestelde indeling in vakgroepen is naar de mening van onze sectie behalve met het Academisch Statuut ook in strijd met de Wet Universitaire Bestuurshervorming.
In artikel 17 van de WUB wordt gezegt: 'Ten behoeve van de organisatie, coördinatie en integratie van de werkzaamheden van hen, *wier taken liggen op hetzelfde vakgebied* (cursivering van ons) stelt de raad van de faculteit waartoe dat vakgebied behoort . . . een vakgroep in'.
Ook uit de memorie van toelichting op de WUB blijkt dat de vakgroep een bundeling dient te zijn van 'hen die uit hoofde van hun professie als docent of als onderzoeker op *eenzelfde vakgebied* werkzaam zijn'. In aansluiting hieraan herhalen wij nog eens wat U reeds op 6 maart 1972 door de toen nog ongesplitste sectie sociologie en politicologie is geschreven: 'Over de vraag wat hier met vakgebied is bedoeld, kan naar de mening van de sectie gegeven het vorenstaande en gegeven de opsomming in het Academisch Statuut geen verschil van mening bestaan. Een vakgroepenconstructie zoals door U in Uw brief is uiteengezet zal het naar de mening van de sectie de betrokkenen onmogelijk maken hun verantwoordelijkheden adequaat te realiseren'. U blijkt met deze bezwaren geen rekening te hebben gehouden.

4 Gezien dit alles kan de grote meerderheid van de sectie politicologie van de Academische Raad niet tot een andere conclusie komen dan dat de indeling in vakgroepen die Uw subfaculteitsraad op 20 december jl. heeft ingesteld zowel procedureel als inhoudelijk in strijd met de wet is en dus voor de sectie onaanvaardbaar is.

5 De sectie politicologie van de Academische Raad blijft bereid overleg te voeren over een wettelijk juiste indeling van vakgroepen in de FSW-A van de Universiteit van Amsterdam. De sectie zal gaarne van U vernemen in hoever ook bij U de behoefte aan voortzetting van het overleg bestaat.

V7 — Brief van het FSW-A bestuur aan de voorzitter van de Sectie Politicologie i.o. dd 12-3-73

Geachte Voorzitter,
Uw schrijven van 26 februari jl. hebben wij in goede orde ontvangen. Het geeft ons aanleiding tot de volgende opmerkingen.
1 — U stelt dat wij in strijd met de WUB zouden hebben gehandeld, doordat wij geen overleg zouden hebben gevoerd met de desbetreffende sectie van de Academische Raad. Dit moet op een misverstand uwerzijds berusten. De FSW-A heeft als enige politicologische subfaculteit in den lande in verschillende fasen van haar besluitvorming uw sectie geraadpleegd over de vakgroepenproblematiek (zie verder sub 2 en 3). De andere politicologische subfaculteiten hebben dit bij voortduring verzuimd. Uw verwijt zou derhalve die andere subfaculteiten kunnen treffen, maar ons niet.
Eén voorbeeld van zo'n verzuim is de Katholieke Universiteit te Nijmegen. Daar geldt voor de 'sectie politicologie' een reglement, waarin wordt bepaald: 'Binnen de sectie politicologie kan de sectieraad onder goedkeuring van de faculteit een

vakgroep instellen op het terrein van een specialisatie'. Deze bepaling of een nadere uitwerking ervan is nimmer voorgelegd aan de desbetreffende sectie van de Academische Raad. Toch bent u zelf sinds geruime tijd op de een of andere wijze afgevaardigd door de Nijmeegse 'sectie politicologie'.
Een ander voorbeeld van verzuimd overleg is de Vrije Universiteit te Amsterdam. Daar gelden en functioneren reeds sinds december 1971 de volgende vier politicologische vakgroepen: politicologie, bestuurskunde, leer der internationale betrekkingen, communicatiewetenschap. Alle vier deze vakgroepen zijn belast met een deel van het onderwijs in de politicologie. Deze indeling is nimmer voorgelegd aan de desbetreffende sectie van de Academische Raad. Toch moet het althans de afgevaardigden van de Vrije Universiteit in uw sectie zijn opgevallen, dat de door u als voorzitter geformuleerde bezwaren tegen onze vakgroepindeling evenzeer, zo niet sterker, van toepassing zouden zijn op de vakgroepindeling aan de Vrije Universiteit.
2 — Het overleg over de vakgroepen-problematiek is door onze subfaculteit meer dan een jaar geleden geopend. De toenmalige voorzitter van de FSW-A, prof. dr. P. R. Baehr, deed op 18 februari 1972 aan de toen nog ongesplitste sectie politicologie en sociologie een uitvoerige nota toekomen. In deze nota werd het plan uiteengezet om binnen de FSW-A vijf vakgroepen in te stellen, namelijk een in de algemeen theoretische richting, een in de algemene onderzoeksrichting, een in de internationale richting, een in de bestuurlijke richting en een in de politieke gedragsrichting. Deze nota is op 3 maart 1972 besproken in de vergadering van de sectie sociologie en politicologie van de Academische Raad. Op 6 maart 1972 berichtte de secretaris van deze sectie, drs. C. W. Vroom, dat de voorstellen van de FSW-A in deze vorm voor de sectie niet aanvaardbaar waren. Verder werd de volgende aankondiging gedaan: 'De sectie zal u binnen enkele weken meer expliciet de criteria laten weten welke zij bij de beoordeling van voorstellen tot een indeling in vakgroepen zal hanteren. Ik zal dan ook uitvoeriger op uw brief terugkomen'. De secretaris van de sectie heeft daarna evenwel nooit meer iets van zich laten horen. Onze subfaculteit had dan ook reeds een jaar geleden alle reden om het door de WUB voorgeschreven overleg met de sectie van de Academische Raad als afgesloten te beschouwen.
3 — Op 20 november 1972 heeft onze subfaculteit u opnieuw een uitvoerige nota over de vakgroepen-problematiek binnen de FSW-A doen toekomen. U stelt in uw brief van 26 februari jl. dat deze nota geen concreet voorstel bevatte en dus uiteraard niet als een bewijs voor het overleg met uw sectie kon worden beschouwd. Hieruit kan slechts worden afgeleid dat u van onze nota niet meer dan uiterst oppervlakkig kennis hebt genomen. Het stuk bestaat immers uit de volgende paragrafen:
1 Probleemstelling
2 Vakgroepen-indeling (algemeen)
3 Vakgroepen-indeling (specifiek in de FSW-A)
4 Indelingen van de politicologie (met bijlage)
5 Voorstellen (met bijlagen A en B)
6 Verdere procedure.
Op de vergadering van de subfaculteitsraad der FSW-A van 20 december 1972 en 9 januari 1973 is de in bijlage B opgesomde indeling, met enkele amenderingen aanvaard. Dat u in uw vergadering van 20 december 1972 de nota van ons bestuur niet hebt willen behandelen betekent derhalve slechts dat u in gebreke

bent gebleven om een laatste gelegenheid tot overleg met ons te benutten. Wij van onze kant kunnen niet anders doen dan het door de WUB voorgeschreven overleg met uw sectie thans definitief als afgesloten te beschouwen.
4 — Behalve een aantal (onjuiste) procedurele opmerkingen bevat uw brief ook een aantal inhoudelijke opmerkingen. Zo stelt u dat leeropdrachten in vakken, die uitdrukkelijk in het Academisch Statuut naast de politicologie worden genoemd, alleen al daardoor zouden betekenen dat de betrokken docenten geen politicologie zouden mogen doceren. Wij wijzen u erop dat dit enerzijds betekent, dat de leer der internationale betrekkingen, de methoden en technieken van sociaal-wetenschappelijk onderzoek, het staats- en administratief recht en de bestuurskunde alle als niet-politicologisch zouden worden afgedaan; anderzijds dat er in onze en in andere subfaculteiten leeropdrachten voorkomen die niet met name in het Academisch Statuut worden genoemd en die dus eventueel wél als politicologie zouden kunnen worden beschouwd. Misschien wilt u uw al te haastige oordeel hierover nog eens herzien.
5 — U stelt verder nog dat er geen verschil van mening zou kunnen bestaan over wat er in de WUB met vakgebied in het algemeen en dat van de politicologie in het bijzonder wordt bedoeld. Dit oordeel kan slechts berusten op onvoldoende kennis van de vele publicaties die over deze materie zijn verschenen en waarvan een aantal vermeld staat in de literatuurlijst die is bijgevoegd bij de nota van ons bestuur van november 1972. Kortheidshalve verwijzen wij u gaarne naar het Eindrapport van de Leidse VAWO-Praesidium Commissie uit 1971.
6 — Gezien dit alles kan ons bestuur niet tot een andere conclusie komen dat dat de meerderheid van de sectie politicologie i.o. van de Academische Raad zowel procedureel als inhoudelijk onjuist heeft gehandeld bij de bespreking van de vakgroepen-indeling in onze subfaculteit.

V8 — Verklaring fractie Mokken dd 13-3-73

I
Naar aanleiding van de uitspraak in het kort geding dat door professor dr. H. Daudt en vijf van zijn medewerkers bij het Ambtenarengerecht werd aangespannen, heeft het bestuur der FSW-A op 28 februari jl. een verklaring uitgegeven (SR 3271) waarin wordt gesteld, dat de omstreden besluiten van de subfaculteitsraad van 20 december 1972 en 9 januari 1973 'op zijn vroegst met ingang van mei 1973 gevolgen (zullen hebben)' voor de konstitutie van vakgroepen en pas met ingang van september 1973 voor het onderwijs in de FSW-A. Door deze verklaring wordt allicht de suggestie gewekt als zou het bestuur de gewraakte besluiten buiten effect hebben gesteld.
In feite gaat het bestuur, in samenwerking met de studentenfractie Machiavelli en de zgn. progressieve fractie van het wetenschappelijk corps, onverstoorbaar voort op zijn op 20 september 1972 definitief ingeslagen weg, door nl. een snelle tenuitvoerlegging van die besluiten te bewerkstelligen.
Op de agenda voor de subfaculteitsraadsvergadering van 14 maart 1973 blijkt dit bijvoorbeeld uit het agendapunt 2 van het besloten gedeelte ('Behandeling van verzoeken tot overschrijving' tussen de vakgroepen) en uit het agendapunt 7 van het openbaar gedeelte ('Behandeling ontwerp bestuursreglement FSW-A').
Het op de agenda opnemen van dergelijke punten — waarbij inhoudelijk ten nauwste aan de besluiten van 20 december en 9 januari wordt geraakt —, getuigt onmiskenbaar van het voornemens van het bestuur de gewraakte besluiten te effectueren, zelfs vóórdat in hoogste instantie een uitspraak is gedaan over de legitimiteit van die besluiten, alsmede over de daarbij gevolgde procedure.
Het verbaast de fractie dan ook in de hoogste mate, dat reacties van andere universitaire organen er op duiden, dat men dààr van de terughoudendheid en zorgvuldigheid van het bestuur der FSW-A overtuigd schijnt te zijn.
In ons rondschrijven aan alle leden van het wetenschappelijk corps der FSW-A, gedateerd 24 januari 1973, stelden wij als duidelijke voorwaarde voor onze verdere deelname aan de werkzaamheden van de subfaculteitsraad, dat voorlopig gèèn uitvoering diende te worden gegeven aan de vakgroepbesluiten. Het zal duidelijk zijn, dat het bestuur der FSW-A zich vervolgens echter op een weg heeft begeven die ertoe leidt, dat het voor de fractie steeds bezwaarlijker wordt opnieuw aan de besluitvorming van de subfaculteitsraad deel te nemen.

II
In een schrijven aan de Universiteitsraad van 20 februari 1973, uit het bestuur der FSW-A aan het adres van onze fractie de beschuldiging, dat de fractie een aanslag op de WUB wil plegen. Het tegendeel is evenwel het geval. Het gedrag van de fractie in de subfaculteitsraad werd juist voortdurend bepaald door de wens de WUB ten uitvoer te leggen.
Het bestuur baseert zijn merkwaardige en onheuse beschuldiging op ons stemgedrag met betrekking tot één motie. Deze maakte echter deel uit van een pakket van zeven moties waartegen wij onze stem uitbrachten. Dit op elkaar afgestemde pakket van moties — waarvan vijf van het bestuur en twee van Machiavelli, waaronder de inmiddels befaamde Machiavelli-motie I, afkomstig waren — werd aan het begin van de bewuste vergadering ter tafel gebracht, zonder dat de overige fracties in de raad van de inhoud daarvan eerder hadden kunnen kennisnemen. Vervolgens werd dit pakket in stemming gebracht, hetgeen een wel zeer bijzonder licht werpt op de meermalen zowel door het bestuur der FSW-A als door de studentenfractie Machiavelli ter rechtvaardiging van de genomen besluiten aangevoerde grond, dat over de vakgroepproblematiek in de FSW-A 'uitvoerig overleg' zou zijn gepleegd.
Bij de besluitvorming over de vakgroepindeling in de raad werd daarnaast geheel voorbij gegaan aan voorstellen die van verschillende zijden voordien waren ingebracht en werd geen enkele rekening gehouden met duidelijke uitspraken die in voorafgaande vergaderingen van het wetenschappelijk corps en het technisch en administratief personeel der FSW-A inzake de vakgroepindeling waren gedaan.
Met nadruk moeten wij dan ook herhalen, dat ons stemmen tégen deze staande de vergadering ingebrachte moties juist geheel werd bepaald door de overweging, dat het bestuur der FSW-A door de gevolgde procedure misbruik maakte van de tenuitvoerlegging van de WUB — die o.a. de bestuursstructuur van de subfaculteit bedoelt te regelen — teneinde ingrijpende maatregelen inzake het onderwijs door te voeren. De fractie liet haar stemgedrag dan ook niet bepalen door enigerlei verzet tegen de WUB, maar door de overweging, dat de subfaculteitsraad de WUB misbruikte voor doeleinden die buiten haar werkingssfeer liggen, nl. de inhoud van het onderwijs.

III
Onze fractie meent, dat uit hetgeen hierboven wordt weergegeven zich onmiskenbaar de gedachte opdringt, dat het bestuur der FSW-A geen middel schuwt om de ernst van de situatie in de FSW-A te bagatelliseren en er de voorkeur aan geeft de tegenkanting tegen zijn beleid die haar grond vindt in zakelijke overwegingen naar buiten in een volstrekt verkeerd daglicht te stellen.

V9 — Verklaring van afgestudeerden en docenten inzake de vakgroepen politicologie (de verklaring is niet gedateerd maar omstreeks 13-3-73 uitgegeven)

Ondergetekenden hebben met verwondering kennis genomen van het standpunt van de meerderheid van de sectie politicologie van de Academische Raad inzake de vakgroepen-indeling binnen de FSW-A in Amsterdam. Ongeacht hun standpunt over deze indeling zijn zij van oordeel dat er wel degelijk verschil van mening kan bestaan over de vraag wat met het vakgebied van de politicologie bedoeld wordt. De meerderheid van de sectie politicologie van de Academische Raad heeft hieraan een al te beperkte uitleg gegeven. Deze beperkte visie mag derhalve niet bindend voorgeschreven worden aan alle politicologische studierichtingen, hetgeen trouwens ook in strijd zou zijn met de WUB.
Ondergetekenden menen dat zij zeer wel in staat zijn hierover te oordelen omdat zij allen een doctoraalexamen in de politicologie hebben afgelegd.
Prof. Dr. P. R. Baehr, Drs. D. S. J. Bartstra, Drs. C. S. M. Beemsterboer, Drs. H. J. van den Bergh, Drs. H. Bergman, Dr. L. C. Biegel, Drs. W. Bloemberg, Drs. M. E. Boon, Drs. A. E. Bronner, Drs. Fenna van de Burg, Drs. N. van Dam, Drs. C. van der Eijk, Drs. M. Ernsting, Drs. Tom Etty, Drs. P. Fenger, Drs. P. M. Ferdinandusse, Drs. Johan Frieswijk, Drs. R. de Hoog, Drs. Ivo Hartman, Drs. J. P. van der Jagt, Drs. J. Janmaat, Drs. J. Jansen, Drs. R. de Jong, Drs. J. A. R. Klaver, Drs. W. de Kler, Drs. M. J. van der Kwartel, Drs. Walther Kok, Dr. L. van der Land, Drs. W. Langeveld, Drs. P. Ligthart, Drs. C. E. van der Maesen, Drs. C. J. A. Meijer, Drs. J. H. Moerkerk, Drs. P. Nijhoff, Drs. P. Nieuwenhuijsen, Drs. Joyce Outshoorn, Drs. I. P. A. van de Pavert-Mortiers, Drs. M. Beekter Marsch, Drs. S. H. Piersma, Drs. M. Racz, Drs. A. de Regt, Drs. R. de Rooi, Drs. G. A. van Ruiten, Drs. J. Siersma, Drs. J. Slomp, Drs. Joost Smiers, Drs. S. Suk, Drs. A. de Swaan, Drs. J. Swiebel, Prof. Dr. K. P. Tudyka.
Ondergetekenden, die allen als docent betrokken zijn of geweest zijn bij de opleiding in de politicologie, ondersteunen het hierboven geformuleerde standpunt.
Drs. G. van Benthem van den Bergh, Drs. F. Bergsma, Drs. A. F. M. Bertrand, Prof. Dr. M. Brouwer, Drs. J. J. Giele, Prof. Dr. G. J. Harmsen, Drs H. 't Hart, Prof. Dr. F. de Jong Edzn., Drs. F. O. G Kho, M Leeflang, Drs. B. Manschot, Drs. G. Meijer, Drs. A. C. Muntjeswerf, Drs. Th. W. J. J. M. Noldus, Drs. B. Schennink, Drs. P. A. G. M. Suykerbuyk, Drs. S. B. Tellegen, Dr. E. E. G. Vermeulen, Drs. P. J. M. Verschuren, Drs. L. Wecke, Prof. Dr. W. F. Wertheim.

V10 — Brief FSW-A bestuur aan prof. Daudt dd 14-3-73

Zeer geachte Heer Daudt,
Naar aanleiding van Uw stemgedrag tijdens de vergadering van de sectie politicologie i.o. van de Academische Raad van 23 februari jl. heeft de meerderheid van de subfaculteitsraad der FSW-A besloten, dat U niet langer als zijn vertegenwoordiger in de sectie politicologie i.o. kunt worden beschouwd. Wij hebben de secretaris a.i. van de sectie politicologie i.o. hiervan op de hoogte gesteld.

T 25 – Een nagenoeg gelijkluidende brief werd, eveneens op 14 maart gezonden aan prof. dr. G. H. Scholten, blijkens de adressering op de enveloppe in diens kwaliteit als waarnemend secretaris van de Sectie politicologie i.o. (zie V 13).

V11 — Brief van de Sectie Politicologie i.o. van de Academische Raad aan FSW-A bestuur dd 21-3-73

Geacht bestuur,
In antwoord op uw brief van 12 maart jl. met bijlage, gericht aan de voorzitter van de sectie politicologie i.o. van de Academische Raad, deel ik U het volgende mede.
In het schrijven dat U op 26 februari jl. namens de sectie politicologie in oprichting van de Academische Raad werd toegezonden, werd na een betrekkelijk uitvoerige toelichting door de grote meerderheid van de sectie geconcludeerd dat de indeling in vakgroepen die Uw subfaculteitsraad op 20 december jl. heeft ingesteld zowel procedureel als inhoudelijk in strijd met de wet is en dus voor de sectie onaanvaardbaar is.
Uw brief van 12 maart jl. en de bijlage geven er blijk van dat U de procedurele en inhoudelijke bezwaren van de sectie niet juist gelezen of althans niet juist geïnterpreteerd hebt.
1 — Over de procedure het volgende. In onze brief van 26 februari werd namens de grote meerderheid van de sectie o.m. geschreven: 'Door op 20 december jl. tot de instelling van vakgroepen te besluiten, heeft Uw subfaculteitsraad gehandeld in strijd met de Wet Universitaire Bestuurshervorming, die in artikel 17 bepaalt dat een vakgroep wordt ingesteld 'na overleg met de sectie van de Academische Raad wie zulks aangaat'. Wij menen dat U in strijd met dit artikel hebt gehandeld, aangezien het overleg over de indeling in vakgroepen tussen de subfaculteit en de sectie politicologie van de Academische Raad op 20 december nog niet geëindigd was en nog steeds niet geëindigd is'.
In Uw brief van 12 maart jl. geeft U dit procedurele bezwaar onjuist weer als U schrijft: 'U stelt dat wij in strijd met de WUB zouden hebben gehandeld doordat wij geen overleg zouden hebben gevoerd met de desbetreffende sectie van de Academische Raad'.
Onze sectie heeft niet beweerd dat U geen overleg met onze sectie had gepleegd, maar wel dat het overleg nog niet beëindigd was. Uw opmerking dat Uw subfaculteit reeds een jaar geleden alle redenen had om het overleg met de sectie van de Academische Raad als afgesloten te beschouwen, aangezien de secretaris van de toenmalige ongesplitste sectie sociologie en politicologie na 6 maart 1972 niets meer van zich heeft laten horen, is niet overtuigend.
De genoemde secretaris heeft, zoals U ook opmerkt, in zijn brief van 6 maart een uitvoeriger stuk aangekondigd. Toen dit stuk U — in tegenstelling tot anderen — niet bereikte, lag het uiteraard op Uw weg te informeren waar het bleef.

Wellicht ten overvloede doe ik U het betreffende stuk — de zogenaamde Richtlijnen voor de Indeling in Vakgroepen — als bijlage bij deze brief toekomen. [zie V12].
Uw stelling dat Uw subfaculteit reeds een jaar geleden alle reden had het overleg met de sectie van de Academische Raad als afgesloten te beschouwen, lijkt bovendien moeilijk te rijmen met het feit dat U op 20 november 1972 aan de sectie een uitvoerige nota over de vakgroepenproblematiek toezond, die U thans als 'een laatste gelegenheid tot overleg met ons' kwalificeert.
2 — Over de inhoudelijke bezwaren het volgende. In de brief van 26 februari werd namens de grote meerderheid van de sectie geschreven dat de door U vastgestelde indeling in vakgroepen in de eerste plaats in strijd is met het Academisch Statuut. Volgens artikel 110 en 111 van dit statuut moet zowel het kandidaatsexamen als het doctoraalexamen in de politicologische studierichting het hoofdvak politicologie en een aantal bijvakken omvatten. Aangezien men volgens Uw besluit van 9 januari jl. een doctoraalexamen in de politicologie kan afleggen zonder dat de politicologie daarvan als hoofdvak deel uitmaakt, is Uw besluit in strijd met het Academisch Statuut. In Uw brief gaat U op dit argument niet in.
In de tweede plaats is de door U vastgestelde indeling in vakgroepen volgens onze brief van 26 februari in strijd met de WUB, die in artikel 17 bepaalt dat een vakgroep wordt ingesteld 'ten behoeve van de organisatie, coördinatie en integratie van de werkzaamheden van hen, wier taken liggen op hetzelfde vakgebied'. In aansluiting hieraan citeerde onze brief een schrijven van de toen nog ongesplitste sectie sociologie en politicologie van 6 maart 1972 waarin werd gezegd: 'Over de vraag wat hier met vakgebied is bedoeld, kan naar de mening van de sectie gegeven het bovenstaande en gegeven de opsomming in het Academisch Statuut geen verschil van mening bestaan'. Dit citaat moet uiteraard worden beschouwd in de context van de brieven van 6 maart 1972 en 26 februari 1973. Uit die context blijkt dat hier met een vakgebied is bedoeld een wetenschappelijk vak dat in het Academisch Statuut of in een andere wettelijke regeling of in een leeropdracht genoemd is. Deze inhoudelijke bezwaren worden door U deels gepasseerd en deels onjuist weergegeven, wanneer U in Uw brief van 12 maart jl. schrijft: 'U stelt verder nog dat er geen verschil van mening zou kunnen bestaan over wat er in de WUB met vakgebied in het algemeen en dat van de politicologie in het bijzonder wordt bedoeld'.
De opmerking in de door prof. dr. P. R. Baehr en een aantal anderen ondertekende bijlage bij Uw schrijven, inhoudend 'dat er wel degelijk verschil van mening kan bestaan over de vraag wat met het vakgebied van de politicologie bedoeld wordt', is het intrappen van een open deur, voortkomend uit het niet juist lezen of niet juist interpreteren van ons schrijven van 26 februari.
Het punt waarom het in de brief van onze sectie ging, is niet de vraag wat politicologen en eventueel ook anderen onder politicologie verstaan en ook niet de vraag wat de wet onder politicologie verstaat. Politicologen verschillen terecht van mening over wat politicologie is en behoort te zijn. De wet zegt niet wat politicologie is. De wet spreekt echter wel van vakgebieden en bepaalt dat een vakgroep wordt ingesteld 'ten behoeve van . . . hetzelfde vakgebied'. Uit het feit dat het Academisch Statuut in artikel 110 de politicologie uitdrukkelijk naast o.m. de geschiedenis, de staathuishoudkunde en enkele andere vakken noemt, moet worden afgeleid dat dit afzonderlijke vakgebieden zijn, die niet tot de politicologie

behoren.
Dit brengt mee dat beoefenaars van deze wetenschappen niet in een vakgroep politicologie thuishoren. Het brengt ook mee dat docenten met een andere leeropdracht dan politicologie en hun medewerkers niet bevoegd zijn politicologie te doceren. Dit geldt uiteraard niet alleen voor de in artikel 110 met name genoemde vakken, maar ook voor andere vakken. Het een en ander sluit echter niet uit dat vakgroepen worden ingesteld voor deelgebieden van de politicologie, noch ook dat in een subfaculteit politicologie vakgroepen worden ingesteld voor andere vakken dan de politicologie en haar onderdelen.
Wellicht ten overvloede merk ik nog op dat men uiteraard van mening kan verschillen over de vraag hoe zwaar de bijvakken in de prekandidaatsstudie en de doctoraalstudie van de studierichting politicologie behoren te zijn, mits het karakter van hoofdvak ook in de omvang van de stof voor politicologie tot uiting komt.
3 — Uw brief van 12 maart bevat ook op andere punten dan de hierbovengenoemde enkele onjuiste informaties of interpretaties. De door U geciteerde open bepaling over de eventuele instelling van ongespecificeerde vakgroepen in het reglement van de Nijmeegse sectie politicologie behoefde volgens geen enkele wettelijke bepaling aan de sectie van de Academische Raad te worden voorgelegd. In de Nijmeegse sectie politicologie, die reeds vóór de invoering van de WUB bestond, zijn tot nu toe nog geen vakgroepen ingesteld, aangezien tot voor kort slechts één hoogleraar voor dit vak aanwezig was. Zodra de plannen tot instelling van vakgroepen vorm aannemen, zal uiteraard tijdig overleg met de sectie van de Academische Raad worden gepleegd. Dat de ondergetekende naar de sectie van de Academische Raad is afgevaardigd, staat geheel los van de vakgroepenkwestie.
De vier 'politicologische' vakgroepen van de Vrije Universiteit te Amsterdam zijn van voorlopige aard. Alvorens zij een wettelijke status krijgen, zal er overleg over gepleegd worden met de sectie van de Academische Raad. Hun huidige indeling is hoe dan ook inhoudelijk niet in strijd met de wet.
4 — Van Uw opmerking dat U het door de WUB voorgeschreven overleg met de sectie politicologie van de Academische Raad thans definitief als afgesloten beschouwt, heb ik kennis genomen. De overgrote meerderheid van de sectie, die met mijn schrijven van 26 februari instemde, blijft ook na kennisneming van Uw brief d.d. 12 maart jl. met bijlage van mening dat de indeling in vakgroepen waartoe Uw subfaculteitsraad op 20 december jl. heeft besloten zowel procedureel als inhoudelijk in strijd met de wet is en dus voor de sectie onaanvaardbaar is.

V12 — Richtlijnen voor de indeling in vakgroepen, opgesteld t.b.v. de Sectie Sociologie en Politicologie van de Academische Raad

'Ten behoeve van de organisatie, coördinatie en integratie van de werkzaamheden van hen, wier taken liggen op hetzelfde vakgebied, stelt de raad van de faculteit waartoe dat vakgebied behoort, na overleg met de sectie van de Academische Raad wie zulks aangaat, een vakgroep in'. (ged. art. 17 WUB).
Uit de Memorie van Toelichting blijkt verder het volgende:
— De vakgroep wordt gezien als basis-eenheid, verantwoordelijk voor onderwijs en onderzoek op een zelfde vakgebied. De (sub)faculteitsraad wordt uitdrukkelijk een coördinerende taak toebedacht met betrekking tot de vakgroepen. Dit houdt

in dat een dusdanig indeling in vakgroepen die ertoe leidt dat de (sub)faculteitsraad en vakgroep tenderen naar samenvallen dient te worden afgewezen.
— De vakgroep dient op de eerste plaats te worden gezien als de organisatie-eenheid van hen die uit hoofde van hun professie als docent of als onderzoeker op eenzelfde vakgebied werkzaam zijn.
De vakgroep is in dit opzicht gezien de vervanger van de leerstoel.
Het bestuur van de vakgroep krijgt in dit verband soortgelijke verantwoordelijkheden als vroeger de leerstoelbekleder bezat.
Wil de vakgroep deze verantwoordelijkheden kunnen dragen dan zal zij dienen te zijn samengesteld uit personen die in eenzelfde discipline werkzaam zijn.
Een interdisciplinaire samenstelling van vakgroepen dient te worden afgewezen.
— De vakgroepengedachte is onder meer geïntroduceerd om versnippering tegen te gaan. Organisatie, coördinatie en integratie van werkzaamheden is haar eerste taak. Kleine vakgroepen zijn derhalve alleen aanvaardbaar indien zij geen opsplitsingen zijn van eenzelfde vakgebied. Vooral een indeling in vakgroepen die tot een verzwakking van de positie van het hoofdvak zoals dat is vastgesteld in het Academisch Statuut leidt, dient te worden ontraden.
— *De voorzittersfunctie dient te worden bekleed door een hoogleraar of lector.* Een vakgroep zal dus minstens één persoon van deze rang moeten bevatten, maar zo mogelijk meer teneinde keuze en roulatie in de tijd mogelijk te maken.
— De inrichting van het studieprogramma en de indeling in vakgroepen staan niet los van elkaar: *een indeling in vakgroepen die er toe zou leiden dat één vakgroep de uitsluitende* verantwoordelijkheid voor een doctoraalexamen draagt, wordt als niet wenselijk gezien.
— Het totale aantal vertegenwoordigers van het wetenschappelijk personeel in tijdelijke dienst, het niet-wetenschappelijk personeel en de studenten in het vakgroep*bestuur* zal *nooit* groter mogen zijn dan de vaste kern van de vakgroep (hoogleraren, lectoren, houders van onderwijsopdrachten en het wetenschappelijk personeel in vaste dienst (zie Mem. van Toel., hfdst. II, par. 1).
Omvat de vaste kern n personen dan kunnen ten hoogste n-1 vertegenwoordigers van de overige geledingen aan het vakgroepsbestuur worden toegevoegd. Hierbij dienen vertegenwoordigers van het wetenschappelijk personeel in tijdelijke dienst voorrang te krijgen.
— Het voorkomen van dubbele lidmaatschappen dient zoveel mogelijk te worden tegengegaan.
— Binnen de hierboven gegeven restricties wordt het aan de instellingen overgelaten om een indeling in vakgroepen te kiezen die het best aansluit bij de feitelijk gegroeide verhoudingen en de aldaar bestaande opvattingen.

T 26 – Op 30 maart 1973 vond een vergadering van de Sectie politicologie i.o. plaats. Drs. W. Kok, op de vorige vergadering in afwachting van zijn benoeming door de Academische Raad met raadgevende stem toegelaten, was inmiddels tot lid benoemd en nam nu als zodanig aan de beraadslagingen deel. Ten aanzien van de brief van het FSW-A bestuur van 14 maart (T25) nam de sectie het standpunt in dat in V 13 is weergegeven.

V13 — Brief van Sectie Politicologie van de Academische Raad aan voorzitter F.S.W.-A bestuur dd 3-4-'73 (zie V10 en T25)

Geachte heer Brouwer,
In antwoord op Uw brief van 14 maart jl. delen wij U namens de sectie politicologie van de Academische Raad het volgende mede.
Prof. dr. H. Daudt is indertijd op voordracht van Uw (sub)faculteitsraad tot lid van de (toen nog ongesplitste) sectie sociologie en politicologie van de Academische Raad benoemd door de Academische Raad conform artikel 46 lid 2 van de W.U.B. en artikel 2 lid 5 en 6 van de Voorlopige richtlijnen voor de secties. Het staat de meerderheid van Uw subfaculteitsraad vrij de heer Daudt niet langer als vertegenwoordiger van Uw subfaculteit te beschouwen, maar de benoeming van de betrokkene tot lid van onze sectie blijft van kracht tot op het moment dat de heer Daudt door de Academische Raad van zijn functie ontheven is of zijn eventuele opvolger door de Academische Raad benoemd is, hetgeen zoals U weet nog niet het geval is.
In het algemeen gesproken, komen tussentijdse ontheffingen — d.w.z. ontheffingen vóór de afloop van de benoemingstermijn — onze sectie niet gewenst voor. (Vgl. artikel 2 lid 7 van de voorlopige richtlijnen).

V14 — Brief FSW-A bestuur aan voorzitter Sectie Politicologie Academische raad dd 4-4-'73 (zie V11)

Geachte voorzitter,
Uw brief van 21 maart jl. hebben wij in goede orde ontvangen. Ter aanvulling van hetgeen hierover reeds tijdens uw sectievergadering d.d. 30 maart 1973 door de heer Kok is uiteengezet, delen wij u het volgende mede.
1 — Het verbaast ons, dat u heeft gemeend zo snel te moeten reageren. Een meer gebruikelijke procedure immers zou zijn geweest om hierover eerst in de sectievergadering van 30 maart overleg te plegen. Wel hebt u, blijkens uw mededeling dienaangaande op 30 maart, met de overgrote meerderheid van de sectie, die met een eerder schrijven van u instemde, overleg gepleegd over de laatste alinea van uw brief. Het was naar onze mening toch een elegantere procedure geweest, wanneer u ook kontakt had opgenomen met die leden van de sectie, die ten aanzien van dit punt met u van mening verschilden.
2 — Uw interpretatie van de moeilijkheden rond de door de secretaris van de toen nog ongesplitste sectie toegezegde beargumenteerde brief aan prof. Baehr doet ons vreemd aan. Volgens u immers zouden de zogenaamde Richtlijnen voor de Indeling in Vakgroepen een dergelijk beargumenteerd schrijven behelzen. De richtlijnen zijn echter opgesteld door de heren Stouthard en Vroom — thans zelfs geen deel meer uitmakend van de sectie — en houden niets anders in dan één bepaalde, vrij vage interpretatie van een aantal artikelen en zinsneden uit de WUB en de toelichting. Naast deze interpretatie zijn ook vele andere in omloop. Wij hebben u reeds herhaaldelijk verwezen naar het Eindrapport van de Leidse VAWO-Praesidium-Commissie uit 1971 en zijn daarom verbaasd, dat u hieraan geen enkele aandacht besteedt.
In het door u aan ons toegezonden exemplaar van de richtlijnen verzuimt u overigens om wellicht begrijpelijke redenen te vermelden, dat deze richtlijnen zijn

opgesteld door de heren Stouthard en Vroom. Naar onze mening vormen deze richtlijnen in het geheel geen specifieke aanwijzingen, zoals men die van een sectie zou kunnen verwachten. De sectie had er wellicht beter aan gedaan zich verder te beraden over de koncept-voorstellen, die ten aanzien van de vakgroepenproblematiek van uw hand zijn verschenen. Immers hierin werd althans een poging gedaan de algemene problematiek te vertalen in voor de sectie relevante beleidsadviezen. Door dit niet te doen heeft de sektie verzuimd zich op adekwate wijze met deze problemen bezig te houden. Mocht het tenslotte zo zijn, dat anderen bedoelde richtlijnen wel hebben ontvangen, dan blijft het een vreemde zaak, dat op uw vergadering van 20 december 1972 niemand hierover bleek te beschikken. Blijkbaar werd ook bij de overige leden van de sectie dit stuk niet overgewaardeerd.

3 — Gezien deze voorgeschiedenis, die de ongeïnteresseerdheid van de sectie voldoende illustreert, hadden wij uiteraard alle reden het overleg als geëindigd te beschouwen. Niettemin hebben wij u op 20 november 1972 een nieuw voorstel doen toekomen, waarin in belangrijke mate rekening was gehouden met eerdere opmerkingen van de zijde van de sectie. Zo was onder andere deze nieuwe indeling gebaseerd, in tegenstelling tot de oude voorstellen, op een indeling van hoogleraren en lectoren.

Dat u heeft gemeend deze voorstellen niet te moeten bespreken op 20 december 1972, mede omdat de richtlijnen zoekgeraakt waren en er benevens, volgens uw zeggen, een onbevestigd bericht circuleerde, dat deze voorstellen reeds achterhaald waren, kan uiteraard niet aan ons verweten worden.

4 — Uit het als punt 2 in uw brief gestelde wordt duidelijk, dat u niet goed heeft begrepen, wat de door de subfaculteitsraad op 9 januari 1973 genomen besluiten inhouden. U stelt, dat men nu een doktoraalexamen in de politicologie zou kunnen afleggen, zonder dat de politicologie daarvan als hoofdvak deel uitmaakt. Niets is echter minder waar. Wanneer men in een onderwijsgroep afstudeert, doet men dit met als hoofdvak politicologie. Verder vallen alle voor dit hoofdvak behaalde punten onder de verantwoordelijkheid van de kollektiviteit van hoofdvakdocenten. Hoe dit strijdig zou kunnen zijn met het Academisch Statuut vermag ons, ook na lang nadenken, niet duidelijk te worden.

5 — In antwoord op uw uiteenzetting over wat er met vakgebied wordt bedoeld kunnen wij u hier wederom verwijzen naar de vakgroepennota van 20 november 1972 en het rapport van de Leidse VAWO-Praesidium-Commissie, zodat verder kommentaar hier overbodig lijkt.

6 — De konsekwenties van uw redenering ten aanzien van de opsomming van vakgebieden in artikel 110 van het Academisch Statuut zijn u reeds uiteen gezet in punt 4 van onze brief van 12 maart 1973. Het spijt ons, dat u hierin geen aanleiding heeft gezien uw haastige èn onjuiste oordeel te herzien. De door u gevolgde redenering kan alleen tot ook voor u hoogst ongewenste resultaten leiden, waarvan wij u reeds enkele voorbeelden hebben gegeven.

7 — Over de situatie in Nijmegen, wellicht ten overvloede, nog het volgende. De door ons geciteerde open bepaling hoeft misschien niet aan de sectie te worden voorgelegd. De voornaamste reden daarvoor echter kan alleen maar zijn, dat een dergelijke bepaling in strijd is met de wet. Hoe u tenslotte kunt konkluderen, gezien uw eigen betoog, dat de indeling van vakgroepen bij de Vrije Universiteit hoe dan ook inhoudelijk niet in strijd is met de wet vermag ons niet duidelijk te worden. Het kan toch niet de bedoeling zijn, dat de door u ontwikkelde gedachtengang ten aanzien van de indeling in vakgroepen en de plaats van leeropdrachten alleen toegepast moet worden op de situatie in onze subfaculteit.

8 — Het zal u na bovenstaande duidelijk zijn, dat er van onze kant geen enkele behoefte meer bestaat om de discussie met de sectie over deze problemen te hervatten. Temeer niet daar sommige leden van uw sectie zich een woordgebruik menen te kunnen permitteren ten aanzien van de voorstanders van de door ons ingediende voorstellen, die slechts als uiterst grievend kan worden beschouwd.

V15 — Brief fractie Mokken aan FSW-A bestuur dd 6-4-73 (zie T20)

Geacht Bestuur,

Volgens de uitspraken van de Universiteitsraad in haar vergadering van 29 maart 1973 wordt het College van Bestuur opgedragen te bevorderen dat volgens een door de Universiteitsraad aangegeven procedure een effectieve oplossing wordt gevonden voor de zorgwekkende toestand in onze subfaculteit.

Als onderdeel van deze procedure wordt het College van Bestuur opgedragen te bevorderen dat de besluiten van de raad der FSW-A genomen op en sedert 20 december 1972 over de indeling in vakgroepen en de op die besluiten betrekking hebbende moties, hangende de afsluiting van de werkzaamheden van de in te stellen commissie, worden opgeschort.

Voor onze fractie is het van groot belang te weten of het bestuur van de FSW-A en de subfaculteitsraad gevolg willen geven aan dit verlangen van de Universiteitsraad en het College van Bestuur, door een volledige opschorting door de betrokken subfaculteitsbesluiten en de sindsdien door de subfaculteitsraad genomen uitvoeringsmaatregelen.

Wij doelen hierbij onder meer op de in de vergaderingen van 14 en 22 maart aanvaarde maatregelen met betrekking tot de aangevangen overschrijving in vakgroepen en de aanneming van het bestuursreglement, waarin aan de vakgroepen onderwijsconceptie van het bestuur gestalte wordt gegeven (zie o.m. art. 34).

Voor onze fractie is het optreden van het FSW-A bestuur en de subfaculteitsraad van betekenis, omdat — zoals u bekend kan zijn — in ons schrijven van 24 januari aan alle leden van het wetenschappelijk corps van de FSW-A als voorwaarde voor hernieuwde deelneming van onze fractie aan de beraadslagingen in de raad is gesteld, dat de uitvoering van de bewuste subfaculteitsbesluiten, alsmede de daarop gebaseerde latere besluiten, in afwachting van een definitieve uitspraak wordt opgeschort.

Gaarne vernemen wij van u spoedig een duidelijk uitsluitsel over de vraag of wij onze werkzaamheden in de subfaculteitsraad kunnen hervatten.

V16 — Brief voorzitter Academische Raad aan CvB dd 3-5-73

Onderwerp: Afvaardiging subfaculteit FSW-A in Sectie Politicologie.

Naar aanleiding van Uw bovengenoemd schrijven moge ik Uw aandacht vragen voor het volgende.

Het in Uw brief vervatte voorstel van de subfaculteitsraad van de Faculteit Sociale Wetenschappen A van Uw universiteit tot benoeming van de heren prof. dr. M. Brouwer en drs. W. P. J. Kok tot lid en van de heer H. de Heide tot plaatsvervangend lid van de Sectie Politicologie van de Academische Raad, heeft de vraag doen rijzen of die voordracht voldoet aan de in de wet gestelde voor-

waarde dat 'de voordracht tenminste een hoogleraar of lector op het desbetreffende gebied moet bevatten' (art. 46 tweede lid W.U.B.). Van de zijde van de overgrote meerderheid van de in de voormalige Sectie Sociologie en Politicologie van de Raad verenigde afgevaardigden van de studierichtingen der politicologie is namelijk tegen de voordracht van de FSW-A het bezwaar ingebracht dat prof. Brouwer niet kan worden beschouwd als werkzaam zijnde op het vakgebied der politicologie. Het komt mij voor dat hier sprake is van een verschil van mening tussen enerzijds de subfaculteitsraad van de FSW-A van Uw universiteit en anderzijds de meerderheid van de hoogleraren politicologie aan de overige universiteiten en hogescholen, waarin dezerzijds geen standpunt kan worden bepaald. In verband daarmee heb ik, aangezien een beslissing om nu prof. Brouwer al dan niet te benoemen tot lid van de Sectie Politicologie tenminste de schijn zou kunnen hebben van een standpuntbepaling, besloten *de onderhavige voordracht,* althans voorzover betreft het voorstel tot benoeming van prof. Brouwer, *aan te houden,* voorzolang in het vorenbedoelde verschil van mening geen oplossing is bereikt.
Wellicht ten overvloede zij hierbij aangetekend dat het voorgaande geen consequenties heeft voor de voordracht tot benoeming van de heren Kok en De Heide. Zij zijn met ingang van 1 april jl. — de datum waarop het besluit tot instelling van de sectie van kracht is geworden — benoemd tot lid resp. plaatsvervangend lid van de Sectie Politicologie. De desbetreffende brieven aan de heren Kok en De Heide d.d. 1 mei 1973, A.R.- 106, werden U reeds in afschrift toegezonden.

Summary

Conflicts about Political Science at the University of Amsterdam
A documentary Record

by P. R. Baehr and G. H. Scholten

This issue of *Acta Politica* contains a documtary record of a series of conflicts concerning political science at the University of Amsterdam. On December 20th, 1972 the council of the department of political science (in which both staff and students are represented) adopted a new system of interdisciplinary groups within the department. This decision was the immediate cause for the professor of political science, Dr. H. Daudt, and five staff members, to suspend their teaching acti vities. In addition to the departmental council and the staff members, also the board of governors of the university as well as the university council became involved in this issue. After having been ordered to resume their teaching activities the teachers — being civil servants — appealed to the administrative court.
The documents consist of official letters, statements, rulings and extracts from the proceedings of the public bodies that dealt with the matter.
The conflict, which stands unresolved at the time of publication, can be seen against the background of more overall debate about the position of political science at the Dutch universities and student activism.

Ontvangen publicaties

De redactie kan zich door gebrek aan plaatsruimte gedwongen zien niet alle ontvangen publicaties te doen recenseren en behoudt zich het recht voor uit onderstaande lijst indien nodig een keuze te maken. Daarbij zal voorrang worden gegeven aan Nederlandse politicologische publicaties en aan werken, die voor de politicologie in het algemeen van belang zijn.

Barston, R. P. (ed.), *The other powers* - studies in the foreign policies of small states. London (Allen & Unwin), 1973, -341 p., £ 7,35.

Beekman, A. J., *Veelvormige werkelijkheid* - een beschouwing over het relevantieprobleem in de sociale wetenschap, meer in het bizonder in de opvoedingswetenschap. Meppel (Boom), 1973, -36 p., f 4,50.

Bertels, K., *Geschiedenis tussen struktuur en evenement.* Amsterdam (Wetenschappelijke Uitgeverij), 1973, -381 p., z.p.

Bestuursonderzoek Oost-Nederland: eindrapport en voorlopig beleidsadvies. Enschede (Belangengemeenschap Twente/Oost-Gelderland), 1973, V + 233 p. f 40,—.

Bluhm, W. T., *Building an Austrian nation* — the political integration of a western state. London (Yale University Press), 1973, -265 p., £ 4,25.

Boulding, K. E., *Inleiding tot de sociale dynamica* - geschiedenis als dialectiek en groeiproces (vert.) Meppel (Boom), 1973, -143 p., f 15,50.

Bruyn, L. P. J. de (red.), *De Nederlandse kiezer 1972:* rapport Werkgroep Nationaal Verkiezingsonderzoek, Alphen aan den Rijn (Samsom), 1972, -118 p., f 8,90.

Dahl, R. A. (ed.), *Regimes and Oppositions.* London etc. (Yale University Press), 1973, -411 p., £ 6,50.

Dake, A. C. A., *In the spirit of the Red Banteng* - Indonesian communists between Moscow and Peking 1959-1965. The Hague/Paris (Mouton), 1973, -479 p., z.p.

Fishburn, J., *The mathematics of decision theory.* The Hague (Mouton), 1972, z.p.

Frankel, J., *Contemporary international theory and the behavior of states.* London etc. (Oxford University Press), 1973, -134 p., £ 1,25.

Gent, B. van, *Andragologie en voorlichting* - algemene andragologie en voorlichtingswerk als vorm van andragogische arbeid. Meppel (Boom), 1973, -214 p., f 15,—.

Godschalk, J. (red.), *Sociologie als spiegelgevecht.* Amsterdam (Van Gennep), 1972, -166 p., f 13,50.

Gregor, A. J., *An introduction to metapolitics* - a brief inquiry into the conceptual language of political science. New York/London (Free Press/Collier-Macmillan), 1971, -403 p., £ 3,25.

Hirsch, H. & M. Hancock (eds.), *Comparative legislative systems.* New York (Free Press/Collier-Macmillan), 1972, z.p., £ 4,95.

Hoefnagels, H., *Kritische sociologie* - inleiding tot het sociologisch denken der 'Frankfurter Schule'. Alphen aan den Rijn (Samsom), 1973, -167 p., f 13,90.

Howe, D. W. (ed.), *The American Whigs* - an anthology. New York etc. (John Wiley & Sons), 1973, -249 p., £ 4,—.

Kaplan, M., *Freedom and human dignity* - the importance of the sacred in politics. Morristown N. J. (General Learning Press), 1973, -120 p., $ 2,50.

Klant, J. J., *Spelregels voor economen.* Leiden (Stenfert Kroese), 1972, viii + 212 p., f 32,—.